

**TARAKLI YERLEŞİMİNDEKİ TARİHİ DOKUNUN SÜRDÜRÜLEBİLİRLİĞİ
BAĞLAMINDA KENTSEL KORUMA VE GELİŞTİRME STRATEJİLERİ**

2009

YÜKSEK LİSANS TEZİ

HAVA KAN

**TARAKLI YERLEŞİMİNDEKİ TARİHİ DOKUNUN SÜRDÜRÜLEBİLİRLİĞİ
BAĞLAMINDA KENTSEL KORUMA VE GELİŞTİRME STRATEJİLERİ**

Hava KAN

**Bartın Üniversitesi
Fen Bilimleri Enstitüsü
Peyzaj Mimarlığı Anabilim Dalında
Yüksek Lisans Tezi
Olarak Hazırlanmıştır**

**BARTIN
Haziran 2009**

KABUL:

Hava KAN tarafından hazırlanan “TARAKLI YERLEŞİMİNDEKİ TARİHİ DOKUNUN SÜRDÜRÜLEBİLİRLİĞİ BAĞLAMINDA KENTSEL KORUMA VE GELİŞTİRME STRATEJİLERİ” başlıklı bu çalışma jürimiz tarafından değerlendirilerek, Bartın Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü Peyzaj Mimarlığı Anabilim Dalında Peyzaj Yüksek Mimarlığı Tezi olarak oybirliğiyle (veya oyçokluğuyla) kabul edilmiştir. 12/06/2009

Başkan : Prof. Dr. Mehmet SABAZ (BÜ)

Üye : Prof. Dr. Güzin KONUK (MSGSÜ)

Üye : Yrd. Doç Dr. Selma ÇELİKAY (BÜ)

ONAY:

Yukarıdaki imzaların, adı geçen öğretim üyelerine ait olduğunu onaylarım./...../2009

Doç. Dr. Ali Naci TANKUT
Fen Bilimleri Enstitüsü Müdürü

“Bu tezdeki tüm bilgilerin akademik kurallara ve etik ilkelere uygun olarak elde edildiğini ve sunulduğunu; ayrıca bu kuralların ve ilkelerin gerektirdiği şekilde, bu çalışmadan kaynaklanmayan bütün atıfları yaptığımı beyan ederim.”

Hava KAN

ÖZET

Yüksek Lisans Tezi

TARAKLI YERLEŞİMİNDEKİ TARİHİ DOKUNUN SÜRDÜRÜLEBİLİRLİĞİ BAĞLAMINDA KENTSEL KORUMA VE GELİŞTİRME STRATEJİLERİ

Hava KAN

Bartın Üniversitesi

Fen Bilimleri Enstitüsü

Peyzaj Mimarlığı Anabilim Dalı

Tez Danışmanı: Yrd. Doç. Dr. Selma ÇELİKAY

Haziran 2009, 174 sayfa

Tarihi çevreler, geçmiş dönemlerin sosyal, kültürel ve ekonomik yapısını, yaşam biçimi ve felsefesini yansıtmaları, doğa-bina ve bina-insan ilişkileri arasında kurdukları ilişkinin doğruluğu açısından büyük bir birikimin ifadesidir. Tarihi çevreler, tarihi kent dokuları, kentsel belleği yansıtan özel alanları temsil etmektedir. Tarihi kentler ve tarihi evler geçmiş kültürlerin ve medeniyetlerin önemli şahitleri olmaktadır.

Günümüzde yaşanan hızlı kentleşme ve nüfus artışının da etkisiyle ortaya çıkan, düzen ve plandan yoksun yapılaşmalar, tarihi çevrelerin de zedelenmesine, hatta giderek yok olmasına neden olmaktadır. Bu alanlarda yapılan restorasyon ve koruma çalışmalarına ek olarak yeniden işlevlendirme kavramı da giderek önem kazanmakta ve yaygınlaşmaktadır.

Bu tezde öncelikle tarihi çevre, tarihi kent dokusu kavramları ve tarihi çevre bilinci açıklanmaya çalışılmakta, bu nedenle de tarihi yeniden değerlendirmenin ve tarihi çevrelerin yeniden yaşayan mekanlar haline gelmesinin önemi ve gerekçeleri vurgulanmaktadır.

ÖZET (devam ediyor)

Bu tezin amacı, Taraklı yerleşimindeki tarihi dokunun sürdürülebilirliği bağlamında kentsel koruma ve geliştirme stratejileri geliştirmektir.

Tez kapsamında, ülkemizde tarihi dokusunun ve yapılarının günümüze kadar özgün haliyle korunmuş olduğu önemli tarihi kentlerden biri olan Sakarya'nın Taraklı ilçesinin tarihi kent dokusu örnekleme çalışması için seçilmiştir. Taraklı, Bizans ve Osmanlı Medeniyetleri'nin kültür merkezi olmuş, anıtsal yapıları ve sivil mimari örnekleriyle geçmişin izlerini bugüne taşımış önemli bir tarihi kent merkezidir. Bu bağlamda, seçilen araştırma alanına ilişkin elde edilen veriler sonucunda, mevcut doku ve sorunlar belirlenmiş, geleneksel dokuya uyumun gerçekleştirilmesi ve sosyo-kültürel yaşamın geliştirilmesine yönelik kentsel tasarım ve kentsel peyzaj tasarımı önerileri sunulmuştur.

Anahtar kelimeler: Tarihi çevre, kentsel koruma, kentsel tasarım, sürdürülebilirlik, Taraklı

Bilim Kodu: 502.11.01

ABSTRACT

M. Sc. Thesis

URBAN CONSERVATION AND DEVELOPMENT STRATEGIES FOR SUSTAINABLE HISTORICAL HERITAGE IN TARAKLI

Hava KAN

Bartın University

Graduate School of Natural and Applied Sciences

Department of Landscape Architecture

Thesis Advisor: Asst. Prof. Dr. Selma ÇELİKYAY

June 2009, 174 pages

Historical environments reflect social, cultural and economic structures, life styles and philosophy of past civilizations. Also, they express these accumulations due to the accuracy in the relationship between nature and building, man and building. Historical settlements and historical urban fabrics represent where special areas that reflect urban memory. Historic towns and historic buildings are important witnesses of the past cultures and civilizations.

Built environment without planning due to rapid urbanization and population growth, leads to the damage of the historical environment, even to its destruction. Therefore, it is an inevitable fact that the revalorization is becoming more important tool besides restoration and conservation activities in historical environment.

Within the framework of this study, first of all, the concepts of historical environment, historical urban tissue and awareness of historical environment have been explained. Thus, it's been underlined with reasons that the revalorization of history and the revival of life within these historical places are important.

ABSTRACT (continued)

The objective of this study is determination of urban conservation and development strategies for sustainability of historical fabric in Taraklı.

In this respect, historical settlement with traditional timber framed houses of Taraklı in Sakarya has been chosen as the case study, on account of being one of the significant historical towns in our country where the tissue together with historical elements is still conserved. Taraklı is an important city center being cultural center of Byzantine and Ottoman civilizations and transmitting historical traces with traditional architecture samples from the past to these days. In this concept, by means of datas related to research area, existing urban fabric and problems have been determined and presented suggestions related to urban design and urban landscape design to realize harmony of traditional fabric and to improve socio-cultural life in the region.

Key words: Historical environment, urban conservation, urban design, sustainability, Taraklı

Science Code: 502.11.01

TEŞEKKÜR

Çalıőmam süresince zamanını, bilgilerini benimle paylaşan, desteğini ve deneyimini esirgemeyen değerli hocam Yrd. Doç. Dr. Selma ÇELİKAYAY'a sonsuz teşekkür ederim.

Çalıőmam için bilgisini benimle paylaşan ve zamanını bana ayıran Taraklı Belediye Başkanı Sayın Tacettin ÖZKARAMAN'a ve Taraklı Fen İşleri çalıőmanı sayın Şahin AKI'ya sonsuz teşekkür ederim.

Çalıőmamın başından itibaren maddi ve manevi desteğini benden esirgemeyen annem Yeter KAN'a ve babam İsmail KAN'a sonsuz teőekkürlerimi sunarım. Ayrıca çalıőmam süresince benden desteğini ve yardımlarını esirgemeyen sevgili ablam Sevim SARI'ya, Hanife UĞURLUOğLU'na, Ümmühan ÇOLAK'a ve eniőtem Hüseyin ÇOLAK'a Őukranlarımı sunarım.

İÇİNDEKİLER

	<u>Sayfa</u>
KABUL.....	ii
ÖZET	iii
ABSTRACT.....	v
TEŞEKKÜR.....	vii
İÇİNDEKİLER	ix
ŞEKİLLER DİZİNİ.....	xiii
TABLolar DİZİNİ.....	xv
BÖLÜM 1 GİRİŞ	1
BÖLÜM 2 TARİHİ DOKU VE SÜRDÜRÜLEBİLİRLİK	5
2.1 TARİHİ DOKU	5
2.1.1 Tarihi Çevrelerin Tanımı	5
2.1.2 Tarihi Çevrelerin Ögeleri	7
2.1.3 Tarihi Çevrelerin Özellikleri	9
2.2 TARİHİ DOKU VE SÜRDÜRÜLEBİLİR KORUMA	9
2.2.1 Korumanın Tanımı.....	10
2.2.2 Tarihi Kent Kavramı	12
2.2.3 Tarihi Kentlerin Önemi.....	13
2.2.4 Kentsel Koruma.....	14
2.2.5 Kentsel Korumayı Gerektiren Nedenler	16
2.2.6 Kentsel Koruma Çalışmalarında Karşılaşılan Sorunlar	18
2.3 TARİHİ ÇEVRENİN SÜRDÜRÜLEBİLİRLİĞİNE YÖNELİK ARAÇLAR VE ÇALIŞMALAR	20
2.3.1 Kentsel Yenileme	22
2.3.2 Kentsel Tasarım	23
2.3.3 Yeniden İşlevlendirme	26

İÇİNDEKİLER (devem ediyor)

	<u>Sayfa</u>
2.3.4 Turizm İle Tarihi Çevre İlişkisi	27
2.3.5 Tarihi Kent Dokusuna İlişkin Çalışmalar	29
2.3.6 Tarihi Binalarla İlgili Çalışmalar.....	30
2.3.6.1 Rölöve	30
2.3.6.2 Restorasyon	31
2.3.6.3 Restitüsyon	34
2.4 TARİHİ ÇEVRENİN KORUNMASINA İLİŞKİN YASAL DÜZENLEMELER....	36
2.4.1 Uluslararası Yasal Düzenlemeler	36
2.4.2 Türkiye’deki Yasal Düzenlemeler.....	40
BÖLÜM 3 MATERYAL VE YÖNTEM.....	45
3.1 MATERYAL	45
3.2 YÖNTEM.....	46
BÖLÜM 4 ARAŞTIRMA BULGULARI	49
4.1 ARAŞTIRMA ALANININ EKOLOJİK ÖZELLİKLERİ	50
4.1.1 Topografya	50
4.1.2 İklim.....	50
4.2 ARAŞTIRMA ALANININ EKONOMİK YAPISI	51
4.3 ARAŞTIRMA ALANININ SOSYAL YAPISI	52
4.3.1 Nüfus	52
4.3.2 Tarihi Gelişim Süreci	53
4.4 TARİHİ VE GELENEKSEL DOKU	55
4.4.1 Kültürel Varlıkların Mekansal Dağılımı ve Özellikleri	63
4.4.1.1 Hacı Murat Mahallesi	64
4.4.1.2 Ulu Cami Mahallesi	65
4.4.1.3 Yusuf Bey Mahallesi	67
4.4.2 Taraklı’nın Geleneksel Sivil Mimari Örnekleri.....	69
4.4.2.1 Camiler	70

İÇİNDEKİLER (devem ediyor)

	<u>Sayfa</u>
4.4.2.2 Hamamlar	71
4.4.2.3 Hanlar	71
4.4.2.4 Çeşmeler	72
4.4.2.5 Okullar	72
4.4.2.6 Geleneksel Konutlar.....	72
BÖLÜM 5 SONUÇ VE ÖNERİLER.....	133
5.1 TARAKLI TARİH KENT DOKUSUNUN MEVCUT DURUMUNA İLİŞKİN ANALİZ SONUÇLARI	133
5.1.1 İmaj Analizi	134
5.1.2 Sokak-Parsel-Bina İlişkisi	137
5.1.3 Plan Şemaları ve Bina Tipolojisi	137
5.2 TARAKLI TARİHİ KENT DOKUSUNA İLİŞKİN SÜRDÜRÜLEBİLİR KORUMA VE GELİŞTİRME ÖNERİLERİ.....	142
5.2.1 Koruma Bölgeleri Önerisi	142
5.2.2 Ulaşım Planı Önerisi.....	145
5.2.3 Taraklı İlçesi Tarihi Dokusunda Kentsel Koruma ve Geliştirme Stratejileri.....	145
5.2.3.1 Tarihi Kent Dokusuyla İlgili Kentsel Tasarım Stratejileri	146
5.2.3.2 Binalarla İlgili Mimari Tasarım Stratejileri.....	162
KAYNAKLAR	165
BİBLİYOGRAFYA	169
ÖZGEÇMİŞ	173

ŞEKİLLER DİZİNİ

<u>No</u>	<u>Sayfa</u>
Şekil 3.1 Araştırmanın akış diyagramı	45
Şekil 3.2 Materyal ve yöntem belirlemede izlenen yol	47
Şekil 4.1 Türkiye Haritası.....	49
Şekil 4.2 Taraklı Halihazır Haritası.....	56
Şekil 4.3 Taraklı Koruma Amaçlı İmar Planı	57
Şekil 4.4 Taraklı'daki çeşmelerden örnekler	59
Şekil 4.5 A Hamam Sokak'ın yenilen bölümü, B Hamam Sokak'ın hiç bozulmadan günümüze kadar gelen bölümü	60
Şekil 4.6 Sokak ile yapı adası ilişkisi	61
Şekil 4.7 Taraklı'dan genel görünüş.....	63
Şekil 4.8 Hacı Murat Mahallesi'nden Bir Görünüş	64
Şekil 4.9 Ulu Cami Mahallesi'nden bir görünüş.....	66
Şekil 4.10 Yusuf Bey Mahallesi'nden bir görünüm.....	68
Şekil 4.11 Çıkma (20 nolu tescilli evin) ve balkonun (24 nolu tescilli evin) örneği	73
Şekil 4.12 Valilik Konuk Evin (92 nolu tescilli ev)'in sofası	75
Şekil 5.1 Taraklı merkezi imaj analizi haritası	136
Şekil 5.2 Sokak – parsel – bina ilişkisi	137
Şekil 5.3 Taraklı geleneksel ve öneri plan tipi ve tipolojisi	138
Şekil 5.4 Taraklı evi plan tipleri.....	141
Şekil 5.5 Taraklı'nın öneri koruma bölgeleri haritası	144
Şekil 5.6 Taraklı'nın öneri ulaşım haritası	148
Şekil 5.7 Mimar Sinan Caddesi kuzey batı yönü mevcut ve öneri silüeti	150
Şekil 5.8 Mimar Sinan Caddesi kuzey batı mevcut ve öneri silüeti	151
Şekil 5.9 Mimar Sinan Caddesi kuzey batı mevcut ve öneri silüeti	152
Şekil 5.10 Mimar Sinan Caddesi kuzey batı mevcut ve öneri silüeti	153
Şekil 5.11 Mimar Sinan Caddesi kuzey batı mevcut ve öneri silüeti	154
Şekil 5.12 Mimar Sinan Caddesi kuzey batı mevcut ve öneri silüeti	155
Şekil 5.13 Mimar Sinan Caddesi güneydoğu mevcut ve öneri silüeti	156

ŞEKİLLER DİZİNİ (devam ediyor)

<u>No</u>	<u>Sayfa</u>
Şekil 5.14 Mimar Sinan Caddesi güney doğu mevcut ve öneri silüeti.....	157
Şekil 5.15 Mimar Sinan Caddesi güney doğu mevcut ve öneri silüeti	158
Şekil 5.16 Mimar Sinan Caddesi güney doğu mevcut ve öneri silüeti	159
Şekil 5.17 Mimar Sinan Caddesi güney doğu mevcut ve öneri silüeti	160
Şekil 5.18 Mimar Sinan Caddesi güney doğu mevcut ve öneri silüeti	161

TABLÖLAR DİZİNİ

<u>No</u>	<u>Sayfa</u>
Tablo 4.1 1990 – 2000 yılları arası genel nüfus durumu	53
Tablo 4.2 2000 yılı ilçe merkez nüfusu	53

BÖLÜM 1

GİRİŞ

Tarihi çevreler, geçmiş dönemlerin sosyal, kültürel ve ekonomik yapısını, yaşam biçimi ve felsefesini yansıtmaları, doğa-bina ve bina-insan ilişkileri arasında kurdukları ilişkinin doğruluğu açısından büyük önem taşımaktadır. Tarih boyunca sosyal-kültürel-ekonomik nedenlerden dolayı kentlerin fiziki yapılarında sürekli farklılıklar olmuştur. En önemli kentsel mekânlardan olan tarihi binalar, bir araya gelerek sokakları ve meydanları; sokaklar ve meydanlar bir araya gelerek tarihi dokuyu oluşturmuştur. Tarihi dokular içinde insanlar dinlenerek ve eğlenerek kültür alış-verişinde bulunabilmektedir. Tarihi dokular korundukları, yaşatıldıkları ve işlev kazandırıldıkları sürece geçmişle gelecek arasında hem köprü hem de önemli bir turizm kaynağı olmaktadır. Böylece tarihi dokuların yıpranması engellenmekte ve yöre halkı için de önemli bir gelir kaynağı olmaktadır.

Toplumsal ve mekânsal olarak ortaya çıkan yeniden müdahale içsel ve dışsal müdahale olmak üzere ikiye ayrılmaktadır. İçsel müdahaleler, dokunun içerisinde yaşayan kullanıcıların, değişen ihtiyaçları, istek ve ilişkilerine bağlı olarak ortaya çıkmaktadır. Kullanıcı, çoğu zaman bilinçsizce dokudaki yapıları ve çevreyi bozucu müdahalelerde bulunmakta ve dokunun yakın çevresindeki yeni yapılaşmalara benzer yapılar yaparak ya da alanı terk ederek dokunun bozulmasına veya çöküntü alanı haline gelmesine neden olmaktadır. Dışsal müdahaleler, dokunun çevresindeki rant taleplerinin etkisi ve planlı yapılan müdahalelerden kaynaklanmaktadır. Tarihi doku dışındaki alanlarda artan rant, tarihi doku içinde yaşayanların kaçak müdahalelerde bulunmasına neden olmakta ve bunun sonucunda tarihi kentsel doku bozulmaktadır.

Tarihi çevreleri koruma ve yenilemede tarihsel ve kültürel sürekliliğin sağlanması, tarihi çevrenin çağdaş yaşam koşulları doğrultusunda daha sağlıklı; fakat kimliğini koruyarak canlandırılması, yapı stoku durumundaki tarihi yapıların değerlendirilmesi ve geleneksel yerleşim modelinin korunması amaçlanmaktadır. Bu nedenle değişim ve dönüşümün

yaşandığı tarihi çevrelerde fiziksel ve sosyal yapının sürdürülebilirliği açısından koruma amaçlı çalışmalar büyük önem taşımaktadır.

Sit alanı kapsamındaki tarihi kent dokuları, koruma-geliştirme-yenileme kapsamında mevcut işlevinin devamı için ya da turizm amaçlı olarak düzenlenmektedir. Sit alanı dışındaki dokularda ise imar planı kararları doğrultusunda bir müdahale söz konusu olmaktadır. Bu alanların günümüz gereksinimlerini karşılaması için yapılan müdahaleler sonucu tarihi dokunun bozulması önlenmelidir. Bu amaçla geçmişle gelecek arasında köprü kuran, kimlik olgusunu koruyan, bütüncül planlama anlayışı içinde restorasyon konusunu ele alan koruma-geliştirme-yenileme amaçlı çözüm önerileri üretilmesi gerekmektedir.

Sahip olduğu kültür varlıklarının zenginliği ve çeşitliliği ile sıkça gündeme gelen Türkiye’de, 1999 yılsonu itibari ile toplam SİT alanı sayısı 5605; tescilli yapı sayısı ise 56376’dır. Tescilli yapılar içinde sivil mimarlık örneği olarak tanımlananlar 35464 adettir.

Turizme kaynak teşkil eden tarihi ve kültürel değerlerin korunması gerekmektedir. Turizmin on iki aya yayılması amacıyla korunması gerekli görülen tarihi ve doğal değerlerin turizme kazandırılması, ülkemiz açısından benimsenen önemli ve stratejik hedeflerden biridir.

Kentlerin hızlı değişimi tarihi kent dokularının da hızlı bozulmasına neden olmaktadır. Toplum olarak kendi tarihimiz konusunda bilinçlenemememiz, tarihi dokuya verilen önemi azaltan nedenlerden biri olmaktadır. Tarihi kent dokularının korunması için halkın bu konuda bilinçlendirilmesi, Türk sivil mimarisi ve kent yapısı konusunda detaylı incelemeler ve araştırmalar yapılması, bu tür çalışma sonuçlarının kent planlama çalışmalarına yansıtılması ve öneri restorasyon uygulamaları gerekmektedir. Tezin amacı da böyle bir amaçla, bugüne dek incelenmemiş bir yerleşmeyle ilgili ilk koruma düşüncelerinin geliştirilmesidir.

“Taraklı Yerleşmesindeki Dokunun Sürdürülebilirliği Bağlamında Kentsel Koruma ve Geliştirme Stratejileri” adını taşıyan bu tezde; ülkemizde özgün sivil mimari örneklerini koruyan çok sayıda ilçelerden biri olan Taraklı incelenmektedir. Konu olarak Taraklı ilçesinin seçilmiş olması; ilçenin oldukça yavaş bir değişim içinde, büyük nüfus artışı olmadan, günümüze kadar fazla değişime uğramayan karakteristik özellikleriyle gelebilmesinden kaynaklanmaktadır.

İlçenin ayrıntılı olarak incelenmesi amacıyla Taraklı ile ilgili bulunan tüm kaynaklardan yararlanılmış ve yerinde mevcut duruma ait tespitler yapılmıştır. İlçenin eski dokusuna ait genel fiziksel özellikler belirlenmiş; 97 konut, 9 anıtsal yapı ve 2 doğal anıt olmak üzere 108 anıtsal değerli eserin envanteri yapılarak, koruma bölgeleri ve kentsel sit alanları belirlenmiştir.

Taraklı tarihi kent dokusunun korunması ve sürdürülebilirliğine yönelik olarak kentsel tasarım stratejileri geliştirilmiştir.

BÖLÜM 2

TARİHİ DOKU VE SÜRDÜRÜLEBİLİRLİK

2.1 TARİHİ DOKU

18. yüzyıldan başlayarak günümüze kadar tarihi çevreler ve tarihi çevreleri koruma ile ilgili olarak çeşitli tanımlar yapılmıştır. Bu konuyla ilgili ulusal, uluslararası kongre ve seminerler düzenlenmektedir. 1800'lerde tarihi çevre ve koruma daha çok anıt niteliğindeki yapıları korumaya yönelik olduğu için tanımlarda da tarihi anıt kavramı geçmektedir. İlerleyen zaman içerisinde koruma kavramı anıt ölçeğinden çevre ölçeğine geçiş yapmıştır (Yücel 2008).

Avrupa Kültürel İşbirliği Konseyi'nin Avrupa Kültürel Mirasının Envanteri çalışmasında Anıt, "Tarihsel, artistik ya da arkeolojik önemi olan tek yapı veya yapı grupları" olarak tanımlanmaktadır. Anıtlar işlevlerine göre beş gruba ayrılmaktadır (Özyaba 1999; [URL-1](#)'den, 2008):

- Dinsel Mimarlık Örnekleri: Cami, kilise, manastır, türbe ve diğer mezar anıtları.
- Askeri Mimarlık Örnekleri: Kaleler, kışlalar, siperler, surlar, askeri okullar.
- Kamusal Sivil Mimarlık Örnekleri: Saraylar, devlet yapıları, belediye yapıları, okullar.
- Özel Sivil Mimarlık Örnekleri: Dükkânlar, arastalar, geleneksel konutlar.
- Tarımsal ve Endüstriyel Mimarlık Örnekleri: Çiftlikler, değirmenler, köprüler, tüneller ve fabrikalar şeklinde sınıflandırılmaktadır.

2.1.1 Tarihi Çevrenin Tanımı

Geçmişin izlerini bugüne taşıyan doğal ve kültürel değerlerin oluşturduğu alanlar tarihi çevreler olarak tanımlanmaktadır. Bu değerler; toplumların geçmişlerine ait mimari, toplumsal, ekonomik, teknolojik, kültürel vb. verileri, yaptıkları devirlerin duygu, düşünce, eğilim, sosyal yaşam, deneyim ve birikimlerini bugüne aktararak o topluma ait ekonomik koşulları, sanatsal duyarlılıkları, yaşam tarzlarına dair her türlü bilgiyi bize sunmaktadır (Ahunbay 2004).

Tarihi çevre; Avrupa Kültürel İşbirliği Konseyi'nin Avrupa Kültürel Mirasının Envanteri çalışmasında “Doğa ya da kişi tarafından oluşturulan, bütünlüğü ve artistik, estetik, tarihsel, etnografik, bilimsel, edebi veya efsanevi özellikleri ile korunması ve değerlendirilmesi gereken bütünlerdir” şeklinde tanımlanmaktadır (Özyaba 1999; URL-1'den, 2008).

Bir toplumun kültür birikimiyle şekillenen ve geçmiş ile gelecek arasında köprü kuran geleneksel, görsel değerler taşıyan kasabaların ve kentlerin kendilerine özgü karakterini yaratan tüm öğelerin bir arada değerlendirildiği mekanlar da tarihi çevre olarak ifade edilmektedir. Bu mekanlar, tarihi verileri ve mimari mirası ile günümüze kadar gelebilmiş kültür varlıklarını oluşturmaktadır. Tarihi çevreler ölçeğe bağlı olarak üç gruba ayrılmaktadır (Özdemir 2007):

- Tarihi Çevre: Tarihsel, mimari, arkeolojik ve anıtsal değerleri ile bütünlük gösteren bir veya birkaç sokaktan oluşan dokulardır.
- Tarihi Kent: Tarihsel, mimari, arkeolojik ve anıtsal değerleri ile bütünlük gösteren dokuların oluşturduğu kent yerleşmeleridir.
- Tarihi Bölge: Birkaç kenti de içine alan tarihsel, mimari, arkeolojik ve anıtsal değerleri bütünlük gösteren bölgelerdir.

Tarihi çevrelerle bağlantılı olarak 2863 sayılı (5226 sayılı kanun ile değişik) Koruma Kanunu'nda “Kültür varlıkları” ile “Sit” alanları aşağıdaki gibi tanımlanmaktadır:

Kültür varlıkları: “Tarih öncesi ve tarihi devirlere ait bilim, kültür, din ve güzel sanatlarla ilgili bulunan veya tarih öncesi ya da tarihi devirlerde sosyal yaşama konu olmuş bilimsel ve kültürel açıdan özgün değer taşıyan, yerüstünde, yeraltında veya su altındaki bütün taşınır ve taşınmaz varlıklar” olarak tanımlanmaktadır (BKTVKK 1992).

Sit: Özel anlam taşıyan doğal, kültürel (tarihsel, sanatsal, estetik ya da efsanevi önlemleri bakımından) ya da bilimsel (botanik, zoolojik, jeolojik vb.) ilginçlikleri olan mekan parçaları olarak tanımlanmaktadır (Çelikyay 1995). Sitler sahip oldukları özelliklere göre dört grup altında toplanmaktadır:

- Doğal Sit: “Jeolojik devirlere, tarih öncesi ve tarihi devirlere ait olup, ender bulunan veya özellikleri ve güzellikleri bakımından korunması gereken, yerüstünde, yeraltında veya su altında bulunan, ilginç özellik ve güzelliklere sahip olan korunması gereken alanları ve taşınmaz tabiat varlıkları” olarak tanımlanmaktadır (BKTVKK 1992).

- Tarihi Sit: Milli tarihimiz ve askeri harp tarihi açısından önemli tarihi olayların yaşandığı ve doğal yapısıyla birlikte korunması gerekli alanlar olarak tanımlanmaktadır (BKTVKK 1992).
- Kentsel Sit: Avrupa Konseyi çerçevesinde mimarlık anıtlarının envanter çalışmalarını sürdüren IECH (Inventory of the European Cultural Heritage-Avrupa Kültürel Miras Envanteri) kentsel siti “Taşıdıkları mimari, yöresel, tarihsel estetik ve sanat değerleri açılarından özelliği bulunan, bir arada bulunmaları nedeniyle teker teker taşıdıkları değerlerden daha fazla değer taşıyan, insan ürünü ve doğal çevre elemanlarının (yapılar, bahçeler, bitki örtüleri, yerleşim dokuları, duvarlar vb.) birlikte oluşturdukları alanlar” olarak tanımlamaktadır (Çelikyay 1995).
- Arkeolojik Sit: Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kanunu’nda “İnsanlığın var oluşundan günümüze kadar ulaşan eski uygarlıkların yeraltında, yerüstünde ve su altındaki ürünlerini, yaşadıkları devirlerin sosyal, ekonomik ve kültürel özelliklerini yansıtan, her türlü bilinen veya ortaya çıkarılan korunması gerekli yerleşmeler ve alanlar” olarak tanımlanmaktadır (Kapuci 2004).

2.1.2 Tarihi Çevrelerin Ögeleri

Tarihi çevreleri, yol dokuları, yapı dokuları ya da yapıların parsel içindeki konumları ve silüet ögeleriyle incelemek ve bu ögeler kapsamında tanımlamak gerekmektedir. Ancak sosyo-kültürel farklılığın ve iklimsel değişikliğin belirlediği yapılaşma sonucu biçimler birbirinden farklı karakter göstermektedir (Özyaba 1999; Koçak’dan 2004).

Tarihi çevrenin türü, onu oluşturan bileşenlerin niteliğine göre değişmektedir. Tarihi çevre anıtların yoğun olarak buldukları bölgelerdir. Bu alanların sınırları bazen antik dönemden ya da ortaçağdan kalan ve sanayi devrimine kadar olan gelişimi sınırlayan surlarla belirlenmektedir (Kuban 2000).

Görünüm çeşitliliği sunmasına karşın, çoğu kez tarihi çevre kendi içinde homojen bir yapı göstermektedir. Tarihi çevrelerde oran ve boyutları bütüne uygun olmakla birlikte, ayrıntılarda zengin çeşitlilik gösteren bir mimarlık gözlenmektedir. Bütünün etkisinde kişinin ilgisini çeken ve onu araştırmaya yönelten değişik mimari olaylar dizisi bulunmaktadır. Genellikle tarihi merkez kendiliğinden gelişmeyle büyümektedir. Yerleşme dokusu doğal

veriler yanında, yaşamsal gereksinimler, yapı geleneği ve ekonomik olanaklar çerçevesinde biçimlenmektedir (Ahunbay 2004).

Yerleşmenin karakteri, yapıların ayırık nizamda ya da birbirine bitişik, dar parseller üzerinde yerleşmiş olmasıyla yakından ilişkilendirilmektedir. Surlarla çevrili küçük kentlerde, yerleşme dar bir alanda, küçük parseller üzerinde, bitişik düzende; sur dışı yerleşmelerde ise geniş bahçeler ve ayırık düzende kurulmaktadır (Özdemir 2007).

Kent dokusu içinde sokakların biçimi, düz veya kıvrımlı oluşları, çıkmazlar, sokak ve meydanların mekansal ilişkileri, ada boyut ve biçimleri, sokak köşelerinin biçimlenmesi, yapıların cephe oranları ve sokakla ilişkileri, yerleşimin karakteristik özelliklerini oluşturmaktadır. Bir yerleşme içindeki farklı sokak ve meydan düzenlemeleri değişik dönemlerin yapı nizamlarını ve doku özelliklerini yansıtan belgeler olmaktadır (Ahunbay 2004).

Yörenin yapı geleneği, malzeme olanakları ve iklim koşullarıyla sıkı sıkıya ilişkilendirilmektedir. Çatı biçimleri, kütle boyut ve biçimlenmesi, dış yüzeylerde kullanılan malzeme ve renkler yaygın yapı geleneğiyle bağlıdır ve bütün bu özellikler bir araya geldiğinde kent için karakteristik olan homojen görünüm ortaya çıkmaktadır. Tarihi yerleşmelerde genellikle simgesel değer taşıyan anıtsal yapılar konutlara göre daha özenli bir işçilik ve kalıcı malzemeyle yapılmaktadır (Ahunbay 2004).

Tarihi kentlerimizde yerleşme dokusu genel olarak topografya ile bir bütünleşme ve uyum içinde olmaktadır. Birçok tarihi kentin, erişilmesi zor, en yüksek noktasına bir akropolü ya da kale yapılmıştır. Kimi kentlerde ise toplumun en çok değer verdiği anıtlar görünüme egemen olmaktadır. Genel görünüme egemen bir veya birkaç anıtın çevresinde yöreye özgü çatı biçimleri, bacalar, kubbeler, kuleler ve minareler gibi tekrar eden öğelerin bir araya gelmesi ile kent için tanımlayıcı bir özellik taşıyan kent silüeti oluşmaktadır. Yerleşmenin temel öğelerinden vazgeçilemeyeceği gibi onların bir araya gelmesi ile oluşan kentle özdeşleşen genel görünümün bozulması da istenmemektedir (Kuban 2000).

2.1.3 Tarihi Çevrelerin Özellikleri

Eski kent ve mahalleler, bugünü anlamaya, kendimizi tanımaya ve tanımlamaya yardımcı bir araç olmaktadır. Tarihi çevreler, insan ölçüsüne göre düzenlenmiş mekanlar olarak öğretici ve ilgi çekici özellikte olmaktadır. Sosyal ilişkileri olumlu yönde etkileyen ve bireyler arasındaki birlik duygusunun pekiştirilmesine yardımcı olmaktadır (Ahunbay 2004).

Tarihi çevreler arkeolojik, tarihi ve estetik önemlerinin yanı sıra, folklorik değerleri nedeniyle de önem kazanmaktadır. Birçok ülkede özgün iç donanımlarıyla korunan küçük müze kentler endüstri çağından geçmişe dolaysız bir bakış olanağı sunmaktadır. Özgün karakterini koruyabilen tarihi yerleşmeler halk sanatının yerinde görülerek incelenmesi ve tanınması yönünden de öğretici olmaktadır (Özdemir 2007).

Tarihi çevre içinde yer alan binalar sergiledikleri mimari üslupları, mekan tasarımları, yapım teknikleri, ahşap oymacılığı ve duvar resmi gibi bezemelerin kalitesiyle de yörenin mimari kimliğini tanımlayan tarihi veriler olarak değerlendirilmektedir. Müzelerde zaman ve mekandan soyutlanmış olarak sergilenen parçalar yerine, ayakta duran, yaşayan bir köy ya da kentin bileşenleri olan binaları ve onlara ait öğeleri (kapı, pencere, cumba, ocak, dolap ve tavanları) yerinde, özgün konumunda görmek ve çevrenin bütünlüğünü kavramak çok daha etkileyici olmaktadır (Kuban 2000).

Tarihi kenti incelemek bize geçmişteki sanatçıların mimari çözümlerine, yaratıcılığına ilişkin ipuçları verirken; bugün belki tasarlamayı hayal bile edemeyeceğimiz özel yaşam mekanlarının gerisindeki yaratıcı kaynağın gücünü göstermektedir. İçinde yaşayanlar yok olsa da, onları çevreleyen mekanların ayakta olması bizler ve gelecek kuşaklar için yaşayan tarih olarak önem kazanmaktadır. Bu özgün veriler, günümüze ulaşamayan ve hakkında çok az yazılı bilgi olan yaşam biçimlerinin anlaşılmasına ve hayal gücüyle canlandırılmasına katkıda bulunmaktadır (Ahunbay 2004).

2.2 TARİHİ DOKU VE SÜRDÜRÜLEBİLİR KORUMA

Korumanın amacı, tarihi çevreyi zarar görmekten korumak ve kültürel mirasla güncel yaşamın entegrasyonunu sağlamaktır. Tarih kent dokularının korunması ve sürdürülebilirliği, bu çevrelerde yaşamın sürdürülebilirliği göz önüne alındığı zaman gerçekleştirilebilmektedir.

Çünkü yaşam biçimlerinin gereksinimleri ve insan eylemlerinin biçimi değişmektedir. Bütün bu gerçekler göz önüne alınmalı ve tarihi çevrelerin sürdürülebilirliğine yönelik mekansal çözümlere yansıtılmalıdır (Çelikyay vd. 2007).

Tarihi çevrenin korumasında temel amaç, kültürel mirasın korunması, kültürel sürekliliğin sağlanması, çağdaş topluma tarih ile birlikte yeni olanaklar sunulması, kültürün geliştirilerek gelecek kuşaklara iletilmesidir (Özyaba 1999; Koçak'dan 2004).

Bu açıklama doğrultusunda tarihi çevreleri koruma ve yaşatmadaki amaçlar aşağıda özetlenmiştir (URL-1, 2008):

- Tarihsel ve kültürel sürekliliğin sağlanması,
- Siluetin ve peyzaj değerlerinin korunması,
- Yerel kimliklerin ortaya çıkarılması ve değerlendirilmesi,
- Tarihsel çevrenin çağdaş yaşam koşulları doğrultusunda daha sağlıklı ancak; kimliğini koruyarak canlandırılması,
- Tarihi dokuyu bozan trafik vb. olumsuz etmenlerin alandan uzaklaştırılması,
- Turizm için bir gelir kaynağı oluşturulması,
- Yapı stoku durumundaki tarihi yapıların değerlendirilmesi,
- Halkın koruma konusunda bilinçlendirilmesi vb.

Sürdürülebilirlik (sustainability) ilkesi çerçevesinde tarihi çevre koruma, eski dokunun aktif olarak kullanımı ve çevredeki değişikliklerin planlı değişikliklerle günümüz yaşantısının gereksinimlerine yanıt verecek şekilde planlanmasını gerektirmektedir (Kuban 2000).

2.2.1 Korumanın Tanımı

21 Temmuz 1983 tarihinde çıkarılan 2863 sayılı Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kanunu'nda koruma, "Taşınmaz kültür ve tabiat varlıklarında muhafaza bakım, onarım, restorasyon ve fonksiyon değiştirme işlemleri; taşınır kültür varlıklarında ise, muhafaza, bakım, onarım ve restorasyon işlemleridir" şeklinde tanımlanmaktadır (Özdemir 2007).

Korumayla ilgili temel bilgiler aşağıdaki şekilde ifade edilmektedir (Çelikyay 2001):

- Kamu yararına yapılan bir eylemdir.
- Toplumun gelişmesine yardım eden bir olgudur.

- Kültürel değerler çağdaş yaşamla bütünleştiği, yaşamın gereksinimlerini karşıladığı zaman bir anlam taşımaktadır.
- Korunacak değerlerin sürekliliğinin sağlanması esastır. Koruma, disiplinler arası bir eylemdir.
- Korumada özelliklerin belirlenmesi gerekmektedir.
- Gereği kadar işlemlerin yapılmasına olanak sağlayacak yasal ve maddi önlemlerin alınması gerekmektedir. Bazı nedenlerle kimlik kaybeden elemanlara müdahale etmek gerekmektedir. Bunun için de gerekli yasal ve maddi olanakların hazır olmasına ihtiyaç duyulmaktadır.

Korumacılık, tek yapıdan kent bütününe kadar geniş fiziksel düzenleme, iyileştirme gibi çeşitli olguları içeren, eskiyi korumakla birlikte çağdaş yapıyı daha iyi yapmanın gerekliliğini sağlayan ve bölge insanının ortak değerlere sahip çıkma eğilimine yardımcı olan bir motivasyon aracı olmaktadır (Ahunbay 2004).

ICOMOS (International Council of Monuments and Sites-Uluslar Arası Anıtlar ve Sitler Konseyi) Bildirgesi'nde koruma aşağıda belirlenen ifadelerle tanımlanmaktadır (Göksu 1993; Kapuci'den 2004):

- Bakım (maintenance): Dokunun sürekli korunması demektir. Yaşamın sürdürülebilmesi için gerekli müdahaleleri içermektedir. Bu anlamda onarım değildir.
- Saklama (reservation): Alanın dokusunun mevcut haliyle ve bozulmayı önleyerek bakımının yapılmasıdır. Onarım teknikleriyle birlikte düşünülmelidir.
- Restorasyon (restoration): Yeni malzeme katmadan mevcut elemanların yeniden birleştirilmesi veya olumsuz eklemelerin temizlenmesi yoluyla alanın mevcut dokusunun bilinen en özgün duruma dönüştürülmesidir.
- Yeniden İnşa Etme (reconstruction): Eski ve yeni malzeme kullanılması yoluyla alanın olabildiğince bilinen en özgün duruma getirilmesidir.
- Uyarlama (adaptation): Yapının alana en uyumlu kullanıma dönüştürülmesidir. Uyarlama, alanın korunmasının başka biçimde başarılamadığı ve önerilen uyumlu kullanımın alanın veya yapının kültürel önemini olumsuz yönde etkilemediği durumlarda kabul edilebilir. Ancak ileride geri dönülebilir olması önemlidir.

Tanımlanan bu eylemler toplumun kimliğini yitirmemesi, kültürel sürekliliğin sağlanması ve tarihi değerlerin korunup yaşatılması açısından korumanın önemini ortaya koymaktadır.

2.2.2 Tarihi Kent Kavramı

Tarihi kent, çok uzun bir zaman boyutunda biçimlenmiş, tarihi verileri ve mimari mirası ile günümüze kadar gelebilmiş, uygarlıkların tüm niteliklerini içinde barındıran, zaman içerisinde fiziksel, kültürel, sosyal, ekonomik ve estetik değer yargılarıyla şekillenerek oluşan, doğru şekilde korunduğu ve geliştirildiği sürece kültürel sürekliliği sağlayan tarihi belgeler olarak tanımlanmaktadır (Arabacıoğlu ve Aydemir 2007).

Tarihi kentlere mekansal ve düşünsel anlamda kimlik kazandıran tarihi yapıtlar, geçmişini anımsatan ulusal ve evrensel kültürel kimliğimizi tanımlayan estetik boyutları ile insan yaşamını görsel, duygusal ve düşünsel olarak zenginleştiren yaratıcı bir ortam oluşturmaktadır. Tarihi Kentlerin kültürel, sosyal, ekonomik, arkeolojik ve estetik değerleri nedeniyle korunması ve yaşatılması, yapıldıkları devirlerin duygu, düşünce, sosyal yaşam ve birikimlerini ve tarih içinde kazandığı statüleri bugüne aktarmaları kentlerin algılanabilirliğini artırmaktadır (Velioğlu vd 1993; Kapuci'den 2004).

Tarihi kentler, üretimin sınırlarını aşan emeği, yeteneği, kültürel ve ekonomik birikimi ifade etmektedir. O dönemlerde bu mekanların yer seçimi ve konumları, mekanın işlevsel özelliğine, kullanım amacına, iklimsel etmenlere ve topografik yapıya bağlı olarak belirlenmiş ve sorunsuz kentsel planlama modelleri oluşturulmuştur. Tarihi kentler, günümüz modern kentlerinde yaşadığımız aksamaların yer almadığı kentsel planlama çalışmalarında hala yararlanılan mekansal düzenlemeleri içermektedir (Okyay 1992; Kapuci'den 2004).

Tarihi kentlerde, tarihi anıtsal özelliği olan yapılar ve yerleşmenin karakteri kente kimlik kazandırmaktadır. Bir yerin kuruluşundan günümüze kadar gelen sosyal, kültürel, ekonomik ve doğal koşulların sonucunda oluşan mekansal öğeler, geleneksel el sanatları, kültürel yapı, giyim tarzı, gelenek ve görenekler kentsel kimliğin parçalarını oluşturmaktadır. Kentsel kimlik, yerin karakteri, mekanın karakteri ve anlamı şeklinde üç bileşenden oluşmaktadır.

Bunlar:

- Yerin karakteri: İklim, topografya, jeolojik oluşum ve bitki örtüsünün oluşturduğu doğal çevre içerisindeki özelliklerdir.
- Mekanın karakteri: Dolu ve boşlukların oluşturduğu biçim, strüktürel yapı, simgesel etki, kullanılan malzemeler vb. açısından oluşturduğu form ve görüntüdür.

- Anlam: Geçmiş toplumların kültürleri, yaşamları, mücadeleleri, acıları, sevinçleri, özelemleri vb. ile yükledikleri anlamlar dizisidir (Kuban 2000).

Kentsel kimlik, günün koşulları altında şekillenip, gelecek kuşaklara aktarmak için koruma planlarında kent kimliğini öne çıkaran öğelere yer vermek gerekmektedir (URL-1, 2008).

2.2.3 Tarihi Kentlerin Önemi

Uygarlığın en büyük fiziksel göstergesi kentlerde bulunmaktadır. Tarihi kent merkezleri anıtların yoğun olarak bulunduğu bölgelerden oluşmaktadır. Görünüm çeşitliliği sunmasına rağmen tarihi kentler, kendi içinde homojen yapı göstermektedir. Tarihi kentlerde ve mimari yapılarda oranlama ve boyut arasında bir denge, titiz bir ustalık ve incelik gözlenmektedir.

Tarihi kentler, hayranlık uyandıran genel görünümüleri çeşitli biçimsel zenginlikleri, hoş şaşırtmalara olanak veren dar kıvrımlı sokakları, özenle yapılmış işçilikleri ile diğer kentlerden farklı düzenlemeleri barındıran dokuları içermektedir. Geçmiş uygarlıkların sosyal ve ekonomik yapısı, yaşam felsefesi, estetik duyarlılığı ile ilgili ayrıntılar bu çevrelerde saklanmaktadır. Yaşam koşullarının, geleneklerin, yapım tekniklerinin hızla değiştiği bir dünyada tarihi kent mekanları, geçmişte nasıl bir çevre içinde yaşandığını gösteren açık hava müzeleri olarak da düşünülmektedir (Ahunbay 2004).

Tarihi kentler ve onu oluşturan yapıtlar estetik değer içermektedir. Her yapı bir düşünceyi, bir kararı açıklamaktadır. Eserin sanat değeri, toplumun eserden olumlu etkilenmesi, uzun zaman mekanda yer almış olması, malzeme ve biçim özelliklerini koruması ile ölçülmektedir. Bu unsurlar zaman içinde simgesel bir değer kazanıp kişi ve toplumun etkinliğini belgelemektedir. Bu konuda en önemli belgeyi kentler oluşturmaktadır (Keleş 2001; Koçak'dan 2004).

Tarihi yerleşmelerde dikkat çeken en önemli özelliklerden biri de simgesel değer taşıyan anıtsal yapıların konutlara göre daha özenli bir işçilikle, daha kaliteli ve kalıcı malzemeye yapılmış olmasıdır. Toplumun tamamının kullandığı yapılar (camii, hamam, han vb.) daha büyük tasarlanmıştır. Kentin genel görünümüne egemen öğelerin bir araya gelmesiyle kenti tanımlayan kent silüeti oluşmaktadır (Keleş 2001; Koçak'dan 2004).

Yaşayan yapı, toplum yaşamı için daha büyük ve güncel bir önem taşımaktadır. Tarihi kent içinde yer alan binaların mimari üslupları, mekan tasarımları, yapım teknikleri, ahşap oymacılığı, duvar resmi gibi yaratıcı unsurlar o yörenin mimari kimliğini tanımlamaktadır (Kuban 2000).

2.2.4 Kentsel Koruma

Kentsel koruma, tarihi nitelikli alanların birer müze objesi olarak görülmeyip, aktif olarak kullanımı, geçmişi en iyi biçimde koruyup, günümüzle ilgisini kurarak, günümüz gereksinimlerine uygun kullanım getirmektedir. Bir kentsel koruma çalışması, tarihi dokudaki yeni gelişmeyi kontrol edebilir nitelik ve toplumun sosyo-ekonomik yapısına uygun bir özellik içermektedir (Yazgan ve Erdoğan 1992; Özdemir'den 2007). Genel olarak kabul edilecek ilke, yapının fiziksel ve maddi varlığının biçimle olan ilişkisinin mümkün olduğu kadar bozulmaması, yapının estetik mesajını taşıyıcısı olan görünen malzemesinin korunmasıdır. Malzemedен bağımsız koruma söz konusu değildir (Kuban 1995; Koçak'dan 2004).

Kentsel korumanın amacı, ulusal ya da yöresel kültürel miras niteliğinde olan kentsel çevrelerin desteklenmesi; yeni yapılaşma ile oluşan çevresel planlama, ölçek ve tasarım öğelerinin eski dokuyu bütünleyici nitelikte olmasını sağlamaya çalışmaktır. Bunun yanı sıra kentsel koruma doğal nitelik ve karakteri gereği, tarihi değer taşıyan bir alan, bir yapı ya da yapısal elemanların fiziksel karakterinin, peyzajlarının, çevrelerinin ve ortamlarının korunmasını da amaçlamaktadır (Yazgan ve Erdoğan 1992; Özdemir'den 2007).

Koruma ve Korunma 2863 sayılı yasaya göre, "Taşınmaz kültür ve tabiat varlıklarında muhafaza, bakım, onarım, restorasyon ve fonksiyon değiştirme işlemleri; taşınır kültür varlıklarında ise, muhafaza, bakım, onarım ve restorasyon işleridir" (Kapuci 2004).

Kentsel koruma ve yenileme yöntemleri aşağıdaki gibidir (URL-1, 2008):

- Bakım (maintenance): Dokunun sürekli korunması demektir. Yaşamın sürdürülebilmesi için gerekli müdahaleleri içermektedir. Bu anlamda onarım değildir.
- Koruma-Saklama (Preservation): Özellikleri ve karakterleri açısından önemli müdahalelerin yapılamayacağı, kentsel tarihi çevrelerde küçük bakımlarla gelecekte bozulmasını önlemeye yönelik çalışmaları içermektedir. Daha çok tarihi kent

merkezlerinde fazla tahrip olmamış ve küçük bakımlarla yaşayabilecek nitelikteki fiziksel mekanlarda uygulanmaktadır.

- Koruma (Conservation): Koruma alanlarında (protected area) “conservation” işlemleri, bütünün öz yapısının (konumu, kütle, yükseklik, renk ve malzeme kullanımı, doğal çevre ve bitki örtüsü) korunmasıdır. “Conservation” sokak dokusunun, meydanların ve açık alanların niteliklerini korumak ve diğer alanlar ile doğal ve işlevsel bütünlüğünü korumaktır. Tarihi doku özelliğini koruyarak yaşantısını tamamlamış yapıların ölçek ve elemanlarını, çevreye uyumlu bir biçimde yenilemek ve bu yeni yapılanmada çevreye uyumlu mimari biçimler oluşmaktadır.
- Yeniden Canlanma-Canlandırma (Urban Revival-Revitalization): Sosyo kültürel, ekonomik ya da fiziksel açılardan bir çöküntü süreci yaşamakta olan kentsel tarihi çevrelerde, çöküntüye neden olan faktörlerin ortadan kaldırılması ya da değiştirilmesi sonucu o alanın tekrar hayata döndürülmesi, canlandırılmasıdır.
- Sağlıklaştırma (Rehabilitation): Tarihi çevreleri çağdaş yaşam koşullarına kavuşturmak üzere donatılarının ve alt yapısının iyileştirilmesi ya da sorunlu kentsel mekanların sağlıklı yaşam koşullarına kavuşturulması, tekrar çalışabilir, verimli, kapasiteli hale getirilmesidir. Sağlıklaştırmadaki birinci neden, bozulan konut dışı çevre koşullarının iyileştirilmesidir.
- Soylulaştırma (Gentrification): Sosyo-kültürel açıdan bozulmuş, çöküntüye uğramış, dolayısıyla fiziksel çevresi de bozulmuş alanlarda, özellikle de tarihi kent parçalarında sosyal yapının iyileştirilmesidir.
- Sağlamaştırma (Consolidation): Kentsel tarihi çevrenin çeşitli iklimsel, fiziksel, vb nedenlerden dolayı eskiyen parçalarının temizlenmesi, onarılması malzeme ve doku dayanıklılığının artırılması ve sahip olduğu renk, doku ve strüktür gibi karakterlerin daha uzun süre aynı nitelikte izlenebilmesi amacıyla gerçekleştirilen bir yenileme türüdür. Kentsel tarihi çevre ölçeğinde yapılacak sağlamaştırma çalışmalarında, daha çok özelliği olan kentsel mobilya, sokak kaplamaları ve kaldırımlar, yönlendirme ve reklam tabelaları, ağaçlandırma, altyapı gibi kentsel donatılar dikkate alınmaktadır.
- Yeniden yapma (Reconstruction): Tarihi çevrelerin yok olan kısımlarının eldeki fotoğraf, bilgi ve belgelere dayanarak yeniden yapımına yönelik bir koruma yöntemidir. Tarihi çevrenin dokusu, yapılaşma karakteri, silüetteki hakim öğeler, geleneksel yapı teknolojisi ve malzeme gibi bileşenler belirlenir ve yeni yapılaşmalarda bu özelliklerin bozulmaması için çeşitli yapılaşma koşulları oluşturulur. Özellikle yangın, deprem ya da savaş gibi toplu yıkımlarla yitirilen ve

yeniden canlandırılmaya çalışılan alanlarda tarihi sürekliliği ve ulusal karakteri yansıtabilmek amacıyla başvurulmaktadır.

- Temizleme (Liberation): Kentsel tarihi dokunun genel etkisini bozan, tarihi ve estetik değer taşımayan eklerden, yapılardan arındırılması işlemidir.
- Daha iyi bir çevreye taşıma (Reproduction): Bayındırlık etkinlikleri (yol, baraj yapımı vb.) jeolojik yapı ya da doğal afetler, tarihi çevrenin bulunduğu yerde korunmasını zorlaştırabilir, hatta olanaksız kılabilir. Bu durumda yerleşmenin önceden belirlenen uygun bir yere taşınması yöntemidir.

2.2.5 Kentsel Korumayı Gerektiren Nedenler

Kültür varlıkları sahip olduğu tarihsel, sanatsal, belgesel, eğitsel, işlevsel ve ekonomik değerleri nedeni ile korunmalıdır. Tarihi çevreler günümüzün sıradanlaşan birbirine benzer yapılar topluluğu olan kentlerinden farklı oldukları için kent kimliğine büyük katkı sağlamaktadır. Hem taşıdıkları değerler hem de eskimleri nedeni ile tarihi kentlerin korunmaları, bakım ve onarımlarının yapılması gerekmektedir.

Gereksinim duyulan bir fonksiyona göre, mevcut çevrenin yeniden düzenlenip değerlendirilmesinden, yeni bir fiziksel çevre yaratmanın gerek arazi rantı, gerek tasarım süreci gerekse uygulama süreci göz önünde bulundurulduğunda daha ekonomik olması da kentsel korumanın gerekliliğini ortaya koymaktadır (Kapuci 2004).

Tarihi kentler, günümüz modern kentlerinde yaşadığımız aksamaların olmadığı, kentsel planlama çalışmalarında hala yararlanılan mekansal düzenlemeleri içermektedir. Bu anlamda yeni kent planlamalarına ilham kaynağı oluşturması açısından eski kent dokularının korunması gerekmektedir (Kuban 2000).

Tarihi çevrenin korunmasında üç temel amaç vardır (Kapuci 2004):

- Tarihi mirasın gelecek kuşaklara iletilmesi: Toplumların geçmişi tanıması, tanıtması ve bunu canlı belgelerle ortaya koyması ve gelecek nesillere aktarması, geçmiş kültürleri ortaya koyan örneklerle gerçekleştirilmektedir. Tarih içinde çeşitli medeniyetlerin oluşturduğu kültür ürünleri çevreleri ile birlikte benzeri yapılamayan değerli kültür miraslarıdır. Bu mirasta en büyük hak gelecek kuşaklarıdır ve bunun

için tarihi kentlerdeki planlama ve düzenlemelerde öncelikle kültür mirası onarılarak, korunarak ve yaşatılarak gelecek kuşaklara iletilmelidir.

- Kültürel sürekliliğin sağlanması: Toplumun tarihsel belleğini oluşturan kültürel sürekliliğini sağlayan, geçmişle gelecek arasında köprü olma özelliği taşıyan tarihi kentler, hızlı kentleşme ve yaşanan teknolojik gelişmelerle sağlıksız mekanlara dönüştürülmekte hatta yok edilmektedir. Bu durum çağımızda ulusların kültürel kimlik sorunu yaşamalarında en önemli etken olmaktadır.
- Çağdaş insana tarih ile birlikte yeni yaşam olanakları sağlanması: Günümüz sorunlarının çözümünde tarihi çevrenin oluşumundaki ilkeler ve sonuçlar çok önemli ipuçları vermektedir. İnsan ölçeğindeki eski yapılar, sokaklar ve bunların oluşturduğu kentsel doku, çağımızda çok akılcı küçük onarım ve yenilemelerle çağdaş yaşama uygun hale getirilebilmektedir.

Geçmişte korumanın amacı yapıyı ayakta tutmak, yıkılan kısımlarını yeniden onararak biçimsel bütünlüğünü korumak, değişen isteklere göre yeni eklemelerle işlevini devam ettirmek iken, bugün korumadaki amaç; belirli bir dönemin kentsel ve mimari düzenini, yapım tekniklerini, sosyal yaşamını açıklayan bir belge niteliği taşıyan tarihi çevrelerin genel görünümleri ile olduğu kadar özgün tarihi dokuları ile birlikte sürekliliklerinin sağlanmasıdır (Ahunbay 2004).

Tarihi yapılar sahip olduğu tarihi belge niteliği, eskilik özelliği ve estetik değer ölçütleri ile korunmalıdır. Bunlar (URL-1, 2008):

- Tarihi Belge Niteliği: Özel bir toplum yapısını veya yaşam biçimini yansıtan, teknik gelişimin izlerini taşıyan yapı ve alanlar, bu özellikleriyle korunmalıdır. Örneğin, bugün terkedilmiş bir teknolojiyle baskı yapan matbaalar, darphaneler, zeytinyağı üreten yağhaneler, un ve yel değirmenleri, tabakhane, sabunhane ve ipek fabrikaları, üretim teknikleri ve yapı tipleri açısından belge niteliği taşımaktadır. Toplumların değişik kesimlerinin yaşam biçimi ve yerleşme düzenini yansıtan köy, kasaba, mahalleler, doku, kütle ve mekan özellikleri nedeniyle tarihi belgelerdir.
- Eskilik Özelliği: Zamanın yıpratıcı etkisinden ve insanların yaptıkları hasarlardan zarar görmeden günümüze ulaşabilen anıt ve kalıntıların sayısı oldukça azdır. Bu nedenle çok eski tarihlerden kalan yapılar “ender”likleri dolayısıyla korunmaktadır.
- Estetik Değer Ölçütü: Güzel olma özelliği, yapı ve çevrelerin korunması konusundaki istekleri güçlendiren önemli bir etkidir. Korunacak değerde olması gereken güzellik

hakkında bilinçli bir toplumsal beğeni olmadığından, bu konuda alınacak kararın toplum adına, sanat tarihçileri ve estetik uzmanlarının görüşleri ile yönlendirilmesi gerekmektedir.

Korunması gerekli alanlara yönelik planlama çabalarının amaç ve beklentileri şöyle sıralanmaktadır (Yücel 2008):

- Farklı tarihi dönemlerin ve sosyal, kültürel, antropolojik, coğrafi ve ekonomik ilişkilerin oluşturduğu bir bütün olarak kentsel alanların korunması, yalnızca kültürel ve tarihi değerlerin değil; ekonomik ve sosyal niteliklerin de korunması gerekmektedir.
- Koruma planlamasının başlangıç noktası, mevcut dokunun analizi ve incelenmesine dayanan tanımlama aşamasıdır. Bu çalışma dokuyu oluşturan yapıların mimari, yapısal ve fonksiyonel tipolojilerinin ve bunların kentsel alana yansımalarının incelenmesi ile gerçekleştirilmektedir.
- Kenti oluşturan yapısal öğelerin kalıcılığının yanında, toplumda yaşanan değişimler yapıların da eskimesine neden olmaktadır. Kentin ekonomik yapısına bağlı olarak, özel ve kamusal sektör yatırımcıları ya da kullanıcıları tarafından yapılan etkiler kentsel mekanı biçimlendirirken, korunacak alanlar olumsuz yönde değişebilmektedir. Bundan dolayı, değişime yönelik eylemlerin kontrolünün sağlanması gerekmektedir.
- Korunması gereken doku veya alanda parsel ederinin yapı üzerinde olması ve kentsel gelişmeye koşturucu olarak yeni yapılaşma gereksinimi, ekonomik boyutta gerilemeye neden olmaktadır. Dolayısıyla koruma-yaşatma, kültürel, sosyal ve ekonomik boyutları içeren, mekana yönelik tüm disiplinleri, kamu kurum ve kuruluşlarının, sivil inisiyatiflerin, yatırımcı ve girişimcilerin mülk sahibinden kullanıcıya, toplumun her kesiminin gündemine taşımak gerekmektedir.

2.2.6 Kentsel Koruma Çalışmalarında Karşılaşılan Sorunlar

Hızlı nüfus artışı sonucu, mevcut kentsel alanlarda plansız yapılaşmanın neden olduğu olumsuz değişim, ilk etkilerini doğal, kültürel ve tarihi özellikleri taşıyan tarihi kent merkezlerinde göstermeye başlamaktadır. Teknolojiyle birlikte yaşam çevreleri ve kentlerde ölçek büyümüş, kentlerin doğal, samimi düzenlemesi değişmiş, kirlenmeler ve zararlı atıklarla hava kirlenmiş, gürültü zararları artmış ve görsel güzellikler kaybolmaya başlamıştır (Kuban 2000).

Tarihi çevrelere yönelik bugünkü ilgisizlik, karar mekanizmalarının başında olanların, fiziksel çevreyi geçmiş ve gelecek boyutuyla irdelemeden sadece günlük yaşam endişeleri ile değerlendirmelerinden kaynaklanmaktadır (Kuban 1979; Yücel'den 2008). Tarihi kentsel dokularımız, gereken önemi ve bakımı görememektedir. Kültürel motivasyon yeteri kadar güçlü olmadığı zaman bütün gerekli yasal çerçeve hazırlanmış olsa bile toplum gerektiği zaman yasal olmayan yollarla koruma kararlarına direnmektedir.

Bir tarihi mahallenin, bir anıtın korunması, o mahalle ve anıtın toplum kültürü içindeki statüsüyle aynı yerde yapılması öngörülen yeni yapı ya da yapılaşmanın ekonomik değeri arasında bir karşıtlık oluşturmaktadır. Toprakta elde edilecek ekonomik kazancın çekiciliği, tarihin prestijinden daha fazla olduğundan koruma halk için öncelikli olmaktan çıkmaktadır (Kuban 1979; Yücel'den 2008).

Ülkemizde tarihi eserlerle ilgili olarak en büyük eksiklik tarihi yapıların tescil edilip raporlarla belgelenmemiş olmasıdır. Bu kayıt ve bilgi yetersizliğinden pek çok yapı yok olup gitmektedir. Yıllar sonra o yapı ile ilgili hiçbir bilgi bulunamamaktadır. Korumanın sadece tarihi alanla sınırlı kalması, tarihi kentin çevresi ile bütün olarak düşünülmemesi sonucu, kentlerin çevresindeki yapılaşma alanları tarihi kentin algılanmasını ve kent silüetini olumsuz yönde etkilemektedir.

Tarihi kentlere yönelik koruma politikalarının zamanla geliştirilmemiş olması, korumaya yönelik politikaların eksikleri karşılayacak şekilde yeniden düzenlenmemesi koruma konusunda sorunlar yaratmaktadır. Günümüzde Koruma İmar Planları yasanın belirlediği sit alanlarıyla sınırlı kalmış, alanın kent bütünü içindeki yeri, tanımı, gelecekteki rolü ve ilişkileri bir yana bırakılarak kentsel sit alanı tek başına planlanmaktadır (Anon 2002; URL-1'den, 2008).

Tarihi kent dokularında, 1/1000 ölçekli planlamaların genelde ölçek ve ölçeğin gerektirdiği detaylar bakımından yetersiz olduğu bilinmektedir. Koruma Planları'nda yapı-parsel ilişkisi, boş parsellerde yapılaşma, bakı noktaları, vista, panorama, koruma kararları, peyzaj ve çevre düzenlemelerine ilişkin kararlar hatta yer yer yapıların mimari özelliklerine (cephes/plan) kadar inen ayrıntılı kararlar yer almaktadır. Genel olarak koruma imar planları, uygulama imar planları ölçeği olan 1/1000 ölçekte yapıldığı için istenilen ve olması gereken detaylar bu nedenle gösterilememektedir (Tunçer 1998; URL-1'den, 2008).

2.3 TARİHİ ÇEVRENİN SÜRDÜRÜLEBİLİRLİĞİNE YÖNELİK ARAÇLAR VE ÇALIŞMALAR

Tarihin yorumu, tarihi yapı ve çevrenin korunmasındaki tavrı belirlemektedir. Bazıları için tarihi çevre koruması hep bir geriye bakış, bir eski özlemi olarak görülmüş ve eskiyi yaşama davranışı gericilik ve müzecilik olarak yorumlanmıştır. Bu bakış açısına göre tarihi çevre koruması ile çağdaşlık arasında bağ kurulamamakta, çağdaşlık uğruna tarihi çevre tahrip edilmektedir. Geleneğe bağlılığın çağdaşlaşmaya engel olup olmadığı sorusunun yanıtlarını ararken; bugün, kentlerin en güzel yerlerinin eski çağlardan kalmış yapılarla işgal edilmesi, en güzel yerleşme noktalarında eski mahallelerin bulunması, ölü kentlerin korunması gereği ve eski çevreyi korumaya karşı uyanan ilgi, çağdaşlık kavramı ile tarihi çevre korumasının ne denli birbiriyle ilintili olduğunu bize göstermektedir (Çelikyay 1995).

Geçmişteki yaşam tarzına göre şekillenmiş olan tarihi çevrelerdeki kentsel kamusal alanlardan meydanlar, cadde ve sokaklar, açık ve yeşil alanlar yenilenirken, tarihi yapılarla uyum sağlarken, günümüz insanına bugünün teknolojisi ile çağdaş yaşam konforunu sunan, toplumsal iletişimi kuvvetlendiren mekanlar tasarlanırken kentsel tasarımdan yararlanılmaktadır. Kentsel tasarımla insan ölçeğinde, detaydaki sorunlara çözümler bulan, uygulamaya yönelik projeler elde etmek mümkün olmaktadır (Butina 1991).

Kentsel tasarım çalışmalarına rehberlik eden üç temel süreç vardır (Çelikyay vd. 2007):

- Hazırlık ve ön çalışma süreci,
- Tasarım politikalarının veya stratejilerinin belirlenmesi,
- Tasarımı sürecidir.

Kentsel mekanlar tasarlanırken kullanılan canlı ve cansız malzemenin yanında kent kimliğini oluşturan unsurlar da değerlendirilmektedir. Geçmişten gelen kimliğin gelecek nesillere iletilmesi amaçlandığı için kentsel korunma sağlanmıştır. Özellikle tarihi dokular kentin kimliği üzerinde büyük bir etkiye sahiptir.

Doğa ve kültür değerlerimizin korunması için bu değerleri koruyan ve onlara duyarlı bir ekonomi politikası, tarihi çevre bilinci ve yeterli maddi kaynak gerekmektedir. Tarihi birikim, kent kimliğinin tüm yapı taşlarında bulunmaktadır. Bu nedenle bu tarihi birikimin korunması ve doğru yansıtılması aynı zamanda kalkınmanın da bir parçası olacaktır. Bu da ancak koruma

bağlamında çevresel ve toplumsal sürdürülebilirliğin tüm yönleriyle ele alınması ile mümkün olacaktır. Bu nedenle de tarihi çevrelerin yeniden değerlendirilmesi, belirlenen bir amaç doğrultusunda, bir kaynağı bulunan ve belirli bir sürece yayılacak olan bir program, bir işlem dizisi olmalı ve böylece de soyut bir kavram olmaktan çıkıp, uygulamalar ile somutlaşan bir gerçek haline gelmelidir. İşlevlendirmenin ekonomik, sosyal ve kültürel gelişmenin önemli bir faktörü olduğu unutulmamalı, sürdürülebilir kalkınmanın ancak yeniden değerlendirmenin de içinde bulunduğu, doğal ve kültürel kaynakların gelecek nesiller için korunması işlemleri ve bu bilince varılması ile mümkün olduğu benimsenmelidir. Bu da ancak, katı kurallar ve yasadışı hükümler yerine, temel evrensel ilkelere bağlı ve gelişmeleri izleyebilen, hatta gelişmenin bir parçası olan bir tutumla mümkün olacaktır. Yeniden değerlendirme, sadece mimari mirasın korunması açısından değil, yeni yapılacak uygulamalara da bir örnek teşkil etmesi açısından kültürel sürekliliğin de bir parçasıdır (Arabacıoğlu ve Aydemir 2007).

Günümüzün gereksinimlerini, gelecek nesillerin kendi gereksinimlerini karşılamalarını engellemeden, karşılamayı amaçlayan bir gelişme stratejisi olan sürdürülebilir gelişmenin pratikteki anlamı yaygın olarak tartışılmaktadır. Bu strateji, doğal kaynaklar, insan kaynakları, ekonomik kaynaklar ve tarihi ve kültürel değerlerden oluşan tüm değerlerin uzun vadeli bir refah içinde organize edildiği bir gelişme stratejisidir. Bir yandan fakir ülke ve bölgelerin ekonomik olanaklarını geliştirmeyi, onları güçlendirmeyi ve eşitlikçi, kooperatif bir dünya toplumuna doğru ilerlemeyi sağlarken; diğer yandan ekolojik sistemlere duyarlılığı özendirerek doğal kaynakların tüketimi de azaltılmalıdır. Sürdürülebilirlik yolu ile doğal ve kentsel çevre korunması ile tarihi ve kültürel değerlerin korunması arasında bir eşitlik de sağlanmalıdır. (Arabacıoğlu ve Aydemir 2007).

Tarihi çevreleri koruma ve yenileme amacıyla yapılan plan ve projeler, sürdürülebilirlik temeli üzerine kurulmuştur. Rekreasyon, ekoloji, kimlik konularını kapsamak, kentsel yaşam kalitesini artırarak daha yaşanabilir mekanları oluşturmak hedeflenmiştir.

Tarihi çevrenin sürdürülebilirliğini sağlamaya yönelik olarak (Anon 2009):

- Yayalaştırma politikaları, (yaya ağırlıklı dolaşım sistemi kurulması, kent meydanları, yaya yolları ve yaya bölgeleri oluşturulması, bisiklet yolları planlanması vb.)
- Toplu taşıma politikaları, (hafif ve ağır raylı sistemler, toplu taşımacılık, özel otobüs yolları, tramvay vb. sistemler)

- Koruma, sağlıklaştırma ve yenileme politikaları, (restorasyon, onarım, ıslah iyileştirme, yenileme)
- Turizm ve geleneksel ticaret/üretim/satış ünitelerinin geliştirilmesine yönelik politikalar, (aile pansiyonculuğu, geleneksel el sanatlarının geliştirilmesi vb.)
- Uygulamayı etkin kılacak parasal, örgütsel (organizasyonel), yasal ve yönetsel politikalar, (kredi mekanizmaları, parasal ve teknik yardım, takas, kamulaştırma, rant transferi, merkezi ve yerel yönetimin etkin birimler oluşturmaları, yasal eksikliklerin tamamlanması, Kültür Bakanlığı Koruma Kurulları'nın etkinleştirilmesi) gibi politikaların geliştirilmelidir.

Tarihi çevrenin sürdürülebilirlik açısından planlanmasında temel amaç, kültürel mirasın korunması, değerlendirilmesi ve geliştirilerek gelecek kuşaklara iletilmesidir. Koruma planlamasının ülke genelinde tek yapı ölçeğine ve hatta kent mobilyalarına kadar ayrıntıya inilebilen çok geniş boyutları vardır. Ülke, bölge, çevre, kent, mahalle, sokak, meydan ve yapı grupları ölçeğinde ele alınan koruma planlamasının kent planlaması ile olduğu kadar, restorasyon ve planlama arasındaki boşluğun kapatılabilmesi açısından kentsel tasarım ile de sıkı ilişkisi vardır (Çelikyay 1995).

2.3.1 Kentsel Yenileme

Genel bir çerçeve içinde kentsel yenileme, farklı nedenlerden ötürü zaman süreci içinde eskimiş, köhnemiş, yıpranmış ya da kimi durumlarda terkedilmiş, vazgeçilmiş kentsel dokunun, günün sosyo-ekonomik ve fiziksel koşulları göz önünde tutularak değiştirilmesi, dönüştürülmesi, ıslah edilmesi ve yeniden canlandırılarak kente kazandırılması olarak ifade edilmektedir (Özen 2001).

Kentin çöküntü alanları olarak kabul edilen kentsel alan parçalarının canlandırılıp hayata döndürülmesi sonucu yeniden kente kazandırılması, kentsel yenileme sayesinde mümkün olabilmektedir. Kentsel yenileme; bunu, terkedilmiş, köhnemiş, eskimiş kentsel alan parçalarına sosyo-kültürel, ekonomik ve fiziksel açılardan yeni bir kimlik ve karakter yüklemek suretiyle başarmaktadır.

Kentsel yenileme eylemleri kısaca şöyle sıralanmaktadır (Potter 1991):

- Yeniden Canlanma-Canlandırma (Revival - Revitalization): Sosyo-kültürel, ekonomik ya da fiziksel açılardan bir çöküntü süreci yaşamakta olan kentsel alan parçalarının, çöküntüye neden olan faktörlerin ortadan kaldırılması ya da değiştirilmesi sonucu, o alanın tekrar hayata döndürülmesi, canlandırılmasıdır.
- Yenileme - Yenilenme (Renewal-Renovation): Kentsel alanın yenilenmesini konu alan bu eylem türü, içinde, yıkıp yeniden yapma anlamını da barındırmaktadır.
- Yeniden Oluşum (Regeneration): Tümüyle yok olmuş, bozulmuş, köhnemiş, dolayısıyla çöküntü bölgesi haline gelmiş alanlarda yeni bir dokunun yaratılması ya da mevcutun iyileştirilmesi ile bu alanların kente kazandırılması anlamlarını içermektedir.
- Soylulaştırma (Gentrification): Sosyo-kültürel açıdan bozulmuş, çöküntüye uğramış, dolayısıyla fiziksel çevresi de bozulmuş alanlarda, özellikle de tarihi kent parçalarında sosyal yapının ıslah edilmesi şeklinde açıklanmaktadır.
- Eski, Sağlıklı Konumuna Kavuşturma (Rehabilitation): Deformasyonun başladığı, ancak özgün niteliğini henüz kaybetmemiş olan eski kent parçalarının eski sağlıklı haline kavuşturulması olarak tanımlanmaktadır.

2.3.2 Kentsel Tasarım

Tarihi yerleşmeler geçmiş uygarlıkların estetik, mimari özelliklerini, yaşam tarzını, sosyo-ekonomik ve kültürel yapılarını yansıtan kültürel mirasın bir parçasıdır (Çelikyay ve Koçak 2006). Tarihi kent dokularının iyileştirilmesi, canlandırılması ve yenilenmesi sürecinde, tarih mirasın hem korunmasını hem de sürdürülebilirliğini sağlayan en iyi araç kentsel tasarımıdır (Çelikyay vd. 2006).

Kentsel tasarım, fiziksel nesnelere ve beşeri faaliyetlerin mekanda düzenlenmesiyle ilgili “kentsel yapısal ve biçimsel” bir tasarımıdır. Kent halkının sosyal, ekonomik, politik, yapısal ve mekansal ilişkilerini çözmede, sosyal hizmet sistemleri değişimi içinde gereksinmelerini analiz etmede, özel sektör yatırımlarının kamusal düzene kavuşturulmasında ve özellikle kent biçiminin denetiminde ve geçmişle bağlantı dengesi kurmada çok önemli görev üstlenmektedir (Butina 1991).

Kentsel tasarım eylemleri, koruma, yaşatma ve geliştirme ilkesine göre şehirlerin kalitesini ve çekiciliğın arttırmak için yapısal ve mekansal bütünleşmeyi sağlamaktadır (Çelikyay ve Koçak 2006). Kentsel tasarımın elemanları aşağıda sıralanmıştır (Potter 1991):

- Mekan (Space): Kamuya açık mekanların konumlanması, ölçek ve biçimi ile aralarındaki bağlantıları kurmak,
- Görünür aktivite (Visible activity): Çeşitli aktivite grupları için mekanlar yaratmak ve mekanı bu aktivitelere uygun kılmak,
- Seri perspektifler (Sequences): Art arda gelen, diziler oluşturan görüntüler yakalamak,
- İletişim (Communications): Semboller yoluyla kullanıcıya anlam iletmek,
- Yüzeyler (Surfaces): Kentin zemini ve duvarları başta olmak üzere tüm yüzeyler, kaya, toprak ve su (Rock, earth and water),
- Bitkiler (Plants),
- Detaylar (Details): Izgaralar, oturma birimleri, panolar, merdivenler, levhalar vb. elemanlardır.

Kentsel tasarım, kent ve bölge planlama sürecinin bir parçasıdır; ancak aynı zamanda görsel olmayan yönleri ile de ilgilenir. Kentsel tasarımın asıl özelliğı, çevreyi oluşturan fiziksel nesnelere ile beşeri eylemlerin mekanda düzenlenmesidir. Kentsel tasarım, doğrudan somut üç boyutlu yapılanmış çevre ile ilgilenmektedir. Bu çevre, insan ölçeğinden hareket edilerek çıkan ve insanların deneyimleri ile oluşan yapılanma formudur (Butina 1991). Kentsel tasarımı etkileyen etmenler aşağıdaki gibi sıralanmıştır:

- Sit karakteristikleri: Başarılı bir çözüm sunmada, sit ile ilgili bilinmesi gerekenleri içerir. Jeoloji, toprak yapısı, topografya, iklim, mikroklima, ekoloji ve var olan altyapı gibi tüm karakteristikleri içermektedir.
- Eylem modelleri: Bir yerden diğere bir mekana geçerken oluşan “mekan arası” eylem; mekana ulaşınca yaptıklarımız “mekan içi” eylemlerdir.
- Çevresel etmenler: Bireyler üzerinde biyolojik ve psikolojik etkiler bırakan görünüm, ses ve fiziksel konfor gibi sübjektif olgulardır. Çevresel etmenleri sonsuz bileşenlerine ayırarak estetik, kültürel ve kozmik etkilerini incelemek mümkündür.
- İnsan ilişkileri: Tek bir müşteri değil diğere gruplar baskı oluşturmaktadır. Bu gruplar çok çeşitli ve yarış halinde oldukları için tasarımcılar politik, sosyal ve kültürel faktörler açısından insan ilişkileri ile de ilgilenmek zorundadır.
- Ekonomik etmenler: Finansman bedelini ya da sosyal bedel ve kararları temsil eden değerlerden hangisinin tasarımda biçimsel olarak temsil edildiğı anlamına

gelmektedir. Tasarımda amaç en ucuz çözümü bulmak ya da büyük finansman dönüşümünü sağlamaktır. Ancak “en etkin bedel” ya da “en iyi para için değer” ilişkisi göz önünde bulundurulmalıdır.

- Teknolojik etmenler: Kastedilen potansiyel ve problemlerine çözüm olan katı bitmiş yapılanmadır. Teknolojik değişimler kentsel tasarımda uzmanlara gereksinim yaratmaktadır; ancak amaç, yapılanmış biçimde, daha iyi kaliteyi üretmeye yardımcı olmaktır.
- Tasarım sorunu: Tasarım sorununa neden, gelişmenin yavaş bir üretim sürecinde ortaya çıkmasıdır. Yeni fikirler eskilere adapte edilebilmeli ve biçimler buna olanak verecek esneklikte olmalıdır.
- Tasarım teknikleri: Tasarım, çözümlerin ve alternatiflerin sonucu ve temel belirleyicisidir. Tasarım rehberleri ve tasarım özetleri gibi yeni teknikler daha sağlıklı çözümlere ulaşmada önemli etmendir (Konuk 1981; Özdemir’den 2007).

Tüm bu etmenlerin analizi, tasarım sürecinin ilk basamağını oluşturmaktadır. Kentsel tasarıma yön verecek olan fiziksel ve sosyal verilerin elde edilmesindeki ve mekana yönelik tasarım planları geliştirilmesindeki amacı daha yaşanabilir bir kent oluşturmaktır. Kentsel tasarım; ülke, bölge, metropoliten, kent ve mahalle ölçeklerinde kentin biçimlenmesini sağlayan bir süreçtir. Uyumlu, dengeli ve algılanabilir bir kentin yaratılması çevre organizasyonu iyi yapılmış kentsel tasarım projesiyle mümkün olmaktadır.

Lynch (1960); kenti, psikolojik açıdan önemli akılda kalıcı, bir dizi kentin strüktürünü örgütleyen elemanlardan oluşan bir sistem olarak görmektedir. Lynch’in kent imajına ilişkin yaptığı araştırmasına göre kentli, yaşadığı çevreye ait bir zihinsel harita oluşturmakta, bu zihinsel harita içinde, yollar ya da bağlantılar (path), bölgeler (district), sınırlar (edge), nirengi noktaları (landmark) ve odaklar/düğüm (node) kişinin kent ortamında fiziksel ve psikolojik yönelmesinde önemli hatırlatıcı öğeleri oluşturmaktadır. Kevin Lynch’in bulgularına göre zengin, algılanabilir, açık, okunabilir bir kent imgesini oluşturan beş öğe:

- Yollar: İnsanların hareket etmek için kullandıkları ana ve tali akslardan ibarettir.
- Bölgeler: Bir şehir semtlerden ya da bölgelerden oluşur; şehrin merkezi üst tarafı, aşağı bölgesi, ortası, iskan bölgeleri, sanayi bölgesi, banliyö ya da varoşlar, eğitim kampüsleri vb. Bunlar net form ve büyüklüklerde olabildikleri gibi, karakter bakımından birbirlerine karışmış da olabilirler.
- Sınırlar: Bölgeler sınırlar ile tanımlanır. Doğal ya da insan eliyle oluşturulmuş eşikler

sınırları oluşturur.

- Landmarklar: En basit tanımıyla şehrin görsel yüzünde göze çarpan elemanlar, şehrin landmarklarıdır. Bazı landmarklar oldukça belirgindir ve büyük alanlarda görülebilir. Landmarklar kentsel formun önemli bir elemanıdır; çünkü insanların kendi başlarına yönelmelerini sağlarlar ve yer aldıkları bölgenin kimliklerinde etkindirler.
- Odaklar: Odaklar aktivitelerin merkezidir. Aktivite bir çeşit landmarktır; fakat fonksiyonları nedeniyle ayrılmaktadır. Odaklar, landmarkların farklı görsel bir obje olduğu, ama kendisinin de farklı aktivitelerin merkezi olduğu yerdir.

Son yıllardaki hızlı ve çarpık kentleşmenin sonucu önemli kentsel sorunlar ortaya çıkmış, kentsel kamusal alanların kentli ile barışık ve daha yaşanabilir hale getirilmesi doğmuştur. Bu bağlamda yapılacak en önemli şey kenti insan ile, insan ölçeği ile ilişkilendirmek, yani planlama ile mimarinin ara yüzünü oluşturmaktır. Bu ise bina cephelerinden kent mobilyalarına değin bir dizi tasarımı içermektedir (Çelikyay 1995). Bu da tasarım rehberiyle sağlanmaktadır.

Kentsel tasarım alanında tasarım rehberleri; kentin ve kent parçalarının kontrolünü yönlendiren, ya da kentin bütünü için gerekli tasarım ölçütlerini içeren, yönlendiren, biçimlendiren kurallar bütünü olarak tanımlamaktadır. Tasarım rehberinin amacı, kentsel tasarımda yüksek standartları geliştirmektir (Eminoğlu ve Çevik 2007).

Tasarım rehberlerinin içeriği, yere özgü olmak şartıyla her yerde farklı nitelikler taşımakta ve bu farklılaşma kendiliğinden ortaya çıkmaktadır. Tasarım rehberinde yapılarla ilgili ölçek, kütle, cephe, malzeme gibi konuları, sokak görünümüyle ilgili yollar, dolaşım alanları, kamu alanlar gibi konuları kapsamaktadır (Butina 1991).

2.3.3 Yeniden İşlevlendirme

Toplumlar kendi tarihi ve kültürel değerlerini koruyabildikleri ve bu değerleri günümüz yaşam tarzları ile birleştirebildikleri ölçüde kimliklerini yansıtabilmektedir. Bu değerlerin yok olmasını önlemek için tarihi çevreleri, gerekli fonksiyon değişiklikleri ile yeniden işlevlendirmek ve toplum yaşamına katmak gerekmektedir.

Korumanın en önemli amacı, yeni kentsel işlevler kazandırma yolu ile tarihi çevreyi canlı olarak yaşatabilmektir. Yasaklama ve saklamaya yönelik pasif koruma anlayışı değil; ekonomik ve toplumsal çözümler getirilerek aktif ve çok yönlü bir yaklaşım izlemektir.

Yeniden işlevlendirme tarihi varlığın, eski değerinin anlaşılması, bu değer kendisine yeniden yüklenmesi, “tarihi” ortaya çıkarması, okunabilir, görülebilir, algılanabilir hale getirilmesi anlamına gelmektedir. Geleneksel mekan değerlerinin onarılarak, sıhhileştirilerek günümüzün gereksinimlerine cevap verecek şekilde donatılarak yeniden kullanılmasıdır (Toker 1991).

Tarihin yeniden değerlendirilmesi ve korunması, ekonomik, sosyal ve politik boyutlar içinde değerlendirilen, esin alınan, yeni dokuya da anlam kazandıran bir olgu olmuştur. Yeni ile eskinin arasında, ilişkiyi en doğru biçimiyle ele alan, objektif bir yaklaşım içeren bir köprü olmaktadır. Yeniden işlevlendirme çalışmalarını gerekli kılan nedenler aşağıda sıralanmıştır (Arabacıoğlu ve Aydemir 2007):

- Sosyal Boyutu: Tarihi kent dokuları, günümüze ve gelecek kuşaklara, dönemin yaşam felsefesi ve tarzını, sosyo-ekonomik yapısını yansıtmının yanı sıra, günümüz ihtiyaçlarına da cevap vererek bir fonksiyon kazanabileceklerini kanıtlamaktadır.
- Ekonomik Boyutu: Tarihi çevrenin korunması ve yeniden işlevlendirilmesi, konut sorununa bir çözüm olduğu için ekonomik açıdan da önem kazanmaktadır. Yeniden yaşanır hale getirilen yapılar ve çevreler de ilgi çekmektedir. Bu da halkın da içinde yaşadığı çevreye farklı bir gözle bakmasını sağlayacaktır. Böylece mevcut dokuyu bozmadan, zedelemeyen, yeni barınma imkanları elde edilmektedir. Bu nedenle mevcut yapılar, bu ihtiyaçlara cevap verecek şekilde yeniden işlevlendirilmektedir.

2.3.4 Turizm ile Tarihi Çevre İlişkisi

Yapılaşmanın yoğun olarak yaşandığı günümüzde tarihi mekanlar ikinci plana atılmaktadır. Binalar vb. oluşumlar inşa edilirken çevresinde barındırdığı tarihi değerlerden, kültürden esinlenilmeli ve bütünlüğü bozmamaya özen gösterilmelidir. Tarihi değerlerin korunması ve turizme kazandırılması gerekmektedir. Bu mekanların tarihsel ve kültürel değerlerinin yanında “yeni her zaman ucuz değildir” fikrinden hareketle, tarihi kente yapılan yardımı, kentsel ekonomiye geri döndürecek ekonomik; işlerlik biçimi ise turizm olarak benimsenmektedir (Kükreer 1991, Kara’dan 2005).

Turizmin gelişebilmesi için bir ülkede zengin turizm kaynaklarının olması gerekmektedir. Bu kapsamda bakıldığında kültürel ve tarihi kaynakların sürekliliği sağlanarak koruma-kullanma dengesinin rasyonel biçimde kurulması gerekmektedir. Tarihi çevrelerin korunması için kapsamlı bir koruma planı yapıp uygulanmadığında değişen koşullar nedeniyle tarihi, kültürel ve doğal miras bilinçsizce kullanılmakta ve yıpratılmaktadır veya planlama kapsamına alınmadan kaderine terk edilmektedir. Bu anlamda kent kimliğinin oluşturulması, kaybolan değerlerin canlandırılarak kent imajının yenilenmesi ve turizm amaçlı kullanılmasının sağlanması gerekmektedir. Aksi takdirde turizme yeni boyutlar katmak yerine, var olan değerler yok olmaktadır (Özdemir 2005).

Turizm ile tarihi çevre arasında koruma açısından bir ilişki kurulmaktadır. Tarihi mekanlar çevresiyle kuvvetli ilişkiler içeren bir olgu; turizm ise ulusal parkların düzenlenmesine, tarihi ve arkeolojik sit alanlarının restorasyonuna, tarihi kentlerin turizm amaçlı kullanımlarına olanak sağlanmaktadır. Turizmin doğrudan korumacı bir yanı olmadığından çevrenin sunduğu çekicilik sayesinde dolaylı bir korunma getirmektedir (Kara 2005).

Tarihi çevrenin korunması için geçmişten günümüze dek birikmiş mirasın korunması, toplumu oluşturan insan varlığının, birikimlerinin ve geleceğin önemle izlenmesi gerekmektedir. Bu doğrultuda belli bir kültür ortamının oluşumu planlanmakta ve böylelikle mevcut çevrenin ve dokunun önemi de artmaktadır (Özdemir 2005).

Turizmin sosyo-kültürel çevre üzerinde de olumsuz etkileri olmaktadır. Turizm sosyal yapının ve geleneksel ekonomik ilişkilerin değişmesi sonucu yerel toplulukların kimlik ve geleneksel kültürlerinde birtakım sorunlar oluşturmakta ve buna bağlı olarak geleneksel zanaatların kaybolmasına neden olmaktadır.

Ayrıca yerel halkla turistler arasında ev satın alma veya kiralama konusunda rekabet oluşmaktadır. Yerel halkın turistlerden etkilenmesi sonucu yerel ve kültürel kaynaklar turizme adapte olmaya başlamaktadır (Özdemir 2005). Bunun sonucunda:

- Aşırı kentleşme, kent dokusuna uymayan ölçekte bina yapımı,
- Kentsel doku hızla bozulmakta veya kentsel dokuda dengesizlikler,
- Kültürel standartlarda artış,
- Yollar dar oluşu için yol ve park alanı sorunu,
- İlegal yapılarda artış,

- Yapıların estetik değerinden çok ticari değerinin ön plana çıkması,
- Gürültü ve görüntü kirliliği olmaktadır.

Turizmin dezavantajlarının yanında avantajları da vardır. Bunlar:

- İnsanların ve ulusların karşılıklı tanışmalarını ve diyalog kurmalarını sağlamak,
- Milyonlarca insana iş imkanı sağlamak,
- Ülkelerin birbirinin farklı anıtsal, kültürel değerlerini karşılıklı olarak tanımaya, tanıtmaya olanak sağlamak ve insanların genel kültürlerini artırmak,
- Doğal, sosyal ve kültürel çevrenin korunmasını ve değerlendirilmesini sağlamaktır.

Kültürel bir eylem olan koruma ve turizm ilişkisi üzerine yeniden düşünmek gerekmektedir. Korumanın ve sürdürülebilirliğin sağlanmasının en iyi yollarından biri turizmin avantajlarını kullanmaktır. Çünkü turizm olgusu tarihi çevrenin sürdürülmesine yönelik fırsatlar yaratmaktadır (Çelikyay vd. 2006)

2.3.5 Tarihi Kent Dokusuna İlişkin Çalışmalar

Dönemlerin sosyal, ekonomik ve estetik görüşlerini, teknolojisini ve gereksinimlerini yansıtan tarihi kentsel dokularımız, uzun bir süre plan-bütün içinde yasaklı bölgeler biçiminde ele alınmıştır. Ancak kültürel mirasa ilişkin bilinç geliştikçe, tarihi kentsel dokuların kent bütününe ayrılmaz bir parçası olduğu gerçeği ve tarihi kentsel dokuya getirilecek müdahalelerin kente ilişkin kararların bütünü içinde ele alınması gerektiği anlaşılmıştır (Çelikyay 1995).

Tarihsel kent dokusuna getirilecek müdahalelerin kente ilişkin kararların bütünü içinde ele alınmasına rağmen; klasik imar planı metotlarının yetersiz kalması, kentsel tasarıma başvurmayı bir zorunluluk haline getirmiştir. Koruma, yaşatma, geliştirme ilkesi doğrultusunda, yapısal ve mekansal bütünleşmeyi sağlayan kararlar, farklı ölçeklerde ifade bulacak mekan ve hatta yapı tasarımlarına ihtiyaç duyulmaktadır. Konunun ve alanın özelliğine göre 1/500 ve daha büyük (1/200, 1/100, 1/1) ölçeklerde kentsel tasarım projelerinin yapılması gerekmektedir (Tunçer 1998; URL-1, 2008).

Günümüzde koruma planlamasında, istenen hedeflere ulaşabilmek için öncelikli olan stratejilerden biri; teorik düzeyde kalan, sadece kısıtlayıcı ya da denetleyici nitelikteki bir

planlama yöntemi yerine, kolaylıkla uygulama önlemlerine dönüştürülecek bir planlama sistematüğini benimsemektir. Alışılmış iki boyutlu kentsel planlamanın dışına çıkılarak, uygulamaya dönük, tasarım ilkelerini belirleyen kentsel tasarım planları yapılmalı, üçüncü boyutta kentsel dış mekanlarını düzenlenmesini etkileyen tasarım, renk ve malzeme rehberleri geliştirmelidir. Kentsel tasarımcı karakterize olan değişik konumlar üzerinde karşılaştırma yapmalı, kentsel dokunun düzen bağlantılarını açıklayacak yöntemler geliştirmeli, sistemli olarak planları okuyabilmeli, koruma planlarında kentsel mekanın ilişkilerini, gerek kent bütünü içinde, gerekse alt ölçeklerde doğru ve sağlıklı birimler oluşturarak kurabilmelidir (Çelikyay 1995).

Koruma amaçlı imar planlarının, uygulanma sürecinde tarihi kentsel dokuların yeni kent dokuları ile organik olarak bütünleşmesini sağlayamaması kentsel tasarımı ve kentsel yenilemeyi zorunluluk haline gelmiştir (Çelikyay 1995).

2.3.6 Tarihi Binalarla İlgili Çalışmalar

Tarihi kent dokularını korumak, geliştirmek ve gelecek kuşaklara aktarmak için öncelikli olarak bu dokuları oluşturan geleneksel binaları korumak ve sürdürülebilirliğini sağlamak gerekmektedir. Bu amaçla yapılan çalışmalar, geleneksel binaların mevcut durumlarını belgeleyen rölöve projeleri, aslına uygun onarım koşullarını belgeleyen restorasyon projeleri ve bugün mevcut olmayan geleneksel binaların yeniden canlandırılmasına yönelik restitüsyon projeleridir.

2.3.6.1 Rölöve

Rölöve, bir yapının, kent dokusunun veya arkeolojik kalıntının yakından incelenmesi, belgelenmesi, mimarlık tarihi açısından değerlendirilmesi ve restorasyon projeleri hazırlanabilmesi için binanın iç ve dış mimarisine, özgün dekorasyonuna ve taşıyıcı sistemi ile yapı malzemelerine ait mevcut durumunun ölçekli çizimlerle anlatımına denmektedir (TMMOB 2000).

Rölöveler yapıyı ve konstrüksiyonu tam olarak anlatacak şekilde plan, kesit ve görünüşleri kapsamaktadır. Yapıya ait iç ve dış fotoğraflar çekilmekte, fotoğrafların çekildikleri yer ve

yönleri plan üzerine işaretlenmektedir. Rölövelerde malzeme türleri ve mimari bileşenlerin korunma durumları belirtilmektedir.

Rölövenin yapılış amacı onun çizim tekniğini ve çalışma ölçeğini etkilemektedir. Bir sokak üzerinde yer alan binaların genel görünümünü, plan ve kütle özelliklerini anlatacak bir rölevenin 1/200 ölçekli, yeniden kullanım projeleri rölevenin 1/100 ölçekli ve restorasyona yönelik röleveler 1/50, 1/20 ve daha büyük ölçekli olmaktadır.

Rölöve projelerinde kat planları, çatı planları, cepheler, döşemeler, tavanlar 1/50 ölçeğinde kesit ve görünüşleri ölçülü ve ölçüsüz olmak üzere hazırlanmaktadır. En az iki tane kesit ve en az iki tane sistem detayı (cephe 1/20, plan 1/20 ve kesit 1/20 ölçeğinde) hazırlanmaktadır. Pencere, kapı, tavan eteği, ocak, dolap, niş, saçak, taşıyıcı sistem, süsleme elemanları vb. yapı öğelerinden tipik olanlarına ilişkin sistem ve nokta mimari detaylar, 1/10, 1/5 ve 1/1 ölçeklerinde hazırlanmaktadır (URL-3, 2008).

Yukarıdaki çalışmalar dışında bir rölöve raporu hazırlanmakta, bu raporda; yapıda kullanılan malzeme, yapım tekniği, strüktürel özellikler, strüktür ve malzemeye yönelik bozulma ve deformasyonlara yer verilmektedir. Ayrıca bu raporda, yapının oluşumunu sağlayan ekonomik, sosyal, kültürel etkenlerin yanı sıra; yapıda yaşayan nüfus, yapının mimari tanımı (yapının çevresi ile ilişkisi, konumu, açık ve kapalı mekanların mimari tanımı, işlev tanımı, mimari elemanları vb.), temel yatay ve düşey taşıyıcı elemanları, dolgu elemanları, yatay ve düşey kaplama elemanları, örtü malzemeleri ve tekniği, süsleme elemanlarına ilişkin mevcut durumlar da yer almaktadır.

Mevcut fiziki durum değerlendirmesi sonunda belirlenen sorunlara ilişkin çözüm önerileri, vaziyet plan raporu (yapının pafta, ada, parsel, envanter numaraları vb.), alt yapıya ilişkin şematik gösterimler (pis su, elektrik, su tesisatı vb.) ve fotoğraf albümü de rölöve raporu kapsamında hazırlanmaktadır.

2.3.6.2 Restorasyon

“Restorasyon”, Fransızca restauration, onarma, yeniden canlandırma ve onarım ilk durumuna getirme anlamında kullanılmaktadır. Restorasyon, eski, tarihi, otantik ve özgür değeri olan, önemli bir olaya ev sahipliği yapmış eserin, aslına uygun olarak, asli malzemenin, asli yapım

teknikinden ve özgünlüğünden faydalanarak, mümkün olduğu kadar az müdahale ile korunarak onarılmasıdır (URL-2, 2008).

Restorasyon, konservasyon ile birlikte düşünülmektedir. Restorasyon ve konservasyonu sadece mimariyi düşünerek değil; milli, manevi ve ahlaki fikirleri, devleti, milleti ve örf ve adetleri, kültürü ve öğelerini, tarih ve edebiyatı, sanatı düşünerek incelemeli ve kavramaya çalışılmalıdır. Bir olguyu aslına uygun bir yaratıyla, aslına uygun malzemeler ve kaynaklarla, aslına uygun şekil ve fikir özelliklerine göre korumak; mevcut değerlerin ve bu değerlerin sonucu oluşan yapı, obje, sanat eseri, bunlarla ilgili bilgi ve belge, ne varsa hepsinin korunmasına restorasyon denmektedir (Kuban 2000).

Taşınabilir ve taşınmaz kültür varlıklarının restorasyon uygulamasında temel prensipler bulunmaktadır ve bu prensipler her eser için geçerlidir. Ancak her eser için geçerli tek bir reçete bulunmamaktadır. Eserlerin mevcut durumlarına uygun restorasyon projesi hazırlanmakta ve proje hazırlanırken orijinaline uygun geri dönüşümlü malzeme ve yöntemler seçilmektedir (URL-2, 2008).

Taşınabilir eserlerin restorasyon ve korunmasına başlandığında önce esere ait bir kimlik kartı oluşturulmakta ve bu karta eserle ilgili tüm bilgiler aktarılmaktadır. Bu kartta hangi döneme ait olduğu, ne zaman yapıldığı, ne amaçla yapıldığı, eserin mevcut durumu, yazı, çizim ve fotoğrafla belgeleme işlemleri, daha önce bir restorasyon geçirip geçirmediği, önceki restorasyonda hangi malzeme ve yöntemlerin kullanıldığı ve restorasyon işleminin kimin tarafından yapıldığı tarihleri ile birlikte yazılarak sağlam bir belge oluşturulmaktadır.

Taşınmaz kültür varlıklarının restorasyonuna başlarken eserle ilgili tüm dokümanlar (bu güne kadarki fotoğrafları, varsa çizimleri ve eser hakkındaki yazılar gibi) toplanmakta ve eserin şu anki mevcut durumu yazı, çizim ve fotoğrafla saptanmaktadır. Tüm bu bilgiler ışığında eserin projeleri hazırlanmakta (rölöve, restitüsyon, restorasyon, teknik rapor) ve ilgili kurumların onayı alındıktan sonra restorasyon uygulamasına geçilmektedir.

Restorasyonda ilkeler dediğimiz de restorasyonun tarihi ile bağlantılı olarak, restorasyon adına yapılmış uygulamaların sonunda çıkarılan öneriler kastedilmektedir. Restorasyon ilkesi, kendi alanındaki kavramsal öndeyişlerin uygulama sonuçlarıyla değiştirilmesi ve

geliştirilmesiyle oluşmaktadır (Serdaroğlu 2006). Restorasyon Projelerinin hazırlanmasında göz önünde tutulacak ilkeler aşağıda sıralanmaktadır (RRRP 2008):

- Kültür varlığının korunmasında ve onarılmasındaki amaç, onları bir sanat eseri olduğu kadar, bir tarihi belge olarak da korumaktır. Bu nedenle yapılacak müdahalelerde, yapının bir ya da birden fazla dönemin sosyal, kültürel ve ekonomik yaşamının belgeleri olduğu unutulmamalı,
- Yeni bir kullanımın gerekmesi halinde, bu kullanım yapının özgün değerlerini ve niteliklerini bozmayacak ve onların algılanmasını güçleştirmeyecek ölçeklerde tasarlanmalı,
- Onarım müdahaleleri varsayımlara dayandırılmamalıdır. Bu bağlamda restitüsyon projesinin bir etüd olduğu ve bir uygulama projesi niteliği taşımadığı göz önüne alınmalı,
- Koruma ve kullanım için gerekli müdahaleler, yapının özgün bünyesinden farklı nitelik ve tekniklerle oluşturulmalı,
- Yapının yaşadığı farklı dönemlerdeki ekler, o dönemin yaşamının ve yapım tekniklerinin kaybedilmemesi gereken öğeleri ise korunmalı,
- Bir dönemin açığa çıkartılması için eşdeğer değerlere sahip diğer dönemlerin tahrip ya da yok edilmesinden kaçınılmalıdır.

Restorasyon projelerinde kat planları, çatı planları, cepheler 1/50 ölçeğinde hazırlanmaktadır. Ayrıca; en az iki tane 1/50 ölçeğinde kesit ve en az iki tane 1/20 ölçeğinde sistem detayı ve detaylar 1/10, 1/5 ve 1/1 ölçeğinde hazırlanmaktadır. Özgün niteliğine göre yenilenmeleri zorunlu olan mimari elemanlar yerine, yeni getirilen öneri mimari elemanlara ilişkin 1/10, 1/5, 1/1 ölçekte detaylar hazırlanmaktadır (TMMOB 2000).

Yukarıdaki çalışmalar dışında bir restorasyon raporu hazırlanmakta ve bu rapordaki saptamalar ve değerlendirmelerde aşağıdaki hususlara dikkat edilmektedir:

- Yapıda müdahale türleri saptanırken özgün yapının korunması açısından kullanım önerileri ile tarihi çevre bağlantılarının irdelenmesi,
- Restorasyona yönelik teknik imkanlarla, özgün malzeme temin edilmesi ve kullanımı durumunda:
 - Yapının korunmasına yönelik müdahaleler ile özgün yapı aksamlarının irdelenmesi,
 - Özgün malzemenin yeni kullanımda değerlendirilmesi,

- Yeni malzemelerin özgün malzemelerle birlikte kullanımında oluşacak kimyasal/görsel uyum ve uyumsuzluklar,
- Malzemelerin nasıl ve nereden temin edileceği,
- Yapılacak müdahalelerde;
 - Restorasyonda koruma ve yenileme ağırlıklı müdahalelerde gereksinimler, ilkeler ve biçimleri,
 - Yenilenmeler,
 - Konservasyonlar,
 - Tamamlamalar,
 - Deformasyonların düzeltilmesi,
 - Yapının yabancı elemanlardan ayıklanması
 - Yapının bakımını kolaylaştırıcı önlemler,
 - Yangın önlemleri,
 - Bozulmayı geciktirici önlemler,
 - Nem sorununun giderilmesi,
 - Vejetasyonun (bitkilenme) giderilmesi,
- Onarım Aşamalarında;
 - Yapının mevcut fiziki durumunun tespitine bağlı olarak, korumaya yönelik ilk müdahalelerin neler olabileceğinin saptanması, onarım aşamalarının belirlenmesi,
 - Askılama ve safhaları,
 - Dolgunun boşaltılması,
 - Sökümler, hafriyatın yapılması,
 - Üst örtünün onarımı ve yenilenmesi,
 - Deformasyonların düzeltilmesi,
 - Taşıyıcı sistem müdahaleleri, belirtilerek hazırlanmaktadır.

2.3.6.3 Restitüsyonun

Bir taşınmaz kültür varlığının zaman içinde geçirdiği müdahaleleri ve ilk yapıldığı ya da belli bir dönemdeki durumunun belirlenmesi için gerçekleştirilen, tarihi araştırma ve karşılaştırmalı çalışma tekniklerinin kullanıldığı yazılı, çizili ve görsel belgelere denilmektedir (TMMOB 2000).

Restitüsyon projesi, bir eserin özgün tasarımını açıklamak, tarihi gelişimini irdelemek, kalıntıların daha iyi kavranabilmesini sağlamak için yapılmaktadır. Rölöve analizi, tarihi araştırma ve benzeri örneklerin karşılaştırmalı etüdü sonucunda dönemler itibariyle değişikliğe uğramış, eklenmiş, kısmen yıkılmış veya yok olmuş öğelerin veya yapıların ilk tasarımlarındaki süreçten itibaren tarihsel durumlarını belirten rapor/belge ile ölçekli çizimlerle düzenlenmektedir (URL-2, 2008).

Restitüsyon, tarihi araştırma aşaması ve karşılaştırmalı çalışma aşaması olmak üzere iki aşamada gerçekleştirilmektedir (RRRP 2008):

- Tarihi araştırma aşaması: Tarihi araştırma, yapı ve üretildiği çevre ile ilgili bilgi içermektedir. Bunlar:
 - Yapının içinde yer aldığı çevrenin genel tarihçesi,
 - Yapı türünün oluşumu ve gelişimine ilişkin temel bilgiler,
 - Yapıyla ilgili bilgilerin derlenmesi, (tarihi araştırmalar, arşiv belgeleri, binanın daha önce yapılmış rölöveleri, eski fotoğrafları vb)
 - Yapının oluşumunu sağlayan ekonomik, sosyal, kültürel ve tarihi etkenler ile özgün kullanımına ilişkin bilgiler ve bu konuda ulaşılabilen belgeler, kaynaklar (fotoğraf, resim, tapu kaydı vb.) yer almaktadır.
- Karşılaştırmalı çalışma aşaması: Yapıyla ilgili sorunlarının çözümlenmesi için aynı dönem/aynı yerleşmeler, aynı dönem/çevre yerleşmeler, aynı dönem/tüm yerleşmeler, değişik dönemler/aynı yerleşme, değişik dönem/tüm yerleşmeler dizisi içinde benzer yapılarla karşılaştırma çalışması yapılmakta ve bu çalışmalar bir çizelge halinde sunulmaktadır.

Restitüsyon çalışmaları genelde 1/100 ölçeğinde yapılmaktadır. Bu ölçek yapının niteliğine, ölçeğine ve restitüsyon sorunlarının yoğunluk düzeyine göre değişebilmektedir. Hazırlanacak çizimlerin sayı ve anlatım biçimi, restitüsyon sorununun çözümlenmesini en iyi yapacak şekilde belirlenmektedir. Bu süreçte hazırlanması gereken asgari belgeler (RRRP 2008):

- Kat ve üst örtü planları,
- İzlenebilen tüm cepheler,
- Yeteri kadar kesit,
- Restitüsyon yaklaşımını açıklayacak sayı ve nitelikte detaylardan oluşmaktadır.

Restorasyon projelerinde kat planları, çatı planları, cepheler 1/50 ölçeğinde hazırlanmaktadır. Ayrıca; en az iki tane 1/50 ölçeğinde kesit ve detaylar 1/10, 1/5 ve 1/1 ölçeğinde hazırlanmaktadır (URL-3, 2008).

Yukarıdaki çalışmalar dışında bir restitüsyon raporu hazırlanmakta, bu raporda; yapının geçirdiği dönemlere ait değişmişliklerin (ekler, yok olan mimari elemanlar, kapatılan-açılan kapılar, pencereler, izler vb.) siyah-beyaz grafik veya renkli anlatımla ifade edilmektedir. Yapının geçirdiği değişikliklerin (ekler, yok olan mimari elemanlar vb.) her döneme göre ayrı ayrı çizimler üzerinde restitüsyon dayanakları (yapıdan gelen izler, karşılaştırmalı çalışma, benzer yapı, eski fotoğraf, resim, sözlü kaynak, mimari gereklilik vb.) da belirtilerek siyah-beyaz grafik veya renkli anlatımla ifade edilmektedir (URL-3, 2008).

2.4 TARİHİ ÇEVRENİN KORUNMASINA İLİŞKİN YASAL DÜZENLEMELER

Tarihi çevrenin korunması ve geliştirilmesine ilişkin yasal düzenlemeler uluslararası ve ulusal yasal düzenlemeler olmak üzere iki başlık altında incelenmektedir.

2.4.1 Uluslararası Yasal Düzenlemeler

Dünyadaki ilk koruma işlemleri, yönetimi ve temsil eden yönetim binaları, kilise ve manastırlar binaları olmuştur. Kral ya da imparatorların gücünü temsil eden bu binalar hem temsil ettikleri gücün etkisini artırmak hem de doğal ve fiziksel eskimeleri önlemek amacıyla korumaya alınıp, restorasyonları yapılmaktadır (URL-1, 2008).

19. yüzyılın başlarında Giuseppe Valadier'nin (1762-1839) Roma'daki uygulamaları, Fransa'da Viollet-le Duc'ün (1814-1879) "üslup birliğine varış" düşüncesiyle yaptığı restorasyon çalışmaları, korumada atılan ilk adımlar olmuştur. Çağdaş koruma kavramına yakın ilk temeller ise 19. yüzyılın sonunda (1883) Camillo Boito tarafından ortaya konmuştur (Binan 1999; URL-1'den, 2008).

Fransa'da 1887 ve 1913 tarihli yasalar da tarihi anıtsal yapıların korunmasına ilişkin ilk ciddi ve önemli gelişmelerdir. Çünkü bu yasalar, ilerleyen zamanda kentsel ve doğal çevrenin korunmasına yönelik olumlu gelişmelere zemin hazırlamıştır (Okyay 2001).

Koruma konusundaki ilk ciddi çalışma İtalya’da başlamıştır. Giovannoni tarihi yapı restorasyonlarının daha bilimsel ve anıtların çevre doku ile birlikte korunmaları gerektiğini savunmuş ve çağdaş onarımın ilkeleri sayılabilecek kuralları koymuştur. Bu gelişmeler 1933’de Atina’da toplanan tarihi anıtların korunması ile ilgili mimar ve teknisyenlerin I. Uluslararası Konferansı’nda uzmanlar tarafından tartışılmış ve benimsenmiştir (Ahunbay 2004).

Tarihsel Kent Merkezleri veya Tarihi Çevre açısından 1957 yılında “Uluslar arası Tarihi Anıtlar Mimar ve Teknisyenleri I. Kongresi” (Paris Kongresi) yapılmıştır. Bu kongre kent içindeki “Tek Anıt” kavramından “Anıt Olarak Kent” kavramına doğru bir gelişmenin başlangıcı olmuştur. Kongrede “Bütünleşik Koruma” olarak adlandırılan kavramın çekirdeği olan Koruma ve Yeniden yaşama kavuşturma arasındaki zor dengenin kurulması incelenmiştir. Kentlerin sosyal, ekonomik ve politik açıdan yeniden hayata kavuşturulması tartışılmış ve bu tartışmalar Fransa’da Malraux Yasası (4 Ağustos 1962) olarak bilinen yasanın kökenlerini oluşturmaktadır (Okyay 2001).

Eski yapıların korunması ve onarımıyla ilgili ilkeler üzerinde karara varmak ve bunları uluslararası bir temele yerleştirmek amacıyla da Venedik’te 25-31 Mayıs 1964 tarihleri arasında “II. Uluslararası Tarihi Anıtlar Mimar ve Teknisyenleri Kongresi” (Venedik Tüzüğü) yapılmıştır. Kongrede, korumanın sürekliliğinin sağlanması, anıtların çağdaş yaşam içinde toplumsal amaçlarla kullanılıp değerlendirilmesi ilke olarak kabul edilmiş ve onarımda çağdaş teknolojiden yararlanma, çevre düzenleme, arkeolojik sitlerde yapılacak onarımlar konularında açıklamalar getirmektedir. Bu içeriği ile Venedik tüzüğü tarihi anıt ve çevrelerinin korunmasıyla ilgili çağdaş düşünceleri bir araya getirmektedir (Palalı, 1992; Papirus’dan, 2008). Venedik Tüzüğü, Birleşmiş Milletler Eğitim, Bilim ve Kültür Kurumu (United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization-UNESCO) tarafından yürütülen 1972’de Dünya Kültürel ve Doğal Mirasını Koruma Konvansiyonu’nun formüle edilmesi için önemli bir adım olmuştur (Eke ve Özcan 1988; URL-1’den, 2008).

1969’da Brüksel’de yapılan “Avrupa Konferansı Sorumlu Bakanlar” toplantısında, özellikle Avrupa ülkelerinin koruma politikalarına yaklaşımları belirlenmeye çalışılmıştır. Koruma kavramının, “mimari miras” (architectural heritage) deyimiyile uyumlu ve kent planlama politikaları ile bütünleşmiş bir kavram olarak kabulüne karar verilmiştir. Savaş sonrası girilen kitlevi imar faaliyetlerinin sosyo-ekonomik ihtiyaçların önceliği nedeniyle genelde

insancıl olmayan yerleşmelerin oluşmasıyla sonuçlandığı ve eski merkezlerin bu gelişmelere paralel olarak nüfus kaybına uğrayarak ya iş yerlerine ya da düşük gelir gruplarının kullanımına terk edilmesi nedeniyle yok oluşuna dikkat çekilmiştir. Bunu önlemek için “Bütünleşik koruma” kavramı ortaya atılmıştır. “Bütünleşik Koruma”da tarihi dokunun çevresi ile birlikte güncelliğinin arttırılarak korunması amaçlanmaktadır. Bu kavram uyarınca herhangi bir prestij önceliği olmaksızın Avrupa tarihi, peyzajı ve yaşam tarzını yansıtan her türlü doku, mimari miras deyimi içinde değerlendirilmektedir (Ahunbay 2004).

Uluslararası boyutta 1933 yılında yapılan Atina Konferansı 1972 UNESCO (United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization -Birleşmiş Milletler Eğitim, Bilim ve Kültür Kurumu) ile kesinleşen, insanlığın ortak “Anıtları” veya “Mirası” kavramının ortaya çıkmasını sağlamıştır. UNESCO’nun 17. genel toplantısında “Dünyanın Kültürel ve Doğal Mirasını Koruma Sözleşmesi” hazırlanmış ve üye 131 ülke tarafından imzalanarak yürürlüğe girmiştir. Bu sözleşme ile tarih öncesinden XX. yy. mimarisine kadar geniş bir yelpazede yer alan evrensel değer taşıyan anıt ve sitleri kapsayan Dünya Mirası Listesi oluşturulmuştur. Belirli ölçütleri karşılayan anıt, yapı grupları ve sitler bu kapsamda tescil edilmiş ve Dünya Mirası Fonu’ndan yararlanma olanağı elde etmiştir. Doğal ve Kültürel mirasın seçimine yardımcı olması amacıyla Dünya Mirası Ölçütleri listesi belirlenmiştir (Ahunbay 1999; Kapuci’dan 2004).

Avrupa Konseyi tarafından ilan edilen 1975 Avrupa Mimari Miras Yılı kapsamında gerçekleştirilen çalışmalar sonucunda, Avrupa Mimari Miras Tüzüğü hazırlanmış ve 26 Eylül 1975 Tarihinde Avrupa Konseyi Bakanlar Komitesi tarafından kabul edilmiştir. Venedik Tüzüğü metnindeki “Anıt”tan “Mimari Miras” kavramına geçildi, genişletilmiş “Tarihi Çevre” kavramı, tarihi çevrenin evrensel değeri, koruma-ekonomi ve toplumsal yapı arasındaki doğru ilişkileri kurmaya çalışan “Bütünleşik Koruma” yaklaşımı ve uygulanması için yeni yaklaşımlara yer verilmektedir (Binan 1999; URL-1’den, 2008).

Ekonomik, sosyal, yönetsel ve yasal yönleri gözetilen bir koruma modeli olarak tanımlanan bütünleşik koruma yaklaşımının gerçekleşmesi için gerek duyulan araçlar tanımlanmaya çalışılmıştır. Yerel yönetimlerin ve merkezi hükümetlerin desteğini alan halkın katılımını öngören bütünleşik koruma düşüncesi koruma uygulamaları için gerekli onarım, teknik ve yöntemlerinin, uygulamasını yapacak ustaların yetiştirilmesini de öngörmektedir. Aynı yaklaşım 1976 yılında Nairobi’de yapılan UNESCO toplantısında gündeme getirilerek

tartışılmış ve toplantı sonunda tarihi alanların korunması ve çağdaş rolleri konusundaki tavsiyeler üye ülkeler tarafından benimsenmiştir (Ahunbay 2004). 1976 yılında yayınlanan kültürel turizm tüzüğü ise, tematik tüzüklerin ilkidir. Bu tüzük, koruma ve turizm dengesini kurmaya çalışan ancak yetersiz olduğu anlaşılan ve yeniden ele alınmış olan bir çalışmadır. Daha sonraki yıllarda yapılan diğer uluslararası yasal girişimlerden başlıcalar aşağıda verilmiştir (Kaplan 2000):

- 1980/1981: Kentsel Yenileme Avrupa Kampanyası,
- 1982: Dresden Deklarasyonu “savaş sırasında yok olan anıtların yeniden yapımı”,
- 1985: Avrupa Mimari Mirası Koruma Anlaşması (Granada Konvansiyonu),
- 1992: Avrupa Arkeolojik Mirası Koruma Anlaşması (Revizyon),
- 1997: Antik Gösteri Alanları Kullanım Tüzüğü’dür.

Koruma anlayışının, Avrupa’da bugünkü anlamda kentsel nitelik kazanması, I. Dünya Savaşı sonrasında olmuştur. Savaşın oluşturduğu büyük toplumsal şok, Avrupa’da yok olan kentlerin yeniden inşası için yasaların yeniden gözden geçirilmesini gerektirmiştir. 1919 yılında savaş yıkımları ile ilgili yasa, modern yapı yapma konusunu ele almadan, iki yapım yönteminden bahsetmektedir: Birincisi, aynı şekilde yeniden yapım (Reconstruction), ikincisi yıkıntıların sağlaştırılmasıdır (Consolidation) (Binan 1999; Kapuci’den 2004).

II. Dünya Savaşı, Avrupa için birincisinden çok daha tahrip edici olmuştur. Kaybedilen kültür mirasının toplumsal etkisi yüksek olmuş ve toplumsal ilginin yoğunluğu yeniden yapma (reconstruction) eğiliminin gelişmesine neden olmuştur. II. Dünya Savaşı’nın neden olduğu yıkımlar, tarihi çevre korumada tarihi ve kültürel mirasın sadece sınırları içinde kaldıkları ülkeleri değil, tüm dünyanın ve insanlığın ortak malı olduğu düşüncesinin benimsenmesini sağlamış ve yeni örgütlenmelere gidilmesinin gerekliliğini ortaya koymuştur (URL-1, 2008). Bu amaçla; 1946 yılında UNESCO tarafından ICOM (International Council of Museums, Uluslararası Müzeler Konseyi), 1949 yılında 10 Avrupa ülkesi tarafından Avrupa Konseyi, 1959 yılında UNESCO tarafından ICCROM (International Center for the Study of the Preservation and Restoration of Cultural Property - Kültür Varlığını Koruma ve Restorasyon için Uluslararası Araştırma Merkezi), 1963 yılında Avrupa Konseyi tarafından Europe Nostra, 1965 yılında UNESCO tarafından 5 Amerikan, 10 Asya, 26 Avrupa ve 5 Afrika ülkesinin üye olduğu ICOMOS oluşturulmuştur (Kaplan 2000).

Dünyadaki koruma yaklaşımlarına bakıldığında, korumaya karşı gittikçe artan bir ilgi görülmüş ve koruma bilinci gelişmiştir. Korumanın sadece tek yapı ölçeğinde ele alınmayıp, koruma amaçlı imar planları düzenlenerek, tarihi çevrenin korunmasına yönelik planlı bir yapılanmaya geçilmesi, halkın ilgisini de artırmıştır. Ayrıca, koruma ile ilgili yasaların günün çağdaş koşullarına göre düzenlenmesi gibi koruma konusunda gelişmeler gündeme gelmiştir (Akay 1992; URL-1'den, 2008).

2.4.2 Türkiye'deki Yasal Düzenlemeler

Ülkemizde tarihi çevreye yönelik yapılan çalışmaları Osmanlı Dönemi ve Cumhuriyet Dönemi olmak üzere ikiye ayrılmaktadır. Osmanlı Döneminde daha çok taşınır kültür varlıklarının korunması, Cumhuriyet Döneminde hem taşınır hem de taşınmaz kültür varlıklarının korunması amaçlanmaktadır.

Osmanlı zamanında, geçmişten kalan taşınır ve taşınmaz kültür varlıklarını gelecek kuşaklara aktarma amacıyla 19. yüzyılın ilk yarısında koruma anlayışının temelini oluşturan müzecilik anlayışı geliştirilmiştir. Osmanlı'da müze kurmakla başlayan ilk koruma hareketinden yaklaşık 20 yıl sonra koruma mevzuatı 13 Şubat 1869 yılında "I. Asar-ı Atika Nizamnamesi" olarak hazırlanmıştır. Dolayısıyla eski eserler mevzuatı taşınmaz eski eserlerden çok, taşınır eski eserlerin korunması amacına yöneliktir. İlk yasanın getirdiği en önemli sınırlama, yabancı araştırmacıların yapacakları arkeolojik kazıların izne bağlanması ve buluntuların yurt dışına çıkarılmasının yasaklanmasıdır. Değişen koşullar çerçevesinde yasa aynı isimler altında 1874, 1884 ve 1906 yıllarında değiştirilerek uygulanmasına devam edilmiştir (Çeçener 1992; URL-3'den, 2008).

1869 ve 1873 yıllarında çıkarılan ilk iki Asar-ı Atika Nizamnamesi'nde "eski eser", eskiden kalan her türlü eşya olarak nitelendirilmiştir. Türk-İslam Çağı öncesini kapsayan bu tanım yeterli olmadığından, 1884 yılında üçüncü nizamname çıkarılmıştır. Bu nizamnamede nelerin eski eser olduğu sayılmıştır. Ancak tanımın başında yer alan "Ülkede eskiden yaşamış kişilerin terk etmiş oldukları..." şeklindeki ifade tarih boyutu bakımından yeterli olmadığından tüm kültürlerle ait değerlerin eski eser kapsamına alınması 1906 tarihinde çıkarılan nizamname ile sağlanmıştır (Arslan 1991; Kapuci'den 2004).

23 Nisan 1906 tarihinde yürürlüğe konan “Asar-ı Atika Nizamnamesi” Cumhuriyet Dönemi’nde de 50 yıl kullanılmıştır. Bu nizamname gerek taşınır eski eserleri, gerek taşınmaz eski eserleri tespit edecek ve belgeleyecek nitelikteydi. Bu nedenle 1951 yılına kadar saptama görevini Milli Eğitim Bakanlığı Uzmanları, belgeleme görevini de “İstanbul Eski Eserler Encümeni” yürütmüştür (Çeçener 1992; URL-1’den, 2008).

Özellikle 1950’lerden sonra hızlı kentleşme sonucu yıkıma uğrayan taşınmaz eski eserleri koruma çabaları gündeme geldi, imar faaliyetleri sırasında ortaya çıkabilecek imar ve eski eserler sorunlarını çözmek ve korunmalarını denetlemek üzere 02.07.1951 tarihinde 5805 sayılı yasanın yürürlüğe girmesi ile Gayrimenkul Eski Eserler ve Anıtlar Yüksek Kurulu (GEEAYK) kurulmuştur. GEEAYK 1973-1982 yılları arasında 100’ü kentsel sit olmak üzere 417 sit alanı içinde 3442 anıtsal yapı ve 6815 sivil mimarlık örneğini korunması gerekli kültür varlıkları olarak tescil ettirmiştir (URL-1, 2008).

1973 tarihli ve 1710 sayılı “Eski Eserler Kanunu” Türkiye’de tarihi çevrenin bütün olarak korunması gerekliliğini ön gören ilk yasal düzenlemedir. Getirdiği yaklaşımlarla Türkiye’de, korumanın gelişmesinde temel taşları oluşturmuştur.

1710 sayılı Eski Eserler Kanunu, Kentsel Sit, Doğal Sit ve Anıt Ağaç koruma kavramlarını getirmiştir. 1710 sayılı kanunun getirdiği bu yeni koruma olayı, GEEAYK’nun bünyesinde de gerekli değişimi zorunlu kılmıştır. 1710 sayılı “Eski Eserler Kanunu”nda ilke ve uygulama kararlarını alacak tek yetkili teşkilat Milli Eğitim Bakanlığı’dır (Kaplan 2000).

1982 Anayasası’nın 63. Maddesi’nde “Devlet, tarih, kültür ve tabiat varlıklarının ve değerlerinin korunmasını sağlar, bu amaçla destekleyici ve teşvik edici tedbirler alır” ifadesiyle devlete tarih ve kültür değeri olan eski eser ve anıtları koruma görevi vermiştir.

1710 sayılı yasa, 21.7.1983 tarihinde yürürlüğe giren 2863 sayılı Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kanunu’nun uygulamaya konulmasıyla yürürlükten kaldırılmıştır. 2863 sayılı yasa, korunması gerekli taşınmaz kültür ve doğa varlıklarına her türlü insani ve fiziki müdahalede bulunmayı yasaklamaktadır. Sit kavramı yeniden tanımlanarak, kentsel sit koruma planlamasıyla ilgili olarak önemli bir adım daha atılmış ve “koruma amaçlı imar planı” kavramı yeni bir planlama türü olarak kabul edilmiştir (Akay 1992; URL-1’den, 2008).

24.06.1987 tarih ve 3386 sayılı kanun ile 2863 sayılı Kùltür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kanunu'nun bazı maddeleri değiştirilmiş ve yeni maddeler eklenmiştir. İlk kez "Koruma İmar Planı" tanımı getiren 2863 sayılı yasa, GEEAYK'ın hem ilke koyan hem de karar oluşturan ikili yapısı yerine, ilke koymayı Merkezi Koruma Yüksek Kurulu'na, karar vermeyi ve yerel ölçekte denetimi ise içinde yerel yönetimlerin temsilcilerinin de bulunduğu Bölgesel Koruma Kurullarına bırakmıştır (Kaplan 2000).

2863 sayılı Koruma Kanunu, günün gelişen ve değişen koşullarına adapta edilmesi için değiştirilmiş, bu değişiklikte 14.07.2004 tarihinde 5226 sayılı Kùltür Ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kanunu ile Çeşitli Kanunlarda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun olarak Türkiye Büyük Millet Meclisi (TBMM) tarafından kabul edilmiştir. 27.07.2004 tarihinde ise 5226 sayılı kanun resmi gazetede yayınlanarak yürürlüğe girmiştir. 2863 Sayılı kanunda, 2863 Sayılı (5226 sayılı Kùltür Ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kanunu İle Çeşitli Kanunlarda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun ile değişik) Kùltür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kanunu olarak değişmiştir (URL-1, 2008).

2863 sayılı Kùltür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kanunu'nun araştırma ile ilgili önem taşıyan maddeleri aşağıda özetlenmiştir (URL-1, 2008):

- Madde 3'de, yenilenen "kùltür varlıkları" ve "sit" tanımları ile fiziki koruma yanında sosyo-kùltürel yapının da korunması hedeflenmiştir. Bu maddeye eklenen "Koruma amaçlı imar plânı" ve "Çevre düzenleme projesi" kavramları ile tarihi çevre korumada önem taşıyan projeler tanımlanıp, içerikleri belirtilmiştir.
- Madde 10'a göre büyük şehir belediyeleri, valilikler, Bakanlıkça izin verilen belediyeler bünyesinde kùltür varlıkları ile ilgili işlemleri ve uygulamaları yürütmek üzere koruma, uygulama ve denetim büroları kurabilmektedir. Ayrıca, il özel idareleri bünyesinde, kùltür varlıklarının korunmasına yönelik rölöve, restitüsyon, restorasyon projelerini hazırlayacak ve uygulayacak proje büroları ve sertifikalı yapı ustalarını yetiştirecek eğitim birimleri de kurabilmektedir.

Böylece Bakanlık bütçesine yeterli ödeneğin konulması sağlanmaktadır. Belediyelerin görev alanlarında kalan kùltür varlıklarının korunması ve değerlendirilmesi amacıyla da emlak

vergisinin %10'u nispetinde "Taşınmaz Kültür Varlıklarının Korunmasına Katkı Payı" tahakkuk ettirilip emlak vergisi ile birlikte tahsil edilmektedir.

- Madde 12'de, "Özel hukuka tabii gerçek ve tüzel kişilerin mülkiyetinde bulunan korunması gerekli kültür ve tabiat varlıklarının korunması, bakım ve onarımı için Kültür ve Turizm Bakanlığı'nca aynı, nakdi ve teknik yardım yapılır" denmektedir.
- Madde 15'in (a) bendinde, belediyeler ile kamu kurum ve kuruluşlarına tescilli taşınmaz kültür varlıklarını, kamulaştırma yetkisi verilmiştir.
- Yasanın 58. Maddesi c fıkrasına göre, Koruma Bölge Kurullarında "Görüşülecek konu" belediye sınırları içinde ise ilgili belediye başkanı veya teknik temsilcisi, dışında ise ilgili valilikçe seçilecek teknik temsilcisi yer almaktadır. Ayrıca, ilgili meslek odaları da koruma bölge kurulu toplantılarına gözlemci olarak katılabilmektedir.

Doğal ve kültürel varlıkların korunması, yaşatılması, yönetilmesiyle dolaylı olarak ilgilenen diğer yasal düzenlemeler ise Turizm Teşvik Yasası (no: 2634/1982), Çevre Kanunu (no: 2872/1983), Boğaziçi Kanunu (no:2960/1983), Milli Parklar Yasası'dır (no: 2875/1983) ve Kıyı Kanunu (no: 3621/1990) (URL-1, 2008).

Osmanlı Dönemi'nde Vakıflar ve Müzeler Örgütü yönetiminde gerçekleştirilen koruma etkinlikleri, Cumhuriyet Dönemi'nde Milli Eğitim, daha sonra Kültür ve Turizm Bakanlığı çatısı altında kurumlaşmıştır. Önceleri Eski Eserler ve Müzeler Genel Müdürlüğü içinde örgütlenen koruma organları bugün Anıtlar ve Müzeler Genel Müdürlüğü ile Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Genel Müdürlüğü başlıkları altında iki daire tarafından yürütülmektedir (Ahunbay 2004).

Türkiye'nin zengin kültürel mirasının bakım ve korunmasının bilimsel yöntemlerle yapılması amacıyla Kültür Bakanlığı Anıtlar ve Müzeler Genel Müdürlüğü'ne bağlı olarak 1984'te Restorasyon ve Konservasyon Merkez Laboratuvarı kurulmuştur (Kapuci 2004).

Tarihi çevre koruma kavramının ulusal boyutta geliştirilmesinde önemli aşamalar kaydeden Türkiye, uluslararası platformlara katılarak dünya devletleri arasındaki yerini almaktadır. Venedik Sözleşmesi, Avrupa Konseyi, Barselona Sözleşmesi, Avrupa Mimari Mirası Sözleşmesi ve Amsterdam Deklerasyonu, II. Washington Sözleşmesi, Tarihi Kentler Kentsel Bölgeler İçin Koruma Sözleşmesi gibi etkinliklere fiilen katılmıştır. Ayrıca 1965 yılında UNESCO tarafından kurulan ICOMOS'a üye olarak, uluslararası sözleşme ve toplantılarda alınan önemli kararları kabul etmekte ve ilke olarak benimsemektedir (Kapuci 2004).

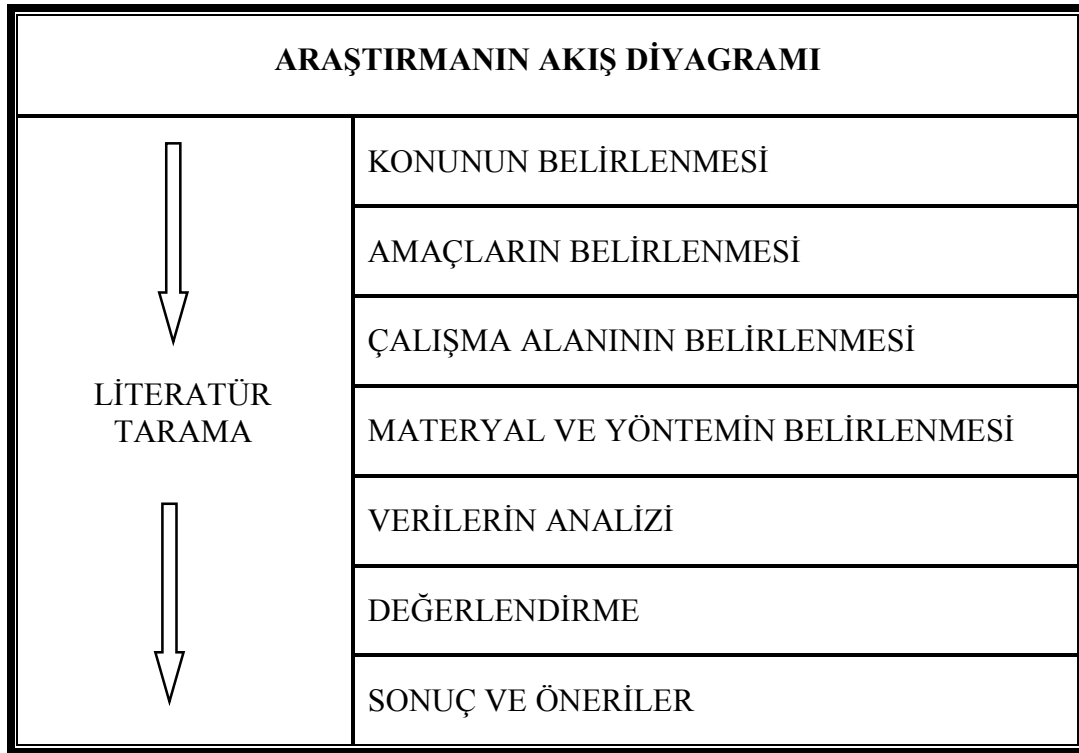
BÖLÜM 3

MATERYAL VE YÖNTEM

3.1 MATERYAL

Sakarya'nın Taraklı İlçesi'nde bulunan 97 tescilli tarihi evin, 9 anıtsal yapının ve 2 doğal anıtın bulunduğu Kentsel sit alanı araştırma alanı olarak seçilmiştir.

Araştırma sürecine ilişkin diyagram aşağıda verilmektedir (Şekil 3.1).

Şekil 3.1 Araştırmanın akış diyagramı (Çizen: Hava Kan 2008).

Araştırmada kuramsal temeller bölümünün materyalini tarihi çevre koruma, kentsel koruma ve sürdürülebilir turizm konularına ilişkin yapılan çalışmalar ve üniversite (Sakarya

Üniversitesi, Kocaeli Üniversitesi, Zonguldak Karaelmas Üniversitesi ve Bartın Üniversitesi) kütüphanelerinden elde edilen tez çalışmaları oluşturmaktadır.

Araştırma bulguları bölümünde kullanılan materyaller ise araştırma alanına ilişkin literatür, harita ve yetkili kurumlardan elde edilen bilgiler, yerinde yapılan inceleme ve araştırmalarda tutulan notlar, çekilen fotoğraflar ve internet ortamında elde edilen bilgilerden oluşmaktadır. Bu aşamada kullanılan materyaller aşağıda ayrıntılı olarak belirtilmektedir. Bunlar:

- Taraklı Belediyesi'nden elde edilen tarihi evlere ait koruma amaçlı plan ve notlar, Taraklı evlerine ait tescil fişleri, Taraklı'nın Koruma Amaçlı İmar Planı ve Taraklı'nın halihazır paftaları,
- Araştırma alanına ilişkin yapılmış tezler, araştırmalar, kitaplar,
- Araştırma alanının coğrafi konumu, tarihi gelişimi ve kültürel varlıklarına ilişkin üniversite kütüphaneleri ve Sakarya Valiliği'nden elde edilen broşürler,
- Araştırma alanının mevcut durumunu belirlemek üzere yerinde yapılan araştırmalarda tutulan notlar, çekilen fotoğraflar,
- İnternet ortamında yapılan araştırmalar sonucu elde edilen fotoğraf ve bilgilerdir.

3.2 YÖNTEM

Araştırma yöntemi kapsamında veri toplama, analiz ve değerlendirme çalışmaları yapılmaktadır.

Konuya ait veriler, literatür tarama ile elde edilmektedir. Alana ait veriler elde edilirken aşağıdakilerden yararlanılmaktadır:

- Literatür tarama,
- Kurumlardan belge ve bilgi elde etme,
- Alanda gözlem yapma,
- Yetkililerle yüz yüze görüşme,
- Çalışma alanına ilişkin fotoğraf çekme.

Analiz kısmında ise;

- Çekilen fotoğraflar,
- Literatür verileri,

- Gözlem notları vb. tüm veriler bütünleştirilerek düzenlenmiştir.

Değerlendirme aşamasında mevcut duruma ve eskiye ilişkin elde edilen bilgiler karşılaştırılmakta, Taraklı'daki tarihi kent dokusunun sürdürülebilirliğine yönelik kentsel tasarım stratejileri ve binalarla ilgili mimari tasarım stratejileri geliştirilmektedir. Bu verilere dayanarak kentsel kalitenin artırılması, fiziksel ve sosyal bütünlüğün sağlanması amacıyla öneriler getirilmektedir.

Materyal ve yöntem belirlemede izlenen yol şekil 3.2'de şematik olarak gösterilmektedir.

MATERİYAL VE YÖNTEM BELİRLEME	Materyal	Literatür verileri		VERİLERİ ANALİZ ETME	DEĞERLENDİRME	
		Alanda tutulan notlar				
		Yetkililerle görüşmede tutulan notlar				
		Fotoğraflar				
		Yetkililerden alınan planlar				
	Yöntem	Veri toplama	Alana ait			Literatür tarama
						Alanda yapılan gözlemler
						Yetkililerle yüz yüze görüşme
						Fotoğraf çekme
						Kurumlardan bilgi ve belge elde etme
Analiz		Konuya ait	Literatür tarama			
		Çekilen fotoğrafların değerlendirilmesi				
		Elde edilen tüm verilerin (literatür verileri, gözlem notları ve imar paftası) derlenmesi, değerlendirilmesi, imaj analizi haritası hazırlanması, sokak-parsel-bina ilişkisinin şemalandırılması, mevcut plan şemalarının ve bina tipolojisinin hazırlanması				

Şekil 3.2 Materyal ve yöntem belirlemede izlenen yol (Çizen: Hava Kan 2008).

BÖLÜM 4

ARAŞTIRMA BULGULARI

Bu tez çalışması için seçilen Sakarya iline bağlı Taraklı ilçesi; Evliya Çelebi'nin Seyahatnamesi'nde belirttiğine göre, halkının çoğunun tarak ve kaşık yapımıyla uğraşmasından Taraklı adını almıştır. Çelebi, bunu "... Hepsi kaşık ve tarak yapımıyla uğraştıklarından şehre Taraklı derler..." diye tarif etmektedir. Bilinen en eski adı "Yenice Tarakçı"dır. Taraklı, Sakarya ilinin en eski yerleşim alanlarından birisidir (Bilge 2008).

Taraklı, Marmara Bölgesi'nde Sakarya İli'ne bağlı bir ilçedir. Marmara Bölgesi'nin güney doğusunda bulunan ilçe Ankara ve İstanbul şehirleri arasında yer almaktadır. Ankara'ya 270 km, İstanbul'a 200 km, Adapazarı'na 65 km uzaklıktaki yerleşme, eski İstanbul-Ankara karayolu üzerinde, Göynük ve Geyve ilçeleri arasında kalmaktadır (Demir 1988).

Batıdan Geyve, Sapanca, Pamukova ilçeleri, doğudan Göynük, kuzeyden Gölpazarı ilçeleriyle çevrilmiştir (Şekil 4.1). 40.4 enlemi ve 30.5 boylamı üzerinde yer alan Taraklı, güneyde Tokar ve Taşlık tepeleri, batıda Çay Yakası tepeleri, kuzeyde Hıdırlık ve Kamışlık tepeleriyle çevrili uzunca bir vadi içine kurulmuştur (Demir 1988).

Şekil 4.1 Türkiye Haritası (URL-5, 2009).

4.1 ARAŞTIRMA ALANININ EKOLOJİK ÖZELLİKLERİ

Taraklı'da zemin fitiş ve alüvyon olmak üzere iki türdedir. İlçenin içinden geçen Göynük Çayı'nın kenarındaki alanlar alüvyonludur. Tepelerin kayalık olması nedeniyle tarıma elverişli alanlar azdır (Akı 2007).

Taraklı II. derece deprem Bölgesinde yer almaktadır (Olcay 2006).

4.1.1 Topografya

İlçenin yüzölçümü 334 km² ve denizden yüksekliği 450 m'dir. Çevresindeki dağ ve tepelerin yüksekliği 600 m ile 900 m arasında değişmektedir. Arazilerinin tamamına yakını engebeldir. En yüksek yeri 1499 rakımlı olan Moruklu Tepesi'dir. En yüksek noktaları; Tekirdağ, Çataldağı, Sivritepe, Belengerme, Moruklu Tepe, Şimşir Mahya, Dömen, Çaltepe Düzcal, Kocakaya, Sazdoruk, Koznakaya, Küllükdorucu, Kamışlık, Hıdırlık, İğdelik tepeleridir (Filiz vd. 2003).

En önemli akarsuyu, Göynük'ten gelip Taraklı'nın içinden geçtikten sonra Geyve'den Sakarya Nehri'ne karışan Göynük Çayı'dır. 15-20 m. genişlikte olan Göynük Çayı, Geyve sınırına girdiği noktadan, Sakarya'ya döküldüğü noktaya kadar 60 km. uzunluk kat etmektedir. Göynük çayının akışı şiddetli olduğu için su değirmenlerinde ve elektrik enerjisi elde etmekte yararlanılmıştır. Bugün de sebze ve meyve bahçelerinin sulanmasında kullanılmaktadır (Demir 1988).

Diğer bir akarsuyu da Aksu Deresi'dir. Hark Kanyonu'nda toplanan sular Aksu Deresi'nde birleşip ilçe çıkışında Göynük çayı'na karışarak Sakarya Nehri'ne ulaşmaktadır. Ayrıca ilçenin içme suyu ihtiyacının bir kısmının karşılandığı Gürleyik Suyu'nu da saymak gerekmektedir (Filiz vd. 2003).

4.1.2 İklim

Taraklı her ne kadar Marmara Bölgesi'nde olsa da dağlık bir arazi yapısına sahip olduğundan karasal iklimin tipik özellikleri hüküm sürmektedir. Yani iklimi Sakarya ilinin iklimine hiç benzememektedir. Taraklı'da yazlar sıcak ve kurak, kışlar kar yağışlı ve sert geçmektedir.

Aralık ayından itibaren yağan kar ilkbaharın ilk aylarına kadar yerde kalmaktadır. Sonbahar ve ilkbahar ise yağmurlu geçmektedir. Yıllık ortalama sıcaklık 14 -15 derece civarındadır. Yıllık yağış miktarı 630 mm' dir. Rüzgarlar genel olarak kış aylarında doğu ve kuzeydoğu yönlerinde esmektedir. Kışın kar örtüsü yaklaşık 28 cm kadar olup, ortalama 2 ay kadar kalmaktadır. Yağmurun en çok yağdığı mevsim de kıştır (Olca 2006).

4.2 ARAŞTIRMA ALANININ EKONOMİK YAPISI

Osmanlı döneminde önemli bir ticaret yolu olan İstanbul-Ankara karayolu üzerinde bulunması nedeniyle ekonomik durumu oldukça iyi olan ilçe, Cumhuriyet döneminde bu yolun önemini yitirmesi ve mevcut olan zanaatların teknolojik gelişmeyle yok olmasına bağlı olarak gerilemiştir (Olca 2006).

Taraklı'nın ekonomik yapısı Osmanlı denesinde meyvecilik, kaşıkçılık ve tarakçılığa dayanmıştır. 1960 yılına kadar Taraklı'da, çevredeki dağ köylerinin ipek tezgahlarına hammadde sağlamak amacıyla ipek böcekçiliği yapılmıştır. Ayrıca, ahşap tarla aletleri yapımı, semercilik, dokumacılık, ayakkabı yapımı, kaşıkçılık ve tarakçılık gibi zanaatlarla da ekonomiye önemli katkıları olmuştur. Ancak, söz konusu zanaatlar bugün sanayinin seri ve ucuz üretimi karşısında birer birer yok olmuştur (Filiz vd. 2003).

Taraklı'nın bugünkü ekonomik yapısı meyveciliğe ve küçük esnaf grubunun oluşturduğu ticarete dayanmaktadır. Taraklı'da meyvecilik, arazinin tarıma elverişsiz olması nedeniyle oldukça gelişmiştir. 1953 yılına kadar Taraklı çevresinin meyve bahçeleri, bağlar ve zeytinlikler, fındıklarla örtülü olduğu ve o dönemlerde Taraklı'nın elma ve eriğinin ün yaptığı bilinmektedir (Filiz vd. 2003).

Bugün de ilçede oldukça çok sayıda elma, erik ve ayva ağaçları bulunmaktadır. Meyve bahçelerinin önemli bir bölümü Göynük Çayı'nın kuzey, doğu ve batısında yer almaktadır. Ancak bu meyve bahçelerinden elde edilen gelirin azalması nedeniyle, bazı bahçeler kavaklıklara dönüştürülmüştür.

Teknolojinin gelişmesiyle birlikte yukarıda sözü edilen zanaatların yok olması, halkı yeni iş kollarında çalışmaya yöneltmiştir. İlçede özellikle belediyenin arkasında yoğunlaşan oto tamir

atölyeleri bakkaliyeler, manifatura dükkanları yer almakta, bazı esnaf grupları çevre il ve ilçelere belirli günlerde ticaret yapmaya gitmektedirler.

Taraklı'nın geleneksel pazarı Cumartesi günüdür. Bugün dışındaki günlerde, dükkanların büyük bir kısmının kapalı olmasına ve ticaretin sönüklüğüne karşın, Cumartesi günü Taraklı, çevre ilçe ve köylerden gelenler sayesinde canlılık kazanmaktadır. Genelde Taraklı halkının gelir düzeyi oldukça düşüktür.

4.3 ARAŞTIRMA ALANININ SOSYAL YAPISI

19. yy. sonunda Taraklı'nın çevresinde çeşitli etnik gruplara rastlanmaktadır. Taraklı'nın köylerinde Ermeni/Gregoryen ve Rum/Ortodoks'larla Müslümanlar birarada yaşamışlardır. Yerli nüfus; geniş arazi sahipleri ve kaşıkçılık, tarakçılık, ayakkabıcılık, semercilik ve dokumacılık gibi zanaatlarda uğraşan zanaatkarlardan oluşmuştur (Turan 2004).

Bugün Taraklı'da üç farklı sosyal gruptan söz etmek mümkündür; Taraklı'nın yerli halkı, çevre kasabadan gelen dar gelirliler, nüfusun çok az bir bölümünü oluşturan Taraklı'nın yerlisi olmayan geçici devlet kuruluşlarında çalışan memurlardır. Taraklı'da eski geniş aileler oldukça azalmış, yerini çekirdek aileler almıştır (Demir 1988).

4.3.1 Nüfus

Taraklı'nın 2002 nüfus sayımı kesin sonuçlarına göre toplam nüfusu 9220'dir. Bu nüfus 4169'u ilçe merkezinde, 5051'i ise köylerde dir. Nüfus yapısına bakıldığında; nüfusun % 46'sı ilçe merkezinde, %54'ü ise köylerde yaşamaktadır (Aktaş 2004).

Taraklı ilçesi, il düzeyinde nüfus yoğunluğunun en düşük olduğu ilçelerden birisidir. Nüfus sayımları ve tespit sonuçlarına göre yapılan değerlendirmede Taraklı ilçesinin göç veren bir ilçe konumunda olduğu göze çarpmaktadır. 334 km² yüzölçümüne sahip olan ilçede km²'ye yaklaşık 28 kişi düşmektedir (Aktaş 2004).

İlçenin idari birimleri 3 merkez mahalle ve 22 köyden oluşmaktadır. İlçe Nüfus Müdürlüğü bünyesinde 3 mahalle ve 22 köy nüfus kayıt ve olaylarını içinde barındıran 36 adet nüfus aile

kütüğü vardır. Kütüklerde yaklaşık 37.500 kişinin künyesi kayıtlı bulunmaktadır (Filiz vd. 2003). Taraklı'nın 1990-2000 yılları arası genel nüfus durumu Tablo 4.1'de verilmiştir.

Tablo 4.1 1990 – 2000 yılları arası genel nüfus durumu (URL-4, 2008).

Sayım Yılı	Bld.	Mah. Sayısı	Köy Sayısı	Toplam Nüfus
1990	1	3	24	10906
1997	1	3	22	10436
2000	1	3	22	9220

1990 yılı genel nüfus sayımı kesin sonuçlarına göre Taraklı merkezinde toplam nüfus 5193'dür. Bu nüfus 2000 yılı genel nüfus sayımında 4196'ya düşmüştür (Tablo 4.2) (Aktaş 2004).

Tablo 4.2 2000 yılı ilçe merkez nüfusu (URL-4, 2008).

Mahalleler	Erkek	Kadın	Toplam
Hacı Murat Mah.	1086	1020	2106
Ulu Camii Mah.	833	636	1469
Yusuf Bey Mah.	310	284	594
Toplam	2229	1940	4196

4.3.2 Tarihi Gelişim Süreci

Tarihi kaynaklarda, Bithynia bölgesinde Taraklı'nın olduğu alanda ya da yakınında "Dablis" ya da "Dablea" adlı bir kentten söz edilmekte, fakat Taraklı olup olmadığı kesin olarak bilinmemektedir. Taraklı'nın içinde bulunduğu Bithynia bölgesi Antik Çağ'da doğuda Paphlagonia, güneyde Phrygia ve Galatya, batıda ise Mysia bölgeleriyle komşu olmuştur. Taraklı'nın bulunduğu bölgede yerleşmenin Paleolitik döneme kadar uzandığı tahmin edilmektedir (Tuna 2004).

M.Ö. 12. yy. da Bitinyalılar, İstanbul üzerinden, Misyalılar ve Frikler ise Trakya'dan Anadolu'ya girmişlerdir. Anadolu'da "Bebrik" ve "Mariondin" adlı topluluklar yaşamaktaydı (Strabon 1969; Demir'den 1988).

Frikler'in önemli bir bölümü Sangarios (Sakarya) ve Hallys (Kızılırmak) arasında yaşamışlar; fakat Karadeniz Kıyılarına ulaşamamışlardır. Frikler'in göçünden sonra da M.Ö. 9. yy. da Bitinyalılar bu bölgeyi ele geçirmişler ve Sakarya Nehri'nin batısına kadar yayılarak, bölgenin eski halkları olan Bebrik ve Mariondinlerle kaynaşarak bölgenin egemen topluluğu olmuşlardır. Bu yüzden bölgeye "Bithynia" adı verilmiştir (Tuna 2004).

M.Ö. 7. yy. da yaşadığı varsayılan Homeros'un İlyada ve Odysseia adlı eserlerinde Bithynia adı geçmemekte ve Bithynia topraklarının Lydia Devleti egemenliği altında olduğu tahmin edilmektedir. M.Ö. 6. yy da Pers'lerin egemenliğine geçen Anadolu'yu, Persler satraplıklara ayırmıştır. Bu dönemde bölge; merkezi Daskileion olan Propontis (Marmara Denizi)'den Kapadokya'ya kadar uzanan büyük satraplık "Hellespontas Frigyası Satraplığı" içinde yer almıştır (Günaltay 1951; Demir'den 1988).

M.Ö. 6. yy. da Bithynia Krallığı kurmuştur. Bithynia Krallığı döneminde; Nikomedia (İzmit), Nikaeia (İzmit), Kios (Gemlik) gibi yerleşmeler Batı Anadolu'nun başlıca zengin ticaret noktaları oldukları halde Taraklı civarında kaynaklarda sözü edilen önemli bir ekonomik merkeze rastlanmamaktadır. Bithynia Krallığı M.Ö. 1.yy da Doğu Roma egemenliğine geçmiştir. Roma yönetimi Bithynia'yı Pontus ile birleştirerek tek bir eyalet yapmıştır (Akı 2007).

Bizans döneminde Anadolu birçok eyalete ayrılmıştı ve Taraklı'da Optimon Teması (İzmit) içinde yer almıştır. Bu dönemde Taraklı yakınında bulunan Göynük ile birlikte piskoposluk merkezi olduğu tahmin edilmektedir (Turan 2004).

Selçuklu Döneminde Taraklı Umurhan Beyliği'ne bağlı yerleşim merkezlerinden biri olmuştur. Umurhan beyliği de Anadolu Selçuklu Devleti'ne yarı bağımlı durumda bulunmuştur (Tuna 2004).

Ramsay, bugünkü Taraklı'nın bulunduğu alanda ya da yakınında "Dablis" ya da "Dablea" adında bir kentten söz etmektedir ve Dablis'in Taraklı civarında yer alan bir konaklama merkezi olduğunu belirtmiştir (Demir 1988).

Taraklı 1072'de Selçuklu Türkleri'nin, 1096 yılında Haçlılar'ın, 13. yy başında İzmit Bizans İmparatorluğu'nun ve 1291'de Osmanlı topraklarına katılmıştır. 1337'de Süleyman Paşa

burada çıkan ayaklanmayı bastırdıktan sonra halkın büyük çoğunluğu İslam dinini kabul etmiştir (Aktaş 2004).

Osmanlı dönemindeki kayıtlara göre; Taraklı 1831 Osmanlı nüfus sayımında Cezayir-ı Bahr-ı Şefid Eyaletine bağlı “Kocaeli Sancağı” içinde yer almıştır. Kocaeli Sancağı 1846 Devlet Salnamesi’nde Kastamonu’ya, 1867’de Vilayet Salnamesi’nde Hüdavendigâr Vilayeti’ne bağlı olduğu ve 1892 Devlet Salnamesi’nde bağımsız bir sancak olduğunu öğrenilmiştir. Taraklı bu idari bağlantıyı 1918’e kadar sürdürmüştür (Turan 2004).

Taraklı, 1922’de (Osmanlı döneminde) kaza, 1926–1954 Cumhuriyet döneminde İzmit’e bağlı bucak, 1954’e Sakarya’ya bağlı Belediye, 27.06.1987 yılında ilçe statüsünü kazanmıştır (Turan 2004).

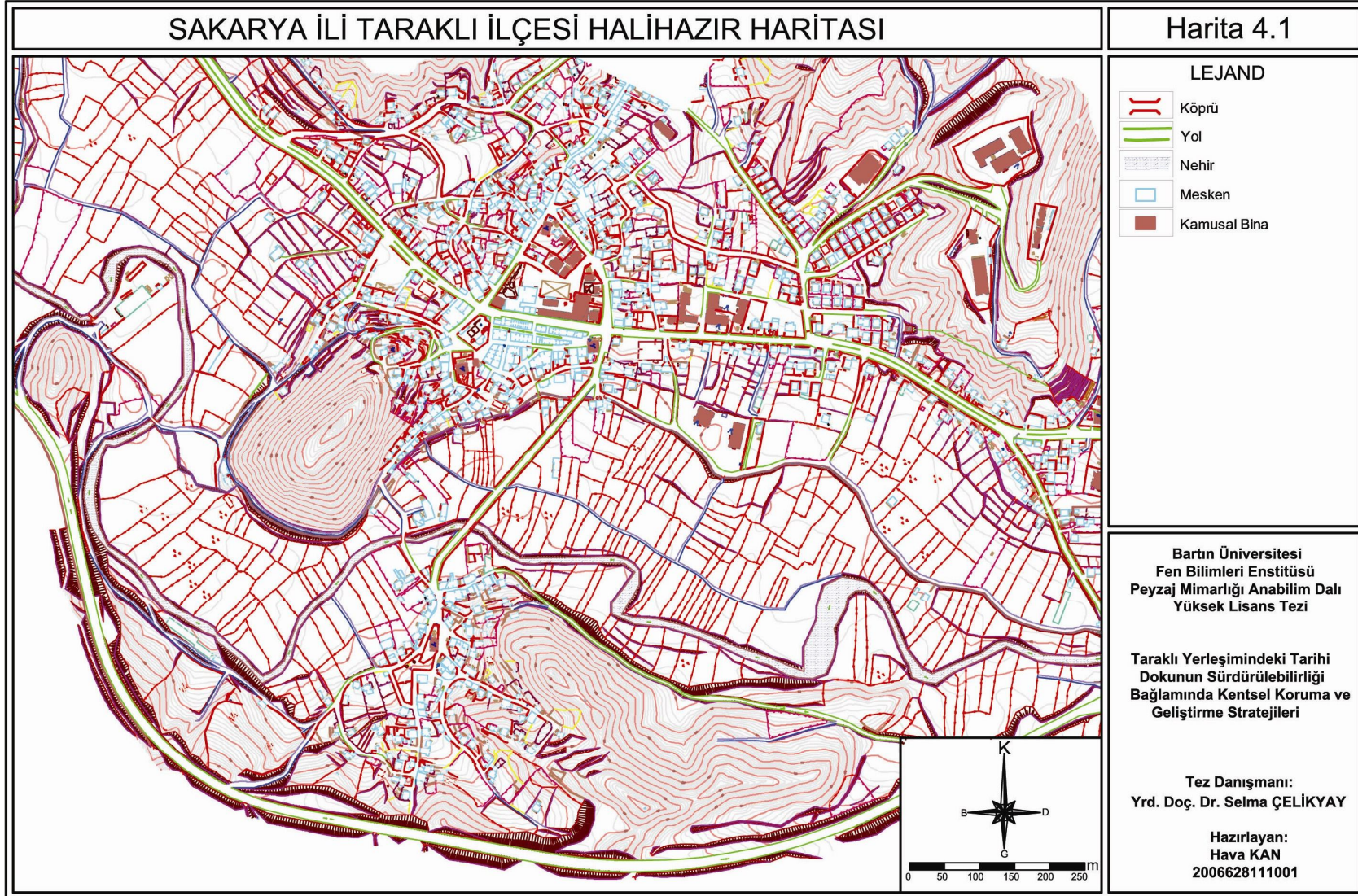
Yunan, Roma ve Bizans Dönemine ait kalıntılar bulunmakla birlikte araştırmaların yetersizliği nedeniyle Taraklı yakın çevresinin arkeolojisi konusunda fazla bilgi bulunmamaktadır. 1950’li yılların sonlarında gerçekleştirilen kazı sonucunda iki sarnıç, sarnıç yakınında kaldırım kalıntıları, eski kalenin savunma duvarları kalıntıları ve bir zar bulunmuştur (Demir 1988).

Osmanlı dönemine dair kalıntılar ise Hisar Tepe yüzeyinde gözlenen yeşil sırlı çanak ve çömlek parçaları, Kadı Caddesi’ndeki yerleşimler ve “Debboy” olarak adlandırılan bir askeri kışladır. 1950’li yıllarda büyük ölçüde zarar gören ve cephanelik bölümü yıkılan kışla, günümüzde Taraklı Jandarma Karakolu olarak kullanılmaktadır.

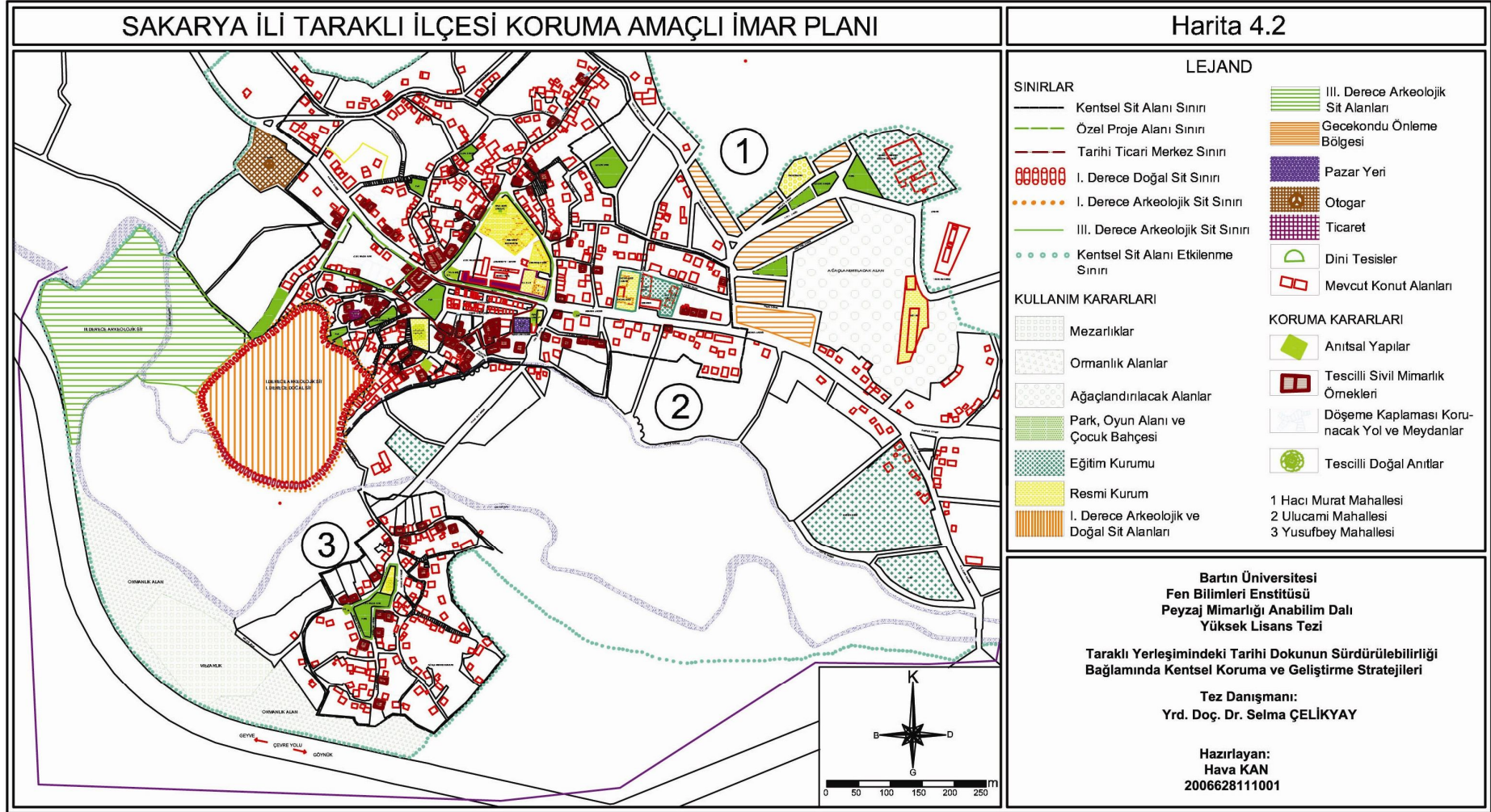
4.4 TARİHİ VE GELENEKSEL DOKU

Tarihi Dokunun Fiziksel Özellikleri: Taraklı, engebeli bir alanda kurulmuştur (Harita 4.1). İçinden Göynük Çayı geçmektedir. İlçe oldukça yoğun eski dokuya sahiptir (Harita 4.2).

Taraklı’nın il merkezinden uzak olması ve önemli trafik aksı üzerinde bulunmayan konumu ve halkın dar gelirli olması gibi nedenler eski dokuyu oluşturan yapıların fazla değişime uğramadan özelliklerini koruyarak günümüze kadar ulaşmasını sağlamaktadır (Okutan 2007).

Şekil 4.2 Taraklı Halihazır Haritası

Şekil 4.3 Taraklı Koruma Amaçlı İmar Planı

1648 yılında Taraklı'yı ziyaret eden Evliya Çelebi, Taraklı hakkında, "Bursa Tekfuru'nun yapısıdır. Osman Gazi'nin fethidir, hakimliktir. Yüz elli akçalık kazadır. Halen kalesi virandır. Ama kasabası bağlı, bahçeli, akarsulu bir dere içinde beş yüz kadar mamur hanlı evli, tahta ve kiremit örtülü şirin kasabadır. On bir mihrap ve yedi mahalledir. Çarşı içinde camii de güzeldir. Bir hamamı, beş hanı, altı çocuk mektebi, iki yüz dükkanı vardır, hepsi kaşık ve tarak yaptıklarından şehre Taraklı derler. Dağları safi şimşir ağacı olmakta, halkı bunları işleyip Arap ve Acem'e gönderirler. Suyu ve havası latiftir. Bütün dağları sık ormanlık ve av yerleridir. Deresi içinden aktıktan sonra diğer bir nehir vasıtasıyla Sakarya nehrine karışır" demektedir (Okutan 2007). Bu açıklamadan da anlaşılacağı gibi, 17.yy.da ilçede ahşap evlerle birlikte han, hamam ve mektebin de varlığı bilinmektedir.

Tarihi Dokunun Alt Yapı Özellikleri: Taraklı'nın tarihi dokusu içinde Cumhuriyet döneminde yapılmış çok sayıda çeşme bulunmaktadır (Şekil 4.4). Yusuf Bey Mahallesi'nin merkezindeki çeşme Osmanlı'dan kalma olup, üzerindeki yazıtından 1734 tarihinde yapıldığı anlaşılmaktadır. Hacı Murat Mahallesi'nde yer alan çeşmenin yazıtı olmamakla birlikte yapım tekniğinden Osmanlı dönemine ait olduğu anlaşılmaktadır. Bugün, ilçedeki çeşmelerin bazıları, evlere suyun ulaşmasıyla iptal edilmektedir (Bilge 2008).

Su: 1936–1967 yılları arasında yerleşmenin 12 km. kuzeyinden Gölvaran içme suyu gelmekte ve yalnız üçyüz konuta verilebilmekteydi. 1967 yılından itibaren Mahdumlar köyünden sağlanan Gürleyik içme suyu ve 1985 de Kemerköprü mevkiinden sağlanan kaynak suyu ile bugün, Taraklı'daki yapıların % 98'inde su bulunmaktadır. Bağ ve bahçe sulama işleri içinde Göynük Çayı'ndan yararlanılmaktadır (Demir 1988).

Elektrik: 1971 yılına kadar Taraklı'da aydınlatma iki adet dizel motor ve Göynük Çayı'ndan yararlanılarak yapılan hidroelektrik santrali ile sağlanmakta ve sürekli elektrik elde edilmektedir. O dönemde yalnız 480 hanede olan elektrik, 1971'den itibaren bütün yerleşmede bulunmaktadır (Önduygu 1965; Demir'den 1988).

Isıtma Teknikleri; Konutların ısıtılmasında soba kullanılmakta, yakacak olarak odun ve kömürden yararlanılmaktadır.

Yol Bakımı: Ana ticaret yolları asfalt ile kaplanmış bazı önemli sokak ve caddelere beton dökülmüş veya kilitli parke taşı döşenmiştir. Yerleşmenin iç kısımlarında arnavut kaldırımli geleneksel sokaklarla, yeni açılan toprak yollar yer almaktadır. Bu yollar oldukça bakımsızdır.

Konut bakımı: Halkın dar gelirlili ve belediye bütçesinin yetersizliği nedeniyle genelde eski dokudaki yapılar oldukça bakımsız ve harap durumdadırlar.

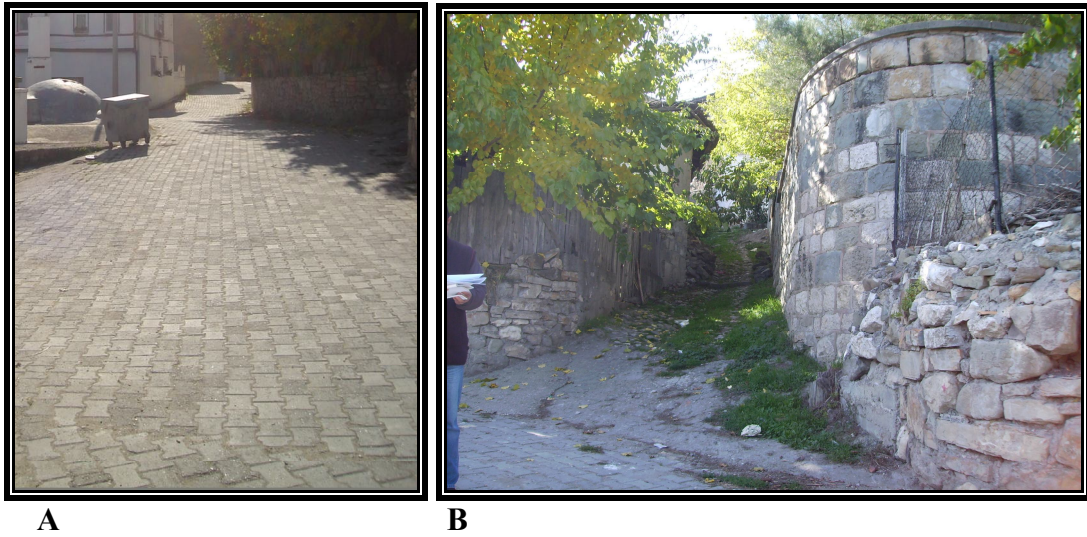
Şekil 4.4 Taraklı'daki çeşmelerden örnekler (Fotoğraf: Hava Kan 2008).

Tarihi Doku Ve Ulaşım: Kent panoramasında tarihi doku oldukça yoğun görünmektedir. İlçeyi ikiye ayıran Göynük Çayı'nın kuzeyinde kalan tarihi doku Ankara Caddesi'nin kuzey ve güneyine; güneyinde kalan bölüm ise güneye yayılmaktadır (Bilge 2008).

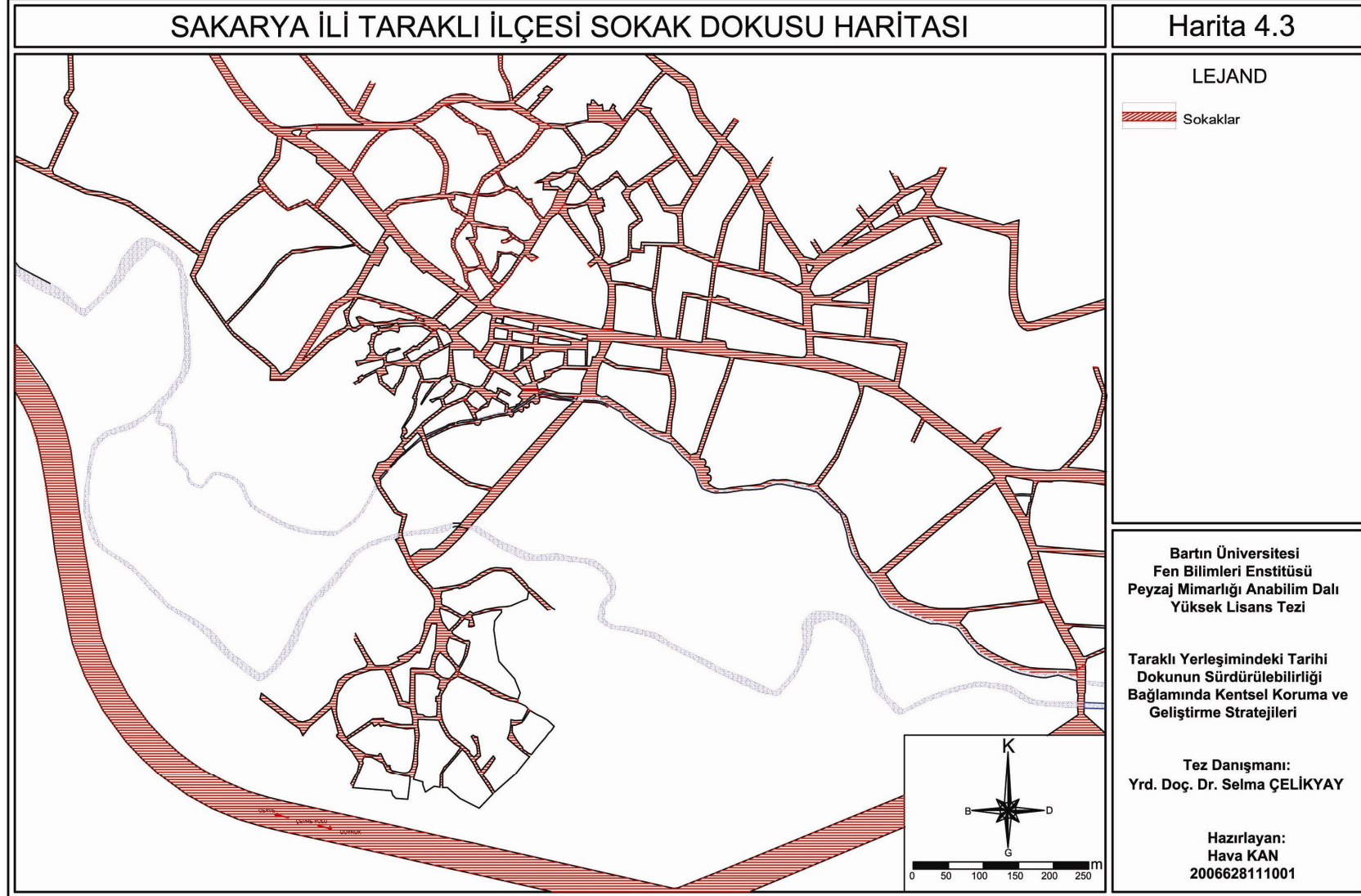
İlçenin ana aksı eski İstanbul-Ankara karayolunun bir bölümünü oluşturan Ankara Caddesi'dir. Yerleşmenin içinden kuzeybatı ve kuzeydoğu yönünde geçen bu aks Bizans ve Osmanlı dönemlerinde Doğu ile Batı arasında önemli bir ticaret yolu oluşmuştur (Demir 1988).

Ankara Caddesi'nden kuzeydeki tarihi dokunun içine açılan önemli caddeler; Mimar Sinan Caddesi ve Fatih Caddesi'dir. Tali yolların dağıtımını yapan bu caddeler, sadece kent içi ulaşımında önem taşımaktadır. Ankara Caddesi'nden güneye açılan diğer önemli bir cadde de Ulu Camii Mahallesi'ndeki Yusuf Bey Caddesi'dir. Bu cadde Göynük Çayının güneyindeki tarihi dokuyu merkeze bağlayan tek trafik yoludur. Yusuf Bey Mahallesi'ndeki Kadılar Caddesi ve Bülbüller Sokak da birer tali yol görevi görmektedir.

Topografyaya uygun organik bir dağılım gösteren sokaklar oldukça dardır (Harita 4.3). Ancak bir arabanın geçebileceği genişlikte olan bu sokaklar, bazen fazla eğimlidir. Geleneksel sokak dokusu, arnavut kaldırımlıdır. Sokak bakımının yetersiz olması, arnavut kaldırımı sokakların karakteristik özelliklerini yitirerek toprak yol görünümüne almasına neden olmuştur. Yenilenen sokaklar beton veya kilitli parke taşı kaplıdır (Şekil 4.5).

Şekil 4.5 Hamam Sokak'ın yenilen bölümü, B Hamam Sokak'ın hiç bozulmadan günümüze kadar gelen bölümü (Fotoğraf: Hava Kan 2008).

Şekil 4.6 Sokak ile yapı adası ilişkisi

Tarihi ve Kültürel Kimliği: Taraklı oldukça engebeli bir alanda kurulmuş tipik bir Osmanlı kentidir. Taraklı'nın tarihi dokusunu çok sayıda konut, beş cami, bir ilkokul, bir ortaokul, bir lise, bir hamam, ikisi Osmanlı döneminde ve Cumhuriyet döneminde yapılmış çok sayıda çeşme, bir otel, bir tarihi han, kamu yapıları ve dükkan grupları oluşturmaktadır.

Yerleşmenin en önemli caddesi olan Ankara Caddesi, ilçenin çevre köy ve ilçelerle ulaşımını sağlayan tek trafik yolu olmasının yanı sıra; tarihi dokuya açılan tüm cadde ve sokakların dağıtımını da yapmaktadır. Ticaret, kamu, eğitim yapıları da bu cadde üzerinde olduğundan, aynı zamanda ilçenin en hareketli aksıdır. Bu caddeye açılan, tarihi dokunun iç kısımlarına kadar uzanan sokaklar ortaya meyilli, Arnavut kaldırımlı, stabilize, beton ya da asfalt kaplıdır. Bazı yolların dar ve eğimli olması araç ulaşımını zorlaştırmaktadır.

Tarihi dokunun en yoğun olduğu kesim; Yusuf Bey ve Ulu Camii Mahalleleri, değişimin en az olduğu kesim de Hacı Murat Mahallesi'dir. İlçenin merkezinde yer alan Hacı Murat Mahallesi'nde ticaret, eğitim ve kamu hizmetlerinin yer alması, yeni konut alanlarının bu bölgede yoğunlaşması, gelir düzeyi yüksek olanların eski yapılarının yerine daha çok bu alanda yeni yapı yapması, başta Ankara Caddesi üzerinde olmak üzere tüm mahallede değişimlerin artışına neden olmaktadır.

Ankara Caddesi üzerinde yer alan yeni yapılar iki ya da üç katlı, mahalle içlerinde bulunanlar ise bir ya da iki katlıdır. Bu yapılar, ahşap karkas arası tuğla dolgulu, kargir ya da betonarme tekniğiyle yapılmıştır.

Hacı Murat ve Ulu Camii Mahallesi, yerleşmenin merkezinde bulunduğundan bu kesimde ticaret oldukça yoğundur. Buna karşın yerleşmenin içersinde kalan ve yalnız Yusuf Bey Caddesi ile merkeze bağlanan Yusuf Bey Mahallesi'nde ise ticaret, ulaşım gücü nedeniyle gelişmemektedir. Yalnız konutlardan oluşan bu mahallede kaşık tezgahlarına rastlanmaktadır.

Genellikle halkın dar gelirliliği, belediye bütçesinin de yeterli olmaması gibi sebepler, konutların bakımsız kalmasını hızlandırmaktadır. Yapıların bazıları harap ya da terkedilmiş durumdadır. Zengin yapı sahipleri evlerini onarma yerine, yeniden yapımı tercih etmektedir. Konuyla ilgili herhangi bir plan, denetim ve bilinçlenme olmadığından, onarım ya da yeniden yapım sırasında yapı eski özelliklerini yitirmektedir. Mesela; onarım sırasında dikdörtgen boyutlu

giyotin pencerelerin yerine geniş “asri” pencereler yapılmakta ya da pencere boşlukları kapatılmakta, sıva yapılırken süsleme elemanları yok edilmektedir. Yeni yapımda ise yapının gabarisi tümüyle değişmektedir.

4.4.1 Kültürel Varlıklarının Mekansal Dağılımı ve Özellikleri

Evliya Çelebi Seyahatname’sinde Taraklı’nın “..beş yüz mamur hanlı evli ve yedi mahalleden..” oluştuğunu söylemektedir. 1965’lerde yaklaşık 558 hane ve dört mahalleden oluşan ilçe bugün, yaklaşık 613 hane ve üç mahalle oluşmaktadır. 1965’de Hacı Murat, Hamamönü, Hisar ve Yusuf Bey adlarında dört mahalleden oluşan Taraklı’da bu sayı, Hisar ve Hamamönü Mahalleleri’nin birleştirilip Ulu Cami Mahallesi olmasıyla üçe inmiştir (Turan 2004).

Hacı Murat ve Ulu Camii Mahalleleri Göynük Çayı’nın kuzeyinde, Yusuf Bey Mahallesi ise güneyinde yer almaktadır (Şekil 4.7). Taraklı’daki kültürel varlıkların mekansal dağılımı mahallelere göre tespit edilmiştir.

Şekil 4.7 Taraklı’dan genel görünüş (Fotoğraf: Hava Kan 2008).

4.4.1.1 Hacı Murat Mahallesi

Göynük Çayı ve Ankara Caddesi'nin kuzeyinde yer alan bu mahalle, yerleşmenin en yoğun ve en fazla yeni yapı içeren kesimidir. 1965 de yapı sayısının yaklaşık 206 olduğu mahallede, bugün yaklaşık 264 yapı bulunmaktadır (Demir 1988).

Ankara Caddesi'ne dik yollarla açılan mahallenin merkezinde, bir cami (Hacı Murat Camii) vardır. Tarihi doku bu merkez çevresinde; yeni yapılaşma ise bu merkezin dışındaki alanlarda ve Ankara Caddesi boyunca, tarihi dokunun doğusuna doğru yayılma göstermektedir. Büyük çoğunluğunu, konutların oluşturduğu bu kesimde; kamu, ticaret, eğitim yapılarıyla birlikte dinlenme ve eğlence alanları yer almaktadır (Şekil 4.8).

Mahallede yer alan kamu yapıları; Belediye binası, Toprak Mahsülleri Ofisi, Orman Bölge Şefliği, Sağlık Ocağı, Jandarma Karakolu, banka, Tarım Kredi Kooperatifi, TEK ve PTT'dir.

Eğitim yapıları; bir ilkokul, bir ortaokul ve liseden ibarettir.

Şekil 4.8 Hacı Murat Mahallesi'nden bir görünüş (Fotoğraf: Hava Kan 2008).

Ticaret yapıları; bakkaliyeler, fırınlar, oto ve traktör tamir atölyeleri, soğuk demir atölyeleri, bıçkı ve marangoz atölyeleri, lokantalar, v.b. dükkânlardır. Bu mahallede yer alan küçük sanatlar belediyenin arkasında, diğer ticaret ve kamu yapıları da Ankara Caddesi boyunca yer almaktadır.

En önemli caddesi Mimar Sinan (Okul) Caddesi'dir. Bu caddenin yarısı beton, yarısı kilitli parke taşı kaplıdır. Bu caddeye açılan sokaklar ise, beton, kilitli parke taşı ya da arnavut kaldırımı kaplıdır. Sokakların dar ya da eğiminin fazla olması, yalnız yaya ulaşımına olanak sağlarken, araç trafiğinin de güçlüğüyle yapılmasına neden olmaktadır.

Sokak ve caddelerde Cumhuriyet döneminde inşa edilmiş, halen kullanılır durumda çok sayıda çeşme vardır. Yalnız Hacı Murat Camisi ve Mimar Sinan Caddesi üzerinde yer alan çeşmeler kargir olarak inşa edilmiştir (Demir 1988).

Ankara Caddesi boyunca yer alan yapıların büyük çoğunluğunu yeni yapılar oluşturmaktadır. Yeni yapılar; ahşap karkas arası tuğla dolgu, kargir ve betonarme; anıtsal ve çevresel değerli olanlar ise ahşap karkas ya da ahşap karkas arası kerpiç dolgu tekniğiyle yapılmıştır. Anıtsal ve çevresel değerli yapılar iki ya da üç katlıdır. Yeni yapılarda ise kat sayısı bir ile üç arasında değişmektedir (Akı 2007).

Hacı Murat Mahallesi'nde yer alan yapılar 1.derece, 2. derece ve 3. derece korunması gereken yapıların yanısıra yeni yapılar da bulunmaktadır. Bütün evlerde elektrik, su, tuvalet, banyo, kanalizasyon ve telefon bulunmaktadır (Demir 1988).

Evlerin en az iki odalı olduğu Taraklı'da, bu mahallede yer alan konutların oda sayısı 1 ile 8 (bazılarında daha fazla) arasında değişmektedir. Diğer mahallelerle karşılaştırıldığında, bu mahallenin konfor durumunun diğerlerine oranla daha iyi olduğu görülmektedir (Akı 2007).

4.4.1.2 Ulu Camii Mahallesi

Göynük Çayı'nın kuzeyinde, çay ile Ankara Caddesi arasında, doğu ve batı yönünde yayılma gösteren mahalle, yerleşmenin sosyal ve ticaret merkezidir. Yunus Paşa Camii, Eski Hamam, Rüştüye ve Hacı Hatun Hanı gibi önemli yapılarla birlikte, ticaret yapıları, dinlenme ve eğlence alanları da bu kesimde yer almaktadır (Şekil 4.9).

1965 de yapı sayısı yaklaşık 245 olan mahallede Yunus Paşa Camii'nin önündeki 23 adet dükkanın park yapılmak amacıyla yıkılması ve yaklaşık bu sayıda yeni binanın yapılması nedeniyle bu rakam değişmeden kalmıştır (Demir 1988).

Ankara Caddesine dik yollarla açılan mahallede üç cami vardır: Bunlardan ikisi; Ankara Caddesi üzerindeki Yunus Paşa (Kurşunlu) Camii ve Aşağı Camii, diğeri de Hisar Tepesi'nde yer alan Hisar Camii'dir. Bu camilerden Aşağı Camii 1981, Hisar Camii 1955 yılında yeniden yapılmıştır. Yarısından çoğu konut olan mahallede ayrıca ticaret, kamu, konaklama yapıları da vardır.

Şekil 4.9 Ulu Camii Mahallesi'nden bir görünüş (Fotoğraf: Hava Kan 2008).

Mahallede yer alan kamu yapıları; hamam ve derneklerdir.

Ticaret yapıları; toptan ve perakende satış mağazaları, lokantalar, bakkaliyeler, turistik eşya dükkanları ve semer imalathaneleri vb.dir. Sosyal ve dinlenme tesisleri ise; park ve kahvehaneler olarak sıralanabilir.

En önemli caddeleri; Yusuf Bey Caddesi, Yunus Paşa ve Orhangazi Çarşılarıdır. Bu caddeler asfalt ya da beton, bu caddelere açılan sokaklar ise beton ya da arnavut kaldırım kaplı, bazıları da toprak yoldur.

Sokakların dar ya da fazla eğimli olması, yalnız yaya ulaşımına olanak sağlamakta ve araç trafiğinin güçlüğüyle yapılmasına neden olmaktadır. Ayrıca bu mahallede merdivenli bir sokak da (Rüştiye Sokağı) bulunmaktadır.

Tarihi dokunun yoğun olduğu sokaklar; Rüştiye ve Hamam Sokağı'dır. Ayrıca, Hamam Sokak'ın dar olmasına rağmen mahallenin önemli, en hareketli sokaklarından biri olduğu gözlenmektedir.

Ankara Caddesi boyunca yer alan yapıların bir bölümü yenidir. Yeni yapılar, ahşap karkas arası tuğla dolgu, kargir ya da betonarme; anıtsal ve çevresel değerli yapılar, ahşap karkas ya da ahşap karkas arası kerpiç dolgu tekniğiyle; Aşağı Camii dışındaki tüm camiler kargir olarak inşa edilmiştir.

Mahallede iki ve üç katlı yapılar yer almaktadır. Anıtsal ve çevresel değerli yapılar iki ya da üç katlı; yeni yapılar ise bir ile üç kat arasında değişmektedir. Mahallede 1.derece, 2. derece, ve 3. derece korunması gereken yapılar vardır. Bütün evlerde elektrik, su, tuvalet, banyo, kanalizasyon ve telefon bulunmaktadır.

Bu mahalledeki evlerin konfor durumu, Hacı Murat Mahallesi'ne oranla daha düşük, Yusuf Bey Mahallesi'ne oranla daha iyi durumdadır.

Evlerin en az iki odalı olduğu yerleşmenin bu mahallesindeki konutların oda sayısı 2 ile 7 arasında değişmektedir. Burada konak niteliğindeki yapıların az olduğu anlaşılmaktadır (Yılmaz 1987; Demir'den 1988).

4.4.1.3 Yusuf Bey Mahallesi

Göynük Çayı'nın güneyinde yer alan mahalle, merkeze en uzak olan ve en az yapı içeren kesimdir. Merkezindeki meydan çevresinde organik gelişme gösteren mahallede, bir cami

(Yusuf Bey Camii), çeşme ve konutlar yer almaktadır. Burada 1965 yılında bina sayısı yaklaşık 107 iken bugün bu sayı sadece 2 yapı artışıyla yaklaşık 109'dur (Akı 2007).

Bu kesimin merkezden uzak kalması, merkezle bağlantısının zorluğu, ticaret ve eğitim tesislerinin bulunmaması, ayrıca topografyanın yeni yerleşim alanlarına olanak vermemesi gibi faktörler bölgeye talebi azaltmış; bu nedenle yeni yapılaşma da yok denecek kadar az olmuştur (Şekil 4.10).

Şekil 4.10 Yusuf Bey Mahallesi'nden bir görünüm (Fotoğraf: Hava Kan 2008).

Mahalleyi merkeze bağlayan önemli akslar Bülbül Sokak ve Kadılar Caddesi'dir. Bu mahalledeki sokak ve caddelerin çoğu kilitli parke taşı kaplıdır. Yusuf Bey Caddesi bu mahalleyi merkezle bağlamaktadır.

Diğer mahallelerde olduğu gibi, bu mahalledeki sokakların da dar oluşu araç geçişinin zorlukla yapılmasına neden olmaktadır.

Sokak ve caddelerde kullanılabilir durumda 8 adet çeşme bulunmaktadır. Bu çeşmelerden sadece biri Osmanlı döneminde yapılmıştır.

Yeni yapılan yapılar ahşap karkas arası tuğla dolgu, kargir ya da betonarme; anıtsal ve çevresel değerli yapılar ahşap karkas arası kerpiç dolgu tekniğiyle, yalnız cami ve tescilli çeşme kargir olarak inşa edilmiştir.

Bu mahallede, yapıların katları bir, iki ve üç arasında değişmektedir. Anıtsal ve çevresel değerli yapılar iki ve üç katlı, yeni yapılarda ise kat sayısı bir ile üç arasında değişmektedir. Mahallede yer alan yapıları 1. derece, 2. derece, 3. derece korunması gereken yapılar ve yeni yapılar oluşturmaktadır. Bütün evlerde elektrik, tuvalet, su, banyo, kanalizasyon ve telefon bulunmaktadır.

Bu mahalledeki evlerin konfor durumu, diğer mahallelere oranla daha kötüdür. Evlerin en az iki odalı olduğu mahallede, konutların oda sayıları 2 ile 8 (bazılarında daha fazla) arasında değişmektedir (Yılmaz 1987; Demir'den 1988).

4.4.2 Taraklı'nın Geleneksel Sivil Mimari Örnekleri

Taraklı, I. derece sit alanıdır. Tarihi dokuda yapılan envanter çalışmalarıyla Taraklı'da 97 konut, 5 camii, bir kültür ev, bir hamam, 2 çeşme ve 2 çınar olmak üzere 108 anıtsal değerli eser tespit edilmiştir. Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kurulu'nca hazırlanmış olan envanter listesine göre Taraklı'daki geleneksel sivil mimari örneklerinin tümüne ilişkin fotoğraflar çekilerek, sokak içerisindeki ve parsel üzerindeki konumları belirlenerek, binaların mevcut duruma ilişkin bilgiler tarafımdan güncellenmiştir (Bknz s. 79-131).

Envanteri yapılan eserlerin büyük çoğunluğunu ahşap konutlar oluşturmaktadır. Bu evlerden bazılarının geçmişi 300 yılı bulmaktadır. Bu evler I., II. ve III. derece korunması gereken eser grubuna girmektedir. Bu değerler arasında konutlardan başka bir 16. yy. camisi ve hamamı, 18.yy. çeşmesi, Han ve Taraklı'nın diğer tarihi camileri de bulunmaktadır. Ayrıca, Ankara Caddesi'nde ve Yusuf Bey Mahallesi'nde yer alan asırlık çınarlar da anıtlar arasında yer almaktadır. Çınarlar haricindeki eserler, ahşap ve kargir yapılardan oluşmaktadır. Bu eserlerin 16. yy., 18. yy ve 19.yy. sivil mimari örnekleri olduğu saptanmış; ancak bazılarının ilk yapım tarihleri belirlenememiştir.

Bursa Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kurulu tarafından, bu eserlerin fiziksel özellikleri; yapı adı, cinsi, mimari çağı, tescil durumu, onarım durumu ve koruma derecesi

belirlenmiş, ayrıca 1989 tasdik tarihli Koruma Amaçlı İmar Planı gereğince yıkılıp yıkılmayacağı saptanmıştır.

Eserler arasında tescilli anıt sayısı sadece 2'dir. Söz konusu anıtlar imar planı gereğince açılacak yol güzergahında kalması nedeniyle 1983 yılında Gayri Menkul Eski Eserler ve Anıtlar Yüksek Kurulu tarafından II A2 grubu olarak tescil edilmiş ve buna bağlı olarak anıtların yıkılarak eski gabarisinde yeniden inşa edilmesine karar verilmiştir. Bu açıklamadan da anlaşıldığı gibi söz konusu anıtların tescili, yıkım kararı alınabilmek amacıyla yapılmıştır (Akı 2007).

Eserlerin onarım durumları incelendiğinde çoğunun onarım gördüğü belirlenmiştir. Eserlerin korunmuşluk dereceleri incelendiğinde; 1. ve 2. derece korunması gerekli ve çevresel değerli yapılar grubuna girdiği saptanmıştır.

4.4.2.1 Camiler

Taraklı'da Yunus Paşa (Kurşunlu) Camii, Hacı Murat (Yukarı) Camii, Hisar Camii, Aşağı Camii ve Yusuf Bey Camii yer almaktadır (Bknz s. 127, 128, 130, 131). Bunlar içinde en eski olanı kubbesi kurşun kaplı olduğundan, halk arasında "Kurşunlu Camii" olarak bilinen Yunus Paşa Camii'dir. Yapımı 1517 yılına uzanan cami'nin Yavuz Sultan Selim'in vezirlerinden Yunus Paşa tarafından yaptırılmış olduğu söylenmektedir. Buna göre cami 1517'den önce, 16.yy. başlarında yapılmış olmalıdır (Tamer 2002). Yapının inşa karakteri de 16.yy.'ın karakteristik özelliklerini taşımaktadır. Yunus Paşa Camii, kare planlı, tek minareli klasik üslupta inşa edilmiş, güzel bir Mimar Sinan eseridir. Cephe duvarları, ince yontu küfeki taşından inşa edilmiş olup, yine küfeki taşından işlenmiş saçak kornişleri ile sonuçlanmaktadır (Acun 2004a).

Yusuf Bey Camii, Hisar Camii ve Hacı Murat Camii, dikdörtgen planlı ve kırma çatılarıyla büyüklü küçüklü birbirine benzeyen yapılardır. Hiç birisi orijinal olarak günümüze kadar gelememiştir. Hisar Camii ve Hacı Murat Camii XIX yy. sonu özelliklerini, Yusufbey Camii ise içten ahşap kubbesi, dıştan kırma çatısıyla XVIII yy. özelliklerini taşımaktadır (Acun 2004b).

4.4.2.2 Hamamlar

Taraklı'da bir hamam bulunmaktadır (Bknz s. 130). Ulu Camii Mahallesi'nde bulunan halk arasında 'Eski Hamam' olarak bilinen hamamın, Osmanlı döneminde Yunus Paşa Camii ile aynı zamanda yapıldığı söylenmekle birlikte kesin yapım tarihi bilinmemektedir. Kargir olarak inşa edilen hamamın duvar örgüsünde moloz taşı ve horason harcı, kubbe örgüsünde ise tuğla ve horason harcı kullanılmıştır. 19. yy.da hamamın soyunma mahalli yeniden yapılmıştır. Ahşap karkas arası kerpiç dolgu tekniğiyle yapılan bu bölüm 1983 yılında yıkılarak betonarme tekniğiyle yeniden inşa edilmiştir (Acun 2004b).

Hamamda sırasıyla, soğukluk (soyunma mahali), ılıklik, sıcaklık ve külhan mahalleri yer almaktadır. Soğukluk fenerli beşik çatı, sıcaklık kubbe ve külhan kısmı tonoz ile örtülüdür.

Bugün, hamamın yalnız sıcaklık ve külhan mahallinin bir bölümü mevcuttur. Bu bölümler de onarım görmediğinden harabe halindedir. 1981 yılında çekilmiş olan fotoğraflar hamamın kullanılamayacak kadar kötü durumda olduğunu göstermektedir (Acun 2004b).

1981 yılında, Gayri Menkul Eski Eserler ve Anıtlar Yüksek Kurulu'nca alınan karar uyarınca; hamamın soyunma mahallinin yeniden yapılmasına ve 1983'de de önerilen projenin uygulanmasına karar verilmiştir. Ancak, uygulama sonucunda aslına uygun olmayan bir hamam binası inşa edilmiştir. Yeni yapının eski hamamla bir ilişkisi kalmadığı gibi, hamamın sıcaklık ve külhan mahalleri de harabe niteliğinde bırakılmıştır. Bu bölümler restore edilmediğinden, hamam halen kullanıma açılmamıştır.

Hamam ilçe merkezinde, Yunus Paşa Camii'ne yakındır. Hamamın ilk yapıldığı yıllarda, hamamdan çıkan buhar, Yunus Paşa Camii'ni merkezi sistemle alttan ısıtmada kullanılmıştır (Okutan 2007).

4.4.2.3 Hanlar

Taraklı'da Osmanlı dönemine ait "Hacı Hatun Hanı" adıyla bilinen U planlı bir han bulunmaktadır (Bknz s. 87). Ankara Caddesi üzerinde yer alan bu yapı, ahşap karkas arası kerpiç dolgu tekniğiyle yapılmıştır. İki katlı olan yapının, zemin katın güneydoğu cephesinde dükkanlar, avluya bakan cephesinde depolar yer almakta, üst katında ise yalnız han odaları

bulunmaktadır. Bugün, boş olan hanın yalnız dükkanları kullanılmaktadır. Han önceden sinema olarak da kullanılmıştır.

4.4.2.4 Çeşmeler

Demirci 1988'e göre; Osmanlı dönemine ait iki çeşme bulunmaktadır (Bknz s. 129, 130). Bunlardan biri, Yusuf Bey Mahallesi'nin merkezinde yer alan 1734 tarihli çeşmedir. Bu çeşme, 1952 yılında yapılan onarım sırasında çimento harcı ile sıvanmış olduğundan, orijinal taş cephenin özellikleri görülememektedir.

Demirci 1988'e göre; Hacı Murat Mahallesi Mimar Sinan Caddesi üzerinde yer alan çeşmenin yapım tarihi, kesin olarak bilinmemektedir. Yarı kargir olarak inşa edilen çeşmenin duvar örgüsünde moloz taş ve horasan harcı kullanılmıştır. Üstü ahşap olan çeşme, beşik çatılı ve alaturka kiremit ile kaplıdır. Çeşme şimdi orijinalliğini tamamen yitirmiştir. Tek kurnalı olan her iki çeşme de kullanılır durumdadır.

4.4.2.5 Okullar

Taraklı'da Osmanlı dönemine ait bir ilkokul ve bir Rüштиye bulunmaktadır (Bknz s. 85). Hacı Murat Mahallesi'nde bulunan ilkokul, Çınaroğlu Ali Efendi tarafından yaklaşık 80 yıl önce yaptırılmıştır, üç katlı olan bu yapı, bugün onarılarak belediye binası olarak kullanılmaktadır.

Ulu Camii Mahallesi'nde bulunan Rüштиye, yaklaşık 1800'lerde yapılmıştır. Orijinal kullanımı okul olan yapı önceden konut olarak kullanılmış olup bugün kullanılmamaktadır.

4.4.2.6 Geleneksel Konutlar

Taraklıdaki konutlar, 19. yy. konut mimarisinin en yalın örnekleridir. Türk kentinin içe dönüklüğünün tersine Taraklı, kentsel mekana açık bir yerleşmedir. Bölgeye has evlerin şekillenmesinde; büyük aile yapısı, yağışlı iklim ve kültürel zenginlik olmak üzere üç unsur etkili olmuştur. Taraklı'da Batı Anadolu Türk ev tipinin bütün özelliklerini görmek mümkündür.

Genellikle orta sofalı, iki, üç katlı olan evler, ahşap karkas ya da ahşap karkas arası kerpiç dolgu tekniğiyle yapılmıştır. Girişlerinin genellikle sokak ya da avlu cephesinin orta aksında yer aldığı evlerin, zemin katları sağır, üst katları ise ahşap kafesli dikdörtgen boyutlu giyotin pencerelerle parçalanmıştır. Genellikle cephenin orta aksında kapalı çıkma ya da balkon yer almaktadır. Çıkmalar, dikdörtgen ve üçgen olup, ahşap payanda ya da ahşap sütunlarla desteklenmektedir. Cepheler sıvalı ya da ahşap kaplıdır (Şekil 4.11).

O dönemde, yerleşmede yapılan ipekçilik konut mimarisinde etkili olmuş, bazı evler ipek böceği beslemek amacıyla düzenlenmiştir. Örneğin, Hacı Murat Mahallesi'nde yer alan 18 envanter nolu ev ipek böceği beslemek amacıyla yapılmıştır. Evin üst kat planında, sofaya bakan üç tarafı açık olan köşe oda ipek böceği için düzenlenmiş ve gerekli olan Poyraz rüzgarını alabilmek için evin cephesine küçük üçgen çıkmalar yapılarak pencereler açılmıştır (Demir 1988).

Şekil 4.11 Çıkma (20 nolu tescilli evin) ve balkonun (24 nolu tescilli ev) örneği (Fotoğraf: Hava Kan 2008).

Evlerin cephelerinde yer alan üçgen alınlıklı çıkmalar, plastır ve kat silmelerinden, o dönemde Taraklı'nın köylerinde yaşayan etnik gruplara ait ustaların buradaki konut mimarisinde de etkili olduğu anlaşılmaktadır.

Genellikle her evde bir fırın vardır. Fırımlar, üst kat hizasında dikilmiş bir direk üzerinde oluşturulan tabla üzerinde ya da avluda eve bitişik olarak yer alırlar. Ayrıca, her evin avlusunda müstemilatı vardır. Bunlar, tek katlı, evlere bitişik ya da ayrı olarak yapılmışlardır.

Bitişik nizamda yer alan konutlar, iki ya da üç katlıdır. Girişleri sokak cephesi üzerinde, cephenin orta ya da yan aksında yer almaktadır. Ayrıca arka cephede de bahçeye açılan bir kapı vardır. Yunus Paşa Çarşısı, Alt ve Üst Rüştiye Sokaklardaki evler genellikle bitişik nizamdadır.

Ayrık nizamdaki konutlar bir bahçe içinde, iki ya da üç katlıdır. Yapıya bahçeden geçtikten sonra ön ya da yan cephenin orta ya da yan aksında yer alan kapıdan veya sokağa bakan cephedeki kapıdan girilmektedir. Ayrıca arka cephede de bahçeye açılan bir kapı vardır. Yusuf Bey Mahallesi'ndeki evlerin tamamına yakını, Ulu Camii Mahallesi'ndeki ve Hacı Murat Mahallesi'ndeki bazı evler ayrık nizamdadır.

Taraklı evlerinin kat planları aşağıdaki gibidir:

Zemin Kat: Zemin topografyaya uygun olarak üst katlara temel oluşturmaktadır. Taş kaplı olduğu zaman "taşlık" adını almaktadır. Genel olarak ise "hayat" denilmektedir. Buranın hiçbir penceresi yoktur; ancak ışık almayı ve dizili odunların hava akımıyla kurumasını sağlayan ahşap kafesten "giliste"leri veya "muşabak"ları vardır. Burası yerine göre depo, ahır, arabalık, samanlık, odunluk olarak kullanılmaktadır. Araba ve hayvanların rahatlıkla içeri girebilmesi için zeminle aynı seviyededir. Girişin solunda ya da sağında ise üst kata çıkan ahşap merdiven yer almaktadır. Zemin kat döşemesi kayrak taşlıdır. Burada geniş bir mekan ve bir köşede mutfak yer alır. Bahçe ya da sokak cephesi üzerinde yer alan mutfaklarda ocak, lavabo ve sergenler bulunmakta ve bu mekanlar küçük pencerelerle aydınlatılmaktadır. Bazı konutlarda kuyular bulunmaktadır.

Genellikle çift kanatlı sokak kapısı buraya açılmaktadır. Kapı üzerinde gelenin kimliğini belirleyen tokmak düzeni vardır. Eve gelen yabancılar kapıyı şak şakla çalar. Dışarıdan dönen ev halkı ve komşu kadınları kapı kilitliyse demir halkaları tıklar ve kapı üst katlardan çekilen iple açılmaktadır. Eğer gelen yabancı ise mutlaka kapıya inilerek misafir karşılanmaktadır.

Orta kat: Zemin ile esas kat olan üste geçişi sağlayan asma kattır. Zamanla burası önem kazanarak esas katın şeklini almıştır. Kış odası olarak kullanılır. Orta kat odaları gündüz oturmak ve çalışmak için kullanılır. Orta katlarda, tuvalet ve odalar bulunur. Yapılar büyüklüklerine göre 2, 3, 4 odadan oluşmaktadır. Odalarda en az iki pencere yer almakta, ayrıca ocak, dolap ve gusülhane bulunmaktadır.

Üst kat: Evin plan tipini belirleyen esas kattır. Aşağıdaki evin bölümleri esas olan üst kat göz önüne alınarak belirlenmiştir. Diğer katlar bu katı taşımak için gerekli kısımlardır. Üst katlarda ise açık balkon ya da kapalı çıkmalar yer almaktadır. Bunlar; cephenin orta, yan aksında ya da bütün cephe genişliğinde yer alırlar. Çıkmalar üçgen ya da dikdörtgen olup, bir ya da iki kat boyunca devam etmektedir.

Taraklı evlerinin bölümleri aşağıdaki gibidir:

Sofalar: Evler nasıl bir sokağa açılıyorsa ev içindeki her bir oda da sofaya açılır. Sofa Türk evinde bulunduğu yere ve şekline göre plan tarzını belirler (Şekil 4.12). Burası abdestlik, tuvalet, kiler ile bağlantılıdır. Sofa, odalara bir geçit yeri olmakla beraber bütün ev halkının toplandığı düğün, kına, duvak gibi eğlencelerin tertiplendiği yerdir. Taraklı'da kasaba merkezi dahil köylerde ipek böcekçiliği yapıldığı için, sofalar klasik Türk evindekinden daha geniştir. Mümtaz ve seyrü sefer dışında kalan kısımlar oturmak içindir. Bu oturma yerleri oda sıralarının arasında eyvan şeklinde bir boşluk bırakılmak veya sofanın önüne sekilik tarzında bir çıkıntı eklemek suretiyle sofadan ayrılır. Bu çıkıntıların uzantısı olarak dışa uzanan çardak (bazı yerlerde çiçeklik) adı verilen yerler vardır. Buraları çamaşır asmak ve yiyecek kurutmak amacı ile kullanılır. Burasının etrafı hava ve güneş ışıklarını rahatça alabilmesi için aralıklı bir biçimde çevrilidir. Tabandaki düzenleme tavanda da kendini gösterir. Sekilik veya köşk sofanın içinde ona dışarıya doğru ekli bulunan bir oturma yeridir.

Şekil 4.12 Valilik Konuk Evi'nin (92 nolu tescilli ev) sofası (Fotoğraf: Hava Kan 2008).

Odalar: Evin en önemli unsurudur. Her oda bir karı-kocayı barındıracak niteliklere sahiptir; yatılabilir, oturulabilir, yemek pişirilebilir ve yenilebilir. Hepsinde tuvalet olmazsa bile

mutlaka gusülhane vardır. Üst kat odaları gelinler ve misafirler için yatak odası olarak kullanılır.

Baş Oda: Misafirlerin kabul edildiği odadır. Burası merdivene en yakın ve en donanımlı odadır. En güzel manzaralıdır. Genellikle her iki duvarı da pencere olduğu için köşe odası niteliğindedir. Ev tek çıkmalı ise çıkma mutlaka buradadır.

Ardiye, Depo ve Kiler: Ardiyenin zemini toprak, kiler ve deponun zemini ahşaptır. Buralarda kışlık yiyecekler saklanmaktadır.

Kapılar: Her oda bir yaşama birimi olduğu için odanın da gizliliği, korunmuşluğu sağlanmıştır. Sofadan içeriye doğrudan girilmez. Odaya giriş çoğunlukla odanın bir köşesinden yapılır. Bazı girişler pahlı köşelerden oluşur.

Tavan: Türk sanatkarları tavanları, bulunduğu yerin duvar süslemesi, nişi, penceresi ve ocağı ile orantılı bir tarzda yapmıştır. Tavan genellikle kaplama tahtanın üzerine çıtalarla muhtelif şekiller vermek suretiyle yapılır. Duvar taraflarına bordür çekilir. Bazen orta kısmına bir göbek ilave edilir. Sofalarda tavan çıtalarının yönü eyvan ile sofayı ayırabilecek tarzdadır.

Zemin: Zemin katın zemini genellikle toprak, ara katların ve üst katların zemini ahşap döşeme ile kaplıdır.

Sedir: Türk evinde oda ve sofalarda sedire oturulur. Sedir odanın dolap veya yüklük olmayan diğer cephelerini sararak odanın bütünlüğünü sağlar. Bu cepheler aynı zamanda pencerelerin bulunduğu taraftır. Sedirin üzerine yanlık, arkasına katı yastık konulur. Ayrıca yerlere minder serilir. Sedir ve minder sisteminde eve ne kadar misafir gelirse gelsin oturacak yer vardır.

Ocaklık -Fırın (furun-hurun): Her odada bir ocak mutlaka vardır. Odalardan birinin ocak teşkilatı içinde fırın (hurun) düzeni de bulunur. Fırın karnı adeta şişkin bir cami mihrabı çıkıntısı görüntüsünü vermektedir.

Dolaplar ve yüklükler: Her odada yatak-yorgan, giyim, yeme içme ve yakacak odunların konulacağı bir düzenek vardır. Dolap altlarında buhari denilen ocakta yakılacak odunların saklandığı küçük dolaplar bulunur. Yüklüklere yataklar üçe katlanarak konulur. Üstlerine

yorgan, yastık ve çarşaf yerleştirilir. Yüklükler yerden 60–80 cm yüksekliktedir ve çift kapılıdır. Altları gusülhanedir. Girişte ocak duvarında yer alırlar.

Dolaplar yatak ve yorgandan başka şeylerin de konulduğu yerdir. Genişliği ve derinliği daha azdır ve raflıdır. Yukarıda sergene kadar devam eder, altına odun konulur. Bu dolaplara giyim eşyaları, çeyiz-bohça, dikiş-nakış, seccade, sürahi bardak gibi eşyalar konulur. Dolapların ortasında çiçeklik vardır. Çiçeklik, dolapların olmadığı duvarlarda da bulunur ki bunun bir işlevi de lambalıktır.

Çatı planları: Dört yönde eğimli kırma ya da beşik çatılı olup, alaturka kiremit ile kaplıdır.

Yapım teknikleri: Zemin katlar kargir, üst katlar ahşap karkas arası kerpiç dolgu tekniğiyle yapılmıştır. Sadece yenilenen bir yapıda kerpiç yerine tuğla dolgu kullanılmıştır. Zemin kat duvar genişlikleri 50–60 cm arasında değişmektedir. Üst katlarda ise bu kalınlık 15 cm' dir.

Cephe elemanları: Zemin kat depo olarak kullanıldığı için bu katın cephesi oldukça sağırdır. Cephe üzerinde, demir parmaklıklı oda penceresi ya da saman pencereleri ve giriş kapısı yer almaktadır. Kapılar, çift kanatlı ve üstü pencereli olup, genişlikleri, 157–195 cm, yükseklikleri 240–300 cm. arasında değişmektedir. Pencereler, dikdörtgen boyutlu ve giyotin penceredir. Bazıları demir parmaklıklı ya da ahşap kapalıdır. Genişlikleri 60–75 cm, yükseklikleri 56–100 cm arasında değişmektedir. Cephede kat hizasında genişliği 18–20 cm, pencere parapeti hizasında ise 7–10 cm arasında değişen yalın ahşap silmeler, köşelerde genişliği 18–20 cm arasında değişen ahşap plastırlar yer almaktadır.

Ara ve üst kat cepheleri: Zemin katın yalınlığına karşın bu katlar pencerelerle oldukça parçalanmıştır. Cephede dikdörtgen boyutlu giyotin pencereler yer almaktadır. Bunlardan bazıları yana doğru da sürülebilmektedir. Her iki kattaki pencere genişlikleri 75–85 cm, ara kat pencere yükseklikleri 102–132 cm, üst kattakilerin ise 145–160 cm arasında; parapet yükseklikleri, 55–85 cm arasında değişmektedir. Bu katta da genişliği 18–20 cm, pencere hizasında ise genişliği 7–10. cm arasında değişen yalın ahşap silmeler, köşelerde ahşap plastırlar bulunmaktadır.

Üçgen ya da dikdörtgen planlı çıkmalar üzerinde iki ya da dört pencere, bazılarında da üçgen alınlıklar yer almaktadır. Geleneksel karakterli dış cepheler, saman katkılı sıva ve üzeri

badanalıdır. İç cepheler ise alçı sıva üstüne badanalıdır. Dış badana da kullanılan renkler, beyaz ya da açık sarıdır.

Çıkmalar: 55–60 cm genişlikte dikdörtgen ya da üçgen şeklinde yapılmıştır.

Saçaklar: 55–60 cm. genişlikte mertekleri açıkta bırakılmış ya da kaplanmış olarak yapılmıştır.

Kat yükseklikleri: Ara kat yükseklikleri 225 cm, zemin ve üst kat yükseklikleri 275–305 cm arasında değişmektedir.

Taraklı evlerinin yapı malzemeleri aşağıdaki gibidir.

Kaba sıva harcı: Toprak, saman

İnce sıva harcı: Kireçli toprak, sönmemiş kireç, ince saman, keten veya elyaf (eskiden keçi kılı kullanıldığı bilinmektedir)

Tuğlalar (kerpiç): Killi toprak, saman (tuğlalar Taraklı'da üretilmektedir)

Kereste taşıyıcı sistem: Çam kerestesi

Çatı: Çam veya göknar

Tavan ve döşeme kaplaması: Çam veya göknar

Kapı: Göknar ve çam

Pencere: Çam

Tavandaki göbekler: Ceviz

Taraklı'nın Geleneksel Sivil Mimari Örnekleri Listesi

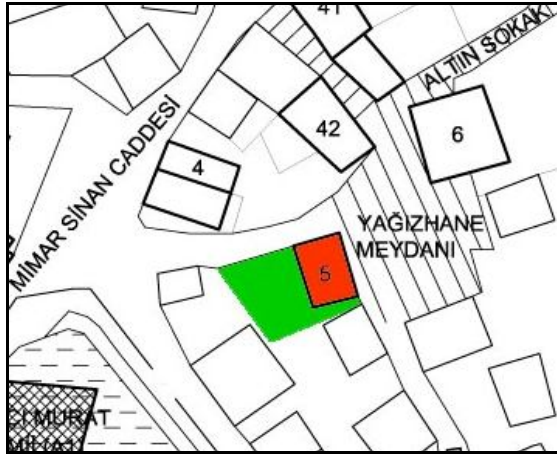
Envanter No: 1	Parsel No: 87	Yapım Tarihi: 1930	Türü: Konut
			
<p>Açıklamalar: Taş temel üzerine, ahşap arası kerpiç dolgu tekniğinde yapılmıştır. Kıрма çatılı bina, zemin ve I. kattan oluşmaktadır. Binanın ana girişi, doğu cephesindeki Mimar Sinan Caddesi'ne bakan iki kanatlı ahşap kapı, tali girişi ise kuzeydeki tek kanatlı ahşap kapıdır. Ana giriş hayata açılmakta ve zemin katın iki yanında odunluk olarak kullanılan iki oda vardır. II. kat sofa ve odalardan oluşmaktadır. Sofa üçgen alınlıklı, çift kemerli çıkma şeklinde balkona açılmaktadır. Orijinal ve bugünkü kullanımı konut olan bina, bakımlıdır. Mimari açıdan çevresiyle uyumlu olan bina, adi onarım görmüştür.</p>			

Envanter No: 2	Parsel No: 298	Yapım Tarihi: 1925	Türü: Konut
			
<p>Açıklamalar: Taş temel üzerine, ahşap karkas tekniğinde yapılmıştır. Kıрма çatılı bina; zemin, I. ve II. kattan oluşmaktadır. Binanın ana girişi, güney cephesindeki Ankara Caddesi'ne bakan çift kanatlı ahşap kapı, tali girişi batı cephesinden sonradan açılan bir kapıdır. Binanın dış cephesi ahşap kaplamalı, II. kat cephede boydan boya çıkma ve ortada ahşap sütunlu bir balkon yer almaktadır. Binanın kuzeybatı köşesinde de bir çıkma bulunmaktadır. Zemin katı işlik olarak kullanılmakta ve kuzeyinde üst kata çıkan merdiven bulunmaktadır. I. ve II. katta sofa etrafında odalar yer almaktadır. II. katta bir odanın tavanı oymalı ve süslemelidir. Çıkma altında ahşap konsollar yer almaktadır. Orijinal ve bugünkü kullanımı konut olan bina, bakımlıdır. Adi onarımlarla bina içinde kullanıma yönelik bölmeler yapılmıştır.</p>			

Envanter No: 3	Parsel No: 224	Yapım Tarihi: 1930	Türü: Konut
			
<p>Açıklamalar: Taş temel üzerine bağdadi duvar tekniğinde yapılmıştır. Kıрма çatılı bina; zemin, I. ve II. kattan oluşmaktadır. Yapının ana girişi, kuzeydoğu cephesindeki Kuğu Sokağa bakan çift kanatlı ahşap kapıdır. I. kat testere dişi çıkma şeklindedir ve II. katın ön cephesinde çıkma yer almaktadır. Bahçe içindeki bina, meyilli bir arazide yapıldığından önünde küçük teraslama duvarı yer almaktadır. Zemin katı ışık olarak kullanılmaktadır. I. ve II. katta ortada sofa, köşelerde odalar bulunmaktadır. Tavanları ve zeminleri tamamen ahşaptır. Orijinal ve bugünkü kullanımı konut olan bina, içinde oturulduğundan dolayı bakımlıdır. Çevresiyle mimari açıdan tam bir uyum için olan binaya içten ve dıştan adi onarımlar yapılmıştır.</p>			

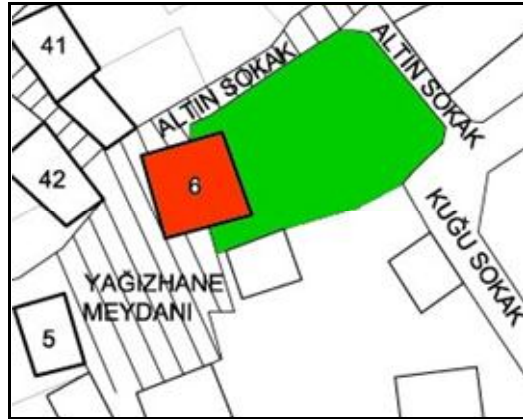
Envanter No: 4	Parsel No: 212-213	Yapım Tarihi: 1930	Türü: Konut
			
<p>Açıklamalar: Taş temel üzerine, ahşap ve kerpiç katkı duvar tekniğinde yapılmıştır. Kıрма çatılı ve yerli kiremit örtülü bina; zemin, I. ve II. kattan oluşmaktadır. Ana girişi güney cephesinden Yağızhane Meydanı'na çıkan yokuşa bakan çift kanatlı kapıdan, tali girişi ise batı cephesinden Mimar Sinan Caddesi'ne bakan kapıdandır. Zemin kat, ışık olarak kullanılmaktadır ve bir odası vardır. I. katta ortada sofa ve sofanın etrafında odalar, II. katta ortada sofa ve sofanın dört köşesinde odalar yer almaktadır. Binanın ön cephesinde, II. kattaki sofaya açılan üçgen alınlıklı çıkma bir balkon yer almaktadır. Tavanları ve zeminleri tamamen ahşaptır. Orijinal ve bugünkü kullanımı konut olan binanın batı yönde pencereleri değiştirilmiş, iç kısımda küçük tadilatlar yapılmıştır. Bahçe içindeki bina, mimari olarak çevresiyle uyumlu ve iyi durumdadır.</p>			

Envanter No: 5	Parsel No: 216	Yapım Tarihi: 1945	Türü: Konut
----------------	----------------	--------------------	-------------

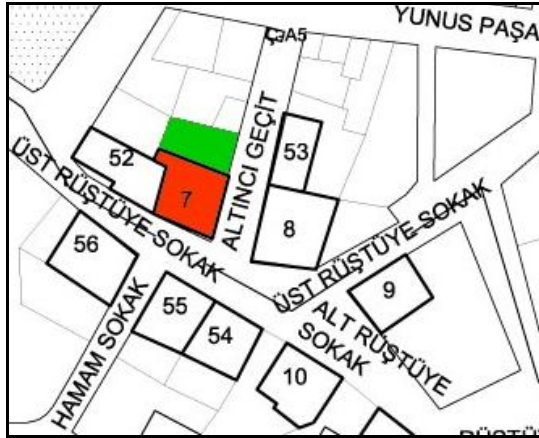
Açıklamalar: Taş temel üzerine, ahşap ve kerpiç katkı duvar tekniğinde yapılmıştır. Kırmızı çatılı bina; bodrum, I ve II. kattan oluşmaktadır. Binanın ana girişi, batı cephesindeki podyumdan, avlu girişi doğu cephesinden Yağızhane Meydanı'na açılan kapıyla sağlanmaktadır. Meyilli bir arazide kurulduğundan bodrum katı bulunmaktadır. I. katta ana giriş, hole açılmakta ve holün her iki yanında odalar yer almaktadır. Kuzeydoğu köşe kısmı mutfak ve banyoların olduğu kısımdır. II. katta da sofa etrafında odalar yer almaktadır. Sofa; ön cepheden çıkmaya, arka cepheden balkona açılmaktadır. Tavanları ve zeminleri tamamen ahşaptır. Pencereler dikdörtgen olup, sürmelidir. Orijinal ve bugünkü kullanımı konut olan bina, içinde oturulduğundan dolayı bakımlıdır. Çevresiyle mimari açıdan uyumlu olan binanın iç kısmında küçük tadilatlar yapılmıştır.

Envanter No: 6	Parsel No: 234	Yapım Tarihi: 1940	Türü: Konut-Böceklik
----------------	----------------	--------------------	----------------------

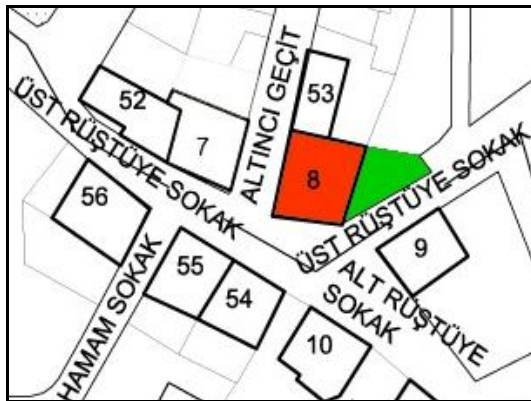
Açıklamalar: Taş temel üzerine, ahşap araları kerpiç örgü duvarıyla yapılmış olan bina, zemin ve I. kattan oluşmaktadır. Binanın ana girişi, güneyden Yağızhane Meydanı'na açılan çift kanatlı ahşap kapıdır. Zemin katın iki kenarında podyum, üzerinde iki odası ve arka tarafta geniş salon şeklinde böceklik yer almakta ve odalar odunluk olarak kullanılmaktadır. I. kat ön cephesinde üçgen alınlıklı çıkma balkon vardır. Arka kısımda ilave olarak bitişik böceklik bulunmaktadır. I. kata doğudaki merdivenle çıkılmaktadır. Sofanın ön cephesinde iki oda, kuzeyinde böceklik yer almakta ve ortadaki balkona sofadan çıkılmaktadır. Tavanları ve zeminleri tamamen ahşaptır. Orijinal kullanımı konut ve böceklik olan bina, bugün sadece konut olarak kullanılmaktadır. Çevresiyle mimari açıdan uyumlu olan binaya bakım amaçlı onarımlar yapılmıştır.

Envanter No: 7	Parsel No: 542	Yapım Tarihi: 1900	Türü: Fenerli Ev-Konut
----------------	----------------	--------------------	------------------------

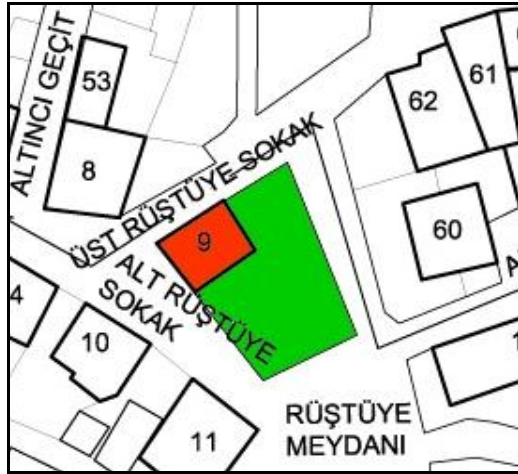
Açıklamalar: Taş temel üzerine, ahşap karkas tekniğinde yapılmıştır. Giriş, I., II. ve çatı odasından oluşmaktadır. Binanın ana girişi, güney cephesinden Üst Rüştiye Sokak'a bakan çift kanatlı ahşap kapıdır. Tali girişi ise doğu cephesinden Altıncı Geçit'e bakan, sonradan açılmış olan kapıdır. Ana giriş ışik olarak kullanılan zemin kata açılmaktadır. Zemin katın kuzeyindeki merdivenle I. ve II. katlar ile çatı odasına çıkılmaktadır. I. ve II. katta ortada sofa ve sofanın etrafında odalar yer almaktadır. Köşk adı verilen sekizgen çatı odasının her kenarında pencere vardır ve her kenarın üzeri de üçgendir. Binanın kat araları, zeminleri ve tavanları ahşaptır. Güney cephede I. katta çıkma, II. katta balkon, doğu cephede II. katta çıkma yer almaktadır. Orijinal kullanımı konut olan bina, bugün kullanılmamaktadır. Bakımsızlıktan ve çatı aktarımı yapılmadığından bina batıya doğru eğilme göstermiştir. Binaya sonradan kullanıma yönelik bölmeler yapılmıştır.

Envanter No: 8	Parsel No: 533	Yapım Tarihi: 1910-1911	Türü: Konut
----------------	----------------	-------------------------	-------------

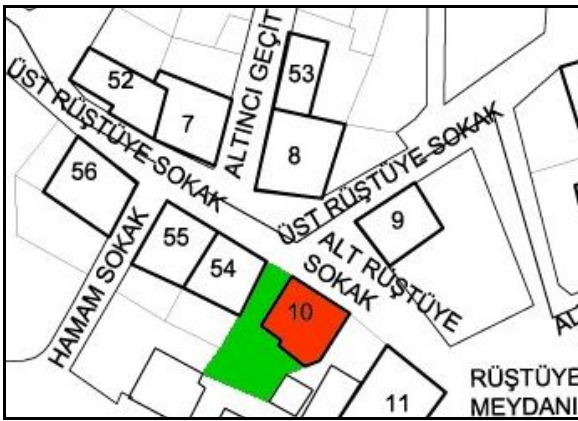
Açıklamalar: Taş temel üzerine, ahşap karkas tekniğinde yapılmıştır. Kıрма çatılı bina, zemin ve I. kattan oluşmaktadır. Ana girişi, güney cephesinden Üst Rüştiye Sokak'a bakan çift kanatlı ahşap kapıdır. Zemin katı ışik ve iki yandaki odalar depo olarak kullanılmaktadır. I. kata doğudaki merdivenle çıkılmakta ve I. katta ortada sofa ve köşelerinde odalar yer almaktadır. Bazı odaların tavanı oyma göbeklidir. Ara katları, zeminleri ve tavanları tamamen ahşaptır. I. katta çıkma şeklinde bir balkon vardır. Orijinal ve bugünkü kullanımı konut olan bina, bakımlı değildir ve adi onarım görmüştür.

Envanter No: 9	Parsel No: 679	Yapım Tarihi: 1935	Türü: Konut
----------------	----------------	--------------------	-------------

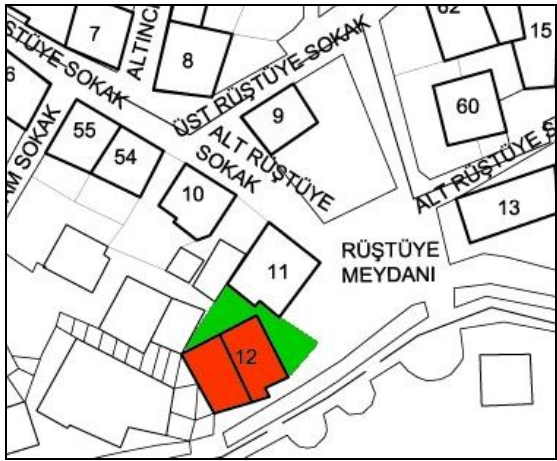

Açıklamalar: Taş temel üzerine, ahşap karkas tekniğinde yapılmıştır. Zemin, I. ve çatı katından oluşmaktadır. Ana girişleri, kuzeydoğu cephesindeki bahçeye bakan ve kuzeybatı cephesindeki Üst Rüştiye Sokak'a bakan ve "L" salona bağlanan kapılardır. Zemin katın ön cephesinde, iki oda ve yukarıya çıkan ahşap merdiven bulunmaktadır. I. katta sofa etrafında odalar yer almakta, odalardan birinin tavanı ahşap oyma süslemeli ve üçgen alınlıklı bir balkon yer almaktadır. Çatı katı, dikdörtgen şeklinde ince uzun bir odadan oluşmaktadır ve odanın duvarlarında süslemeler vardır. Bütün katlar, zeminler ve tavanlar tamamen ahşaptır. Orijinal ve bugünkü kullanımı konut olan bina, bakımlıdır. Çevresiyle mimari açıdan uyumlu olan binada adi onarım yapılmıştır.

Envanter No: 10	Parsel No: 684	Yapım Tarihi: 1930	Türü: Konut
-----------------	----------------	--------------------	-------------

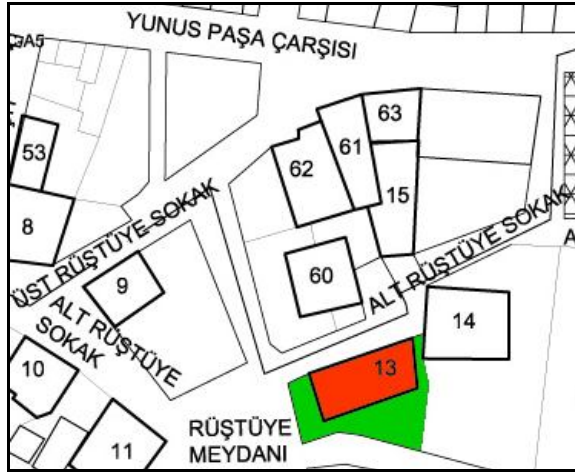

Açıklamalar: Taş temel üzerine, ahşap karkas tekniğinde yapılmıştır. Kıрма çatılı bina; bodrum, zemin ve I. kattan oluşmaktadır. Ana giriş, kuzey cephesinden Alt Rüştiye Sokak'a bakan çift kanatlı ahşap kapıdır. Kapı podyuma, oradan sofaya açılmakta ve sofa etrafında odalar yer almaktadır. Kapı önünde balkon ayakları yer almaktadır ve kapı önü balkon tarafından üstü kapalıdır. I. kata, içeriden sofaya çıkan ahşap merdivenle çıkılmakta ve sofa etrafında odalar yer almaktadır. Ön cephede sofa balkona açılmaktadır. Balkon korkulukları ahşap oymalıdır. Bütün katlar, zeminler ve tavanlar tamamen ahşaptır. Çevresiyle mimari açıdan uyumlu olan binanın arkasında bahçe vardır. Orijinal ve bugünkü kullanımı konut olan bina, bakımlıdır.

Envanter No: 11	Parsel No: 683	Yapım Tarihi: 1912	Türü: Konut
			
<p>Açıklamalar: Taş temel üzerine, ahşap karkas tekniğinde yapılmıştır. Kıрма çatılı bina; zemin, I. ve II. kattan oluşmaktadır. Ana girişi, doğu cephesinden Rüştiye meydanına bakan çift kanatlı kapıdır. Zemin katı, ışık olarak kullanılmaktadır. I. ve II. katta içten ahşap merdivenle çıkılmaktadır. I. ve II. katta boylu boyuna uzanan sofanın iki yanında odalar yer almaktadır. Odalarda ahşap sedir ve dolaplar bulunmaktadır. Sofa I. katta çıkmaya, II. katta çıkma üzerinde üçgen alınlıklı balkona açılmaktadır. Bütün katlar, zeminler ve tavanlar tamamen ahşaptır. Orijinal ve bugünkü kullanımı konut olan bina, sadece yazın kullanıldığı için bakımlı değildir. Bina, adi onarım görmüştür.</p>			

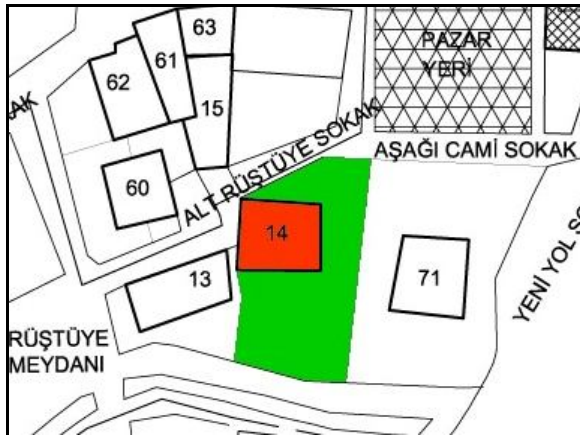
Envanter No: 12	Parsel No: 1912	Yapım Tarihi: 681-682	Türü: Konut
			
<p>Açıklamalar: Taş temel üzerine, ahşap karkas tekniğinde yapılmıştır. Kıрма çatılı yapı, bodrum, I. ve II. kattan oluşmaktadır. Ana girişi, doğu cephesinden Rüştiye meydanına bakan çift kanatlı ahşap kapı, tali girişi batı cephesindedir. Bodrum katla birlikte üç katlı olan yapının pencereleri, basık kemer şeklinde ve üzeri kafeslidir. Orijinal planda, her iki katta da ortada sofa ve köselerinde odalar yer almaktadır. Doğu ve güney cephesindeki balkonların üzeri üçgen alınlıklıdır ve güney cephedeki balkonun tavanı boyayla yapılmış geometrik motiflerle süslüdür. Güney cephede I. ve II. katta, doğu cephede II. katta balkonlar yer almaktadır. Orijinal ve bugünkü kullanımı konut olan bina, kullanım amacıyla daha sonra iki eşit bölmeye ayrılmış ve her iki bölmede de ayrı aileler yaşamaktadır. Bakımlı değildir.</p>			

Envanter No: 13	Parsel No: 425	Yapım Tarihi: 1919	Türü: Konut
-----------------	----------------	--------------------	-------------

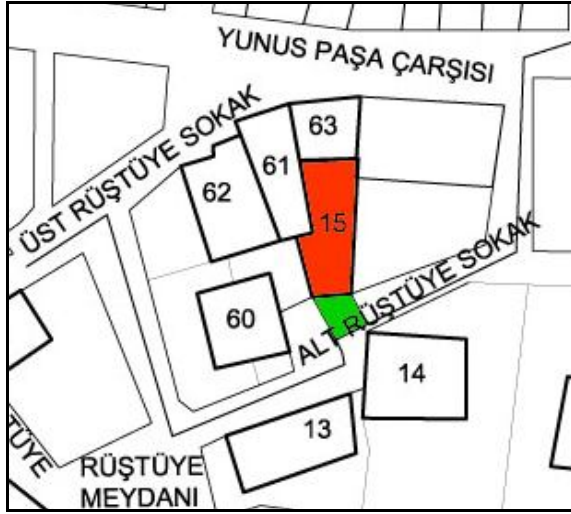
Açıklamalar: Taş temel üzerine, ahşap ve kerpiç duvarlarla yapılmış olan binanın dış yüzü tamamen ahşap kaplıdır. Çadır örtüsü çatılı bina, zemin, I. ve II. katta oluşmaktadır. Ana giriş kuzey cephesinden Alt Rüştüye Sokak'a bakan iki ayrı kapı ve tali giriş güney cephedendir. Giriş katı ışık olarak kullanılmaktadır. I. ve II. katta ortada boydan boya sofa, sofanın etrafında odalar ile güneyde tuvalet ve banyolar vardır. Çatı boydan boya geniş bir salon şeklinde böceklik olarak kullanılmıştır. Binanın tüm pencereleri dikdörtgendir ancak güney batıdaki özel odaların pencereleri kemerlidir. I. ve II. kat çıkmalıdır. Orijinal kullanımı okul olan bina, önceden konut olarak da kullanılmış olup bugün kullanılmamaktadır. Bina kullanım amacıyla iki eşit bölmeye ayrılmış ve her iki bölmede de ayrı aileler yaşamıştır. Tip olarak çevresindeki diğer sivil mimarlık örneklerinden ayrı bir yapıya sahip binanın, ahşap kaplamalarında ve saçak kenarlarında çürümeler vardır. Bina bakımsızdır.

Envanter No: 14	Parsel No: 424	Yapım Tarihi: 1926	Türü: Konut
-----------------	----------------	--------------------	-------------

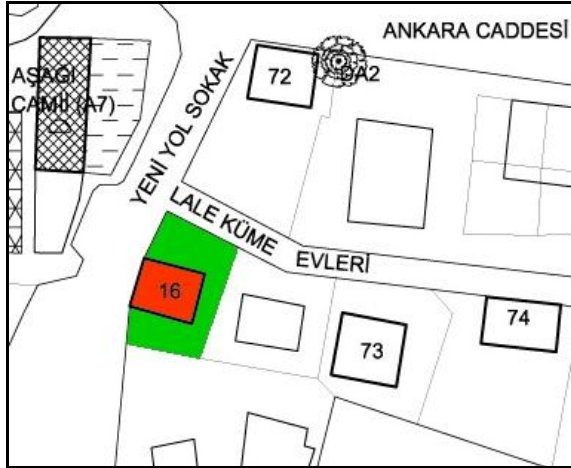
Açıklamalar: Taş temel üzerine, ahşap karkas tekniğinde yapılmıştır. Kıрма çatılı bina, zemin ve I. kattan oluşmaktadır. Ana girişi batı cephesinden Alt Rüştüye Sokak'a bakan ahşap kapıdır. Binanın I. katı çıkmalıdır. Binanın tüm pencereleri dikdörtgen ve sürmeli, ancak güney batıdaki özel odaların pencereleri kemerlidir. Orijinal kullanımı konut olan bina, bugün kullanılmadığı için bakımsızdır.

Envanter No: 15	Parsel No: 433	Yapım Tarihi: ---	Türü: Konut
-----------------	----------------	-------------------	-------------

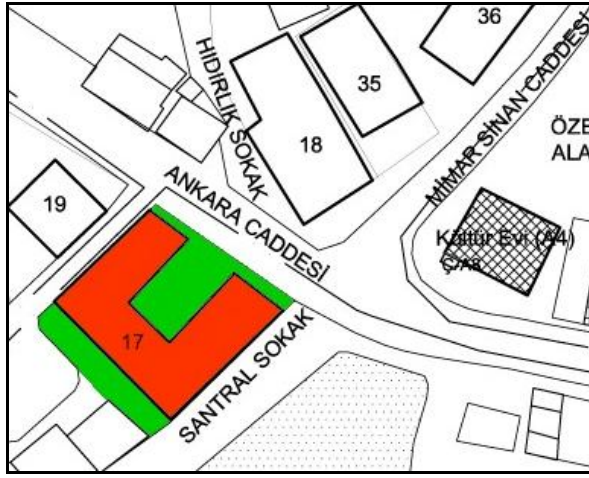
Açıklamalar: Taş temel üzerine, ahşap karkas tekniğinde yapılmıştır. Kıрма çatılı bina; zemin, I. ve II. katta oluşmaktadır. Ana girişi güney cepheden Alt Rüştüye Sokak'a bakan çift kanatlı kapıdır. Zemin katı, ışık olarak kullanılmaktadır. I. ve II. katta ortada sofa ve sofanın köşelerinde odalar yer almaktadır. Ara katlar, zeminler ve tavanlar tamamen ahşaptır. Doğuda testere dişi çıkma ve balkon vardır ve güneyde II. kat çıkmalıdır. Orijinal ve bugünkü kullanımı konut olan bina, bakımlıdır. Küçük bir bahçe içindeki binada adi onarım yapılmış ve bazı bölümler eklenmiştir.

Envanter No: 16	Parsel No: 410	Yapım Tarihi: 1910	Türü: Konut
-----------------	----------------	--------------------	-------------

Açıklamalar: Taş temel üzerine, ahşap karkas tekniğinde yapılmıştır. Bina; bodrum, zemin ve I. kattan oluşmaktadır. Zemin katın ana girişi kuzey cepheden, bodrumun ana girişi güneydendir. Bodrum ahır olarak kullanılmış fakat şimdi kullanılmamaktadır. Adi onarım yapılmıştır. Giriş ve I. kat planı, ortada sofa etrafında odalardan oluşmaktadır. Üst kata çıkan ahşap merdiven, doğu cephesindedir. Bütün pencereler dikdörtgen ve sürgülü olup, ön ve arka çıkma pencereleri kemerlidir. I. katta kuzey, batı ve güney cephelerinde çıkmalar yer almakta, batısı ahşap kaplamadır. Orijinal ve bugünkü kullanımı konut olan bina, bakımlı değildir ve adi onarım görmüştür.

Envanter No: 17	Parsel No: 570-571-572-573-574-575	Yapım Tarihi: 1905	Türü: Hacı Hatun Hanı
-----------------	------------------------------------	--------------------	-----------------------

Açıklamalar: Taş temel üzerine, ahşap ve kerpiç malzemeden yapılmıştır. Çadır örtüsü çatılı ve kiremit örtülü bina, I. ve II. kattan oluşmaktadır. Bina “U” planlıdır. “U”nun açık ucu (avlusu) kuzeydeki Ankara caddesine açılmakta ve doğudan avlu girişi bulunmaktadır. Orijinal kullanımı han olan bina, önceden sinema olarak da kullanılmıştır. Bugün üst kat kullanılmamakta sadece alt katın doğu cephesi bölünerek dükkân olarak kullanılmaktadır. Binada, kullanıma yönelik sonradan bölmeler yapılmıştır. Yapı, bugün kullanılmadığı için bakımsızdır. Alt katta avluya bakan cephede, pencere çok azdır. Üst kat orta kesimde avlu cephesi kemerli revaklardan oluşmaktadır. Öndeki koridorun kenarlarında odalar yer almaktadır. II. kat yan cephelerde çıkmalıdır. Alt katı muhtemelen ahır olarak kullanılan hanın, üst katı konaklama odaları ve salonlardan oluşmaktadır.

Envanter No: 18	Parsel No: 72-71	Yapım Tarihi: 1910	Türü: Konut-Böceklik
-----------------	------------------	--------------------	----------------------

Açıklamalar: Taş temel üzerine, bağdadi duvar örgü tekniğinde yapılmış olan bina, iki katlı bir konut ve onun bitişiğinde iki katlı böceklikten oluşmaktadır. Ana giriş güney doğu cephesinden Mimar Sinan Caddesine bakan çift kanatlı ahşap kapıdır. Zemin katta, cephede iki oda, ortada sofa ve onun karşısında mutfak bulunmaktadır. Üst kata, sofaya çıkan ahşap merdivenle çıkılmakta ve sofa cepheindeki üçgen alınlıklı çıkmaya açılmaktadır. Üst katta ortada sofa ve köşelerde odalar vardır. Alt ve üst katta sofanın doğusundaki kapıdan böcekliğe geçilmektedir. Yakın tarihte böcekliğin cadde tarafının alt katı mağaza olarak kullanılmıştır. Konut, bahçe içine; böceklik ise sokağa açılmaktadır. Bugün konut bölümü bir siyasi partinin ilçe teşkilatı, böceklik ise kahvehane olarak kullanılmaktadır. Kullanıldığı için bakımlıdır.

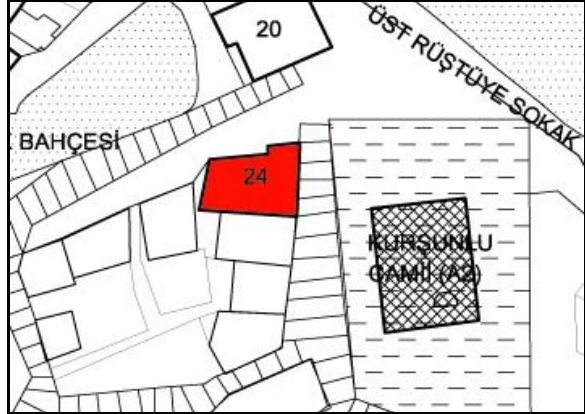

Envanter No: 19	Parsel No: 576	Yapım Tarihi: 1910	Türü: Konut
			
<p>Açıklamalar: Taş temel üzerine, bağdadi duvar örgü tekniğinde yapılmıştır. Kıрма çatılı bina; bodrum, zemin ve I. kattan oluşmaktadır. Ana girişi, kuzey doğu cephesinden Ankara Caddesi'ne bakan podyumdan sonraki çift kanatlı ahşap kapıdır. Bodruma iniş batıdan, üst kata çıkış doğudandır. Zemin ve I. kat planı klasik Taraklı evlerinde olduğu gibi ortada sofa ve köşelerinde odalardan oluşmaktadır. Sofanın tavanı, ahşap göbekli tavandır. Binanın tavanları ve zeminleri tamamen ahşaptır. Ön cephede üçgen alınlıklı, çift kemerli, çıkma bir balkon vardır. Orijinal ve bugünkü kullanımı konut olan bina, günümüze kadar iyi korunarak gelmiştir. Mimari olarak çevresiyle uyumlu olan bina, adi onarım görmüştür.</p>			

Envanter No: 20	Parsel No: 626	Yapım Tarihi: 1905	Türü: Konut
			
<p>Açıklamalar: Taş temel üzerine, ahşap karkas tekniğinde yapılmıştır. Kıрма çatılı ve çatı kenarında ahşap konsollar bulunan bina; zemin, I. ve II. kattan oluşmaktadır. Ana girişi, kuzey cephedeki merdivenle çıkılan, üç kemerli, çift kanatlı ahşap kapıdır. Tali girişleri ise doğudan ve güneydendir. I. kata iki yandan merdivenle, II. kata ise önce ikili sonra tekli ahşap merdivenle çıkılmaktadır. I. ve II. katta ortada sofa ve sofanın etrafında odalar yer almaktadır. Sofanın tavanı, ahşap göbekli tavandır. Tüm duvarlar ahşap panolara ayrılmıştır ve panolar içinde boyalı manzara ve bitki motifleri yer almaktadır. Binanın tüm pencereleri dikdörtgen şekilli ve sürmeli olmasına rağmen çıkma üzerindeki pencerelerin üzeri kemerlidir. Batı yönündeki balkonun cephesi çift, yanları tek ahşap kemerlidir II. katın kuzey cephesinde üçgen alınlıklı bir çıkma ve batıda bir balkon bulunmaktadır. Orijinal ve bugünkü kullanımı konut olan bina bakımlıdır. Zemin katı dükkân olarak kullanılmıştır. Giriş katındaki işlik değiştirilmiş ve binanın yan tarafına betonarme tek katlı bir ek yapılmıştır.</p>			

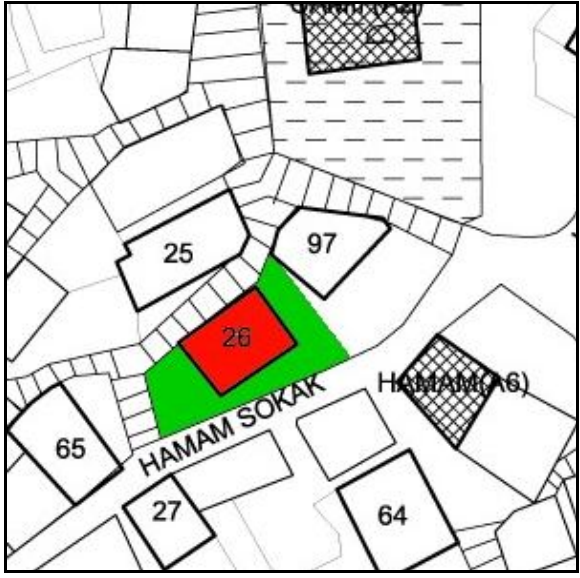

Envanter No: 21	Parsel No: 584	Yapım Tarihi: 1902	Türü: Konut
			
<p>Açıklamalar: Taş temel üzerine, ahşap karkas tekniğinde yapılmıştır. Kıрма çatılı bina; zemin, I., II. ve çatı katından oluşmaktadır. Zemin kat girişi, güney cepheden Santral Sokak'a bakan kapıdan, I. kat girişi kuzeydendir. II. kata ahşap merdivenle çıkılmaktadır. Binanın genel planı klasik Taraklı evlerinde olduğu gibi ortada sofa ve köşelerde odalardan oluşmaktadır. Çatı katı uzun dikdörtgen şeklindedir. I. katın kuzeyinde bir balkon, II. katın kuzeyinde çıkma ve çatı katında da bir çıkma vardır. Orijinal kullanımı konut olan bina, bugün kullanılmadığı için bakımlı değildir ve adi onarım görmüştür. Zemin katı, önceden ahır olarak kullanılmıştır. Binanın tüm pencereleri dikdörtgen şekilli olup, çıkma ve çıkma altı pencereleri kemerlidir.</p>			

Envanter No: 22	Parsel No: 625-624	Yapım Tarihi: 1902	Türü: Konut
			
<p>Açıklamalar: Taş temel üzerine, ahşap karkas tekniğinde yapılmıştır. Kıрма çatılı bina; zemin, I., II. ve çatı katından oluşmaktadır. Binaya kuzey cepheden, Santral Sokak'a bakan kapıdan ve doğu cephesindeki bahçeye bakan kapıdan girilmektedir. Zemin katı ışık olarak kullanılmaktadır. I. katta ortada sofa ve sofanın iki yanında odalar, II. katta ortada sofa ve sofanın köşelerinde odalar vardır. II. katta sofa üçgen alınlıklı bir çıkma balkona açılmaktadır. Orijinal ve bugünkü kullanımı konut olan bina, bakımlı değildir. Bina iki aile ait olduğu için iki eşit parçaya bölünerek kullanılmaktadır. Bu yüzden, iç kısımlarda bölünmeler yapılmış ve doğu cephesindeki pencereler değiştirilmiştir.</p>			

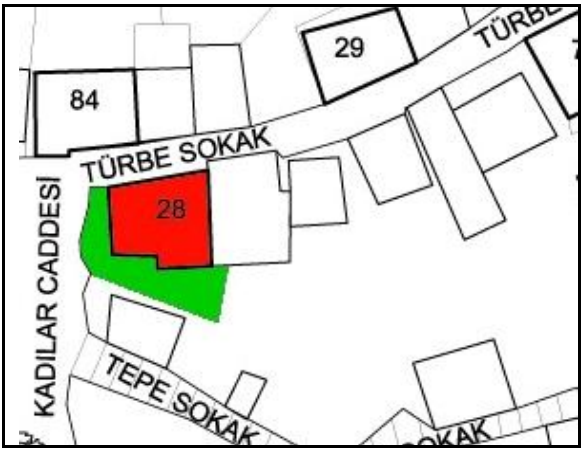
Envanter No: 23	Parsel No: 621	Yapım Tarihi: 1906	Türü: Konut
			
<p>Açıklamalar: Eğimli bir arazide, taş temel üzerine, ahşap karkas tekniğinde yapılmıştır. Kıрма çatılı bina; bodrum, I., II. ve çatı katından oluşmaktadır. Ana girişi güney cephededir. Girişten sonra dört basamakla I. kat holüne çıkılmaktadır. Yapının güneyindeki ahşap merdivenle II. kattaki sofaya çıkılmaktadır. I. ve II. katta ortada sofa ve sofanın iki yanında ve arkasında odalar yer almaktadır. II. katta sofa üçgen alınlıklı bir balkona açılmaktadır. Bodrum katı önceden ahır olarak kullanılmıştır. Orijinal kullanımı konut olan bina, bugün kullanılmamaktadır ve bakımlı değildir.</p>			

Envanter No: 24	Parsel No: 673	Yapım Tarihi: 1910	Türü: Konut
			
<p>Açıklamalar: Ünlü hattat Saim Özer'in evidir. Çadır örtüsü çatılı bina; zemin, I. ve II. kattan oluşmaktadır. Ana girişi batı cephesinden, tali girişi kuzey cephesindedir. I. katta girişten sonra sofaya geçilmekte ve sofa etrafında odalar yer almaktadır. II. kat planı genel Taraklı evlerinde olduğu gibi ortada sofa ve köşelerde odalardan oluşmaktadır. Yapının tüm pencereleri dikdörtgen şekilli olmasına rağmen, II. kat pencerelerinin sofada olanları kemerlidir. Kuzey yönünde çıkma şeklinde üçgen alınlıklı balkonu bulunmakta ve güneybatı köşesi çıkmalıdır. Orijinal ve bugünkü kullanımı konut olan bina, günümüze kadar iyi korunarak gelmiştir. Giriş katı önceden ahır olarak kullanılan bina, adi onarım görmüştür.</p>			

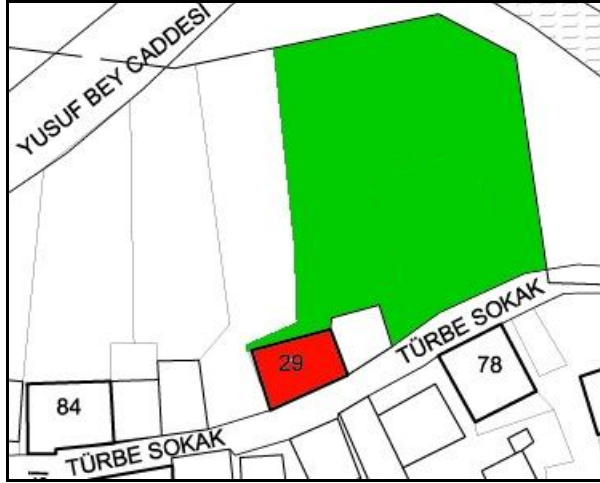
Envanter No: 25	Parsel No: 663	Yapım Tarihi: 1927	Türü: Konut
			
<p>Açıklamalar: Eğimli bir arazide, taş temel üzerine ahşap karkas tekniğinde yapılmıştır. Kıрма çatılı bina; zemin, I. ve II. kattan oluşmaktadır. Ana girişi, kuzey cephedeki çift kanatlı ahşap kapıdır. I. ve II. katta ortada sofa, köşelerde odalar vardır. II. kata ahşap merdivenle çıkılmaktadır. II. kat sofasının doğu cephesi çıkmalı ve güneyinde balkon yer almaktadır. Orijinal ve bugünkü kullanımı konut olan bina, günümüze kadar iyi korunarak gelmiştir. Giriş katı, önceden ahır olarak kullanılan bina adı onarım görmüştür.</p>			

Envanter No: 26	Parsel No: 660	Yapım Tarihi: 1900	Türü: Konut
			
<p>Açıklamalar: Taş temel üzerine, ahşap karkas tekniğinde yapılmıştır. Zemin, I. ve II. kattan oluşmaktadır. Zemin katın girişi doğu cephesinden, I. katın girişi batı cephesindedir. I. kat girişi sofaya açılmakta ve sofa etrafında odalar bulunmaktadır. II. kata çıkış batıdan ahşap merdivenle sağlanmaktadır. Batı kesimi tamamen sofa olup önde iki oda yer almaktadır. II. katın doğu cephesinde iki çıkması bulunmaktadır. Orijinal ve bugünkü kullanımı konut olan bina, bakımlıdır. Zemin katı işlik olarak kullanılan bina, adı onarım görmüştür.</p>			

Envanter No: 27	Parsel No: 699	Yapım Tarihi: 1900	Türü: Konut
			
<p>Açıklamalar: Eğimli bir arazide, taş temel üzerine ahşap karkas tekniğinde yapılmıştır. Çadır örtüsü çatılı bina; zemin, I. ve II. kattan oluşmaktadır. Ana girişi, kuzey cephesinden Hamam Sokak'a bakan kapı, zemin kat girişi, doğu cephesinden bahçeye bakan kapıdır. I. ve II. kat planında önde bir oda, arkada iki oda ve ortada sofadan oluşmaktadır. Tüm pencereleri dikdörtgen olan binanın, batı çıkmasının pencereleri kemerlidir. Çıkma altında da ahşap konsollar bulunmaktadır. II. katın batısında çıkma, doğusunda üçgen alınlıklı balkon yer almaktadır. Orijinal ve bugünkü kullanımı konut olan bina, fazla bakımlı değildir. Zemin katı işlik olarak kullanılan bina, adi onarım görmüştür.</p>			

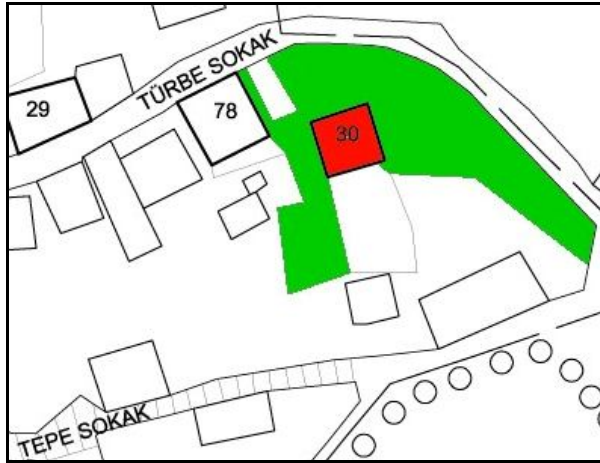
Envanter No: 28	Parsel No: 726	Yapım Tarihi: 1930	Türü: Konut
			
<p>Açıklamalar: Taş temel üzerine, ahşap karkas tekniğinde yapılmıştır. Kıрма çatılı bina; zemin, I. ve II. kattan oluşmaktadır. Zemin kata kuzey cepheden, I. kata doğudaki beton merdivenle ve çift kanatlı kapıyla girilmekte ve II. kata güneydeki ahşap merdivenle çıkılmaktadır. I. ve II. katta ortada sofa, sofanın etrafında odalar vardır. Orijinal ve bugünkü kullanımı konut olan binanın cephesi tamamen değişmiş fakat iç kısmı eski bütünlüğünü korumaktadır. Küçük olan balkon, boydan boya yapılmış ve mimarisiyle uyuşmayan delikli tuğla kullanılmıştır. Ayrıca içten kullanıma yönelik bazı bölümler oluşturulmuştur. Yapının tavanları ve zeminleri tamamen ahşaptır. Yapının zemin katı işlik olarak kullanılmaktadır.</p>			

Envanter No: 29	Parsel No: 725	Yapım Tarihi: 1910	Türü: Konut
-----------------	----------------	--------------------	-------------

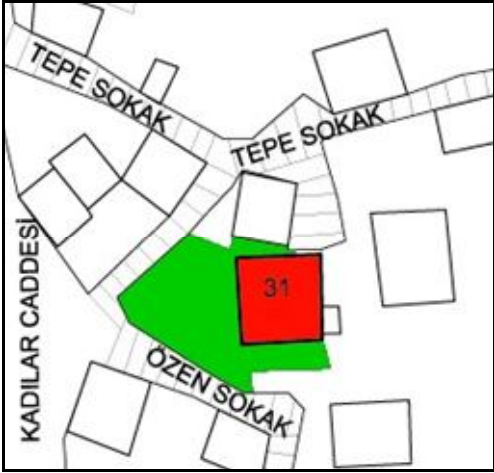

Açıklamalar: Büyük bir parselin güneybatısındaki bina; zemin, I. ve II. kattan oluşmaktadır. Ana giriş güney cephedeki çift kanatlı ahşap kapıdır. I. ve II. kata zemin kattan ahşap merdivenle çıkılmaktadır. Binanın batı cephesi ahşap kaplamalıdır. I. katın kuzeyi boydan boya böcekliktir, ortada sofa ve güney cephede iki oda yer almaktadır. Üst katta ortada sofa, köşelerde odalar vardır. Sofanın tavanının ortası göbekli ve oyma süslemelidir. Odalarda gömme ahşap dolaplar yer almaktadır. Tavanları ve zeminleri ahşaptır. Orijinal ve bugünkü kullanımı konut olan binanın, I. kat testere dışı çıkmalıdır ve II. katında üçgen alınlıklı bir çıkma balkon vardır. Zemin katı işlik olarak kullanılan bina bakımlıdır.

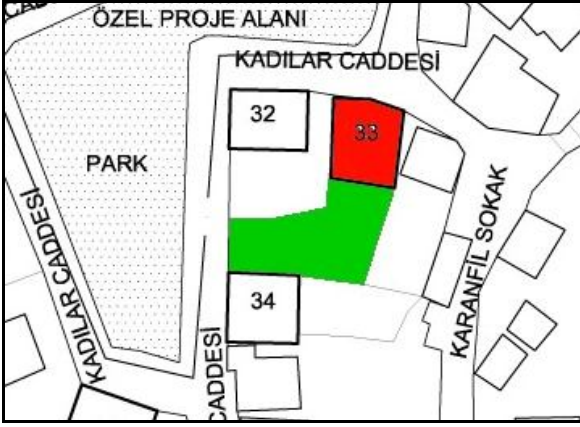

Envanter No: 30	Parsel No: 737	Yapım Tarihi: 1910	Türü: Konut
-----------------	----------------	--------------------	-------------

Açıklamalar: Taş temel üzerine, ahşap karkas tekniğinde yapılmıştır. Çadır örtüsü çatılı bina, zemin ve I. kattan oluşmaktadır. Ana girişi kuzey cephedeki kapıdır. Yapımın giriş katı işlik olarak kullanılmakta ve altı depo olarak kullanılan bir podyumu bulunmaktadır. Podyumun cephesinin doğu kesiminde bir oda bulunmaktadır. Üst kata sofaya açılan ahşap bir merdivenle çıkılmaktadır. Sofanın önünde iki oda ile doğusunda banyo ve tuvalet bulunmaktadır. Tavanları ve zeminleri tamamen ahşaptır. İki odanın arasından sofa balkona açılmaktadır. I. katta ahşap çıkmalı ve üçgen alınlıklı bir balkonu bulunmaktadır. Bahçe içinde orijinal ve bugünkü kullanımı konut olan bina, bakımsız ve hiç onarım görmemiştir.

Envanter No: 31	Parsel No: 745	Yapım Tarihi: 1904	Türü: Konut
			
<p>Açıklamalar: Taş temel üzerine, ahşap karkas tekniğinde yapılmıştır. Kıрма çatılı bina; zemin, I. ve II. kattan oluşmaktadır. Ana girişi batı cephesinden olup, I. ve II. kata yapının doğusundaki ahşap merdivenle çıkılmaktadır. I. katın ayrıca kuzeyde de girişi vardır. I. katta cephede iki oda ve doğuda sofa, II. katta ortada sofa, sofa etrafında odalar vardır. Bahçe içindeki yapının, tavanları ve zeminleri tamamen ahşaptır. I. ve II. kat çıkmalı ve ahşap kaplamalıdır. Orijinal ve bugünkü kullanımı konut olan bina, bakımsız ve cephe kaplamaları çürümüştür. Binaya adi onarım yapılmıştır.</p>			

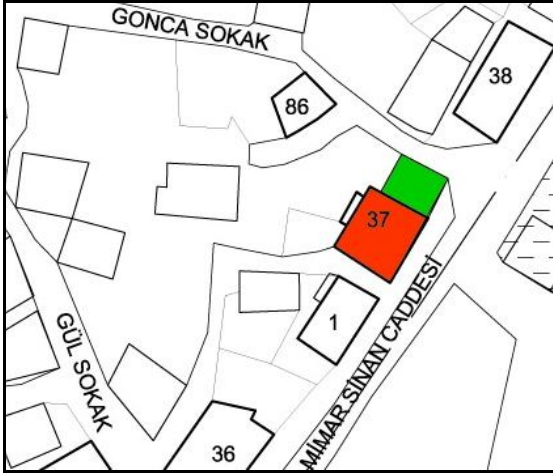
Envanter No: 32	Parsel No: 828	Yapım Tarihi: 1962	Türü: Konut
			
<p>Açıklamalar: Taş temel üzerine, ahşap karkas tekniğinde yapılmıştır. Kıрма çatılı bina, zemin ve I. kattan oluşmaktadır. Ana girişi, kuzey cepheden Kadılar Caddesi'ne bakan ve sofaya açılan çift kanatlı ahşap kapıdır. Zemin katta, sofanın iki yanında ikişer oda vardır. Sofanın altı depodur. I. katta da ortada salon, kenarlarda ikişerden dört oda vardır. Bütün yüzeyleri sıvalı olan binanın, batı yüzeyi ahşap kaplamalıdır. Tavan ve zeminler tamamen ahşaptır. Bina, yeni yapılmış olmasıyla birlikte mimari ve malzeme açısından diğer yapılardan farklı değildir. I. kat cephede çıkma ve yapı arkasında bahçe bulunmaktadır. Orijinal ve bugünkü kullanımı konut olan bina, bakımlı ve hiç onarım görmemiştir.</p>			

Envanter No: 33	Parsel No: 827	Yapım Tarihi: 1900	Türü: Konut
			
<p>Açıklamalar: Taş temel üzerine, kerpiç dolgu ve ahşap hatıl tekniğiyle yapılmıştır. Zemin ve I. kattan oluşmaktadır. Ana girişi kuzey cephesindeki çift kanatlı ahşap kapıdır. Binanın I. katına doğudaki ahşap merdivenle çıkılmaktadır. Güneyi boydan boya sofa olan I. katın cephesinde iki odası vardır. I. kat pencereleri kafesli olan yapının çatı altında Hicri1316 tarihi okunmaktadır. I. kat testere dişi çıkmalı ve çıkımların altında eli böğründelen bulunmaktaydı. Orijinal kullanımı konut olan bina, yakın tarihte yıkılmıştır. Zemin kat işlik olarak kullanılmaktaydı.</p>			

Envanter No: 34	Parsel No: 824	Yapım Tarihi: 1900	Türü: Konut
			
<p>Açıklamalar: Taş temel üzerine, ahşap karkas tekniğinde yapılmıştır. Çadır örtüsü çatılı bina; zemin, ara ve I. kattan oluşmaktadır. Ana girişi batı cephesinden Kadılar Caddesine bakan çift kanatlı ahşap kapıdır. Zemin katın kuzeyinde depo, güneyinde ise bir oda bulunmaktadır. I. kata doğudan merdivenle çıkılmaktadır. I. katta ortada sofa ve sofa etrafında odalar vardır. Sofa öndeki balkona açılmaktadır. Üst kattaki sofanın, üstü kaplamalı olmayıp tavan arası yoktur. Odaların tavanı ahşap kaplamalıdır. Önde üçgen alınlıklı bir balkon var ve dışı ahşap kaplamalıdır. Orijinal ve bugünkü kullanımı konut olan bina, bakımlı ve adi onarım görmüştür.</p>			

Envanter No: 35	Parsel No: 73	Yapım Tarihi: ---	Türü: Konut
			
<p>Açıklamalar: Taş temel üzeri ahşap karkas arası kerpiç dolgu tekniğiyle yapılmıştır. Kıрма çatısı Marsilya tipi kiremitle örtülü ve geniş saçak altı süslemeli olan bina; bodrum, zemin ve I. kattan oluşmaktadır. Ana girişi, güney doğu cephesinden Mimar Sinan Caddesine bakan bahçeden, çift taraflı taş merdivenle çıkılan çift kanatlı ahşap kapıdır. Orta sofa plan tipindeki binada I. katın ortasında, giriş üstünde çıkması vardır. Simetrik binanın çıkma altı ahşap konsollarla desteklenmektedir. Güney cephesi düz olup, kat arasında ahşap silme vardır. Zemin katın kuzey cephesinden I. kata çıkan 2 ayrı merdiven girişi olup girişin yanında iki adet dikdörtgen formlu pencerelerin ebatları değiştirilmiş, kuzey cepheye ek merdiven ve kapı açılmıştır. Orijinal kullanımı konut + dokuma atölyesi olan bina, bugün konut olarak kullanılmaktadır. Bina bahçe içinde ve bakımlıdır.</p>			

Envanter No: 36	Parsel No: 85	Yapım Tarihi: ---	Türü: Konut
			
<p>Açıklamalar: Taş temel üzerine, ahşap karkas tekniğinde yapılmıştır. Kıрма çatısı, alaturka kiremitle kaplı bina, zemin ve I. kattan oluşmaktadır. Ana girişi, kuzey doğu cephesindeki çift kanatlı ahşap kapıdır. Mimar Sinan Caddesine bakan cephenin zemin katı, tamamen sağırdır. I. katta ikişerli gruplar halinde dikdörtgen formlu, sürgülü pencereler ve basit iki ahşapla desteklenen çıkma vardır. Gül Sokağa bakan cephenin zemin katında ikisi kafesli dört pencere, I. katta iki basit, iki ahşap konsollu, yarısı kafesli kapalı çıkma ve çıkmanın kenarlarında pencereler vardır. Kat aralarında ve köşelerde ahşap silme ve köşe dikmeleri vardır. Ana giriş kapısının yanında tek kanatlı ahşap kapı ve sağır hale getirilmiş bir pencere vardır. Bu girişlerin yanında tek eğimli üç sundurma vardır. Orta sofa planlı binanın bir eyvanı da vardır. Sofada tekne tavan, odalarda basit çitakari işçilik gözlenmiştir. Eyvanın karşısında mutfak ve WC vardır. Orijinal ve bugünkü kullanımı konut olan bina bakımlı ve batı cephesi tamamen ahşap kapılıdır.</p>			

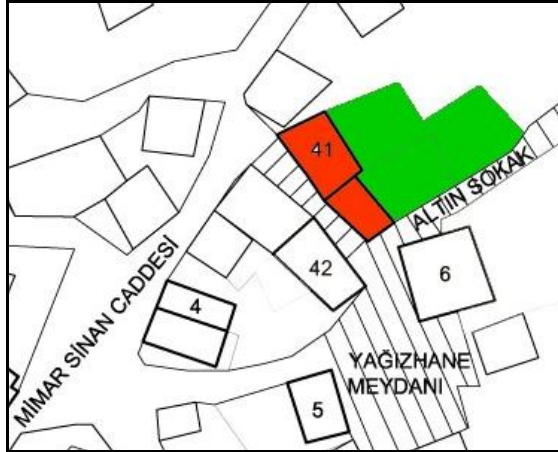
Envanter No: 37	Parsel No: 88	Yapım Tarihi: 1947	Türü: Konut
			
<p>Açıklamalar: Taş temel üzerine, ahşap karkas arası kerpiç dolgu tekniğinde yapılmıştır. Beşik çatılı ve alaturka kiremitle örtülü bina; zemin, I. ve II. kattan oluşmaktadır. Ana girişi, zemin katın güney doğu cephesinden Mimar Sinan Caddesine bakan tek kanatlı iki kapıdır. Güney doğu cephesinde bitişik nizam zemin + iki katlı yapı vardır. Ahşap merdivenle önce ara kata sonra üst katta orta sofaya ulaşılır. Orta sofa sonradan bölünerek bir bölümü kilere dönüştürülmüştür. İç plan özelliğini kısmen kaybetmiştir. En üst katta ortada, kapı üstü çıkması vardır. Çatının saçak altı, çıkmaya göre taşırılarak şekillendirilmiştir. Orijinal ve bugünkü kullanımı konut olan bina, bakımlıdır.</p>			

Envanter No: 38	Parsel No: 92-93	Yapım Tarihi: ---	Türü: Konut
			
<p>Açıklamalar: Taş temel üzerine ahşap karkas arası kerpiç dolgu tekniğinde yapılmıştır. Kıрма çatısı alaturka kiremitle örtülü bina; zemin, I. ve II. kattan oluşmaktadır. Ana girişi, güney doğu cephesinden Mimar Sinan Caddesine bakan çift ve tek kanatlı ahşap kapılardır. Kuzeydeki Girişin üstünde saçak altı üçgen alınlık şeklinde düzenlenmiştir. Konut iki kardeş arasında paylaşıldığı için orta sofalı planı daha sonra bölünerek değiştirilmiştir. Orijinal ve bugünkü kullanımı konut olan bina bakımlıdır ve adı onarım görmüştür. Simetrik planlı yapının kat arası, silmeleri ve köşe dikmeleri mevcuttur.</p>			

Envanter No: 39	Parsel No: 119	Yapım Tarihi: 1954	Türü: Konut
<p>Açıklamalar: Taş temel üzerinde, ahşap karkas arası kerpiç dolgu tekniğinde yapılmıştır. Kıрма çatısı alaturka kiremit örtülü bina; zemin, I. ve II. kattan oluşmaktadır. Ana girişi, güney doğu cephesinden Mimar Sinan Caddesi'ne bakan biri çift, diğeri tek kanatlı ahşap kapılardır. Bina, orta sofa plan tipindedir. II. katta kapı üstü çıkmasının ön yüzünde bir tane İspanyol tipi, yan yüzlerinde birer dikdörtgen formlu pencere vardır. Batı cephesi, sağırdır. Zemin katın güney cephesinde, bir ahır penceresi vardır. Arka cepheye sundurma çatılı samanlık eklenmiştir. Orijinal ve bugünkü kullanımı, konuttur.</p>			

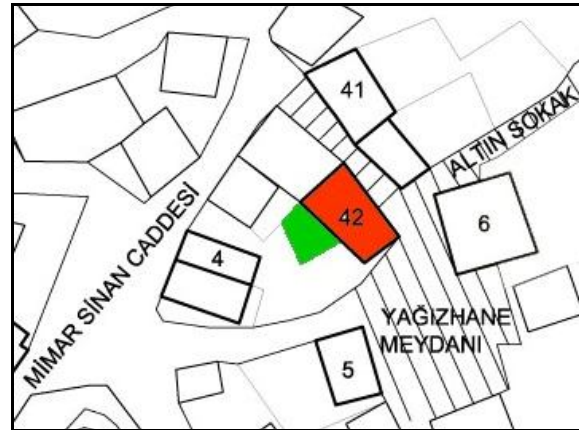
Envanter No: 40	Parsel No: 120	Yapım Tarihi: ---	Türü: Konut
<p>Açıklamalar: Taş temel üzerine, ahşap karkas arası kerpiç dolgulu tekniğiyle yapılmıştır. Kıрма çatısı alaturka kiremit örtülü, geniş saçak altı ahşap kaplamalı bina; bodrum, zemin ve I. katta oluşmaktadır. Ana girişi, güney doğu cephedeki merdivenle çıkılan çift kanatlı ahşap kapı, bodrum girişi de yine aynı cepheden, merdivenin sol tarafındaki kapıdır. I. katta giriş üzerinde ahşap konsollu, ahşap dikmeli demir korkuluklu bir balkon vardır. Kat araları ahşap silme, köşeler ahşap dikmelidir. Güney batı cephesi sağır olup, kuzey doğu cephede düz pencere açıklıkları vardır. Orijinal ve bugünkü kullanımı konut olan bina, simetrik planlıdır.</p>			

Envanter No: 41	Parsel No: 204-205	Yapım Tarihi: ---	Türü: Konut
-----------------	--------------------	-------------------	-------------

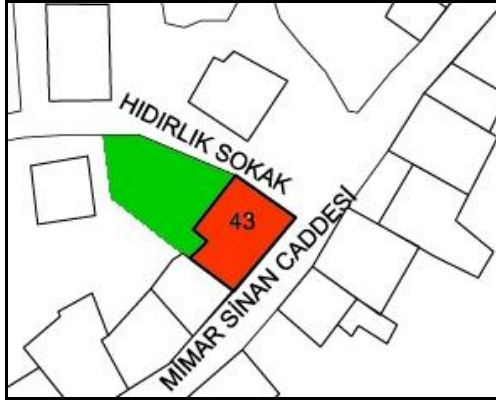
Açıklamalar: Taş temel üzerine, ahşap karkas arası kerpiç dolgu tekniğiyle yapılmıştır. Kıрма çatısı alaturka kiremit örtülü ve geniş saçaklı bina, zemin ve I. kattan oluşmaktadır. Ana girişi zemin katın kuzey batı pahlı köşedeki Mimar Sinan Caddesi ve Yağızhane Meydanı'nın kesiştiği noktadaki çift kanatlı ahşap kapıdır. Giriş üzeri ahşap konsollarla desteklenen gönyeli çıkmalıdır. Pencereler dikdörtgen formlu olup, güney batı cephesi düz ve ayrı giriş kapısı vardır. Kuzey doğu cephesi bahçeye bakan binanın güney doğu cephesine ek yapılmıştır. Kat arası silmeli ve köşe dikmeli yapının içinde, zemin katta bulunan iç avludan ahşap dönerli merdivenden I. kattaki "L" şekilli sofaya çıkılmaktadır. Bölündüğü için özgün plan özelliği kalmayan dikdörtgen planlı binanın orijinal ve bugünkü kullanımı, konuttur.

Envanter No: 42	Parsel No: 210	Yapım Tarihi: 1900	Türü: Konut
-----------------	----------------	--------------------	-------------

Açıklamalar: Taş temel üzerine, ahşap karkas arası kerpiç dolgu tekniğiyle yapılmıştır. Kıрма çatılı, dar saçak altı kaplamasız bina, zemin ve I. kattan oluşmaktadır. Ana girişi kuzey batı cephesinden bahçeye bakan çift kanatlı ahşap kapıdır. İki yanda birer servis (ahır) penceresi vardır. I. katta dikdörtgen formlu pencere, üst katta kapı üstünde ahşap balkon vardır. Güney cephede zemin kat sağır, I. ve II. katta pencereler vardır. Batı cephesine marsilya tipi kiremit kaplı ve tek eğimli bir mekan eklenmiştir. Orijinal ve bugünkü kullanımı, konuttur.

Envanter No: 43	Parsel No: 146	Yapım Tarihi: ---	Türü: Konut
-----------------	----------------	-------------------	-------------

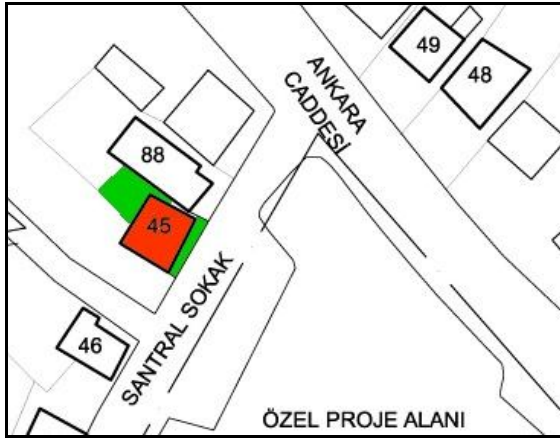
Açıklamalar: Taş temel üzerine, ahşap karkas arası kerpiç dolgu tekniğiyle yapılmıştır. Kıрма çatısı alaturka kiremit örtülü ve geniş saçaklı bina, zemin ve I. katta oluşmaktadır. Yapıya hem güneydoğu cephesinden Mimar Sinan Caddesine açılan tek kanatlı kapıdan, hem de kuzeydoğu cephesinden Hidirlik Sokak'a açılan tek kanatlı ahşap kapıdan girilmektedir. I. katta giriş üstünde ahşap balkon var ve çatı balkonun üstünden dışarı taşırılarak üçgen alınlık şeklini almıştır. Yapının pencereleri dikdörtgen formlu ve sürmeli ve düz pencerelidir. Köşe dikmeli ve ahşap silmeli binanın kuzey batı cephesi bahçeye bakmakta olup, çinko levhayla kaplanmıştır. Arka cephe bitişik nizam ve sağırdır. Orijinal ve bugünkü kullanımı konut olan bina, bakımlıdır.

Envanter No: 44	Parsel No: 174	Yapım Tarihi: 1950	Türü: Konut
-----------------	----------------	--------------------	-------------

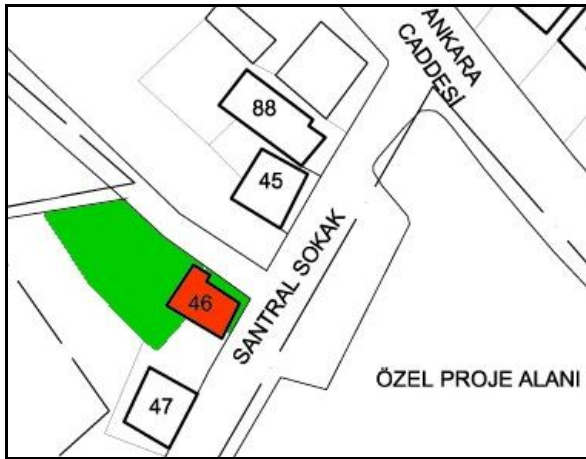
Açıklamalar: Taş temel üzerine, ahşap karkas arası kerpiç dolgu tekniğiyle yapılmıştır. Beşik çatılı, çatısı alaturka kiremitle örtülü ve ahşap saçakları dar olan bina, zemin ve I. katta oluşmaktadır. Ana girişi doğu cephesinden Mimar Sinan Caddesi'ne bakan çift kanatlı ahşap kapıdır. Giriş üzerinde ahşap konsollarla desteklenen çıkma, çatıdan taşırılarak profillendirilerek üçgen alınlık şekline dönüştürülmüş saçakla son bulmaktadır. Giriş kapısının yanındaki ve üstündeki pencereler demir parmaklıklı, diğer pencereler dikdörtgen formlu ve sürmelidir. Giriş katta avludan yarım kot olarak zemin kata, ahşap merdivenle girilmektedir. Zemin ve I. katta "L" şeklinde sofa ve odalar bulunmaktadır. Orijinal ve bugünkü kullanımı konut olan bina, kullanılmamaktadır.

Envanter No: 45	Parsel No: 591	Yapım Tarihi: 1907	Türü: Konut
-----------------	----------------	--------------------	-------------

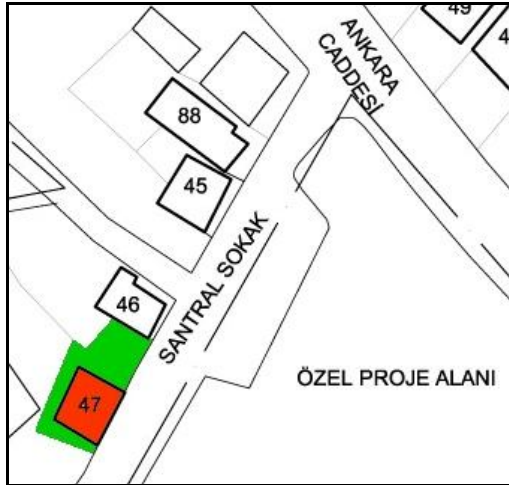
Açıklamalar: Taş temel üzerine, ahşap karkas arası kerpiç dolgu tekniğinde yapılmıştır. Kırma çatılı, alaturka kiremitle örtülü ve geniş saçak altı kaplamasız bina; bodrum, zemin ve I. kattan oluşmaktadır. Ana girişi doğu cephesinden Santral Sokak'a bakan çift kanatlı ahşap kapıdır. Kapı zeminden altı basamak yükseklikindedir. Bodrum girişi, güney cephesinden tek kanatlı ahşap kapıdır. Çatı saçağı ön cephede çıkmaya göre taşırılarak şekillendirilmiştir. Yapının pencereleri İspanyol tipi ve dikdörtgen formludur. Kapı üstü çıkmayı bir beton dikme taşımaktadır. Ayrıca iki konsolda vardır. Bina, orta sofalı plan tipindedir. Orijinal ve bugünkü kullanımı konut olan bina, bakımlıdır.

Envanter No: 46	Parsel No: 593	Yapım Tarihi: ---	Türü: Konut
-----------------	----------------	-------------------	-------------

Açıklamalar: Taş temel üzerine, ahşap karkas arası kerpiç dolgu tekniğiyle yapılmıştır. Kırma çatılı, alaturka kiremit örtülü ve saçak altı ahşap kaplamalı bina; bodrum, zemin ve I. kattan oluşmaktadır. Ana giriş ve bodrum girişi doğu cephesinden Santral Sokak'a bakan çift katlı ahşap kapılardır. Yapının pencereleri İspanyol tipidir. Zemin kat girişin iki yanındaki pencere genişletilmiştir. I. kattaki yarım çıkma ahşap konsolla desteklenmektedir. Kat arasında silmeler vardır. Köşe dikmeli yapının I. kat pencereleri de değiştirilmiştir. Arka cepheye servis penceresi açılmıştır. Orijinal ve bugünkü kullanımı konuttur.

Envanter No: 47	Parsel No: 594	Yapım Tarihi: ---	Türü: Konut
-----------------	----------------	-------------------	-------------

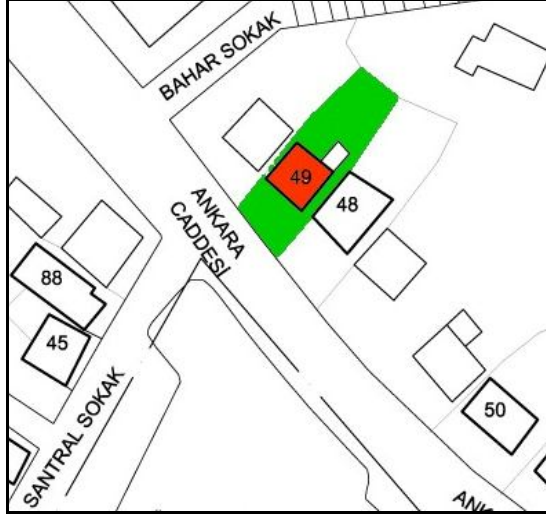
Açıklamalar: Taş temel üzerine, ahşap karkas arası kerpiç dolgulu tekniğinde yapılmıştır. Kırma çatısı, alaturka kiremit örtülü bina; bodrum, zemin ve I. kattan oluşmaktadır. Ana girişi doğu cephesinden Santral Sokak'a bakan çift katlı ahşap kapıdır. Ayrıca güney yan cepheden bodrum girişi olup, diğer katlar sağır tutulmuştur. Yapının pencereleri dikdörtgen formlu giyotin pencerelerdir. I. katta giriş üzerinde çıkma vardır. Çıkmanın iki yanında dikdörtgen formlu iki pencere vardır. Kuzey cephesi kısmen sağır olup, servis penceresi vardır. Batı cephesi bahçeye bakmaktadır. Orijinal ve bugünkü kullanımı konut olan bina, simetrik ve çevresel değerdedir.

Envanter No: 48	Parsel No: 55	Yapım Tarihi: ---	Türü: Konut
-----------------	---------------	-------------------	-------------

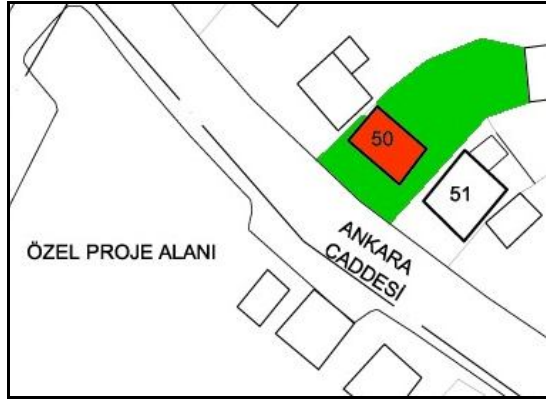
Açıklamalar: Taş temel üzerine, ahşap karkas arası kerpiç dolgulu tekniğinde yapılmıştır. Kırma çatısı, alaturka kiremit örtülü ve saçak altı balkona göre taşrılarak şekillendirilen bina, zemin ve I. kattan oluşmaktadır. Binaya güney cephesinden Ankara caddesine bakan çift kanatlı ahşap kapıdan, bodrumuna ise doğu cephesindeki tek kanatlı ahşap kapıdan girilmektedir. Binanın pencereleri dikdörtgen formudur. Binanın batıya bakan cephesinin I. katındaki pencerelerden biri sağır hale getirilmiştir. I. katta ahşap dikmeyle desteklenen ahşap korkuluklu balkon vardır. Arka cephe sağır olup, tek eğim çatılı, delikli tuğlalı mekan eklenmiştir. İkiye bölünerek plan özelliğini kısmen yitiren binanın basit çitakari işlemeli tavanı vardır. Orijinal ve bugünkü kullanımı konut olan bina, orta sofa planlıdır.

Envanter No: 49	Parsel No: 54	Yapım Tarihi: ---	Türü: Konut
-----------------	---------------	-------------------	-------------

Açıklamalar: Taş temel üzerine, ahşap karkas arası kerpiç dolgu tekniğiyle yapılmıştır. Kıрма çatısı alaturka kiremitle örtülü ve geniş saçak altı ahşap kaplamalı bina; bodrum, zemin ve I. kattan oluşmaktadır. Ana girişi güney cepheden Ankara Caddesine bakan zeminden taş merdivenle çıkılan taş sahanlıktaki çift kanatlı ahşap kapıdır. Girişin iki yanındaki ve I. kat pencereleri değiştirilmiştir. I. katta giriş üzerinde ahşap konsollarla desteklenen çıkma, kat aralarında ahşap silme ve köşe dikmeleri vardır. Ön cephesinde sol yanda bodrum girişi ve penceresi mevcuttur. Sağ yan cephede de bodrum girişi olup, zemin ve I. katta düz pencereler vardır. Arka cepheye beton ilave edilerek pencere ebatları değiştirilmiştir. Yöresel mimarideki binanın plan özelliği yoktur, çevresel özelliğinden dolayı cephesi ıslah edilerek korunmuştur. Orijinal ve bugünkü kullanımı konut olan bina, bahçe içindedir.

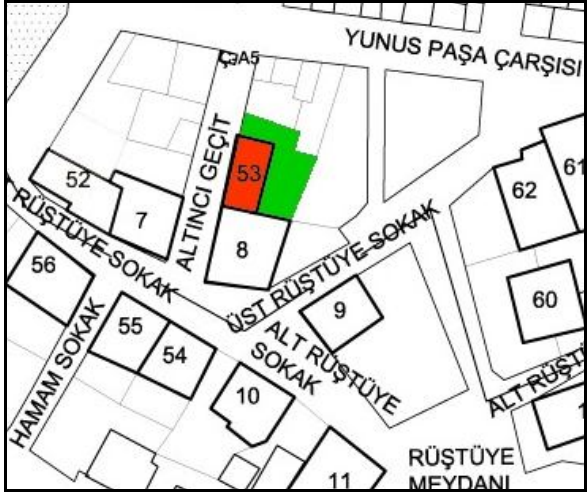

Envanter No: 50	Parsel No: 58	Yapım Tarihi: 1947	Türü: Konut
-----------------	---------------	--------------------	-------------

Açıklamalar: Taş temel üzerine, ahşap karkas arası kerpiç dolgu tekniğiyle yapılmıştır. Beşik çatısı alaturka kiremitle örtülü bina, zemin ve I. kattan oluşmaktadır. Ana girişi güney batı cephesinden Ankara Caddesi'ne bakan çift kanatlı ahşap kapıdır. Binanın pencereleri dikdörtgen formludur. Binanın doğu cephesinin zemin katı, sağır olup I. katta iki küçük servis penceresi vardır. I. katta ahşap korkuluklu balkon vardır. Saçak balkona göre dışarı taşırılarak üçgen alınlık şeklinde biçimlendirilmiştir. Orta sofa plan tipindeki binanın, arka cephesi sağır olup, batıya cephesinin I. katında bir pencere vardır. Orijinal ve bugünkü kullanımı konut olan bina, bahçe içindedir.

Envanter No: 51	Parsel No: 59	Yapım Tarihi: ---	Türü: Konut
			
<p>Açıklamalar: Kıрма çatısı, alaturka kiremitle örtülü bina; zemin, I. ve II. kattan oluşmaktadır. Ana girişi, güney cephesinden Ankara Caddesi'ne bakan, çift kanatlı ahşap kapıdır. Binanın pencereleri dikdörtgen formludur. Giriş üzerinde ahşap korkuluklu balkon vardır. Batı cephesinde geniş pencere açıklığı vardır. Kuzey cephe, sağır ve ek yapılmıştır. Bahçe içinde simetrik yapılı bina, Ankara Caddesi'nde bulunan çevresel özelliği olan yapılardan biridir. Plan özelliği yoktur, ancak cephesi korumalıdır. Orijinal ve bugünkü kullanımı konut olan binanın saçak altı ahşap kaplı ve balkon üzerinden üçgen alınlığa dönüşmüştür.</p>			

Envanter No: 52	Parsel No: 541	Yapım Tarihi: ---	Türü: Konut
			
<p>Açıklamalar: Kıрма çatısı alaturka kiremit örtülü ve geniş saçak altı ahşap kaplı bina; bodrum, zemin ve I. kattan oluşmaktadır. Ana giriş batı cephesinden taş basamakla çıkılan sahanlıktaki çift kanatlı ahşap kapıdır. Pencereleri dikdörtgen formludur. I. katta giriş üstünde ahşap balkon vardır. Batı cephesindeki ahşap çıkma giriş üzerin üçgen alınlığa dönüşmektedir. Kat arası ahşap silme ve köşe dikmelidir. Orijinal ve bugünkü kullanımı konut olan binanın, doğu cephesinde bitişik nizamda, tescilli, dört katlı bina vardır.</p>			

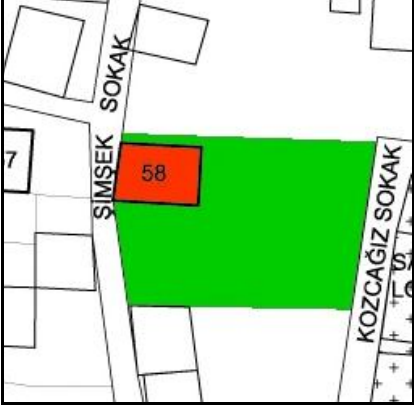

Envanter No: 53	Parsel No: 531	Yapım Tarihi: ---	Türü: Konut-Ticaret
			
<p>Açıklamalar: Ahşap karkas arası kerpiç dolgulı tekniğiyle yapılmıştır. Beşik çatısı alaturka kiremit örtülü bina, zemin ve I. kattan oluşmaktadır. Ana girişi, doğu cephesinden Altıncı Geçit'e bakan tek kanatlı ahşap iki ayrı kapıdır. Binanın pencereleri dikdörtgen formludur. Ahşap konsollarla desteklenen çıkma, I. katta boydan boya uzanmaktadır. Zemin katın bir bölümü ticari amaçla düzenlenmiştir. Çarşı içindeki yapının saçak altı kaplamasızdır. Orijinal kullanımı konut olan binanın, bugünkü kullanımı konut + ticarettir. Güney cephesinde bitişik nizam, iki katlı, tescilli bina, güneyinde bir katlı ticari bina vardır.</p>			

Envanter No: 54	Parsel No: 685	Yapım Tarihi: ---	Türü: Konut
			
<p>Açıklamalar: Taş temel üzerine, ahşap karkas arası kerpiç dolgu tekniğiyle yapılmıştır. Beşik çatısı alaturka kiremit örtülü ve geniş saçak altı kaplamalı olan bina; bodrum, zemin ve I. kattan oluşmaktadır. Ana girişi, kuzey cepheden Üst Rüştiye Sokak'a bakan taş basamakla çıkılan taş sahanlıktaki çift kanatlı ahşap kapıdır. Bodrum girişi de aynı cephenin solundadır. I. katta giriş üzerinde ahşap korkuluklu, konsollarla desteklenen ahşap dikmeli balkon vardır. Batı cephesine bitişik nizam, üç katlı, tescilli yapı ve güney cephesine de ek yapılmıştır. Orijinal ve bugünkü kullanımı konut olan binanın plan özelliği olmayıp, çevresel değerdedir.</p>			

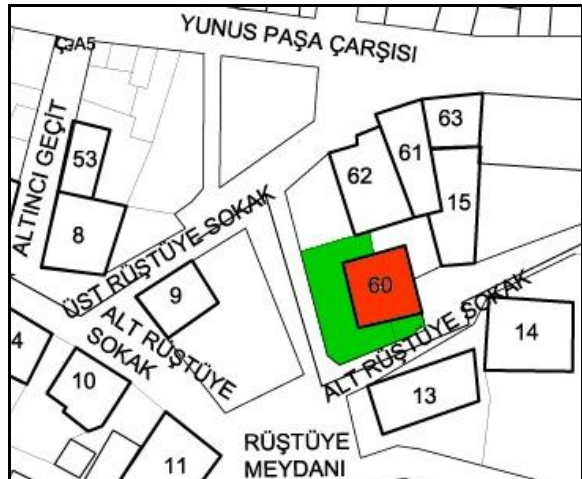

Envanter No: 55	Parsel No: 686	Yapım Tarihi: ---	Türü: Konut-Ticaret
			
<p>Açıklamalar: Taş temel üzerine, ahşap karkas arası kerpiç dolgu tekniğiyle yapılmıştır. Kıрма çatısı alaturka kiremit örtülü bina; bodrum, zemin ve I. kattan oluşmaktadır. Binanın pencereleri İspanyol tipidir. Ana girişi, kuzey cepheden Üst Rüştiye Sokak'a bakan bodrum kattaki tek kanatlı ahşap kapıdır. Zemin kata yedi beton basamakla ulaşılan çift kanatlı ahşap kapıdan girilmektedir. Ayriyeten bodrum katın batı cephesinde çift kanatlı ahşap kapı vardır. I. katta ahşap korkuluklu balkon var ve saçak altı bu balkona göre şekillendirilmiştir. Orijinal kullanımı konut olan bina, bugün konut ve ticarethane olarak kullanılmaktadır.</p>			

Envanter No: 56	Parsel No: 677	Yapım Tarihi: ---	Türü: Konut
			
<p>Açıklamalar: Taş temel üzerine, ahşap karkas arası kerpiç dolgu tekniğiyle yapılmıştır. Beşik çatısı, alaturka kiremit örtülü ve dar saçak altı kaplamasız olan bina; bodrum, zemin ve I. kattan oluşmaktadır. Ana girişi kuzey cephesinden Üst Rüştiye Sokağı'na bakan zemin kattaki çift kanatlı ahşap kapıdır. Pencereleri dikdörtgen formlu ve İspanyol tipidir. Orijinal ve bugünkü kullanımı konuttur.</p>			

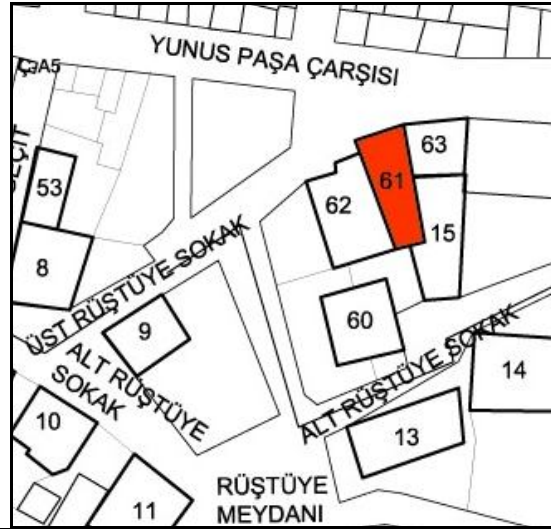
Envanter No: 57	Parsel No: 261	Yapım Tarihi: ---	Türü: Konut
			
<p>Açıklamalar: Taş temel üzerine, ahşap karkas arası kerpiç dolgu tekniğiyle yapılmıştır. Beşik çatısı alaturka kiremit örtülü olan bina; bodrum, zemin ve I. kattan oluşmaktadır. Ana girişi, kuzey cephesinden Şimşek Sokak'a bakan çift kanatlı ahşap kapıdır. Binanın pencereleri dikdörtgen formudur. Kapının üstünde payandalarla desteklenen çıkma vardır. Zemin kat, ahır ve odunluk olarak kullanılmaktadır. Doğu cephesi kısmen sağır olup sıvasızdır. Çatı arasında iki tepe penceresi vardır. Arka cephe büyük ölçüde sağır olup, sulu mekanlar sundurmayla dışarı taşırılmıştır. Orijinal ve bugünkü kullanımı konut olan bina, bahçe içindedir.</p>			

Envanter No: 58	Parsel No: 304	Yapım Tarihi: 1900	Türü: Konut
			
<p>Açıklamalar: Taş temel üzerine, ahşap karkas arası kerpiç dolgu tekniğiyle yapılmıştır. Beşik çatısı Marsilya tipi kiremit örtülü ve geniş saçak altı ahşap kaplı olan bina; zemin, I ve II. kattan oluşmaktadır. Ana girişi batı cephesinden Şimşek Sokak'a bakan çift kanatlı ahşap kapıdır. Yapının pencereleri dikdörtgen formu, giyotin pencerelidir. Pencere araları ve köşeler ahşap sütüncelidir. Güney cephesi geniş pencere, kuzey cephesi zeminle bitişik nizamdır. Doğu cephesi sağır olan yapının bahçe bağlantısı tek kanatlı ahşap kapıyla sağlanmaktadır. Orijinal ve bugünkü kullanımı konut olan bina, bahçe içindedir.</p>			

Envanter No: 59	Parsel No: 249	Yapım Tarihi: ---	Türü: Konut
			
<p>Açıklamalar: Taş temel üzerine, ahşap karkas arası kerpiç dolgu tekniğiyle yapılmıştır. Kıрма çatısı alaturka kiremitle örtülü ve geniş saçak altı ahşap kaplı bina; bodrum, zemin ve I. kattan oluşmaktadır. Ana girişi batı cephesinden Kuğu Sokak'a bakan taş basamakla çıkılan geniş sahanlıktaki çift kanatlı ahşap kapıdır. Bina dikdörtgen pencerelidir. Doğu cephesine ek yapılan yapının güney cephesi düz olup zemin katta bir tane kafesli dikdörtgen, I. katta iki tane giyotin pencere vardır. Bahçe içindeki yapının I. katta, giriş üzerinde çıkması vardır. Orijinal ve bugünkü kullanımı konut olan binanın plan özelliği yoktur, ancak çevresel değerdedir.</p>			

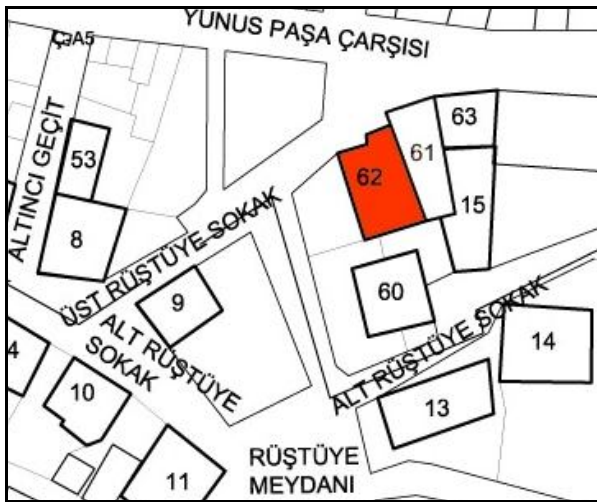
Envanter No: 60	Parsel No: 426-427	Yapım Tarihi: ---	Türü: Konut
			
<p>Açıklamalar: Taş temel üzerine, ahşap karkas arası kerpiç dolgu tekniğiyle yapılmıştır. Beşik çatısı alaturka kiremitle örtülü bina, zemin ve I. kattan oluşmaktadır. Yapının kuzeyi ve doğusu Rüştüye Sokak'a bakmaktadır. Ana girişi, zemin katın kuzey cephesindeki çift kanatlı iki ayrı ahşap kapıdır. Batı cephesinin zemin katı, sağır ve çatı katına iki pencere açılmıştır. Binanın pencereleri dikdörtgen formludur. Orijinal ve bugünkü kullanımı konuttur.</p>			

Envanter No: 61	Parsel No: 431	Yapım Tarihi: ---	Türü: Konut-Ticaret
-----------------	----------------	-------------------	---------------------

Açıklamalar: Ahşap karkas arası kerpiç dolgu tekniğiyle yapılmıştır. Beşik çatısı alaturka kiremit örtülü ve geniş saçak altı ahşap kaplı bina, zemin ve I. kattan oluşmaktadır. Ana girişi kuzey cephesinden Yunus Paşa Çarşısı'na bakan tek kanatlı ahşap kapıdır. Zemin katı, ticari amaçla düzenlenmiş olup, üst katı konuttur. Bu katta tek kanatlı iki ahşap kapı yer alır. Bu kapılardan birinin yerleştiği duvar, sokağa göre pahlanmıştır. Binanın pencereleri dikdörtgen formludur. I. kattaki pencerelerden ikisi ahşap kafeslidir. Doğusunda ve batısında bitişik nizamda, yapıyla aynı yapım özelliğinde, tescilli binalar vardır. Çarşı içinde olan ve orijinal kullanımı konut + ticaret olan bina kullanılmadığı için bakımsızdır.

Envanter No: 62	Parsel No: 429-430	Yapım Tarihi:	Türü: Konut-Ticaret
-----------------	--------------------	---------------	---------------------

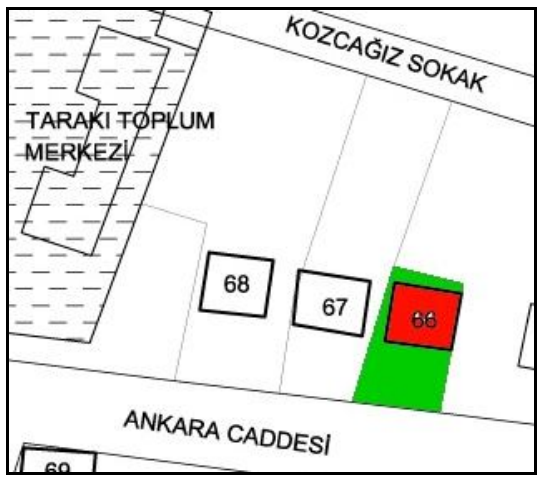

Açıklamalar: Beşik çatısı marsilya tipi kiremitle örtülü bina, zemin ve I. kattan oluşmaktadır. Ana girişi, kuzey cephesinden Yunus Paşa Çarşısı'na bakan zemin katın ortasındaki ahşap kapıdır. Ön cephenin sol ve sağ başında iki ayrı dükkan girişi vardır. Birinci kat pencereleri genişletilmiş olup, bitişik nizamdır. Zemin katı ticarethane, I. katı konut olarak kullanılmaktadır. Bina plan özelliğini yitirmiş olup, çatı malzemesi değişmiş ancak çevresiyle bütünlük sağlamaktadır.

Envanter No: 63	Parsel No: 432	Yapım Tarihi: ---	Türü: Konut-Ticaret
			
<p>Açıklamalar: Taş temel üzerine, ahşap karkas arası kerpiç dolgu tekniğinde yapılmıştır. Beşik çatısı alaturka kiremitle örtülü bina, zemin ve I. kattan oluşmaktadır. Yapının zemin katının Yunus Paşa Çarşısı'na bakan bölümü ticarethane ve bir siyasi partinin ilçe teşkilatı olarak kullanılmaktadır. Zemin kata üç ayrı kapıdan girilmektedir. I. katın ortasının sol kısmında gönyeli çıkma, çıkma ön yüzünde ve yanındaki cephede ikişer pencere açıklığı vardır. Sol cephe I. katta boydan boya çıkmalıdır. Sol başta zeminde ana giriş kapısı vardır. Arka ve sağ cephe bitişik nizamdır. Binanın plan özelliği yoktur, ancak çevresiyle bütünlük sağladığından korumaya alınmıştır. Orijinal kullanımı konut olan binanın bugünkü kullanımı konut + ticarethanedir.</p>			

Envanter No: 64	Parsel No: 697	Yapım Tarihi: 1900	Türü: Konut
			
<p>Açıklamalar: Ahşap karkas arası kerpiç dolgu tekniğiyle yapılmıştır. Kıрма çatısı alaturka kiremitle örtülü bina, bodrum, zemin ve I. kattan oluşmaktadır. Ana girişi doğu cephesinden çıkmaya bakan çift kanatlı ahşap kapıdır. Zemin katın güney cephesindeki çift kanatlı ahşap kapı, ambar ve ahıra açılmaktadır. Pencereleri dikdörtgen formludur. I. katta paydalarla desteklenen iki adet çıkma vardır. Orta sofalı yapının sulu hacimleri batı cephesindedir. Orijinal kullanımı konut olan bina bugün boştur.</p>			

Envanter No: 65	Parsel No: 659	Yapım Tarihi: ---	Türü: Konut
			
<p>Açıklamalar: Ahşap karkas arası kerpiç dolgu tekniğiyle yapılmıştır. Kıрма çatısı alaturka kiremit örtülü bina; zemin, I. ve II. kattan oluşmaktadır. Ana girişi doğu cephesindeki avlu bağlantılı çift kanatlı ahşap kapıdır. Avluda tek katlı müştemilat vardır. II. katta giriş üstünde ahşap balkonun yanları dar çıkmalıdır. II. katta sol başta dar çıkma vardır. Batı cephesinde, zemin ve I. katta bitişik nizam bina bulunmaktadır. Güney cephesine ıslak hacimler için ek yapılmıştır. Orijinal ve bugünkü kullanımı konut olan bina, etrafındaki tescilli binalarla da bir bütün içindedir.</p>			

Envanter No: 66	Parsel No: 324	Yapım Tarihi: 1950	Türü: Konut
			
<p>Açıklamalar: Taş temel üzerine, ahşap karkas arası kerpiç dolgu tekniğiyle yapılmıştır. Kıрма çatısı alaturka kiremit örtülü ve geniş saçak altı ahşap kaplamalı bina; bodrum, zemin ve I. kattan oluşmaktadır. Ana girişi güney cephesinden Ankara Caddesine bakan, taş merdivenle çıkılan taş sahanlıktaki çift kanatlı içerlek ahşap kapıdır. Bodrum girişi batı cephedendir. I. katta giriş üstündeki balkonun üstü çatıdan taşırılarak üçgen alınlık şekline dönüştürülmüş saçakla son bulmaktadır. Bina, ön cephede köşe dikmeli ve ahşap silmelidir. Doğu cephesi zemin kat hizasında sağır olup, istinat duvarlıdır. Yapının batı cephesi ahşap kaplı olup, düz pencerelidir. Simetrik planlı yapı, bahçe içindedir. Orijinal ve bugünkü kullanımı konut olan bina, adi onarım görmüştür. I. katın ön cephesindeki pencerelerin ebatları değiştirilmiştir.</p>			

Envanter No: 67	Parsel No: 323	Yapım Tarihi: 1950	Türü: Konut
-----------------	----------------	--------------------	-------------

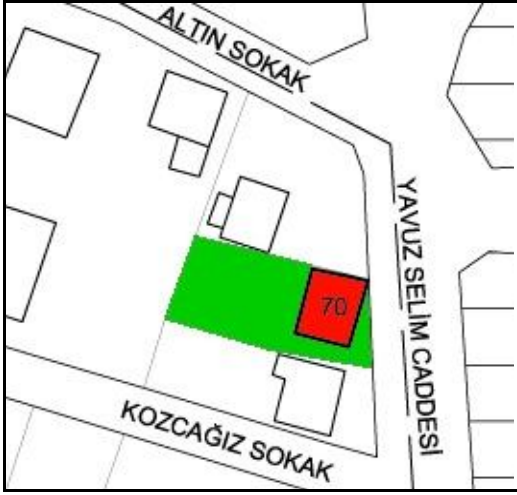

Açıklamalar: Taş temel üzerine, ahşap karkas arası kerpiç dolgulu tekniğiyle yapılmıştır. Beşik çatılı bina, zemin ve I. kattan oluşmaktadır. Ana girişi, güney cephesinden Ankara caddesine bakan çift kanatlı ahşap kapıdır. Doğu cephesindeki ahşap ankastre merdivenle üst kata çıkılmaktadır. I. kattaki kapı üstü çıkması çatı katına kadar uzanmaktadır. Zemin katta İspanyol tipi pencerelidir. I. katta çıkmanın ön yüzündeki pencereler geniş, yanındaki pencereler dikdörtgen formludur. Beşik çatılı cihannümasının ön yüzündeki pencereler İspanyol tipidir. Cihannüması, depo olarak kullanılmaktadır. I. katta kapı üstü sundurması vardır. Batı cephesi hemen hemen sağır olup tek pencere vardır. Orijinal ve bugünkü kullanımı konuttur.

Envanter No: 68	Parsel No: 321	Yapım Tarihi: 1950	Türü: Konut
-----------------	----------------	--------------------	-------------

Açıklamalar: Ahşap karkas arası kerpiç dolgu tekniğiyle yapılmıştır. Beşik çatısı alaturka kiremitle örtülü bina, zemin ve I. kattan oluşmaktadır. Ana girişi zemin katın kuzey cephesindeki çift kanatlı ahşap kapıdır. Pencereleri dikdörtgen formludur. I.katta giriş üstü ahşap korkuluklu balkon, iki ahşap dikmeyle taşırılan saçak altını desteklemektedir. Doğu cephesi zeminde bitişik nizam sundurmayla son bulmaktadır. Burası depo ve ahır olarak kullanılmaktadır. Batı cephesine tek eğimli servis mekanı eklenmiştir. Orijinal ve bugünkü kullanımı konut olan bina orta sofalıdır.

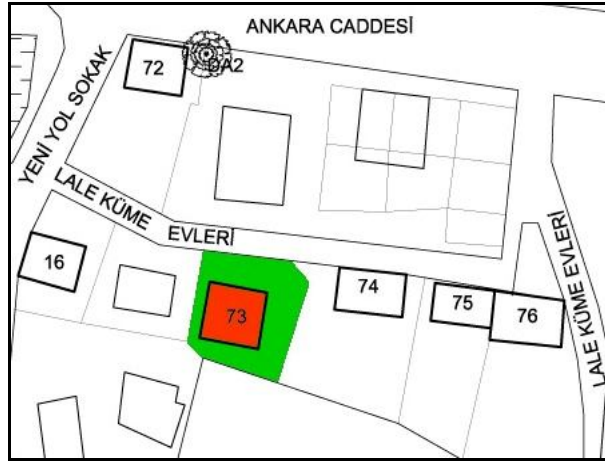
Envanter No: 69	Parsel No: 396	Yapım Tarihi: ---	Türü: 1950 sonrası
			
<p>Açıklamalar: Taş temel üzerine, ahşap karkas arası kerpiç dolgu tekniğiyle yapılmıştır. Beşik çatısı alaturka kiremitle örtülü ve geniş saçak altı ahşap kaplı bina; bodrum, zemin ve I. kattan oluşmaktadır. Ana girişi, zemin katın güney cephesinden Ankara Caddesine bakan çift kanatlı ahşap kapıdır. Pencereleri dikdörtgen formlu ve girişin iki yanındaki pencereler demir parmaklıklıdır. I. katta giriş üstünde ahşap konsollarla desteklenen çıkma vardır. Islak hacimler batı cephede dıştan gözlenmektedir. Ön cephenin zemin katı ile arka cephenin tamamı beton sıvalı ve I. katın ön ve yan cepheleri tamamen ahşap kaplıdır. I. katın güney cephesinde balkon vardır. Orijinal ve bugünkü kullanımı konut olan bina bahçe içindedir.</p>			

Envanter No: 70	Parsel No: 326	Yapım Tarihi: 1950	Türü: Konut
			
<p>Açıklamalar: Taş temel üzerine, ahşap karkas arası kerpiç dolgu tekniğiyle yapılmıştır. Beşik çatısı alaturka kiremit kaplı bina; bodrum, zemin ve I. kattan oluşmaktadır. Ana girişi, zemin katın kuzey cephesinden Yavuz Selim Caddesi'ne bakan çift kanatlı ahşap kapıdır. Pencereleri İspanyol tipidir. I. katın giriş üstünde bulunan ahşap korkuluklu balkon, iki ahşap dikmeyle taşırılan saçak altını desteklemektedir. Doğu cephesi zeminde bitişik nizam sundurmayla son bulmaktadır. Burası depo ve ahır olarak kullanılmaktadır. Batı cephesine tek eğimli servis mekanı eklenmiştir. Bina orta sofalı ve dış yüzü beton sıvalıdır. Orijinal ve bugünkü kullanımı konut olan bina, bahçe içindedir.</p>			

Envanter No: 71	Parsel No: 423	Yapım Tarihi: 1945	Türü: Konut
			
<p>Açıklamalar: Taş temel üzerine, ahşap karkas tekniğinde yapılmıştır. Kıрма çatılı bina; bodrum, zemin ve I. kattan oluşmaktaydı. Bina güneyden üç, kuzeyden iki kat görünmekteydi. İşlik olarak kullanılan bodruma güney cepheden, zemin kata kuzey cepheden girilmekteydi. I. katta çıkma vardı. Zemin kat, sofa ve sofanın doğusunda iki oda, I. katta ortada sofa, köşelerde odalar vardı. Tavanları ve zeminleri ahşaptı. Kat aralarındaki merdivenler yapının batısında yer almaktaydı. Doğu ve güney yönünü çevreleyen pencereler, dikdörtgen formda olup, üst kat pencereleri kafeslidir. Bahçe içindeki binanın orijinal kullanımı konuttu. Bina yıkılmıştır.</p>			

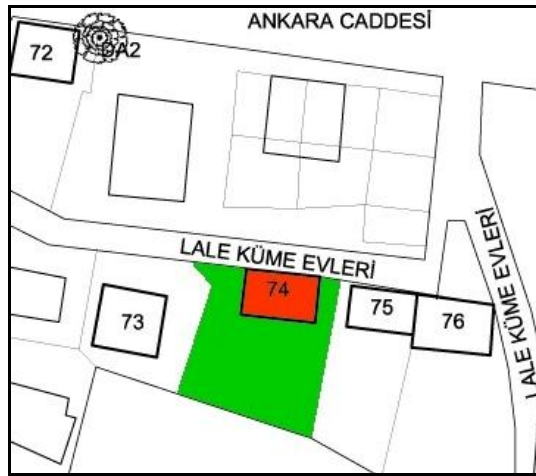
Envanter No: 72	Parsel No: 408	Yapım Tarihi: ---	Türü: Konut
			
<p>Açıklamalar: Taş temel üzerine, ahşap karkas arası kerpiç dolgu tekniğiyle yapılmıştır. Kıрма çatısı alaturka kiremit örtülü ve geniş saçak altı ahşap kaplı bina; bodrum, zemin ve I. kattan oluşmaktadır. Ana girişi kuzey cephesinden Ankara Caddesi'ne bakan üç basamakla çıkılan geniş taş sahanlıktaki çift kanatlı ahşap kapıdır. Bodrum girişi batı cephesindedir. Bina, dikdörtgen formu, giyotin penceresidir. I. katta girişin üzerinde iki ahşap konsolla desteklenen iki adet ahşap dikmeli, süslemeli, ahşap korkuluklu balkon vardır. Batı cephesinde I. katın ıslak hacimlerinin pencereleri vardır. Orijinal ve bugünkü kullanımı konut olan köşe binası karniyarık plan tipindedir. Binanın dışı beton sıvalıdır.</p>			

Envanter No: 73	Parsel No: 411	Yapım Tarihi: ---	Türü: Konut
-----------------	----------------	-------------------	-------------

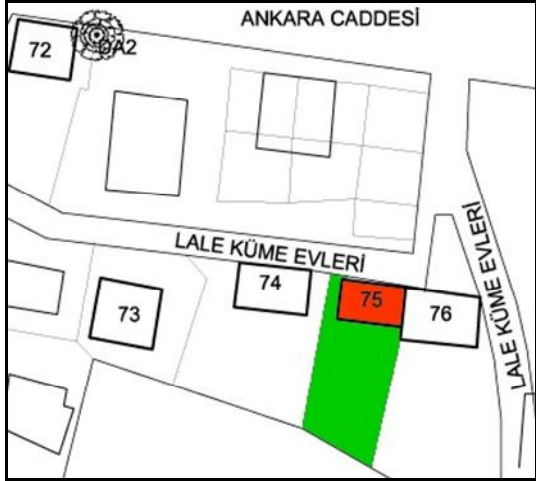

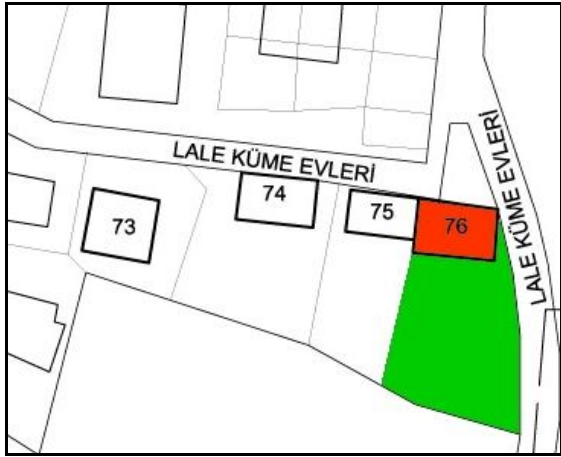

Açıklamalar: Ahşap karkas tekniğinde yapılmıştır. Bina, zemin, I. ve II. kattan oluşmaktadır. Ana girişi kuzey cepheden Lale Küme Evleri'ne bakan merdivenle çıkılan çift kanatlı ahşap kapıdır. Saçak altı balkon hizasından taşırılarak alınlık şekline dönüştürülmüştür. Tamamen ahşap kaplı batı cephesinde dışa sundurma çatılı taşma yapmıştır. Binanın pencereleri genellikle dikdörtgen formlu olmakla birlikte balkondaki üç pencereyle II. kattaki iki pencere kemerli, giriş katındaki üç pencere de demir parmaklıklıdır. Zemin katın doğu cephesinde servis penceresi vardır. Orijinal ve bugünkü kullanımı konut olan bina bahçe içindedir.

Envanter No: 74	Parsel No: 412	Yapım Tarihi: ---	Türü: Konut
-----------------	----------------	-------------------	-------------

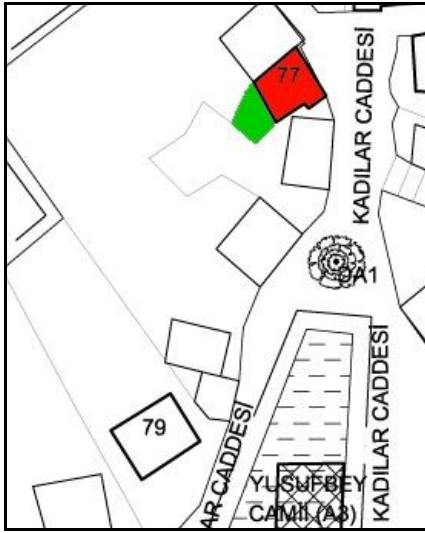

Açıklamalar: Taş temel üzerine ahşap karkas arası kerpiç dolgu tekniğinde yapılmıştır. Beşik çatısı alaturka kiremit kaplı ve geniş saçak altı ahşap kaplı bina, zemin ve I. kattan oluşmaktadır. Ana girişi kuzey cepheden Lale Küme Evleri'ne bakan çift kanatlı ahşap kapıdır. Girişin sağında ayrıca tek kanatlı ahır girişi bulunmaktadır. Pencereleri dikdörtgen formludur. I. katta cephe boyunca dar çıkma uzanmaktadır. Batı cephesinden dışa taşma yapan ıslak hacimler fark edilmektedir. Zemin katta girişin sağında ve solunda demir parmaklıklılı, dikdörtgen formlu pencereler vardır. Orijinal ve bugünkü kullanımı konut olan bina dikdörtgen planlıdır.

Envanter No: 75	Parsel No: 413	Yapım Tarihi: 1910	Türü: Konut
			
<p>Açıklamalar: Taş temel üzerine, ahşap karkas arası kerpiç dolgu tekniğinde yapılmıştır. Zemin ve I. kattan oluşmaktadır. Ana girişi kuzey cepheden Lale Sokak'a bakan çift kanatlı ahşap kapıdır. Binanın pencereleri dikdörtgen formludur. Bina doğusunda bitişik nizam, binayla aynı gabaride, tescilli yapı vardır. Batı cephesinde, dışarıdan sulu hacimler fark edilmektedir. Orijinal ve bugünkü kullanımı konuttur.</p>			

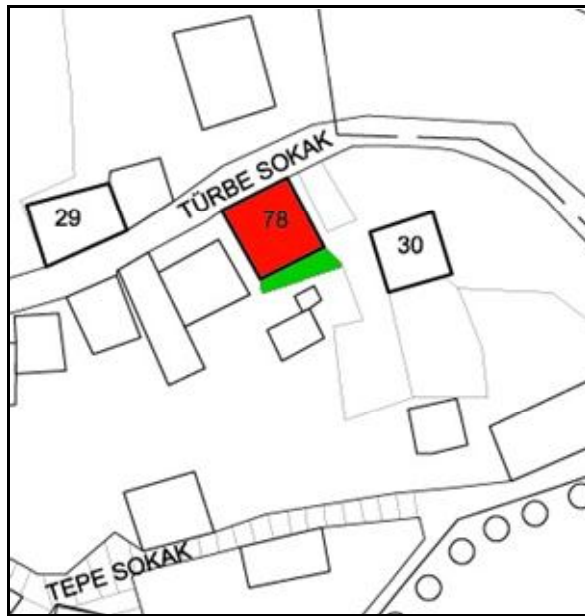
Envanter No: 76	Parsel No: 414	Yapım Tarihi: 1910	Türü: Konut
			
<p>Açıklamalar: Taş temel üzeri, ahşap karkas arası kerpiç dolgu tekniğinde yapılmıştır. Kırmızı çatısı alaturka kiremit örtülü bina, zemin ve I. kattan oluşmaktadır. Ana girişi kuzey cepheden Lale Sokak'a bakan çift kanatlı ahşap kapıdır. Bina pencereleri dikdörtgen formludur. I. katta iki gönye çıkma, güney cephenin ortasında ahşap balkon ve yanlarında çıkma vardır. Girişin sağında kafesli pencere, solunda servis penceresi vardır. Orijinal ve bugünkü kullanımı konut olan binanın iç kısmındaki ahşapları yenilenmiştir.</p>			

Envanter No: 77	Parsel No: 882	Yapım Tarihi: ---	Türü: Konut
-----------------	----------------	-------------------	-------------

Açıklamalar: Taş temel üzerine, ahşap karkas arası kerpiç dolgu tekniğinde yapılmıştır. Kıрма çatısı alaturka kiremit örtülü bina, zemin ve I. kattan oluşmaktadır. Ana girişi, zemin katın doğu cephesinden Kadılar Caddesine bakan çift kanatlı ahşap kapıdır. Güney cephesi sağır olan binanın pencereleri İspanyol tipidir. I. katta giriş üstünde iki ahşap konsolla desteklenen çıkma vardır. Saçak altı çıkmaya doğru taşırılarak şekillendirilmiştir. Orijinal ve bugünkü kullanımı konut olan binanın sağında bitişik nizamda bir bina vardır.

Envanter No: 78	Parsel No: 736	Yapım Tarihi: ---	Türü: Konut
-----------------	----------------	-------------------	-------------

Açıklamalar: Taş temel üzeri, ahşap karkas arası kerpiç dolgu tekniğiyle yapılmıştır. Beşik çatısı alaturka kiremit örtülü bina, zemin ve I. kattan oluşmaktadır. Kuzey cepheden Türbe Sokak'a bakan çift kanatlı ahşap kapı ana giriş, tek kanatlı kapı ahır girişidir. I. katta, ana girişin üstünde, üç payandayla desteklenen ahşap korkuluklu balkon vardır. Burada üç dikme sundurmaya kadar ulaşmaktadır. Pencereleri dikdörtgen formludur. Zemin katın batı cephesindeki pencere sağır hale getirilmiştir. Orijinal ve bugünkü kullanımı konut olan bina bakımlı değildir.

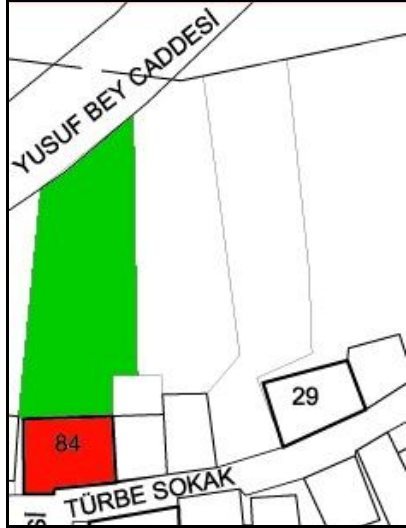

Envanter No: 79	Parsel No: 875	Yapım Tarihi: 1920	Türü: Konut
<p>Açıklamalar: Taş temel üzeri, ahşap karkas arası kerpiç dolgu tekniğiyle yapılmıştır. Kıрма çatısı alaturka kiremit örtülü ve geniş saçaklı bina; bodrum, zemin ve I. kattan oluşmaktadır. Ana girişi güney cepheden Kadılar Caddesi'ne bakan sahanlıktaki, çift kanatlı ahşap kapıdır. Giriş üzerinde ahşap korkuluklu ve dikmeli balkon, üzeri saçaktan taşırılarak üçgen alınlık şekline dönüşmüş saçakla son bulmaktadır. Girişin altında bodrum kapısıyla solunda bodrum penceresi vardır. Pencere İspanyol tipidir. Batı cephesindeki iki pencere geniş ve iki tane çatı penceresi vardır. Doğu cephesine ıslak hacimler eklenmiştir. Kuzey cephesi bahçeye bakmaktadır. Orijinal ve bugünkü kullanımı konuttur.</p>			

Envanter No: 80	Parsel No: 835-832	Yapım Tarihi: 1930	Türü: Konut
<p>Açıklamalar: Taş temel üzeri, ahşap karkas arası kerpiç dolgu tekniğiyle yapılmıştır. Kıрма çatısı alaturka kiremit örtülü bina, zemin ve I. kattan oluşmaktadır. Ana girişi kuzey cephesinden Kadılar Caddesine bakan çift kanatlı ahşap kapıdır. Pencere dikdörtgen formludur. Giriş kapısı üstünde pencere açıklığı, sağında servis penceresi vardır. Kapı üstünde iki ahşap konsolla desteklenen çıkması vardır. Orijinal ve bugünkü kullanımı konuttur.</p>			

Envanter No: 81	Parsel No: 817	Yapım Tarihi: ---	Türü: Konut
			
<p>Açıklamalar: Bina; zemin, I. ve II. kattan oluşmaktadır. Ana girişi batı cephesinden Kadılar Caddesine bakan çift kanatlı ahşap kapıdır. Pencereleleri dikdörtgen formludur. Doğu cephesinde I. ve II. kat testere dişi çıkmalıdır. Güney cephesinde ise çıkması ve çıkma üzerinde özel tasarımı pencereleleri vardır. Orijinal ve bugünkü kullanımı konuttur.</p>			

Envanter No: 82	Parsel No: 870	Yapım Tarihi: ---	Türü: Konut
			
<p>Açıklamalar: Yiğma taş üzerine, ahşap karkas arası kerpiç dolgu tekniğiyle yapılmıştır. Kıрма çatısı alaturka kiremit örtülü bina; bodrum, zemin ve I. kattan oluşmaktadır. Ana girişi güney cepheden Kadılar Caddesi'ne bakan içerlek sahanlıktaki çift kanatlı ahşap kapıdır. Bodrum girişi doğu cephesindeki çift kanatlı ahşap kapıdır. Bina dikdörtgen formlu giyotin ve İspanyol tipi pencerelidir. Ana giriş üstünde ahşap konsollarla desteklenen iki adet ahşap dikmeli balkon vardır. Saçak altı balkonun üzerinde profillendirilerek üçgen alınlık şeklini almıştır. Kat araları ahşap silme ve köşe dikmelidir. Batı cephesi sağır, I. katın kuzey cephesinin ortasında bir çıkma vardır. Bodrum katın kuzey cephesi servis pencerelidir. Orijinal ve bugünkü kullanımı konut olan yapı simetrik cepheli olup bahçe içindedir.</p>			

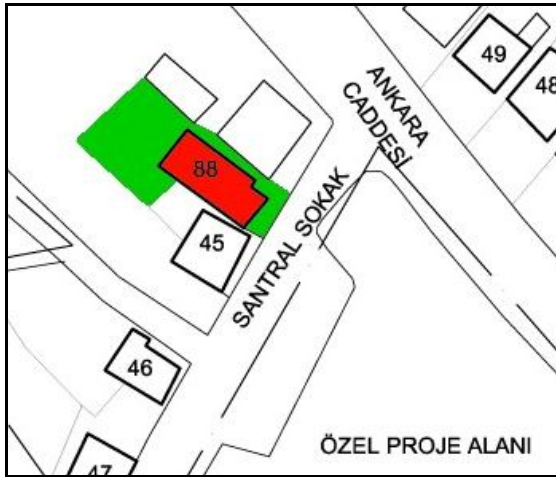

Envanter No: 83	Parsel No: 871	Yapım Tarihi: 1910	Türü: Konut
			
<p>Açıklamalar: Taş temel üzeri ahşap karkas arası kerpiç dolgu tekniğiyle yapılmıştır. Kıрма çatısı alaturka kiremit örtülü ve geniş saçaklı bina; bodrum, zemin ve I. kattan oluşmaktadır. Ana girişi güney cepheden Kadılar Caddesi'ne bakan çift kanatlı ahşap kapıdır. Bodrum girişi batı cephesindedir. Binanın pencereleri dikdörtgen formludur. Ana girişin üzerinde ahşap balkonun üzeri çatıdan taşırılarak şekillenmiş üçgen alınlıkla son bulmaktadır. Kuzey cephesi ahşap kaplıdır. Çevresel değeri olan binanın, plan özelliği yoktur. Orijinal ve bugünkü kullanımı konut olan bina simetrik cephelidir.</p>			

Envanter No: 84	Parsel No: 721	Yapım Tarihi: ---	Türü: Konut
			
<p>Açıklamalar: Bina; zemin, I. ve II. kattan oluşmaktadır. Ana girişi güney cephesinden Türbe Sokak'a bakan çift kanatlı ahşap kapı, tali girişi kuzey cephesindeki tek kanatlı ahşap kapıdır. Pencereleri dikdörtgen formludur. Ana girişin üstündeki ve çıkma arasındaki pencereler özel tasarımıdır. Binanın güney ve kuzey cephesi çift çıkmalıdır. Orijinal ve bugünkü kullanımı konut olan binanın arkasında bahçesi vardır.</p>			

Envanter No: 85	Parsel No: 815	Yapım Tarihi: ---	Türü: Konut
			
<p>Açıklamalar: Bina; zemin, I. ve II. kattan oluşmaktadır. Ana girişi doğu cephesinden Kadılar Caddesine bakan çift kanatlı ahşap kapıdır. Pencereleri İspanyol tipidir. Binanın kuzey cephesi çift çıkmalıdır. Orijinal ve bugünkü kullanımı konuttur.</p>			

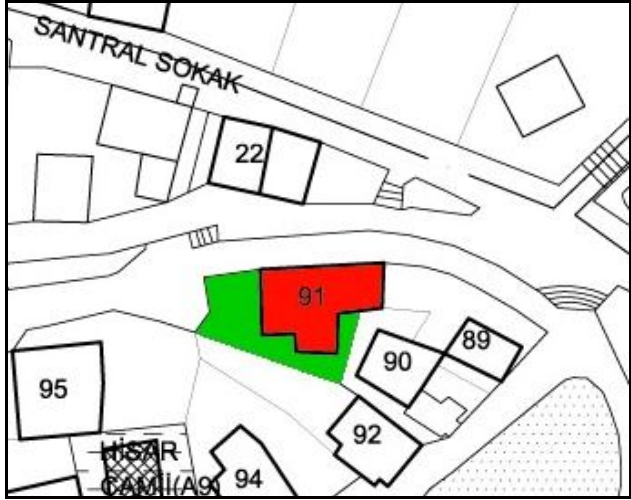

Envanter No: 86	Parsel No: 82	Yapım Tarihi: ---	Türü: Konut
			
<p>Açıklamalar: Taş temel üzerine, ahşap karkas arası kerpiç dolgu ve ahşap iskelet yapım tekniğinde yapılmıştır. Bina, konum, kütle oranları ve çıkmalarıyla bulunduğu sokağın köşesini tanımlamaktadır. Kıрма çatısı alaturka kiremit örtülü ve geniş saçaklı bina, zemin ve I. kattan oluşmaktadır. Ana girişi kuzey doğu cephesinden Gonca Sokak'a bakan çift kanatlı ahşap kapıdır. Dikdörtgen formlu pencerelerin zemin kattakilerden bazılarında ahşap kafesler kullanılmıştır. Orijinal ve bugünkü kullanımı konut olan binanın cephe elamanları iyi durumdadır.</p>			

Envanter No: 87	Parsel No: 111	Yapım Tarihi: 1940-45	Türü: Konut
			
<p>Açıklamalar: Taş temel üzerine, ahşap karkas arası kerpiç dolgulu bina, subasman seviyesine kadar yığma, zemin ve I. katlarda ise ahşap iskelet yapım tekniğinde yapılmıştır. Zemin ve I. kattan oluşmaktadır. Ana girişi batı cephesinden Fidan Sokak'a bakan çift kanatlı ahşap kapıdır. Giriş üzerinde ahşap balkon vardır. Zemin katta arazi eğimi kullanılarak farklı kotlarda oldukça fonksiyonel mekanlar elde edilmiştir. I. kat orta sofalı olup dört oda ve WC bulunmaktadır. Orta sofada ahşap göbekli, süslü tavan vardır. Orijinal ve bugünkü kullanımı konut olan binada mimari öğeler özgün durumdadır.</p>			

Envanter No: 88	Parsel No: 590	Yapım Tarihi: 1960	Türü: Depo
			
<p>Açıklamalar: Taş temel üzerine, ahşap karkas arası kerpiç dolgulu bina, ahşap iskelet yapım tekniğinde yapılmıştır. Taraklı'nın ilk sinema binası olan bina, zemin ve I. kattan oluşmaktadır. I. kat girişi güney cepheden Santral Sokak'a bakan merdivenle çıkılan, zemin kat girişi ise yine aynı cephedeki tek kanatlı ahşap kapıdır. Pencereleleri dikdörtgen formludur. Bina cephe elemanları ile sokağa katlıda bulunmakta ve her katta tek hacim vardır. Orijinal kullanımı sinema, bugünkü kullanımı depo olan binanın kuzey cephesi bahçeye bakmaktadır.</p>			

Envanter No: 89	Parsel No: 627	Yapım Tarihi: ---	Türü: Konut
			
<p>Açıklamalar: Zemin kat yığma, üst kat ahşap karkas tekniğinde yapılmıştır. Bitişik konumda, konut fonksiyonlu iki ayrı bina zemin ve I. kattan oluşmaktadır. Ana girişi kuzeybatı cephedeki tek kanatlı ahşap kapıdır. Üst katta pencereler dikey dikdörtgen formda olup üç farklı pencere tipi vardır. Binalardan güney doğu cephesinde, cephe boyunca çıkması mevcut olup diğerinde çıkma yoktur. Yöresel ve geleneksel mimari dokuya sahip bina, kente hakim bir noktada yer almaktadır. Orijinal kullanımı konut olan binanın I. katı konut, zemin katı depo ve kiler olarak kullanılmaktadır.</p>			

Envanter No: 90	Parsel No: 628	Yapım Tarihi: ---	Türü: Konut
			
<p>Açıklamalar: Zemin katta yığma, üst katta ahşap karkas tekniğinde yapılmıştır. Bitişik nizamdaki bina, zemin ve I. kattan oluşmaktadır. Ana girişi güney batı cephesindedir. Zemin katta pencereler dikey dikdörtgen formda olup pencere sistemi giyotindir. I. katı konut, zemin katı depo ve kiler olarak kullanılmaktadır. Yöresel ve geleneksel mimari dokuya sahip bina kente hakim bir noktada yer almaktadır. Binanın güney doğu cephesine sonradan eklenti yapılmıştır. Orijinal kullanımı konut olan binanın I. katı konut, zemin katı depo ve kiler olarak kullanılmaktadır.</p>			

Envanter No: 91	Parsel No: 629	Yapım Tarihi: ---	Türü: Konut
			
<p>Açıklamalar: Zemin katta yığma, üst katta ahşap karkas tekniğinde yapılmıştır. Ayrık nizamdaki bina, asma katlı hayat bölümüyle üst kattaki konut bölümünden oluşmaktadır. Ana girişi güney cephesindedir. Binanın kuzey cephesinde iki tane çıkma vardır. Üst kat pencereleri dikey, dikdörtgen formda ve giyotin sistemli olup, iki çıkma arasındaki pencereler kemerlidir. Yöresel ve geleneksel mimari dokuya sahip bina kente hakim bir noktada yer almaktadır. Çatısında ve cephesinde deformasyonlar mevcuttur. Binaya bitişik konumda tek katlı müştemilat vardır. Müştemilat; kepenk sistemiyle de geleneksel ve yöresel mimari karakteri yansıtmaktadır. Orijinal ve bugünkü kullanımı konuttur.</p>			

Envanter No: 92	Parsel No: 630	Yapım Tarihi: ---	Türü: Konut
			
<p>Açıklamalar: Zemin katta yığma, üst kat ahşap karkas tekniğinde yapılmıştır. Ayrık nizamdaki bina; zemin, I. ve çatı katından oluşmaktadır. Ana girişi güney cephesinden merdivenle çıkılan sahanlıktaki çift kanatlı ahşap kapı, tali girişi ise kuzey cephesindeki tek kanatlı ahşap kapıdır. Üst kat pencereleri dikey dikdörtgen formda ve giyotindir. Yöresel ve geleneksel mimari dokuya sahip bina, kente hakim bir noktada yer almaktadır. Yapının restorasyonu yapılmıştır. Orijinal kullanımı konut olan bina, bugün Taraklı'ya gelen üst düzey yöneticiler için özel pansiyon olarak kullanılmaktadır.</p>			

Envanter No: 93	Parsel No: 633	Yapım Tarihi: ---	Türü: Konut
			
<p>Açıklamalar: Zemin katta yığma, I. katta ahşap karkas tekniğinde yapılmıştır. Çatısı ahşap olup Marsilya tipi kiremit kaplı bina, zemin ve I. kattan oluşmaktadır. Ana girişi güney cephesindeki tek kanatlı ahşap kapı, tali girişi kuzey cephesindeki tek kanatlı ahşap kapıdır. Binanın pencereleri dikey dikdörtgen formdadır. Ancak güney cephedeki iki adet pencere değişerek özgün halini yitirmiştir. Bitişik nizamdaki binanın batı cephesi sağır olup ahşap kaplamadır. Binanın güney cephesinin sol tarafına sonradan müstemilat yapılmıştır. Yöresel ve geleneksel mimari dokuya sahip bina, kente hakim bir noktada yer almaktadır. Orijinal ve bugünkü kullanımı konuttur.</p>			

Envanter No: 94	Parsel No: 634	Yapım Tarihi: ---	Türü: Konut
			
<p>Açıklamalar: Zemin katta yığma, I. katta ahşap karkas tekniğinde yapılmıştır. Bina zemin ve I. kattan oluşmaktadır. Ana girişi güney cephesindeki çift kanatlı ahşap kapıdır. Pencereleri dikdörtgen formda ve giyotin sistemdedir. Kuzey cephesinde binanın mimari açıdan yöresel kimliğini ortaya koyan üçgen alınlıklı açık çıkması vardır. Bitişik nizamdaki binanın ihtiyacını karşılayacak nitelikte bir köy fırını vardır. Binanın dış cephelerinde önemli deformasyonlar vardır. Yöresel ve geleneksel mimari dokuya sahip bina kente hakim bir noktada yer almaktadır. Orijinal kullanımı konut olan binanın I. katı konut, zemin katı depo ve kiler olarak kullanılmaktadır.</p>			

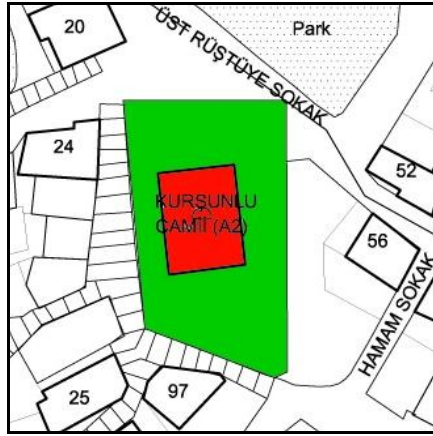
Envanter No: 95	Parsel No: 636-637	Yapım Tarihi: ---	Türü: Konut
			
<p>Açıklamalar: Ahşap karkas arası kerpiç dolgu tekniğinde yapılmıştır. Çatısı alaturka kiremit örtülü bina, zemin ve I. kattan oluşmaktadır. Ana girişi güney cephesindeki çift kanatlı ahşap kapıdır. İki ayrı parselde oturan, ayrık nizamdaki binaya iki parselden de girilmektedir. 637. parseldeki kısma kuzey cephedeki çift kanatlı ahşap kapıyla, 636. parselde kuzey cephedeki tek kanatlı ve güney cephedeki çift kanatlı ahşap kapıyla girilmektedir. Ayrıca bina içinde de geçiş vardır. Pencereler dikey dikdörtgen formda ve giyotin sistemlidir. 636. parseldeki binanın kuzey cephesinin I. katının bir kısmı ahşap kaplamalıdır. 636. parselin güney cephesine bitişik konumda bir eklenti yapılmıştır. Yöresel ve geleneksel mimari dokuya sahip bina, kente hakim bir noktada yer almaktadır. Orijinal kullanımı konut olan binanın I. katı konut, zemin katı depo ve kiler olarak kullanılmaktadır.</p>			

Envanter No: 96	Parsel No: 638	Yapım Tarihi: ---	Türü: Konut
			
<p>Açıklamalar: Zemin katta yığma, üst katta ahşap karkas tekniğinde yapılmıştır. Bina, zemin ve I. kattan oluşmaktadır. Ana girişi güney cephesindeki tek kanatlı ahşap kapıdır. Ayrık nizamdaki binanın özgün hali bozulmasına rağmen geleneksel mimari ve yörenin özgün doku karakterinden izler taşımakta ve çevresel değerler açısından önemlidir. Bozulan güney cephesinde mimari açıdan yöresel kimliği ortaya koyan üçgen alınlıklı açık çıkma vardır. Yöresel ve geleneksel mimari dokuya sahip bina kente hakim bir noktada yer almaktadır. Orijinal ve bugünkü kullanımı konuttur.</p>			

Envanter No: 97	Parsel No: 661	Yapım Tarihi: ---	Türü: Konut
<p>Açıklamalar: 18. yy. sonu – 19. yy. başında yapıldığı tahmin edilen yapının zemin katı yığma, üst katı ahşap kerpiç dolgu tekniğinde yapılmıştır. Ana girişi güney cephedeki çift kanatlı ahşap kapı, tali girişi kuzey cephesindeki tek kanatlı ahşap kapıdır. Pencereleleri dikey dikdörtgen formlu ve giyotin sistemlidir. Ancak pencereleleri özgünlüğünü yitirerek bozulmuştur. Tepe pencereleleri alçıyla oluşturulmuştur. Yöresel ve geleneksel mimari dokuya sahip binanın köşe trompu vardır. Orijinal ve bugünkü kullanımı konuttur.</p>			

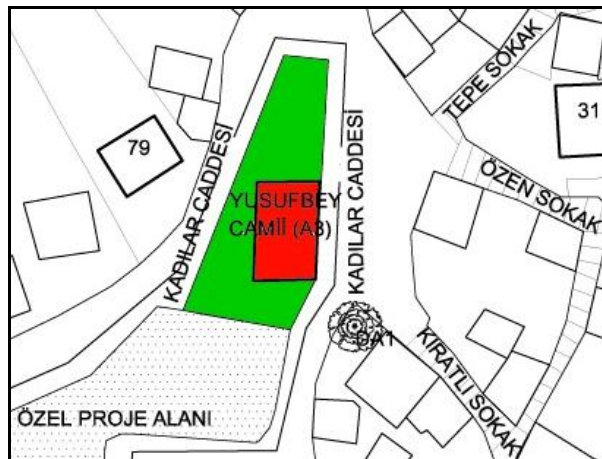
Envanter No: A1	Parsel No: 256	Yapım Tarihi: 1960	Türü: Camii
<p>Açıklamalar: Yığma taş temel üzerine, yığma tuğla tekniğinde yapılmıştır. Kıрма çatılı bina iki kat pencereli, alt kat pencereleri dikdörtgen, üst kat pencereleri kemerlidir. Hiç onarım görmemiş olan bina bakımlı ve ana girişi kuzey cephedeki çift kanatlı ahşap kapıdır. Dikdörtgen planlı bina büyük bir bahçe içinde ve bahçenin etrafı taş duvar çevrili ve bahçeye de batıdaki demir kapıdan girilmektedir. Bahçenin kuzeyinde şadırvan vardır. Son cemaat yeri sonradan kapatılan yapının, içte güney duvarda mihrap, minber ve vaaz kürsüsü, dışta batı cephesinde minaresi vardır.</p>			

Envanter No: A2	Parsel No: 674	Yapım Tarihi: 16y.y	Türü: Camii
-----------------	----------------	---------------------	-------------

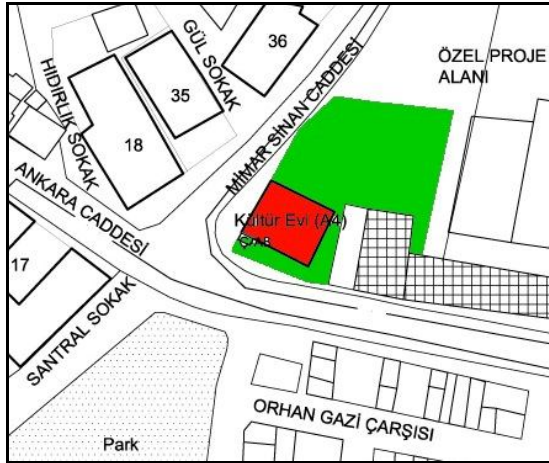
Açıklamalar: Taştan yapıma, kare planlı, son cemaat yeri revaklı ve üç kubbeli, ana bina tek kubbeli, kubbe üzeri kurşun kaplamalı, ön cephesinde bahçe içinde şadırvan vardır. Doğusu ve güneyi hazire olarak kullanılmış, dört tarafını duvarlar çevrilmiştir. Bugün camii olarak kullanılan bina, iyi korunmuş olmakla beraber, son cemaat yerindeki sütun başlıklarından ikisi çatlamış ve kırılacak duruma gelmiştir. Bahçeye giriş caminin etrafını çevreleyen ve sonradan yapılmış olan taş duvarın doğu cephesindeki kapı ile sağlanmaktadır. Üç kubbeli ve revaklı son cemaat yerinin iki yanı podyum şeklindedir. Adı onarımlar yapılmıştır. Camiye kuzey yönden revaklı son cemaat yerinin ortasından geçilerek orijinal ahşap oymalı kapıdan girilmektedir. Kare planlı olan bu bölümün üzeri kubbeye kaplıdır. Köşelerde, kubbeye geçiş elemanı olan tromplar yer almaktadır. Mihrap ve Minber taştan yapıma olup, oymalı ve geometrik bezeklidir. Tüm yapının taş araları kurşunla takviye edilmiştir. Caminin doğu güneyindeki hazirede en eski Hicri 1100 tarihli mezar taşlarına rastlanmaktadır.

Envanter No: A3	Parsel No: 885	Yapım Tarihi: 1900	Türü: Camii
-----------------	----------------	--------------------	-------------

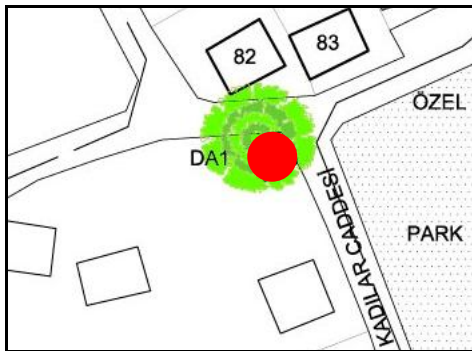
Açıklamalar: Taş temel üzerine, yığma tuğla tekniğinde yapılmıştır. Kıırma çatısı Marsilya tipi kiremit kaplı binanın girişi kuzey cephedeki ahşap oymalı çift kanatlı ahşap kapıdır. Bir avlu içindeki dikdörtgen planlı bina bakımlıdır. Son cemaat yeri kapatılmış olan caminin ana mekanının tavan ve tabanı ahşaptır. Ana mekanın güneyinde asma bir ahşap ara kat vardır. Güneyde minber, mihrap ve vaaz kürsüsü vardır. Minber, vaaz kürsüsü ve ana mekanın kubbesi ahşaptır. Caminin bahçesinin kuzeyinde şadırvan, güneyinde hazire ve caminin batısında minare vardır.

Envanter No: A4	Parsel No: 262	Yapım Tarihi: 1907	Türü: Kültür Evi
-----------------	----------------	--------------------	------------------

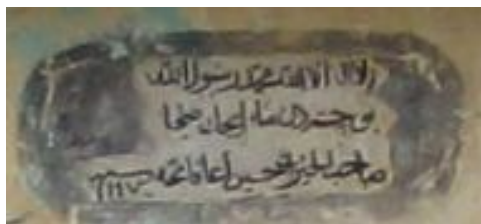

Açıklamalar: Taş temel üzerine, ahşap karkas tekniğinde yapılmıştır. Kıрма çatılı bina; bodrum, I. ve II. katlardan oluşmaktadır. Bina hafif meyilli bir arazide kurulmuş olduğundan dolayı güney cepheden üç, kuzey cepheden iki katlı olarak görülmektedir. Ana girişi güney cephesinden Ankara Caddesi'ne bakan iki yandan merdivenle çıkılan podyumdaki çift kanatlı ahşap kapıdır. Tali girişi ise kuzey cephedeki ahşap kapıdır. Bodrum girişi batı cepheden Mimar Sinan Caddesi'ne bakan tek kanatlı ahşap kapıdır. Ana giriş ve tali giriş I. katta boydan boya uzanan sofaya açılmakta ve sofanın iki yanında odalar vardır. II. kata, I. katın sofasının kuzeyindeki ahşap merdivenle çıkılmaktadır. II. kat sofasının iki kenarında odalar, doğusunda balkon vardır. II. kattın güney cephesinde bir çıkma vardır. Balkon ve çıkmanın kenarlarında ahşap süslemeler yer almaktadır. Ayrıca çıkıntılı olan saçakları tutan ahşap konsollar bulunmaktadır. Orijinal kullanımı okul iken restore edilerek belediye binası olarak kullanılan bina bugün Kültür Evi olarak kullanılmaktadır. Adi onarımlar ile çatı ve balkon taşıyıcıları değiştirilmiştir.

Envanter No: A5	Parsel No: 1147	Yapım Tarihi: Hicri 1147	Türü: Çeşme
-----------------	-----------------	--------------------------	-------------

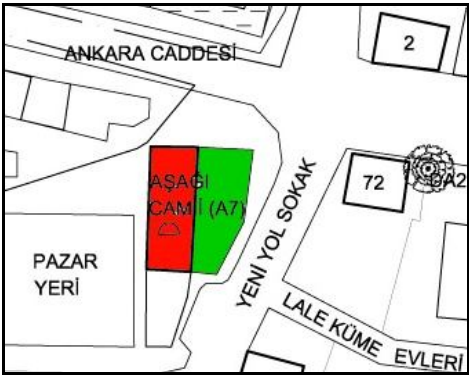

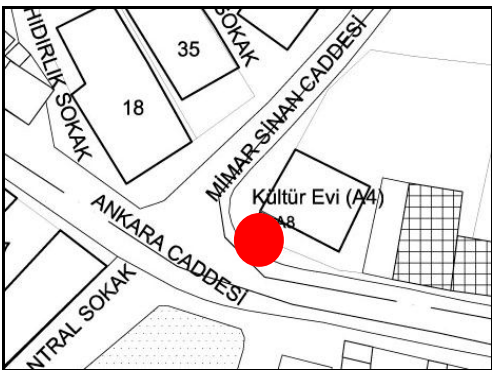

Açıklamalar: Kare planlı ve taştan yapılan çeşmenin kurnası kuzeyden olup kurna üstünde kitabe vardır. Çeşmenin çatısı sonradan betonarme yapılmış ve dış yüzeyi sıvanmıştır.

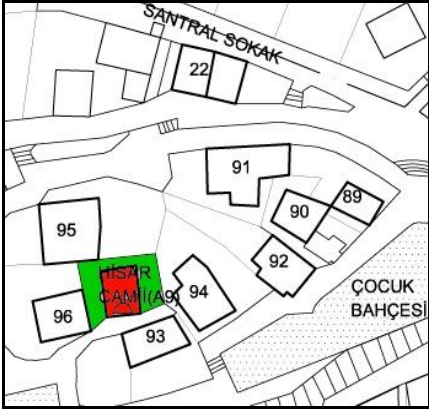

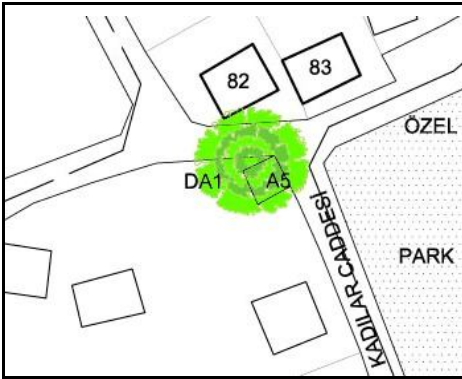

Kitabe: “La ilahe illallah Muhammed’un rasulullah;
Bu çeşmeden ma içen salihan sahibul hayrat
hüseyin ağa ya el Fatiha sene: 1170” yazmaktadır.
Manası: “Allahdan başka ilah yoktur Hz. Muhamet
onun elçisidir. Bu çeşmeden su içen salihler, hayır
sahibi Hüseyin Ağaya (ruhuna) fatiha. Hicri 1170
senesi” (Çeviren: Seyfullah Coşkun).

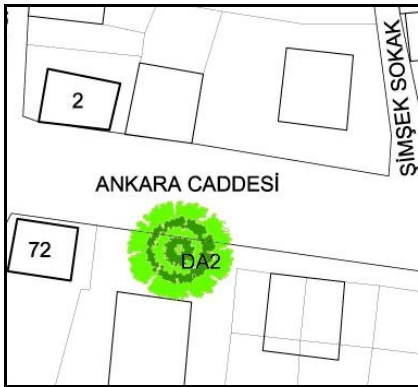

Envanter No: A6	Parsel No: 694	Yapım Tarihi: ----	Türü: Hamam
			
<p>Açıklamalar: Moloz taşından yapılmıştır. Ana girişi kuzeydoğu cephesindedir. Hamamda sıcak ve soğuk su vardır. Kuzeyinde bir külhan vardır. Orjinal kullanımı hamam olan bina, bugün kullanılmamaktadır.</p>			

Envanter No: A7	Parsel No: 443	Yapım Tarihi:	Türü: Camii
			
<p>Açıklamalar: Girişi Kuzey Cepheden Ankara Caddesi'ne bakan çift kanatlı ahşap kapıdır. Bina meyilli bir arazide kurulduğu için kuzey cepheden iki, güney cepheden üç kat pencerelidir. Yapının kuzey cephesinde, girişin iki yanında podyum vardır. Caminin kuzeyinde minare vardır.</p>			

Envanter No: A8	Parsel No: ---	Yapım Tarihi: ---	Türü: Çeşme
			
<p>Açıklamalar: Kesin yapım tarihi bilinmemektedir. Çeşitli zamanlarda gördüğü onarımlar sonucu orijinalliğini yitirmiştir.</p>			

Envanter No: A9	Parsel No: 635	Yapım Tarihi:	Türü: Camii
			
<p>Açıklamalar: Yığma tekniğinde yapılmıştır. Cami geleneksel kent dokusunun yoğun olduğu bölgede yer almaktadır. Özgün bir mimariye sahip olan caminin ölçeği dikkate alındığında, geleneksel kent dokusuyla uyumlu bu oranlarıyla ve özellikle minaresiyle birlikte korunması gereken anıtsal nitelikli bir yapıdır. Zaman içinde değişikliğe uğramış ancak minaresi özgündür. Çatı ve tavanı ahşaptır.</p>			

Envanter No: DA1	Parsel No:	Yapım Tarihi:	Türü: Çınar
			
<p>Açıklamalar: İri gövdeli, gövde ikiye ayrılmıştır. L asırdan fazla yaşı olan çınarın gövdesinde bir oyuk bulunmaktadır.</p>			

Envanter No: DA2	Parsel No:	Yapım Tarihi:	Türü: Çınar
			
<p>Açıklamalar: Ulu Cami Mahallesi'nde, Aşağı Cami'nin doğusunda yer almaktadır. Yaklaşık 20 m boyunda tek gövdeden çıkan dallardan oluşmaktadır.</p>			

BÖLÜM 5

SONUÇ VE ÖNERİLER

Ülkemiz tarihi değerler açısından dünyanın en zengin ülkelerinden biridir. Zaman içerisinde sayısız uygarlığa vatan olmuş ülkemizde zengin tarihi geçmişin izleri korunmalıdır. Ancak bu konudaki sınırlı olanaklar nedeniyle yapılara sahip çıkma, koruma ve gelecek kuşaklara aktarmada eksiklikler olmaktadır. Oysa bu değerler tüm insanlığın ortak mirası olan eserlerdir. Dolayısıyla tarihi ve kültürel mirasın yaşatılarak geleceğe iletilmesi büyük önem taşımaktadır.

Tarihi yapıların korunmasının en kolay yolu, yapının yaşatılarak korunmasıdır. Yapının yaşatılarak korunmasında özgün işlevinin sürdürülmesi sağlanmalıdır. Günümüzün yaşam koşulları ve sosyal yapının değişimi, pek çok yapıda bu olanağı ortadan kaldırmaktadır. Bu durumda yapının mimarisine, mekan kurgusuna ve konumuna uygun ikincil işlevlerle kullanımı sağlanmalıdır. Söz konusu kullanımın turistik amaçlı olması ise pek çok yapıya ve dokuya uygun olmaktadır. Burada dikkat edilmesi gereken konu, turizmin amaç değil araç olması ve tarihi yapının doğru ve dengeli kullanımınıdır.

5.1 TARAKLI TARİH KENT DOKUSUNUN MEVCUT DURUMUNA İLİŞKİN ANALİZ SONUÇLARI

Taraklı'da yapılan fiziksel analizler sonucunda yerleşmenin çoğunun 19. yy. sivil mimari örneklerinden oluştuğu belirlenmiştir. Böylesine yoğun bir tarihi dokuya sahip Taraklı'da bugüne kadar restorasyon çalışması yapılmadığı saptanmıştır. Halen Valiliğin başlatmış olduğu restorasyon çalışması devam etmektedir. Gerek halkın gerekse de yerel yönetimin tarihi değerleri koruma bilinci yeni oluşmaktadır.

Yerel yönetimin Taraklı'yı tanıtmaya çalışmalarında geç kalması ve bu geç kalmışlık "Taraklı'da Mühürlenmiş Zamanlar" isimli tanıtım CD'si ve hazırlanan broşürlerle telafi etmektedir.

Ayrıca, yerel yönetimin yalnız Taraklı halkına hizmet amacıyla hazırladığı Geyve bağlantılı Adapazarı otobüs seferleri yerli ve yabancı turistlerin Taraklı'yı günübirlik ziyaret etmesini sağlayamamaktadır.

Taraklı'daki yeni yapılaşmanın, tarihi dokunun karakteristik özellikleri ile uyumlu yapısal biçimlenme, oranlar ve öğelerle birlikte ele alındığında kültürel kimliği sürdürebilecek nitelikte olmadığı gözlenmiştir.

Konutlardaki değişimler sonucu; sokaklar, uzun tarihi süreç içinde sosyal ve fiziksel açıdan değişime uğramaktadır. Konutların kullanıcıları değişmekte ve bugün sokak sakinlerinden bir kısmı Taraklı'da doğup büyüyen, bir kısmı da çevre köy ve ilçelerden gelenlerden oluşmaktadır. Yaşam şekli değiştiğinden bazı mekanlar ve öğeler önemlerini yitirirken, yeni mekan ve öğelere ihtiyaç duyulmaktadır. Bu nedenle, bazı mekanların kullanım amacı değişmekte ve yeni öğeler ilave edilmektedir. Bunun sonucunda:

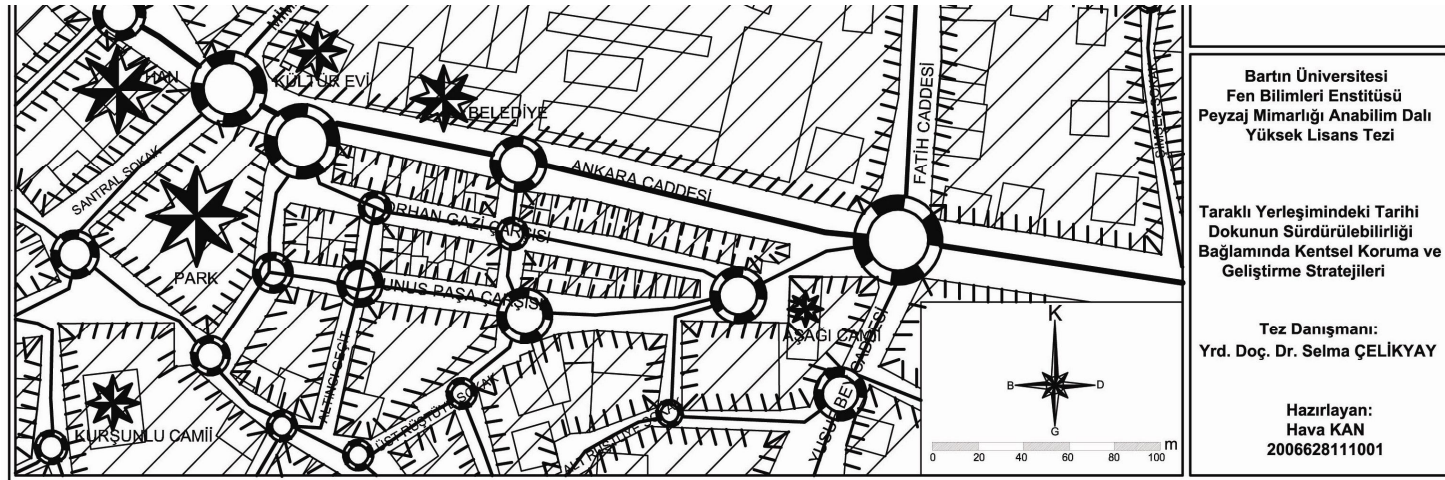
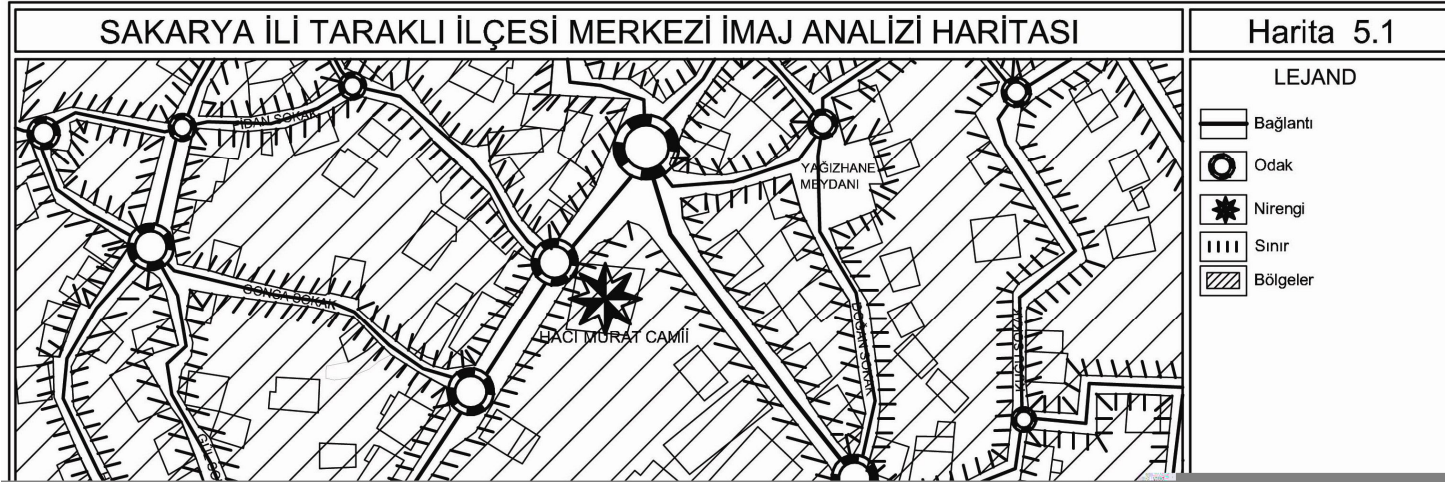
- Zemin katlarda bulunan mutfaklar iptal edilerek, üst katta bir oda mutfak olarak düzenlenmekte,
- Odalardaki ocaklar kullanılmadığından, soba için dış duvarlara baca delikleri açılmakta, hatta ocakların yerini elektrikli ya da tüplü fırınlar almakta,
- Büyük olan evler içten ikiye bölünmekte,
- Dikdörtgen boyutlu giyotin pencereler yerini geniş "asri" pencerelere bırakmakta,
- Onarım sırasında cepheler çimento harcı ile sıvanarak, parapet ve kat silmeleri yok edilmekte,
- Cephede yeni pencereler ya da kapılar açılmaktadır.

5.1.1 İmaj Analizi

Kevin Lynch kuralına göre Taraklı'nın tarihi merkezine ilişkin imaj analizi haritası hazırlanmıştır. Bu haritada Kevin Lynch'in kent imajı algısına göre bağlantılar, sınırlar, nirengiler, odaklar ve bölgeler ifade edilmektedir (Harita 5.1).

Bu haritaya göre Taraklı'nın temel bağlantısı Ankara Caddesi'dir. Önemli odakları; Mimar Sinan Caddesi'nin, Fatih Caddesi'nin, Yusuf Bey Caddesi'nin, Orhan Gazi ve Yunus Paşa Çarşıların Ankara Caddesi'yle kesiştiği noktalar ile Fatih Caddesi'nin Mimar Sina Caddesi'yle kestiği noktadır. Yer işareti niteliğindeki nirengileri camiler (Hacı Murat, Aşağı

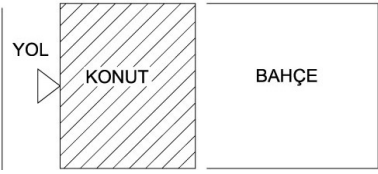
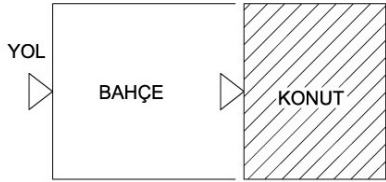
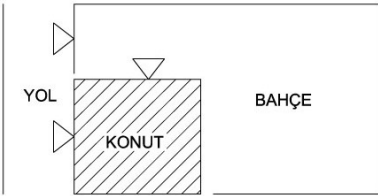
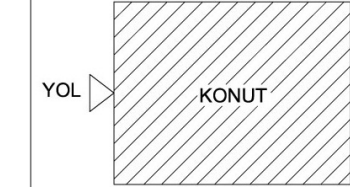
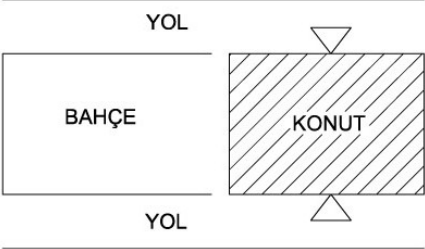
ve Kurşunlu), Taraklı Belediye Binası han ve kültür evidir. Göynük çayı Taraklı'da önemli bir sınır elemanıdır. Merkezdeki sınır elemanları yapı adalarının sokaklara dönük yüzlerini oluşturan bina cepheleridir. Bazen yola bitişik ön bahçesiz binalar bazen de binaların bahçe duvarları kamusal alan ile özel alan arasında sınır oluşturmaktadır. Bölgeler ise cadde ve sokak aralarında kalan yapı adalarından oluşmaktadır.

Şekil 5.1 Taraklı merkezi imaj analizi haritası

5.1.2 Sokak-Parsel-Bina İlişkisi

Taraklı'da geleneksel dokunun bulunduğu bölgelerde yapılan çalışmalarda şu tip sokak-parsel-bina ilişkisi olduğu saptanmıştır (Şekil 5.2):

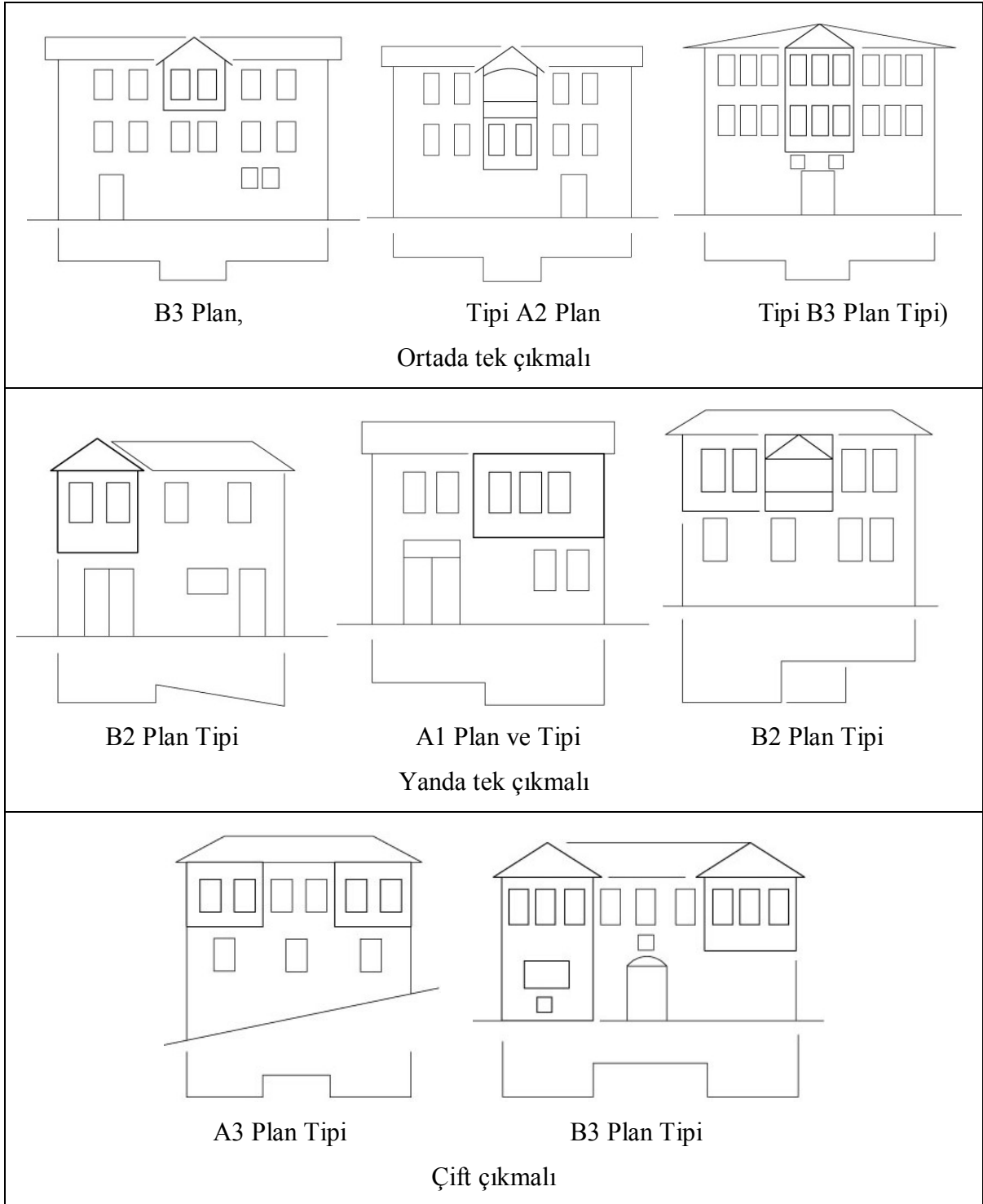
	Bina parselin sokak kısmında yer alır. Bu durumda bina doğrudan sokaktan girilmekte, bahçe binanın ve parselin arka kısmında yer almaktadır.
	Bina alçak duvarlarıyla sokağa cephe veren bahçeden geçilerek girilir.
	Bina ve bahçe sokak sülüetine katılacak şekilde, bina girişi ve bahçe girişi ayrı olup, binaya bahçedende girilmektedir.
	Bina, parselin tamamını ya da tamamına yakın bir alanı kaplamaktadır.
	Eğimin fazla olduğu geleneksel dokuda binaya birbirine paralel iki cepheden ve farklı katlardan girilmekte, bahçe binanın yan tarafında yer almaktadır.

Şekil 5.2 Sokak – parsel – bina ilişkisi (Çizen: Hava Kan 2009).

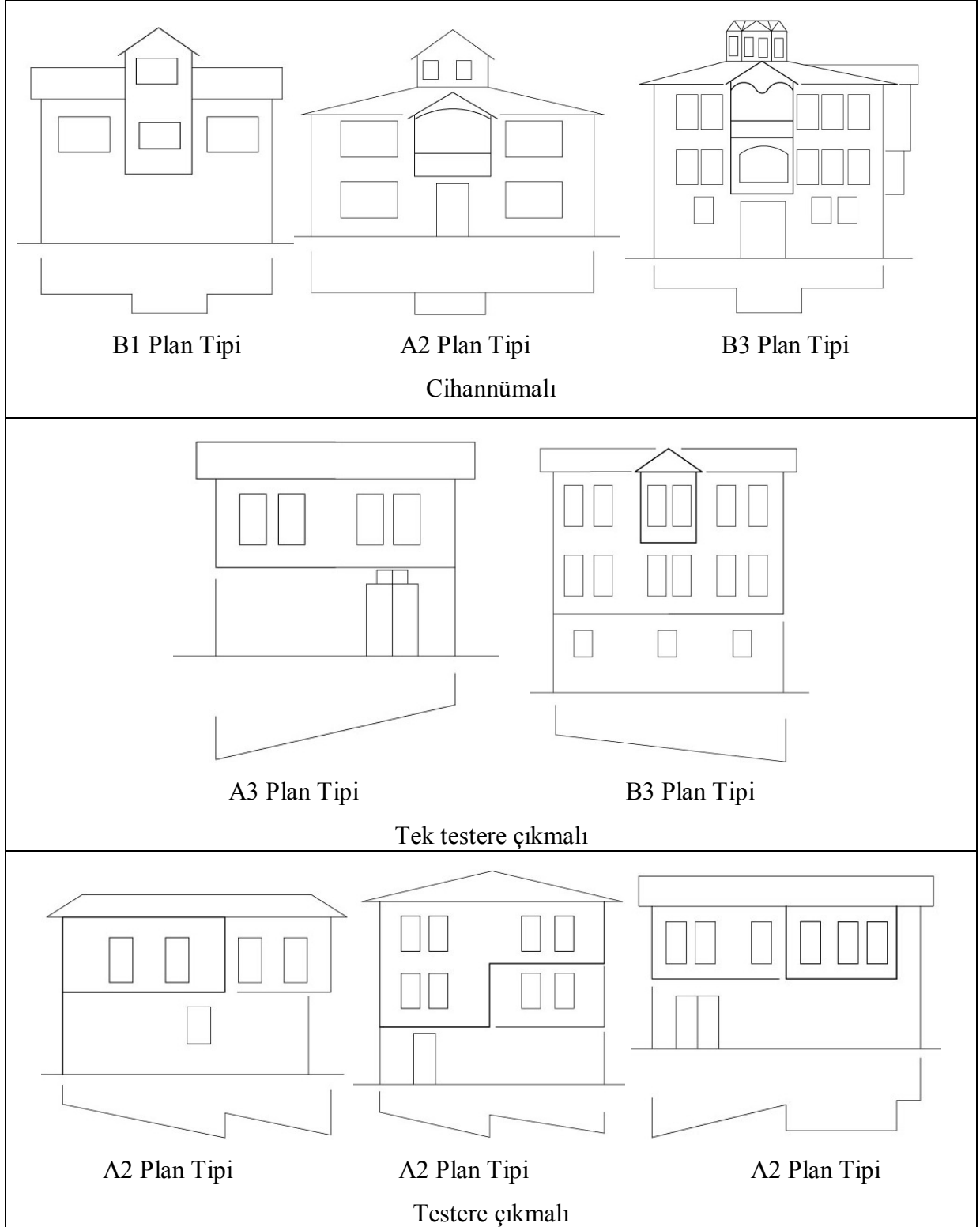
5.1.3 Plan Şemaları ve Bina Tipolojileri

Taraklı'da yapılan tipolojik etütler sonucunda geleneksel mimari plan tipi belirlenmiştir. Bu araştırma sonucunda Taraklı'daki binaların ortada tek çıkmalı, yanda tek çıkmalı, çift çıkmalı,

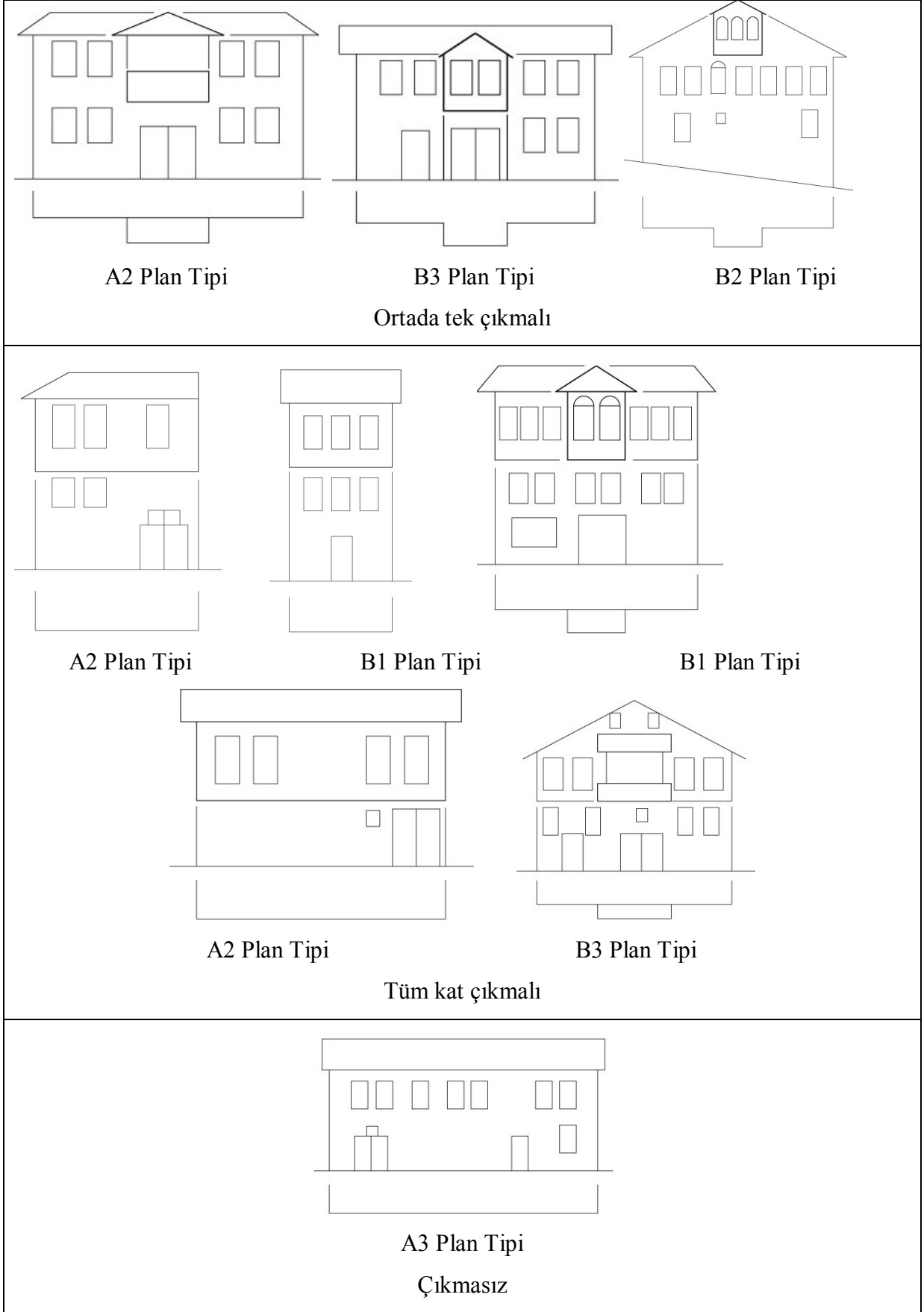
cihannümalı, tek testere çıkmalı, testere çıkmalı, tüm kat çıkmalı ve çıkmasız oldukları belirlenmiştir. Bu bina tipolojileri şekil 5.3’de verilmiştir.

Şekil 5.3 Taraklı geleneksel ve öneri plan tipi ve tipolojisi (Çizen: Hava Kan 2009).

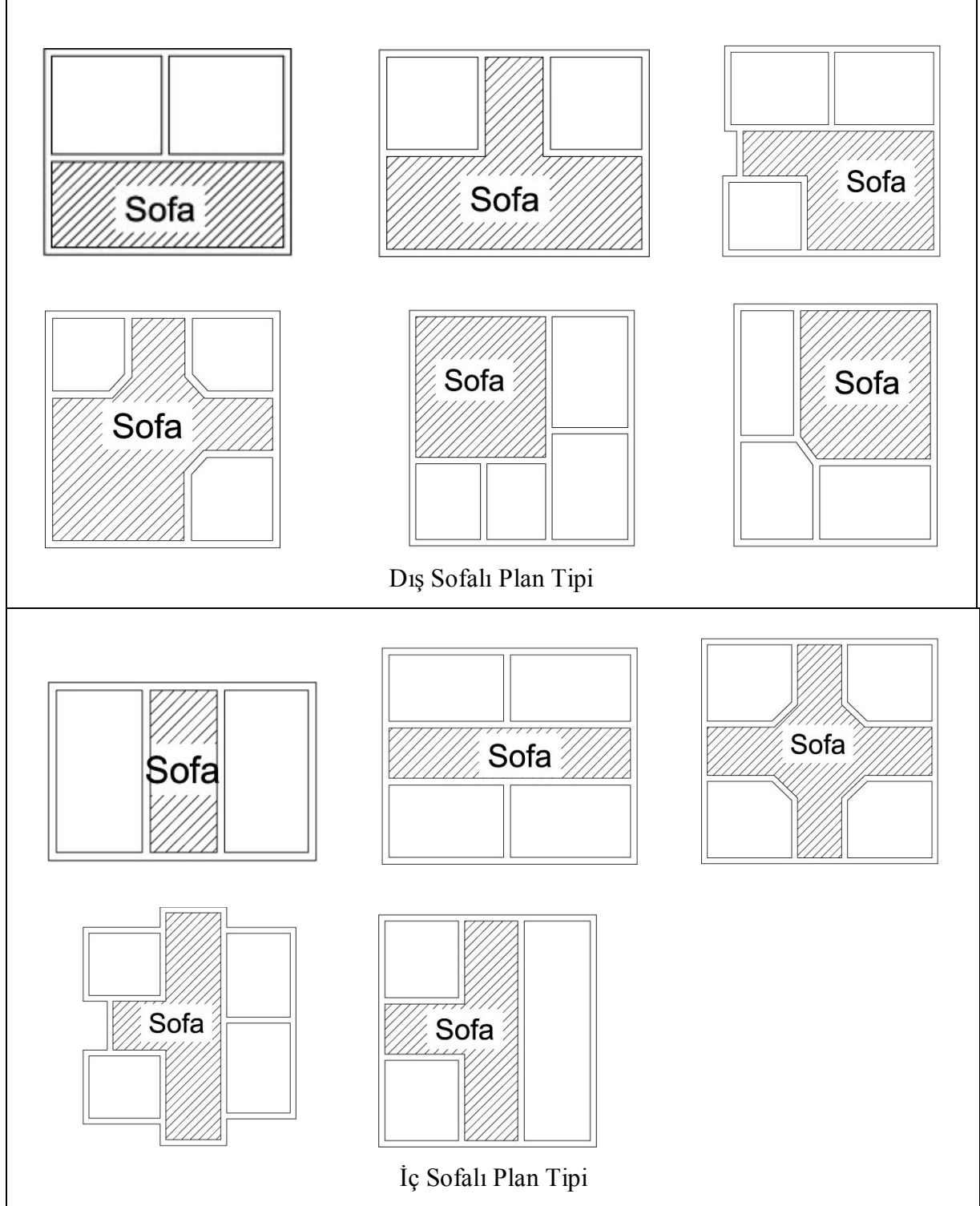

Şekil 5.3 (devam ediyor).

Şekil 5.3 (devam ediyor).

Taraklı'da yapılan incelemeler sonucunda geleneksel mimari plan tipi belirlenmiştir. Bu incelemeler sonucunda Taraklı Evleri iç sofalı ve dış sofalı olarak iki şekilde gruplanmıştır. Bu gruplama şekil 5.4'te verilmiştir.

Şekil 5.4 Taraklı evi plan tipleri (Çizen: Hava Kan 2009).

5.2 TARAKLI TARİHİ KENT DOKUSUNA İLİŞKİN SÜRDÜRÜLEBİLİR KORUMA VE GELİŞTİRME ÖNERİLERİ

Taraklı'da "Taşınmaz Kültür ve Tabiat Varlıkları Yüksek Kurulu" tarafından Taraklı'da tespit ve tescil çalışmalarının yapılması, koruma bölgelerinin saptanması ve pilot alanlar seçilerek kentsel tasarım projelerinin geliştirilmesi; ayrıca tarihi değerlerin korunması için halkın katılımının sağlanması ve teşvik edilmesi gerekmektedir. Mal sahiplerine yapılarının bakım ve onarımı için teknik yardımların yapılması ve kredi desteği verilmesi de korumanın gerçekleşmesi için en önemli konulardan biridir.

Taraklı tarihi dokusunun tanıtılması amacıyla il merkezinde sergiler düzenlenmeli, tanıtım afişleri asılmalı, bölge kurulları ve belediyeler halk için basit resimli kitaplar yayınlamak halkı eğitmeli, televizyonda yapılan programlarla buna dikkat çekilmeli, eski eser yasalarını anlama kılavuzu çıkartılarak, halkın bilgilenmesi ve bilinçlendirilmesi sağlanmalı ve hafta sonları özel otobüs seferleri düzenlenerek gününbirlik ziyaretlerin yapılması sağlanmalıdır. Taraklı tanıtımın ülke geneline yayılması için yazılı ve görsel basında reklamlar verilmeli ve tanıtımlar yapılmalıdır.

5.2.1 Koruma Bölgeleri Önerisi

Taraklı'da, Hacı Murat Mahallesi'nin güney kesimi, tarihi dokunun yerini yeni yapılaşmaya terkettiği; Hacı Murat ve Ulu Cami Mahalleleri'nin doğu ve batısı ise yeni yerleşmelerin yoğunlaştığı bölgeleri oluşturmaktadır.

Yusuf Bey Mahallesi, Ulu Cami Mahallesi'nin güney-kuzey aksı üzerinde kalan alanla, Hacı Murat Mahallesi'nin merkezi dışında güney-kuzey aksı üzerinde kalan alan, Taraklı geleneksel dokusunun özgün örneklerinin yoğunlaştığı bölgeyi oluşturmaktadır.

Eski dokunun yoğunlaştığı kesimlerde yapılan incelemeler sonucunda; sivil mimari örneklerinin karakteristik özelliklerini en az yitirdiği, değişim ve yeniden yapımların az olduğu, sadece evleriyle değil; sokak dokusuyla da gelenekselliğini büyük ölçüde koruyan ve yenileşme etkilerinin az olduğu Yusuf Bey Mahallesi ve Ulu Cami Mahallesi'nin güney kesiminin "1.Derecede Koruma Bölgesi" olarak belirlenmesi gerekmektedir.

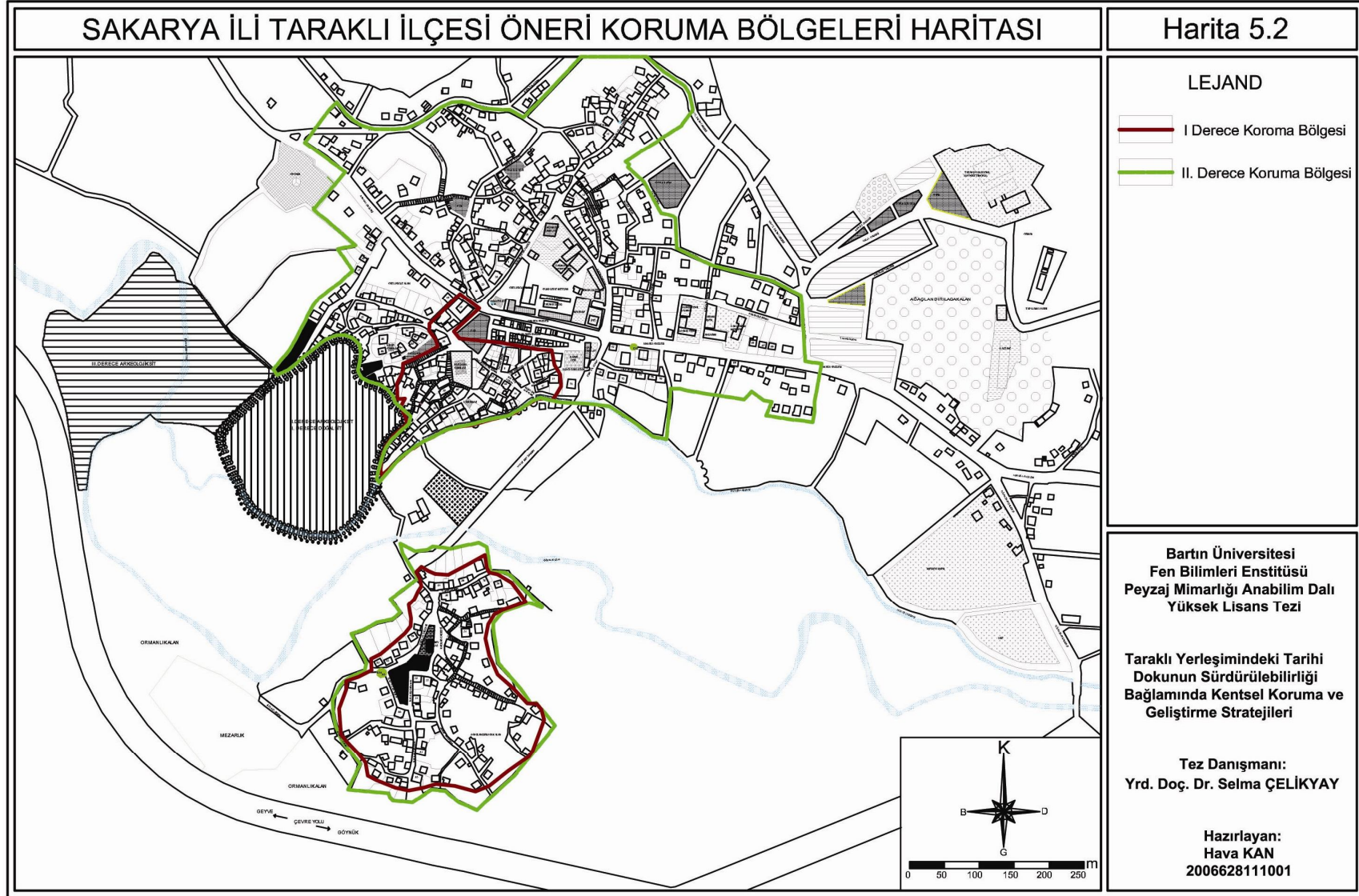
Önerilen 1.Derecede Koruma Bölgesi'nin kuzeyinde kalan, Taraklı'nın çok ilginç yapılarını içermesine rağmen bütünüyle korunacak değerler açısından yer yer yenilemeler ve değişimler nedeniyle; daha az yoğunluk gösteren kesimin ise genel koruma kararlarıyla korunacak "2. Derecede Koruma Bölgesi" olarak belirlenmesi gerekmektedir. Bu bölge; Hacı Murat Mhallesi'nin tamamı ve Ulu Cami Mahallesi'nin bir bölümünü içermektedir (Harita 5.2).

1. Derecede Koruma Bölgesi: Yapılan tespit ve gözlemler sonucunda, ilçenin eski dokusunun karakteristik özelliklerini en az yitiren kesimi olarak belirlenen bu alan içinde kalan; Yunus Paşa Camisi, Eski Hamam, Hacı Hatun Hanı, Yusuf Bey Camisi, Çakırlar Konağı, Saim Özer'in evi, Fenerli Ev ve Rüştüye gibi bazı yapıların da yer aldığı "1. Derecede Korunması Gereken Yapılar," iç ve dış özellikleriyle bugüne kadar kalabilmiş başlıca örneklerdir. "2.Derecede Korunması Gereken Yapılar" olarak belirlenenler, bazı öğeleri değiştirilmiş bozulmuş ya da harap olmuş; ancak karakteristik özelliklerini büyük ölçüde korumuş yapıları kapsamaktadır. "Çevresel Değerli Yapılar" olarak belirlenenler ise daha mütevazî örneklerle, karakteristik özelliklerini büyük ölçüde yitirmiş, ancak kitleleri ve oranlarıyla sokak perspektifine katılan, geleneksel dokuyu bozmayan, bütünlüğü sürdüren yapıları kapsamaktadır.

Ulu Cami Mahallesi'nde geleneksel sokak dokusu karakterini koruyan çevresel değerli tek sokak Rüştüye Sokağı'dır. Yusuf Bey Mahallesi'nde ise Mazikollar, Türbe, Çiğdem sokakları ve Kadılar Caddesi bu niteliktedir.

2. Derecede Koruma Bölgesi: Bu bölge içinde de Belediye binası (Eski ilkokul), Hacı Murat Cami gibi anıtsal örneklerin yer aldığı "1. Derecede Korunması Gereken Yapılar" mevcuttur. Ayrıca, 1.bölgede olduğu gibi burada da iç ve dış karakteristik özelliklerini büyük ölçüde koruyan örnekler "2.Derecede Korunması Gereken Yapılar" olarak ve daha mütevazî örneklerle, karakteristik özelliklerini büyük ölçüde yitiren yapılar ise "Çevresel Değerli Yapılar" olarak belirlenmektedir.

Bu bölgede geleneksel karakterini koruyan, ancak yol dokusunu yitirmiş olan çevresel değerli sokak, Mimar Sinan Caddesi'dir. Yol dokusu ve evleriyle bir bütün olarak korunan tek sokak ise Aralık Sokağıdır.

Şekil 5.5 Taraklı'nın öneri koruma bölgeleri haritası

5.2.2 Ulaşım Planı Önerisi

Oldukça dar olan sokaklar, araç trafiğine olanak sağlamadığından, hizmetlerin ulaştırılması da güçleşmekte ve yeterli genişlikte yol ihtiyacını ortaya koymaktadır. Buna karşın, sokaklar geleneksel karakterlerini öylesine korumuşlardır ki, yeni trafik çözümleri için yok edilmesi mümkün değildir.

Hem bölgenin her noktasına hizmet götürmek, hem de tarihi dokuyu korumak amacıyla, tarihi doku içindeki sokakların genişletilmesi yerine çevresinden geçen ring ve buna bağlı tali yollar önerilmiştir. Önerilen yollar Yusuf Bey Mahallesi'ni merkeze bağlayan servis yolu niteliğinde ve 7 m genişliğindeki sokaklardır.

Trafiğin tarihi doku içine sokulmaması için, gerekli görülen bölgelerde; konut, ticaret merkezi, spor ve sosyal tesis için gerekli sayıda otopark yeri ayrılmalıdır.

5.2.3 Taraklı İlçesi Tarihi Dokusunda Kentsel Koruma ve Geliştirme Stratejileri

Sokak içinde yapılacak düzenlemelerde sadelik, uyum ve dokunun okunabilirliği göz önünde bulundurulmalı ve dokunun özelliğini vurgulayıcı düzenlemeler yapılmalıdır. Doku içerisinde bütünlüğü sağlamak amacıyla malzeme seçiminde de geleneksel ya da geleneksel dokuya uyumlu malzeme kullanılmalıdır. Doku içindeki işlevlere ve kullanıcıların kimliğine karar verilerek korumaya yönelik tasarım ilkeleri geliştirilmeli ve uygulanmalıdır.

Birçok sokakta ise tek yönlü taşıt trafiğine olanak verecek bir genişlik yoktur. Yayaların tam erişiminin sağlanabilmesi amacıyla taşıt trafiği tarihi dokunun dışına çıkartılmalıdır. Taşıt, çoğu zaman servis amaçlı ya da kontrollü olarak birkaç yoldan doku içerisine girmeli ve bu taşıt yolları, doku çevresindeki ana akslara bağlayan alt yollar olmalıdır. Böylece yaya yolu taşıt yolundan ayrılmalıdır.

Turizm olgusu, tarihi kent dokularının korunması, geliştirilmesi ve sürdürülebilirliğine yönelik strateji ve eylemler için önemli bir potansiyel oluşturmaktadır. Bu potansiyeli değerlendirmek amacıyla pilot binalar seçilerek, motel, gezi evi, sanat atölyesi, müze amaçlı kullanımlar ile yeniden işlevlendirme yoluna gidilebilir.

Bir kamusal alan olan sokakların genişlediği veya kesişerek meydan oluşturduğu noktalarda buluşma, oturma, dinlenme ve sosyal iletişim olanakları yaratan düzenlemeler yapılarak kamusal mekanlar, yaya mekanları oluşturulmalıdır.

Sosyal faaliyetleri artırmak, boş yapı ve alanlara işlev kazandırmak için şu öneriler geliştirilmiştir.

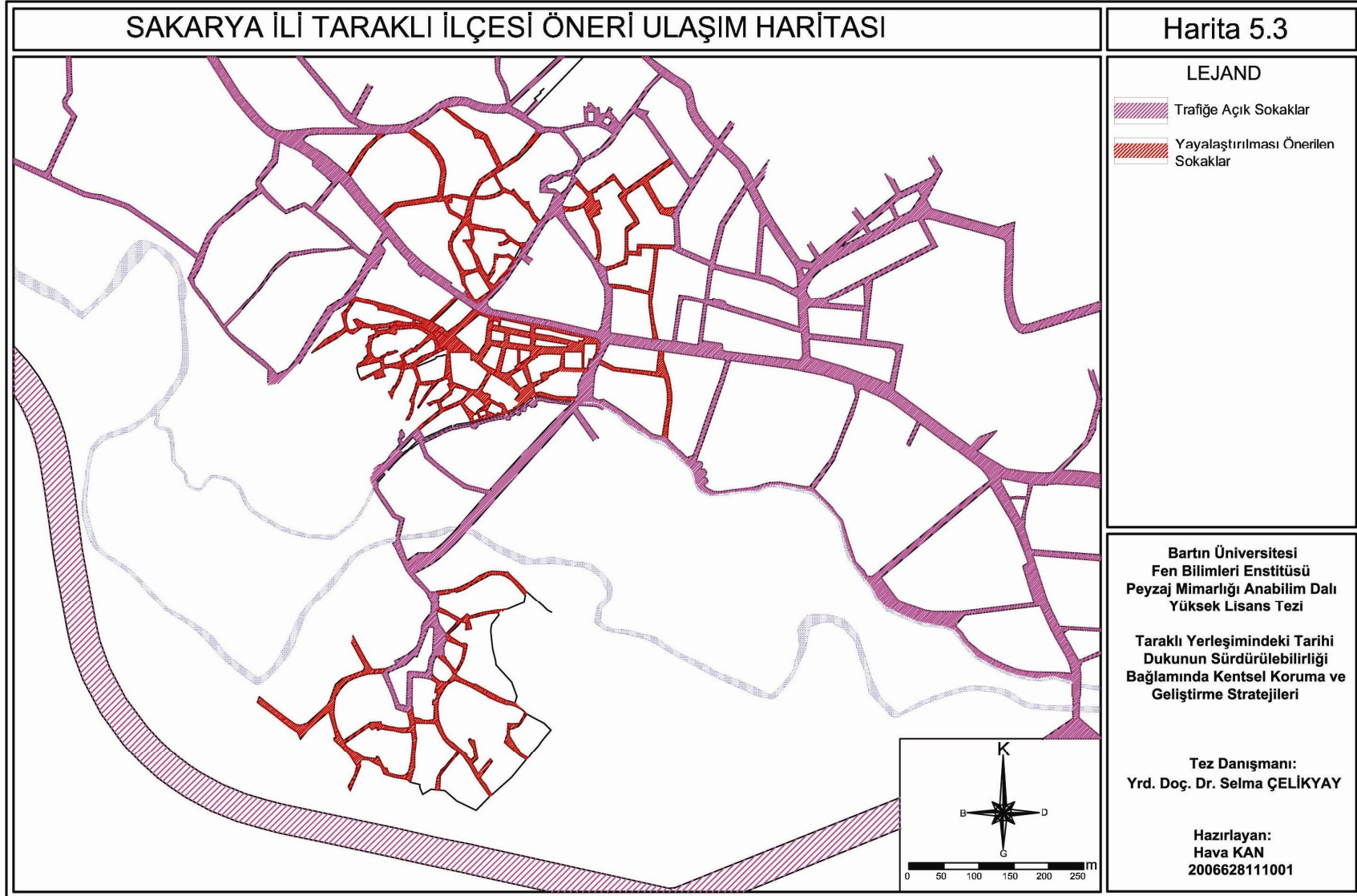
- Diğer bölümlerde de belirtildiği gibi, sosyal faaliyetlerin olmadığı Taraklı'da, Ulu Cami Mahallesi'ndeki bir alan sosyal tesisler için ayrılmıştır.
- Belediyenin arkasındaki alanda ve dağınık olarak mahalle içlerinde yer alan küçük el sanatlarının biraraya toplanarak konut alanları dışına taşınması,
- Hacı Hatun Hanı'nın restore edilerek Kaymakamlık Binası olarak kullanılması,
- Merkezde yer alan Yunus Paşa Camisi önündeki parkın tören alanı olarak düzenlenmesi,
- Ticaret potansiyelini artırmak amacıyla, belediyenin arkasındaki alanda bir katlı turistik amaçlı dükkanlar kahve ve lokantalar yapılması,
- Yol kenarlarında iki katlı dükkanlar, ayrıca Yunus Paşa Caddesi ve Rüştüye Sokağı üzerinde yer alan bazı konutların zemin katlarının turistik amaçlı dükkanlar olarak düzenlenmesi,
- Park ihtiyacını gidermek amacıyla, her mahallede park alanı ayrılması
- Halkın büyük gereksinim duyduğu gözlenen bir piknik yeri düzenlenmesi,
- Yeni yerleşim alanlarının gelişimi, yoğun araç trafiğine yol açacağı ve tarihi doku üzerinde olumsuz etkiler yaratacağı düşünülerek tarihi doku dışına yönlendirilmelidir.

5.2.3.1 Tarihi Kent Dokusuyla İlgili Kentsel Tasarım Stratejileri

Yeni yerleşim birimleri ve bu birimlerdeki sokakların, yolların ve mahallelerin biçimlenmesinde, toplum yaşamındaki gereksinimler günümüz olanaklarıyla değerlendirilmelidir. Yeni binalar yapılırken geleneksel evlerdeki mekânların çok amaçlı kullanımı dikkate alınmalı ve kültürel kimliğini sürdürebilecek nitelikte olmalıdır.

- Tarihi dokunun karakteristik özelliklerini taşıyan sokaklar dar olduğundan araç trafiği güçlükle yapılmakta, araç geçişi sırasında konutlar zarar görmekte ve evler önemli cephe elemanlarını yitirmektedir. Yolun genişletilmesi, sokak dokusunun korunması

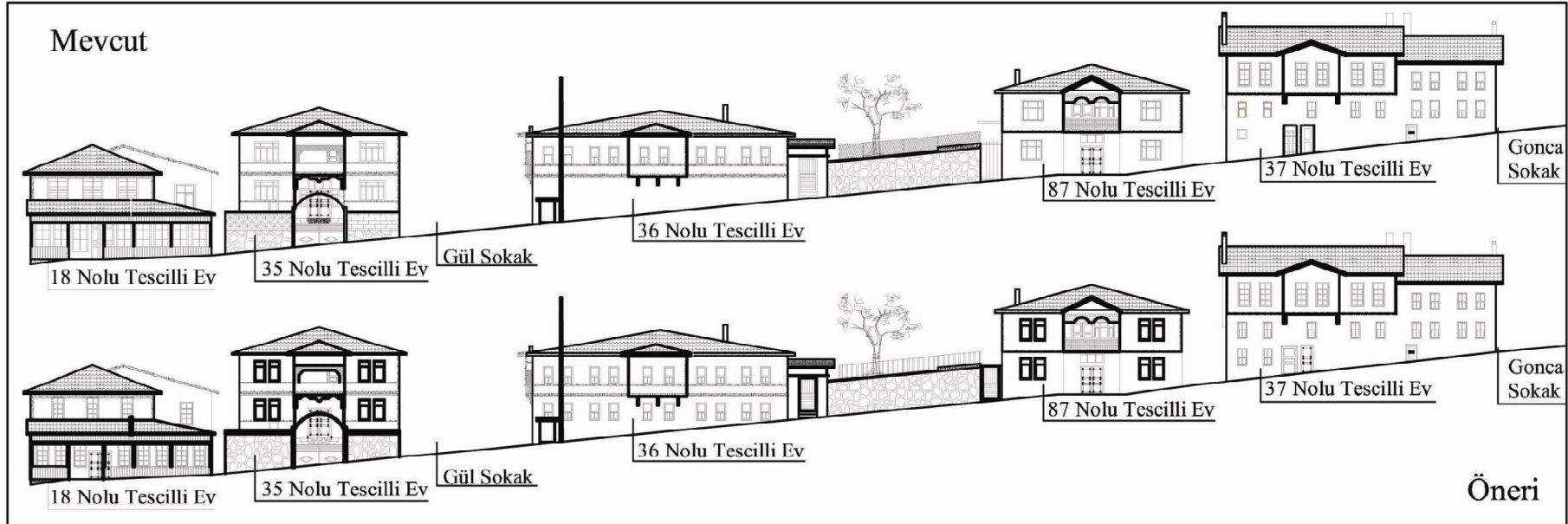
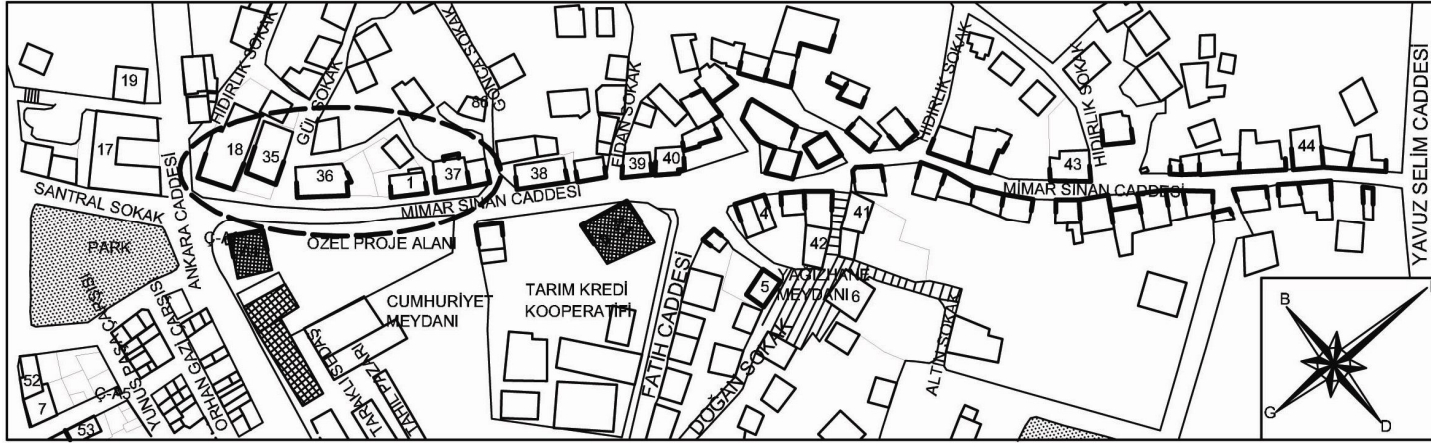
- ilkesine ters düşen bir yaklaşım olduğundan sokakların karakteristik özellikleriyle korunması için yayalaştırılması ve bunun için bir ulaşım planlamasının yapılması gerekmektedir (Harita 5.3).
- Özel mekanlar dışındaki yarı özel–yarı kamusal ve kamusal alanlar için bir kentsel tasarım projesi hazırlanmalı ve yaya mekanları artırılarak tarihi kent dokusu kimliğine uygun olarak düzenlenmelidir.
- Beton ve parke taşı kaplı olan caddelerde yeniden düzenleme yapılmalı ve tarihi dokuya uygun zemin ve donatı elemanları tercih edilmelidir.
- Bakımsızlıktan toprak yol görünümünde olan Arnavut kaldırımli sokaklarda yer döşemesinin düzenli bakımı ve temizliği yapılmalıdır.
- Kentsel mekan olan sokak, sokak sakinlerinin bir araya geldikleri özel mekan olarak da kullanılmaktadır. Sokak sakinlerinin bahçelerinin arkada yer alması ve bir araya gelebildikleri yerin yalnız evlerin önü olması nedeniyle evlerin önlerinde yer alan geleneksel binek taşlarının oturma amacıyla değerlendirilmesi ve korunması önerilmektedir.
- Ayrıca sokak genişliğinin uygun olduğu noktalarda binek taşı benzeri öğeler kullanılarak oturma–dinlenme alanları oluşturmak mümkündür.
- Alt yapının elden geçirilerek yeraltına alınması, sokak silüetinin olumsuz etkilerden korunması açısından önemli bir yaklaşımdır. Ancak bu yerleşmede bunun yapılması olası olmadığından daha gerçekçi bir çözüm olarak silüeti bozan elektrik direkleri yerine tarihi dokuya uygun elektrik direkleri kullanılmalıdır.
- Bakımsızlıktan dökülen tarihi duvarların bakımı yapılmalı ve duvarlar aslına uygun malzemelerle onarılmalıdır.

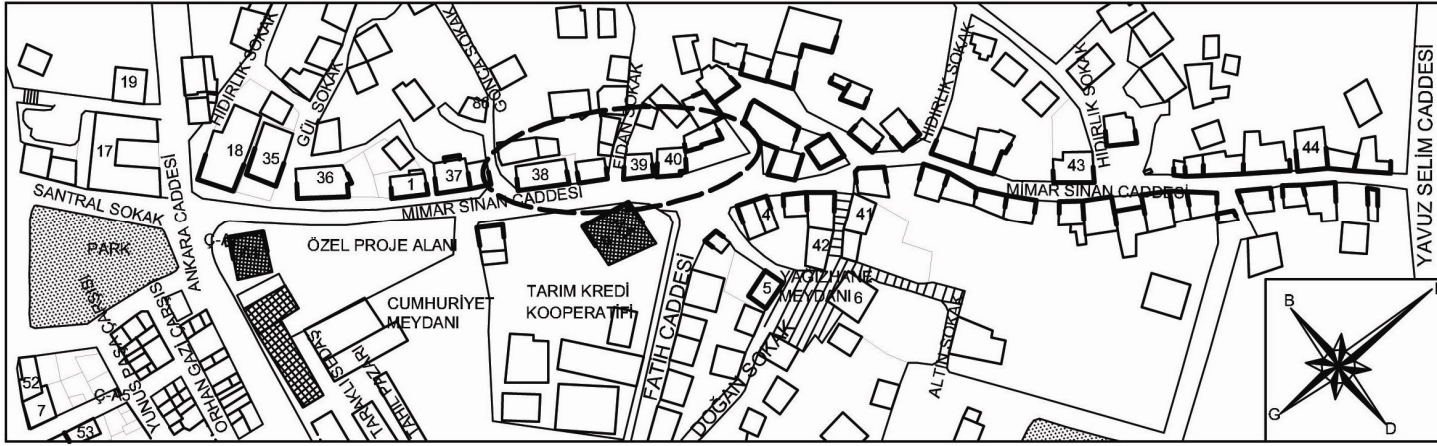
Şekil 5.6 Taraklı'nın öneri ulaşım haritası

Gözlemler ve incelemeler neticesinde, Taraklı'daki konutların bakımı ve onarımı için aşağıdaki müdahale tipleri önerilmektedir (Şekil 5.7, 5.8, 5.9, 5.10, 5.11, 5.12, 5.13, 5.14, 5.15, 5.16, 5.17 ve 5.18).

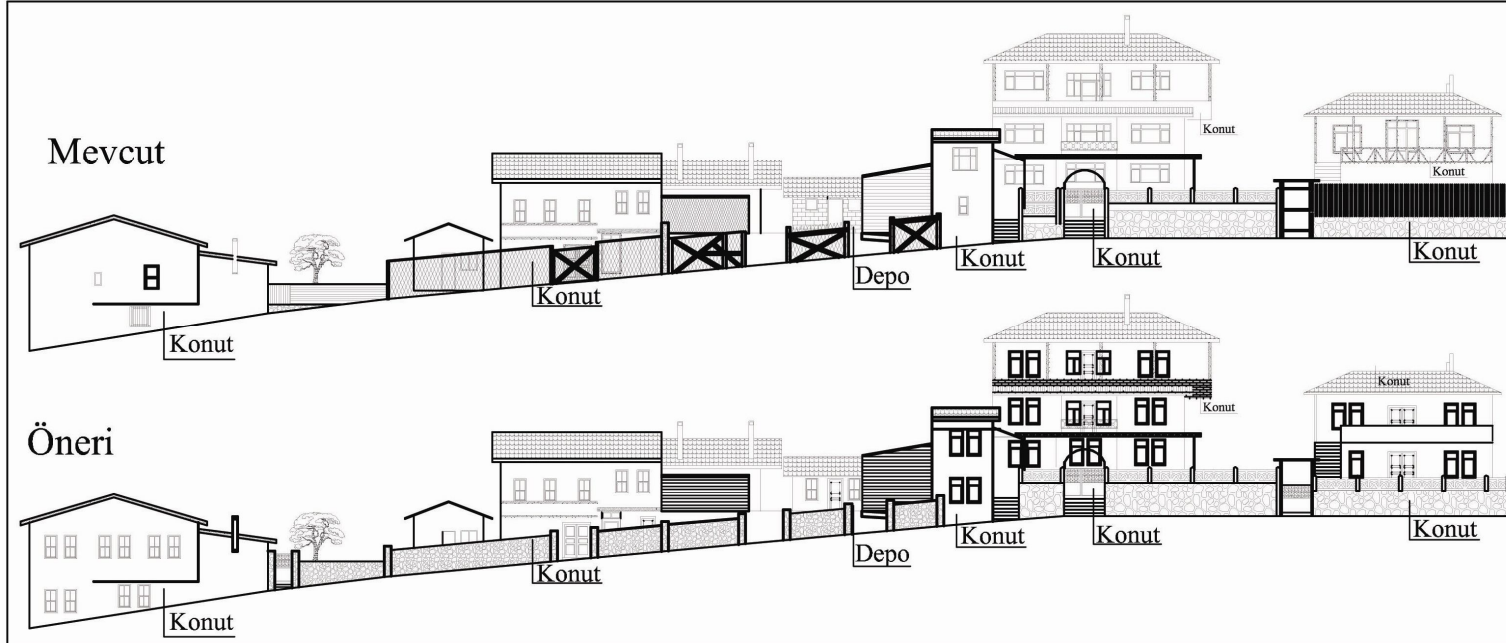
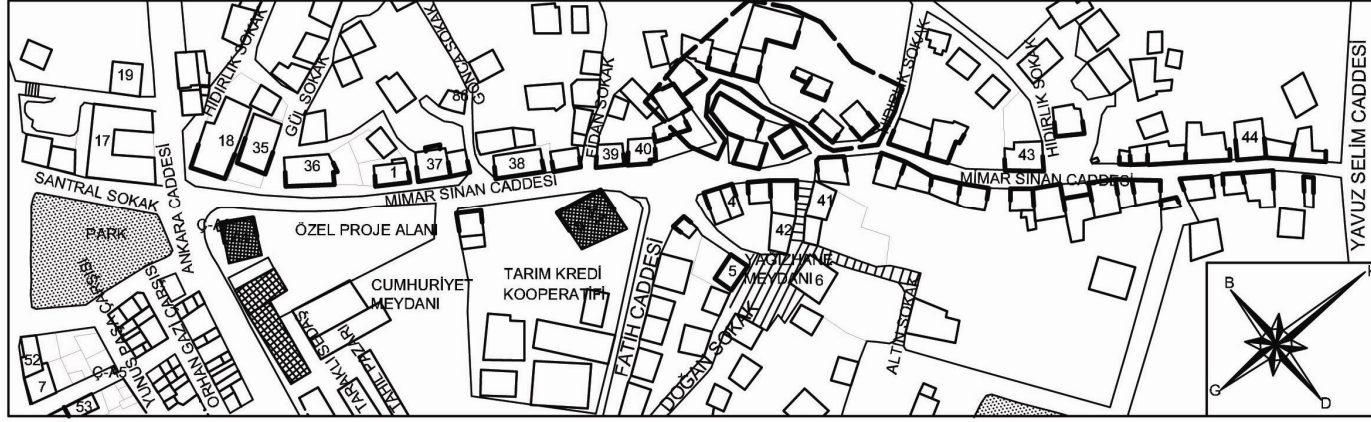
- Hafif, restorasyon kapsamında: Cephe sıvalarının onarılması, badanalanması, ahşap silme ve plastırların yenilenmesi,
- Orta restorasyon kapsamında: Cephe elemanlarının; pencerelerin, kapıların, yenilenmesi, bahçe duvarlarının onarılması,
- Ağır restorasyon kapsamında: Duvarları dökülen hatta yıkılan evlerin aslına uygun olarak yeniden yapılması veya onarılması,
- Bütünleme kapsamında: Çıkma, konsol v.b. öğelerini yitiren yapıların bu öğelerinin yeniden yapılması,
- Cephe giydirmesi kapsamında: Yeni yapıların ya da onarım sırasında tüm karakteristik özellikleri yitiren yapıların, tamamen yıkılıp yeniden yapılma yerine eski oranlara uygun olarak yeniden düzenlenmesi,
- Temizleme kapsamında: Sonradan ilave edildiği tespit edilen kapı, pencere, balkon gibi öğelerin kaldırılması.

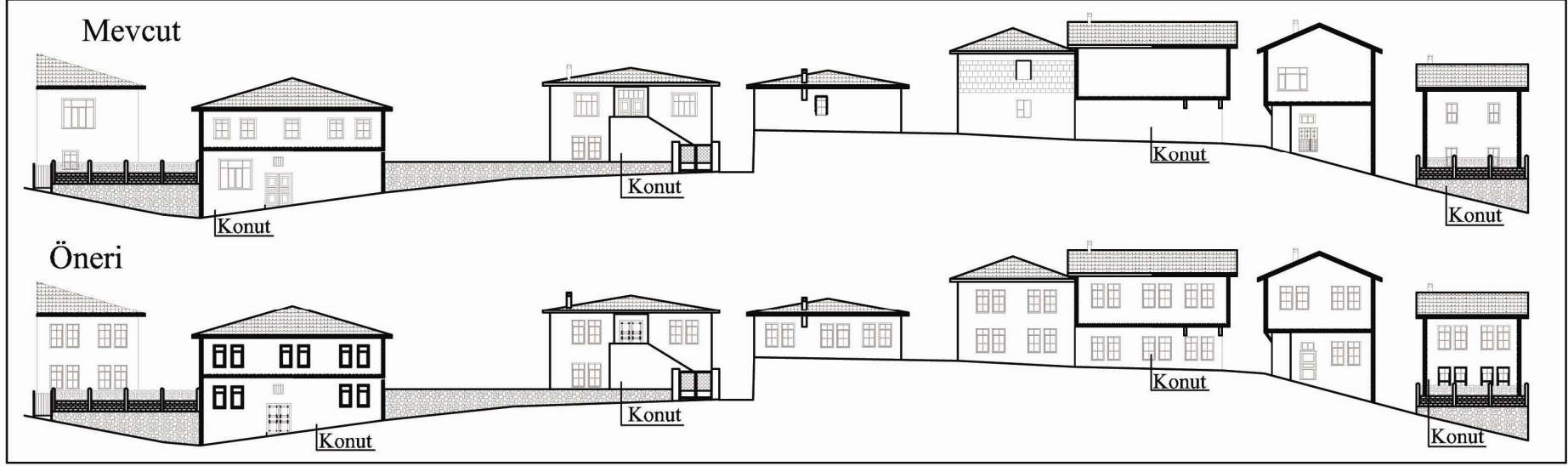
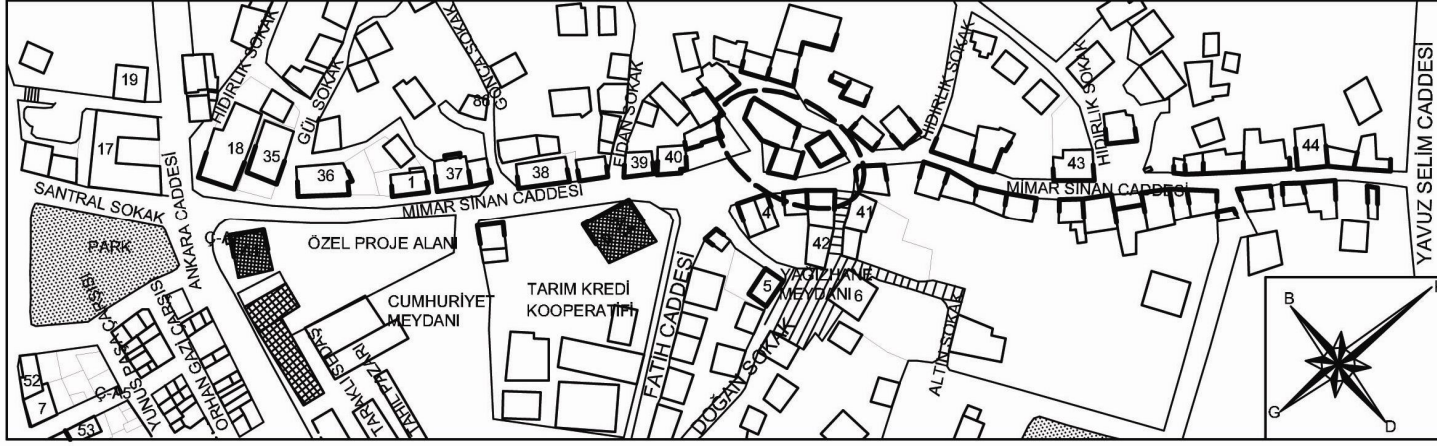
Şekil 5.7 Mimar Sinan Caddesi kuzeybatı yönü mevcut ve öneri silüeti (Çizen: Hava Kan 2009).

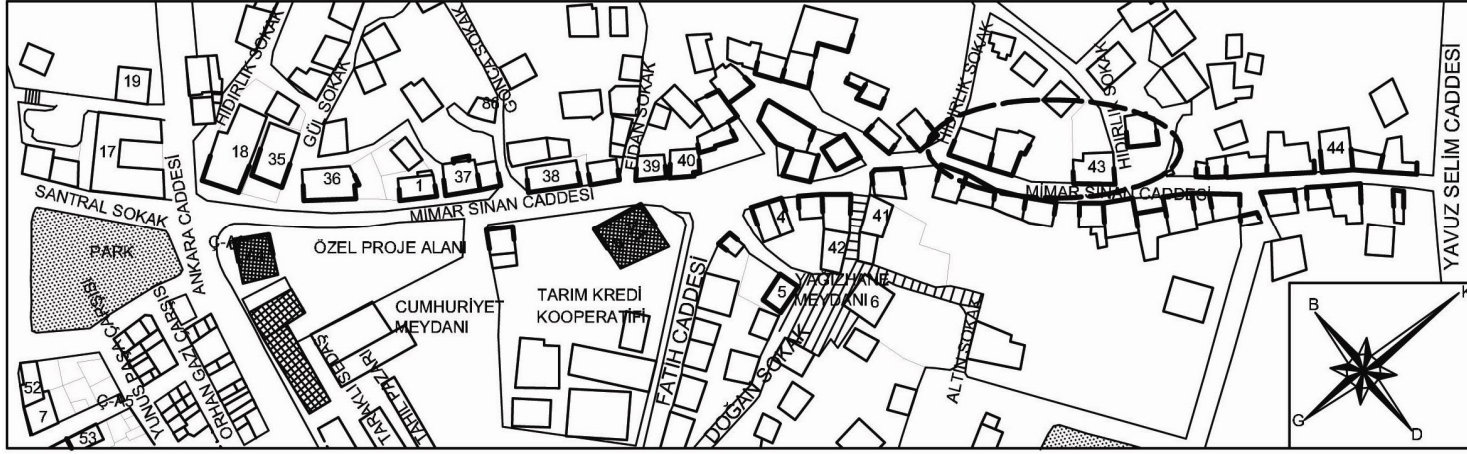
Şekil 5.8 Mimar Sinan Caddesi kuzeybatı yönü mevcut ve öneri silüeti (Çizen: Hava Kan 2009).

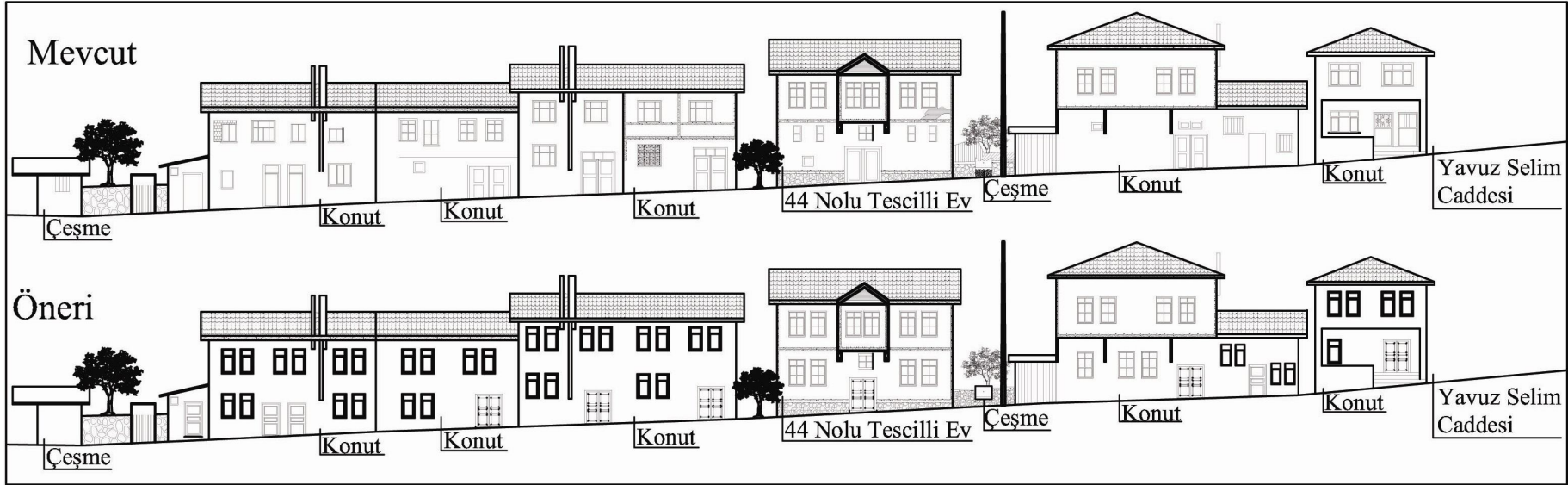
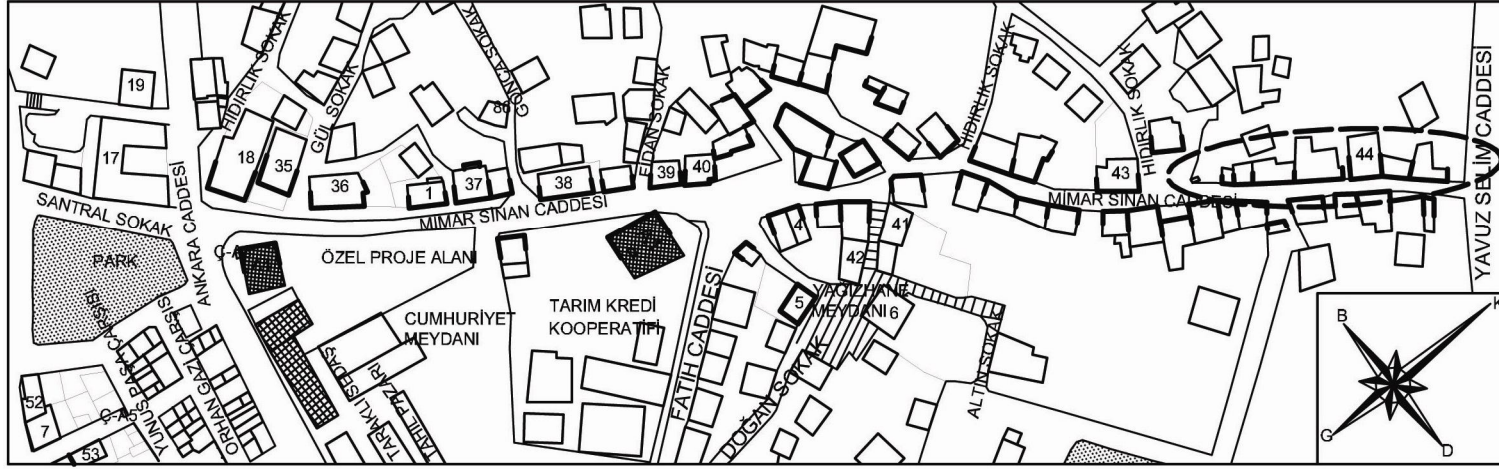
Şekil 5.9 Mimar Sinan Caddesi kuzeybatı mevcut ve öneri silüeti (Çizen: Hava Kan 2009).

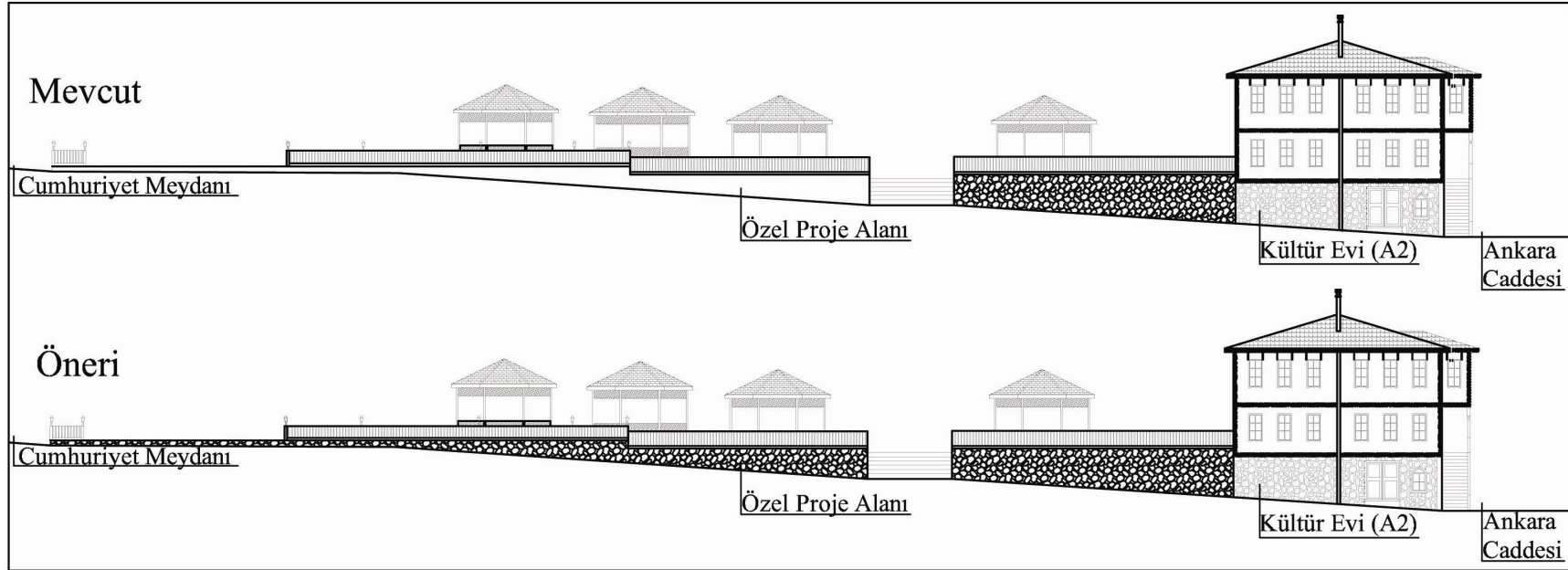
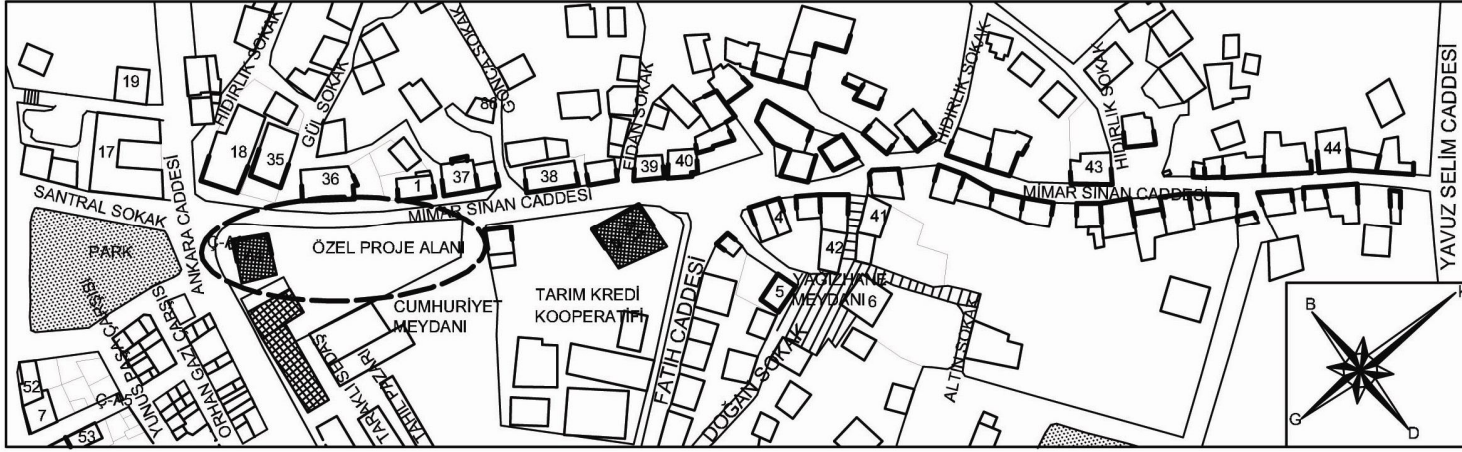
Şekil 5.10 Mimar Sinan Caddesi kuzeybatı mevcut ve öneri silüeti (Çizen: Hava Kan 2009).

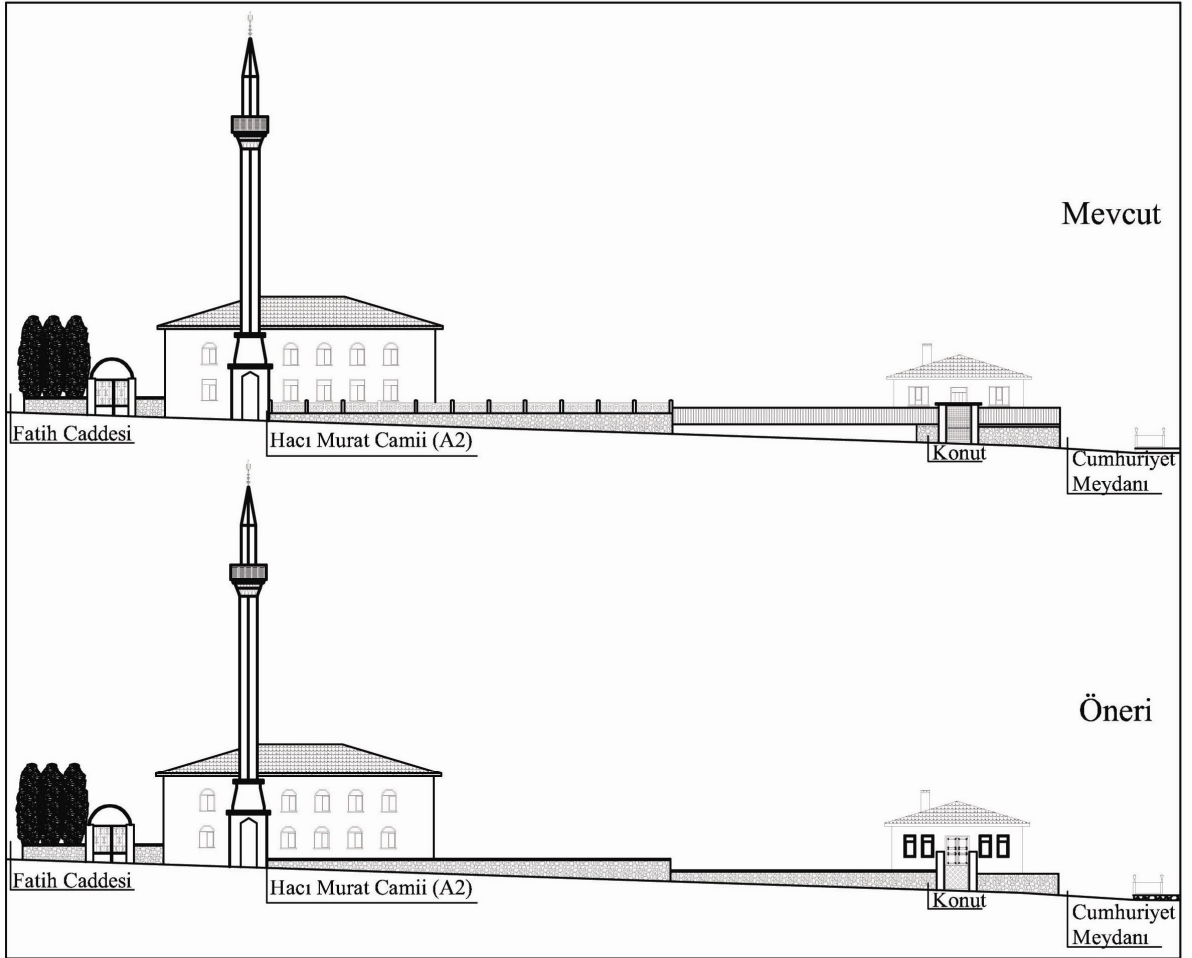
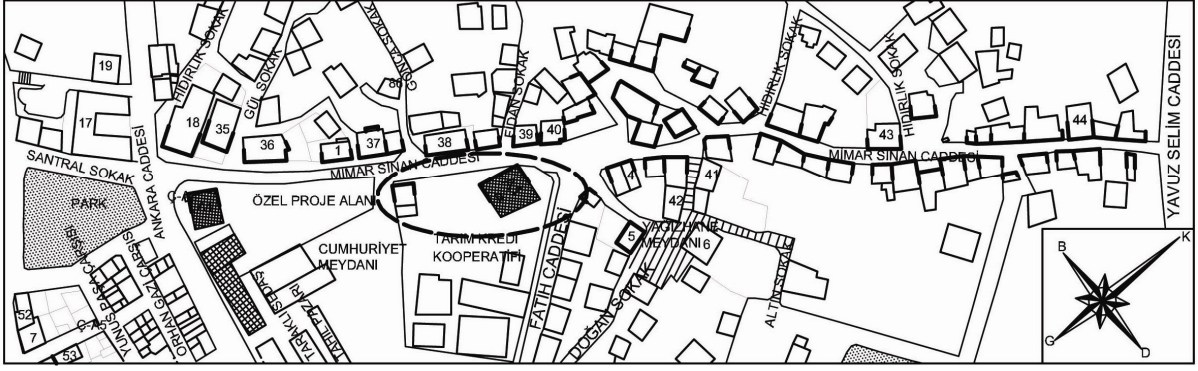
Şekil 5.11 Mimar Sinan Caddesi kuzeybatı mevcut ve öneri silüeti (Çizen: Hava Kan 2009).

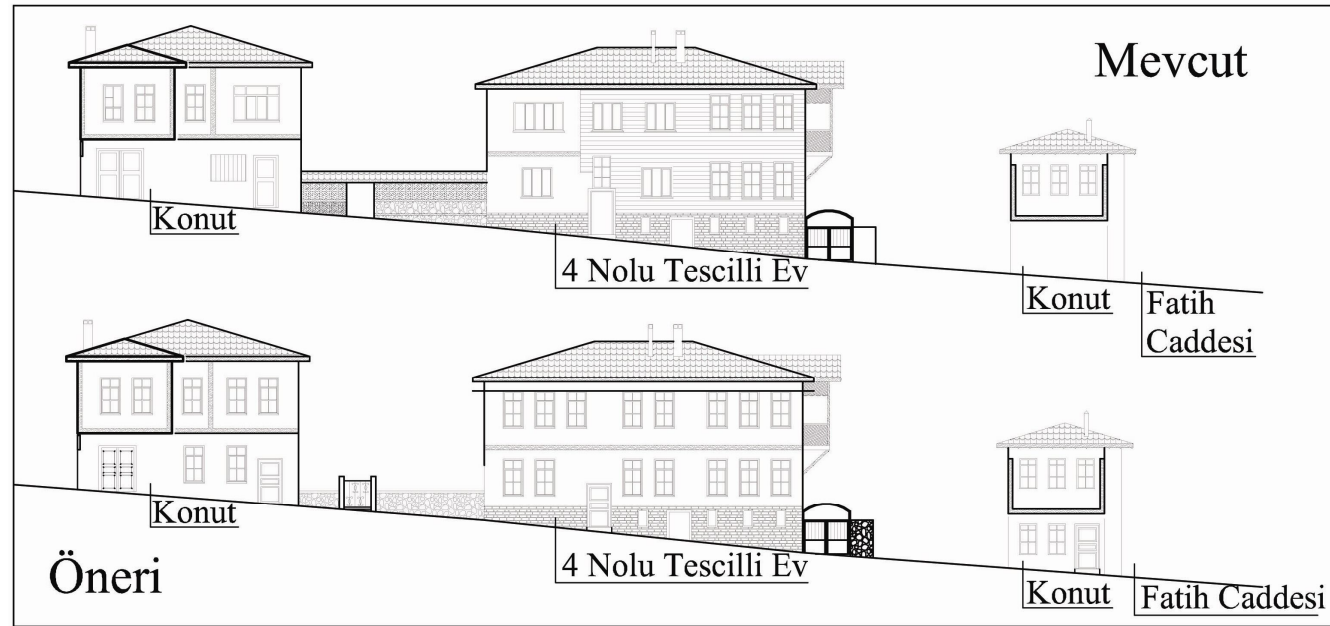
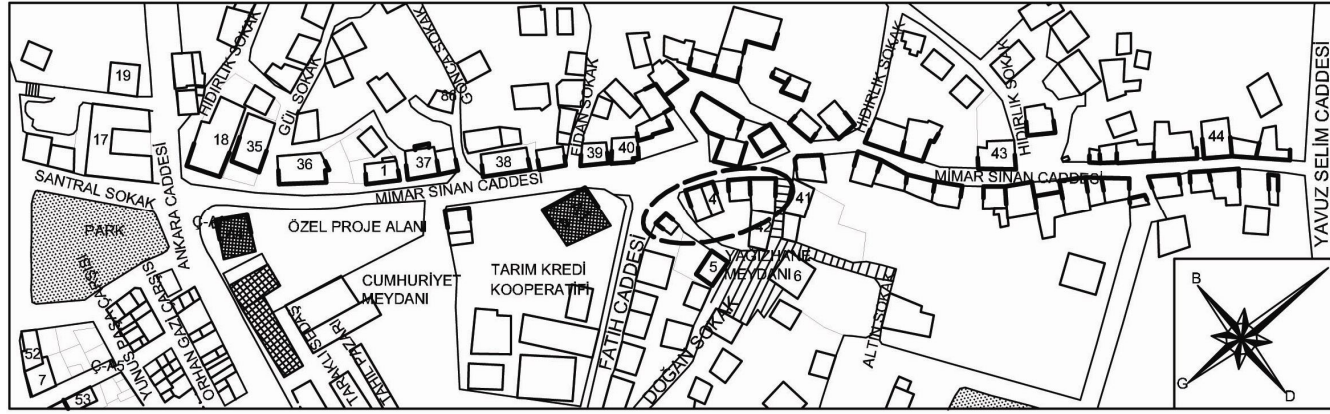
Şekil 5.12 Mimar Sinan Caddesi kuzeybatı mevcut ve öneri silüeti (Çizen: Hava Kan 2009).

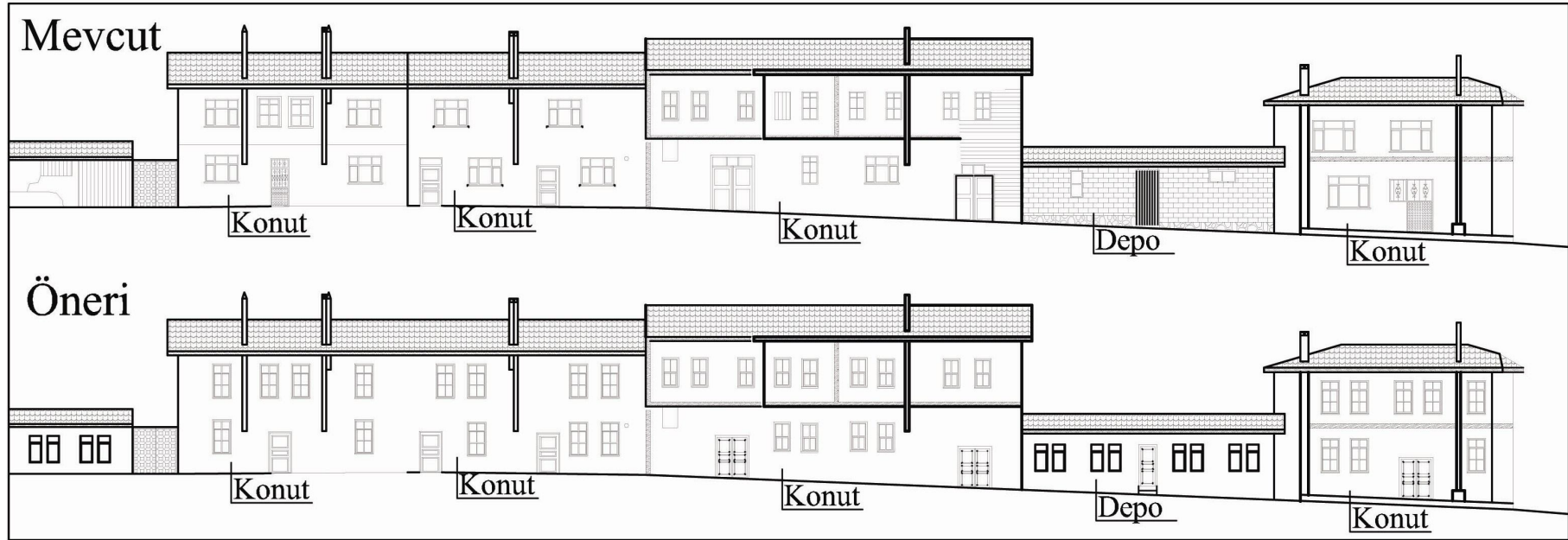
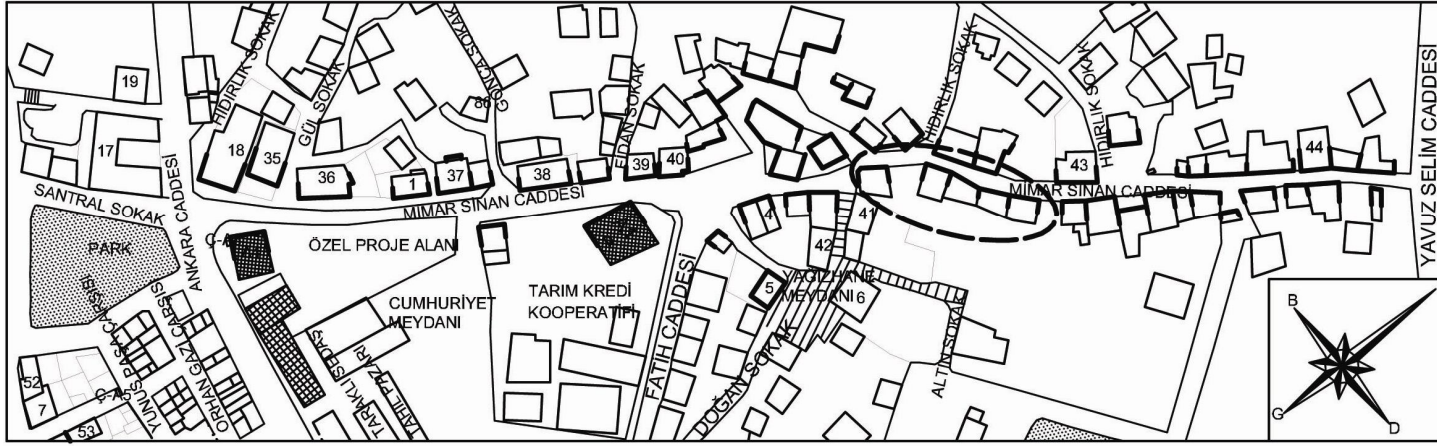
Şekil 5.13 Mimar Sinan Caddesi güneydoğu mevcut ve öneri silüeti (Çizen: Hava Kan 2009).

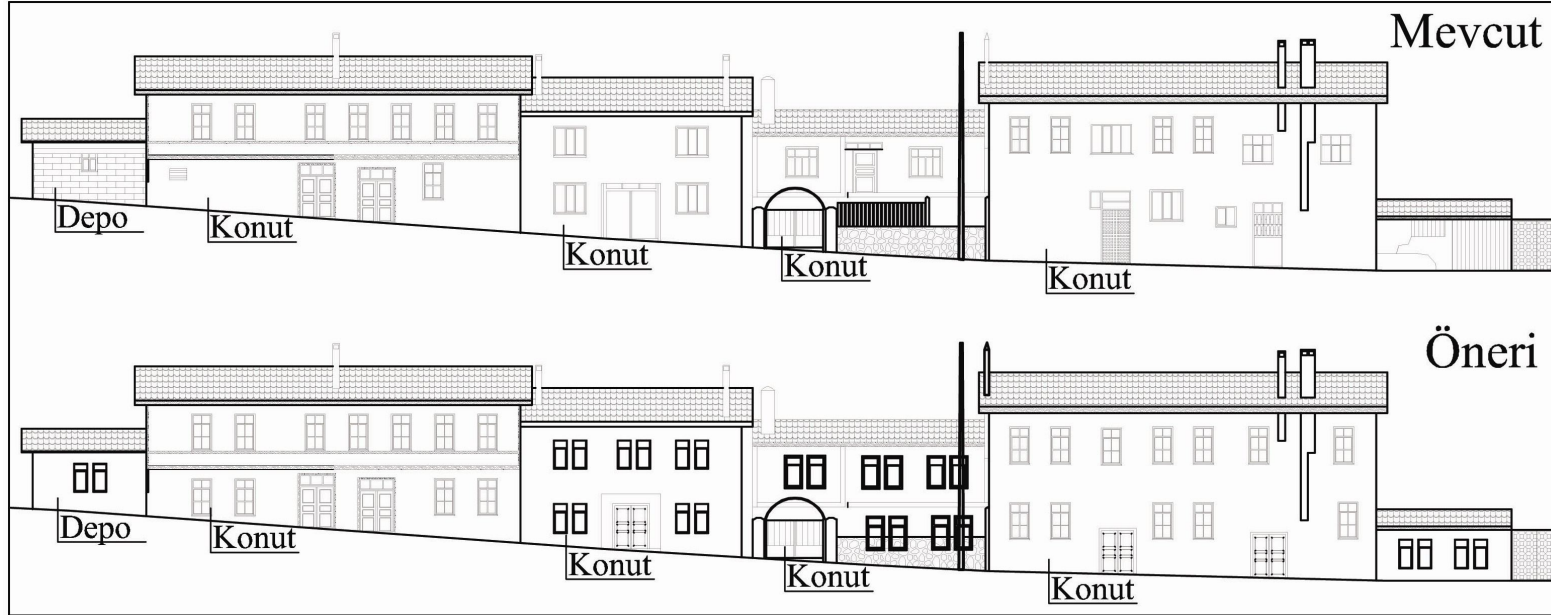
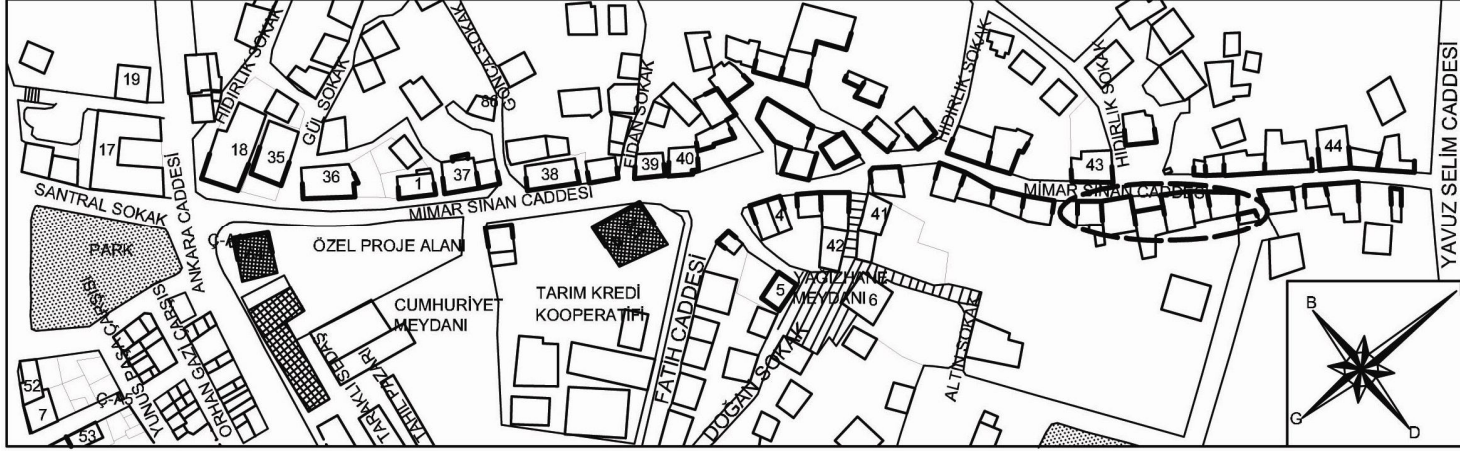
Şekil 5.14 Mimar Sinan Caddesi güneydoğu mevcut ve öneri silüeti (Çizen: Hava Kan 2009).

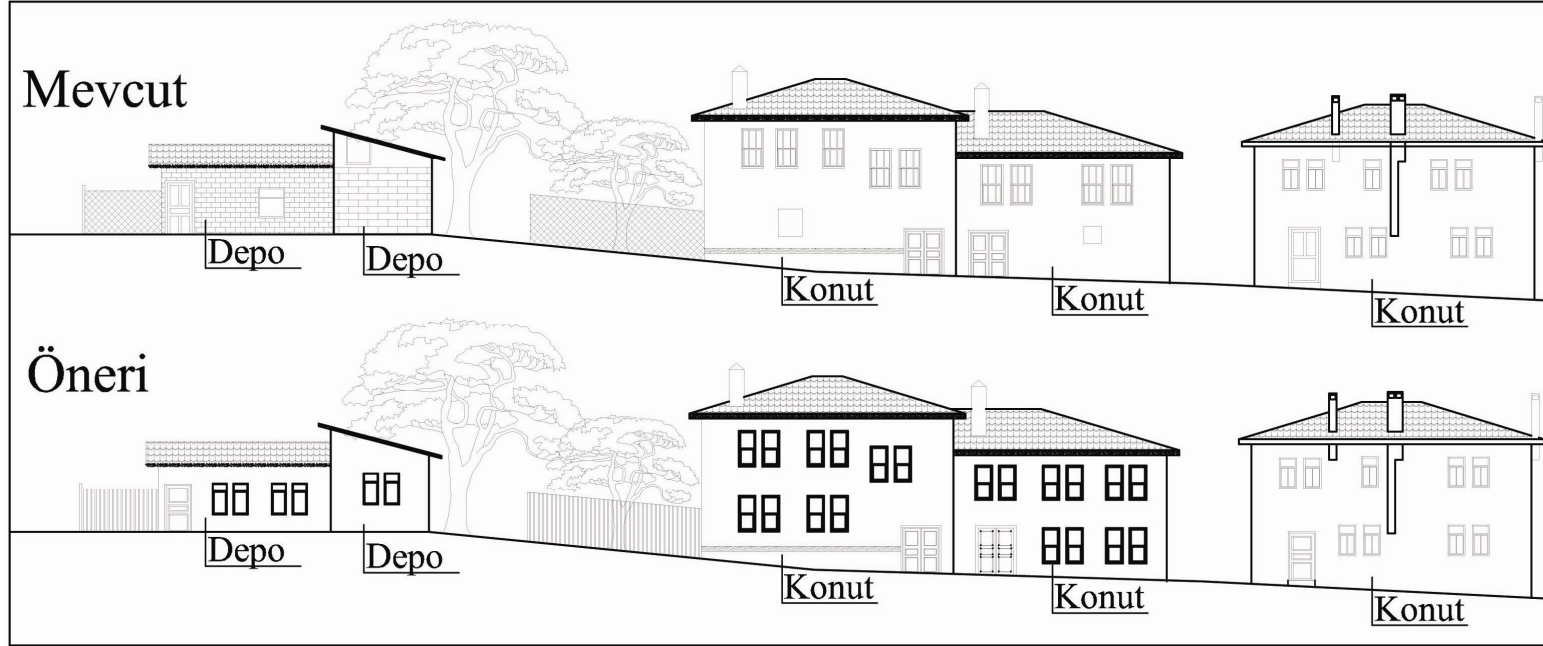
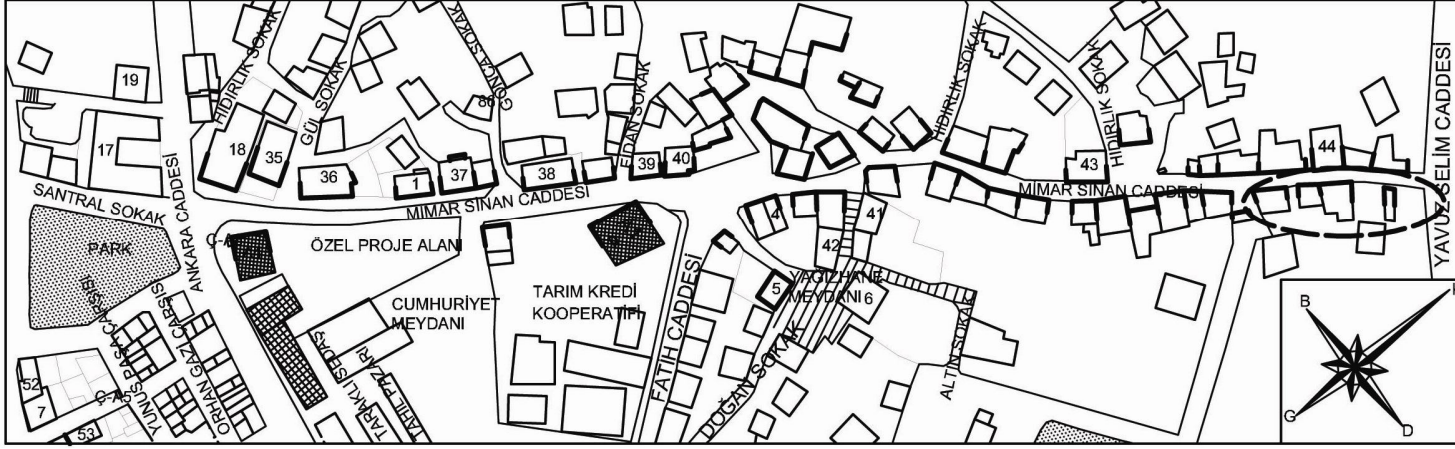
Şekil 5.15 Mimar Sinan Caddesi güneydoğu mevcut ve öneri silüeti (Çizen: Hava Kan 2009).

Şekil 5.16 Mimar Sinan Caddesi güneydoğu mevcut ve öneri silüeti (Çizen: Hava Kan 2009).

Şekil 5.17 Mimar Sinan Caddesi güneydoğu mevcut ve öneri silüeti (Çizen: Hava Kan 2009).

Şekil 5.18 Mimar Sinan Caddesi güneydoğu mevcut ve öneri silüeti (Çizen: Hava Kan 2009).

5.2.3.2 Binalarla İlgili Mimari Tasarım Stratejileri

Taraklı'da gerek mevcut geleneksel yapıların korunması ve yaşatılması, gerekse yeni yapılacak binalar ile geleneksel mimari arasında uyumun sağlanması amacıyla Taraklı Belediyesi Koruma Amaçlı İmar Yönetmeliğinde belirtilen aşağıdaki strateji ve sınırlamalara uyulması gerekmektedir.

- Koruma bölgelerinde tescilli yapılan yapıların bulunduğu parsellerde genel olarak ifraz yasağı konulmalıdır. Bu bölgelerin sınırları içinde kalan boş parsellerin ve üzerinde yıkılabilecek bina bulunan parsellerin kullanımı “Koruma ve Geliştirme Projeleri”nde açıkça belirtilmelidir.
- Koruma bölgelerinde, tüm fiziksel saptamalar incelendikten sonra, büyük parsellerin bölünmesinde uyulması gereken yan ve arka bahçe sınırları belirlenmelidir. Uyulması gereken asgari ve azami parsel genişliği, derinliği ve parsel alanı değerleri verilmelidir.
- Yapı düzeni olarak, geleneksel dokuyu oluşturan arka bahçeli nizamda izin verilmeli, ayrık ve blok nizamlar uygulanmamalıdır.
- Avlulu nizamda binanın parsel içine yerleştirilme şekli belirtilmelidir. Yan bahçe mesafesi çevre karakterine göre saptanmalı ve yan bahçenin hangi yanda bırakılacağı plan üzerinde belirtilmelidir. Ön bahçe mesafesi de çevre karakterine göre saptanmalıdır. Bu düzenlerde çevredeki bina hizasına uyma zorunluluğu ön koşul olmalıdır. Ayrıca bu durumun dışına çıkan ya da ayrıntıya inilen noktalarda bu hizalar plan üzerinde belirtilmelidir.
- Bina genişliklerinin avlulu ve arka bahçeli nizam için asgari ve azami değerleri belirlenmelidir.
- Bina derinliklerinin, avlulu ve arka bahçeli nizam için azami değerleri belirlenmelidir.
- Taban alanı katsayısı çevre karakterine göre TAKS:0,35 olmalıdır.
- Kat alanı katsayısı çevre karakterine göre KAKS:0,70 olmalıdır (Çıkmalar dahil değildir).
- Kat yükseklikleri çevredeki cephe düzeni ve ölçüler göz önüne alınarak ve çağdaş gerekler ve koşullar değerlendirilerek 225, 275-305 cm arasında belirlenmelidir.
- Bina yüksekliği, belirlenen katsayısı ve kat yüksekliğinden hareketle, çevre karakterine göre belirlenmelidir.
- Çıkmalar; 55-60 cm genişlikte dikdörtgen ya da üçgen şeklinde yapılmalıdır.

- Saçaklar; 55-60 cm. genişlikte mertekleri açıkta bırakılmış ya da kaplanmış olarak yapılmalıdır.
- Çatılar; beşik ya da kırma çatı olmalı, alaturka kiremit ile kaplanmalıdır.
- Cephe düzeni - zemin katlar mümkün olduğunca sağır; birinci katlarda ya da üst katlarda en az bir, en fazla ikili çıkma düzeni yer almalıdır.
- Pencereler; dikdörtgen boyutlu ve giyotin, zemin kat pencere genişlikleri 60-75 cm. yükseklikleri 56-100 cm ara ve üst kat pencere genişlikleri 75-85 cm, ara kat pencere yükseklikleri 102-132 cm, üst kat pencere yükseklikleri 55-85 cm arasındadır. Pencereler, en az bir yatay, en fazla iki yatay ve bir düşey kayıtle bölünmektedir.
- Giriş kapıları; iki kanatlı ve üstü pencereli genişlikleri 157-195 cm, yükseklikleri, 240-300 cm arasında değişmektedir. Yeni yapı cephe düzenleri için bu nitelikler daha ayrıntılı tipolojik etütlerle kesinleştirildikten sonra belirlenmelidir.
- Girişlerin önündeki basamaklar, geleneksel düzene uygun olarak yer almalıdır. Geleneksel düzene bağlı olarak yapıların girişleri doğrudan zemin kattan olmalı, üst katlara dağıtım burada yer alan merdivenlerle sağlanmalıdır. Sokak cephesinde merdivenler yer almamalıdır.
- Yeni yapılar taş temel üzerine ahşap karkas arası kerpiç dolgu tekniğinde yapılmalı ve dışı sıvandıktan sonra sokak dokusuna uyması için beyaz badana ile boyanmalıdır.
- Taraklı'nın tarihi kent dokusuna ilişkin olarak koruma amaçlı kentsel tasarım stratejilerini içeren "Sit Alanı Tasarım Rehberi" hazırlanmalıdır. Bu tasarım rehberinde, yapı çevreye ilişkin mekansal kuralların yanısıra, geleneksel mimarinin sürdürülebilirliğini sağlamak amacıyla pencere, doğrama, kapı, çıkma, cumba ve bina cephelerine özgü detaylar bulunmalıdır.

KAYNAKLAR

- Acun H** (2004a) Yunus Paşa Camii. *Irmak Kültür ve Sanat Dergisi "Taraklı Özel Sayısı"*, 4 (42): 12-13.
- Acun H** (2004b) Taraklıda Tarihi Yapılar. *Irmak Kültür ve Sanat Dergisi "Taraklı Özel Sayısı"*, 4 (42): 42.
- Ahunbay Z** (2004) *Tarihi Çevre Koruma ve Restorasyon*. 3. basım, Yapı-Endüstri Merkezi Yayınları: 28, Güzel Sanatlar Matbaası, İstanbul, 184 s.
- Akı Ş** (2007) Taraklı Belediyesi Fen İşleri arşivi.
- Aktaş A** (2004) Taraklı'nın Toplumsal Yapısı. *Irmak Kültür ve Sanat Dergisi "Taraklı Özel Sayısı"*, 4 (42): 8-10.
- Anon** (2009) Kentsel tasarımın tarihsel çevre korunmasında etkin olarak kullanımı Böl ve Yönet Modeli.
- Arabacıoğlu P ve Aydemir I** (2007) Tarihi Çevrelerde Yeniden Değerlendirme Kavramı. *Yıldız Teknik Üniversitesi Mimarlık Fakültesi Dergisi*, 2 (2): 204-212.
- Bilge H** (2008) Construction Process And Techniques Of Traditional Houses in Taraklı/Sakarya: An Introductory Model For Web-Based Gıs Applications. A Thesis Submitted To The Graduate School Of Natural And Applied Sciences Of Middle East Technical University, Department of Architecture, Ankara, 175 s.
- BKTVKK** (1992) Bursa Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kurulu'nun 25.9.1992 Gün ve 2675 Sayılı Karar Eki Taraklı Koruma Amaçlı İmar Planı Yönetmeliği.
- Butina G** (1991) Research Training and Research Issues in Urbar Design (Kentsel Tasarımda Araştırma Eğitimi ve Araştırma Konuları). *1. Kentsel Tasarım ve Uygulamalar Sempozyumu*, Mimar Sinan Üniversitesi Mimarlık Fakültesi Şehir ve Bölge Planlama Bölümü, İstanbul, s. 20-26.
- Çelikyay S H** (1995) Kentsel Sit Alanları İçin Tasarım Yönlendiricileri, Bartın Örneği. Yüksek Lisans Tezi, MSÜ Fen Bilimleri Enstitüsü, Şehir ve Bölge Planlama Anabilim Dalı, Kentsel Tasarım Programı, İstanbul, 236 s.

KAYNAKLAR (devam ediyor)

- Çelikyay S H** (2001) Planlama Sürecinde Kentsel Koruma-Kentsel Tasarım İlişkisi. Zonguldak Karaelmas Üniversitesi, Bilim Şenliği, Zonguldak.
- Çelikyay S H, Koçan N ve Çorbacı L** (2006) Urban Landscape Design Strategies on 3000 Years Settlement: Amasra. *WSEAS Transactions on Environment and Development*, 8 (2): 1044-1049.
- Çelikyay S H ve Koçan N** (2006) Urban Design, As a Tool For Sustainability of Cultural Heritage. *WSEAS Transactions on Environment and Development*, 10 (2): 1269-1275.
- Çelikyay S H, Dönmez S, Aydın P, Çetinkale S G ve Koçan N** (2007) A Framework on Urban Desing Strategies for Sustainability of Cultural and Historical in Urban Landscape. *Proceeding of the 5th WSAS Int. Conf. on Environmental Science, Ecosystems and Development (EED'07)*, WSEAS Press, Puerto De La Cruz, Tenerife, Canary Island, Spain, s. 245-249.
- Demir E** (1988) Taraklıda Tarihi Değerlerini Koruma Amaçlı Bir inceleme, Yüksek Lisans Tezi, İTÜ Fen Bilimleri Enstitüsü, Mimarlık-Şehircilik Ana Bilim Dalı, İstanbul, 104 s.
- Eminoğlu Z ve Çevik S** (2007) Kırsal Yerleşmelerle İlişkin Tasarım Politikaları ve Araçları. *Gazi Üniversitesi Mühendislik ve Mimarlık Fakültesi Dergisi*, 22 (1): 157-162.
- Filiz E, Tan E, Mahmutoğlu F, Özkahraman T, Sezer E ve Kömürcü İ** (2003) *Tarihin Doğayla Buluştuğu Yer Taraklı*. Taraklı Kaymakamlığı, Nil Çizgi Ofset Matbaacılık, Sakarya, 160 s.
- Kaplan E** (2000) Ülkemizdeki Doğal Korunan Alanlarla İlgili Ürülükteki Yasal Durumun İrdelenmesi Yenice-Çitdere Tabiatı Koruma Örneği. Yüksek Lisans Tezi, ZKÜ Fen Bilimleri Enstitüsü, Peyzaj Mimarlığı Anabilim Dalı, Bartın, 115 s.
- Kapuci C** (2004) Tarihi Kent Dokusunun Turizm Potansiyeline Etkisi: İznik Kenti Örneği. Yüksek Lisans Tezi, ZKÜ Fen Bilimleri Enstitüsü, Peyzaj Mimarlığı Anabilim Dalı, Bartın, 298 s.
- Kara H** (2005) Kastamonu ve Yöresinin Turizm Yönünden Gelişmesinin Peyzaj Mimarlığı Açısından İrdelenmesi. Yüksek Lisans Tezi, ZKÜ Fen Bilimleri Enstitüsü, Peyzaj Mimarlığı Anabilim Dalı, Bartın, 218 s.

KAYNAKLAR (devam ediyor)

- Koçak N** (2004) Tarihi Özellikleriyle Safranbolu Kenti-Çarşı Kesimi ve Peyzaj Mimarlığı Açısından İrdelenmesi. Yüksek Lisans Tezi, ZKÜ Fen Bilimleri Enstitüsü, Peyzaj Mimarlığı Anabilim Dalı, Bartın, 102 s.
- Kuban D** (2000) *Tarihi Çevre Korumanın Mimarlık Boyutu Kuram ve Uygulama*. 1. basım, Yapı Endüstri Merkezi Yayınları, Güzel Sanatlar Matbaası, İstanbul, 207 s.
- Lynch K** (1960) *The Image Of The City*. http://books.gooole.com.tr/books?id=_phRPWsSpAgC&printsec=frontcover, 06 Ocak 2008.
- Olçay M S** (2006) İpek Yolu Destinasyonu ve Sonrası. *7 Renk 7 İklim Sakarya Kültürel Aktüalite Dergisi*, 1 (1): 33-35.
- Okutan** (2007) *Alternatif Turizmin Yeni Adresi Sakarya*. 1. basım, Sakarya Valiliği, Seçil Ofset Matbaası, Sakarya, s. 42-55.
- Okyay İ** (2001) *Fransa'da Kentsel Sit Alanlarının Korunması Malraux Yasası*. 1. basım, Yapı-Endüstri Merkezi Yayınları, Maya Ofset Matbaası, İstanbul, 133 s.
- Özdemir H** (2005) Tarihi Çevrelerde Koruma-Geliştirme Çalışmalarının Turizm Açısından Değerlendirilmesi "Fener-Balat Örneği". Bitirme Ödevi (yayımlanmamış), ZKÜ Bartın Orman Fakültesi, Peyzaj Mimarlığı Bölümü, Bartın, 107 s.
- Özdemir H** (2007) Tarihi Çevrede Kentsel Peyzaj Tasarım İlkelerinin Belirlenmesi, İstanbul-Zeyrek Örneğinde Bir İrdeme. Yüksek Lisans Tezi, ZKÜ Fen Bilimleri Enstitüsü, Peyzaj Mimarlığı Anabilim Dalı, Bartın, 129 s.
- Özen P P** (2001) Kentsel Yenileme Uygulamalarında Yerel Yönetimlerin Rolü Üzerine Düşünceler Ve İstanbul Örneği, <http://www.sbf.istanbul.edu.tr/dergi/sayi23-24/20.htm>, 21.06.2009.
- Potter J** (1991) *Theory in Environment-Behavior Studies*. 1. *Kentsel Tasarım ve Uygulamalar Sempozyumu*, Mimar Sinan Üniversitesi Mimarlık Fakültesi, Şehir ve Bölge Planlama Bölümü, İstanbul s. 56-59.
- RRRP** (2008) Tek Yapı Ölçeğinde Rölöve, Restitüsyon Ve Restorasyon Projeleri Teknik Şartnamesi.
- Serdaroğlu B** (2006) Restorasyona Genel Bakış. Yüksek Lisans Tezi, MÜ Fen Bilimleri Enstitüsü, Mimarlık Anabilim Dalı, İstanbul, 88 s.

KAYNAKLAR (devam ediyor)

- Tamer C** (2002) *Taraklı Yunus Paşa Cami Restrasyonu*. 1. basım, Türkiye Turing ve Otomobil Kurumu Yayını, Canyiğit Matbaacılık, İstanbul, 63 s.
- TMMOB** (2000) Korunması Gerekli Kültür Varlıklarının Rölöve-Restitüsyon-Restorasyon Hizmetleri Şartnamesi Ve En Az Bedel Tarifesi. TMMOB Mimarlar Odası Merkez Yönetim Kurulu'nun 30 Ocak 2000 Gün ve 31/2 Sayılı Kararı İle Uygun Bulunarak Yürürlüğe Sokulmuştur.
- Toker B** (1991) Politika, İdeoloji ve Teknolojik Evrim Açısından Geçiş Süreçlerinin Kentse Tasarımı ve Kitle İletişimi Boyutu. *1. Kentsel Tasarım ve Uygulamalar Sempozyumu*, Mimar Sinan Üniversitesi Mimarlık Fakültesi Şehir ve Bölge Planlama Bölümü, İstanbul, s. 113-117.
- Tuna F** (2004) Taraklı XXI. Yüzyılda Bir Huzur Limanı. *Irmak Kültür ve Sanat Dergisi "Taraklı Özel Sayısı"*, 4 (42): 6-7.
- Turan M** (2004) Taraklı Tarihi. *Irmak Kültür ve Sanat Dergisi "Taraklı Özel Sayısı"*, 4 (42): 4-5.
- URL-1** (2008) http://papyrus.ankara.edu.tr/tez/FenBilimleri/Doktora_Tezleri/2004/FD2004_57/12%20KURAMSAL%20TEMELLER%20.pdf, Doktora tezleri, Tarihi Çevre, 6 Ocak 2008.
- URL-2** (2008) <http://www.egesanat.com/restorasyon/restorasyon.php>, Restorasyon, Röleve-Restorasyon-Restitüsyon, 15 Temmuz 2008.
- URL-3** (2008) http://sonmimar.blogcu.com/restorasyon-oncesindeyapilancalismalar_2953978, Mimarlık öğrencileri bilgi paylaşım platformu, 15 Temmuz 2008.
- URL-4** (2008) <http://www.tarakli.gov.tr>, Taraklı Kaymakamlığı, Taraklı, 15 Ocak 2008.
- URL-5** (2009) <http://www.turkiye-resimleri.com/data/media/58/sakaryaharitas.jpg>. İller Haritası, Saka haritası, 14 Haziran 2009.
- Yücel C** (2008) Korunacak Kentsel Alanların Planlanmasında Güncel Yaklaşımlar. *Erciyes Üniversitesi Mimarlık Fakültesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi* 18 (1): 223-235.

BİBLİYOGRAFYA

- Ahunbay Z** (1999) *Tarihi Çevrelerde Koruma ve Restorasyon*. 1. basım, Yapı-Endüstri Merkezi Yayınları, İstanbul, 183 s.
- Akay Z** (1992) 21. Dünya Şehircilik Kolokyumu. *Peyzaj Mimarlığı Dergisi*, Peyzaj Mimarlığı Odası İstanbul Bölge Şubesi Yayını, İstanbul, 7 (5): 35-42.
- Anon** (2002) *Türkiye’de Tarihi Kent Dokularının Korunması ve Geleceğe Taşınması Sempozyumu*, Kültür Bakanlığı Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Genel Müdürlüğü, Antalya.
- Arslan G** (1991) Arkeolojik Sit Alanlarının, Belgeleme (Tespit-Tescil) Sorunları. Arkeolojik Sit Alanlarının Korunması ve Değerlendirilmesi. 1. *Ulusal Sempozyumu*, TC. Kültür Bakanlığı Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Genel Müdürlüğü Yayını, s. 15-18.
- Binan C** (1999) Mimari Koruma Alanında Venedik Tüzüğü’nden Günümüze Düşünel Gelişiminin Uluslar Arası Evrim Süreci. Yıldız Teknik Üniversitesi Mimarlık Fakültesi, Mimarlık Bölümü, Yıldız Teknik Üniversitesi Basım-Yayın Merkezi Matbaası, İstanbul, 116 s.
- Çeçener B** (1992) Ülkemizde Taşınmaz Kültür ve Doğa Varlıklarını Koruma Olayı ve Bu Konuda Bazı Eleştirel Görüşler. *Ege Mimarlık Dergisi*, 2: 46-48.
- Çelebi E** (1970) *Seyahatname*, (Çev: Z. Danışman) İstanbul, 4: 172-173.
- Eke F ve Özcan Ü** (1988) Tarihi Dokunun Korunması ve Uluslararası Deneyimler. *Mimarlık Dergisi*, 2: 34-35.
- Göksu E** (1993) Mimari ve Kentsel Korumanın Temelleri ve ilkeleri: Uluslararası Düzlemde Belirlenen Çerçevenin Ulusal Düzeyde İrdelenmesi. *Kentsel Koruma ve Yenileme Uygulamalar Kolokyumu*, Mimar Sinan Üniversitesi Mimarlık Fakültesi, Şehir ve Bölge Planlama Bölümü Kentsel Koruma ve Yenileme Disiplin Grubu Yayınları, İstanbul, s. 79-89.
- Günaltay M Ş** (1951) *Yakın Şark IV* (I. Bölüm: Perslerden Romalılara Kadar Selevkoslar, Nabatiler, Galatlat, Bitinya ve Bergamo Kralları). Ankara, s.16-20.
- Keleş R** (2001) Kent, Kentleşme, Planlama, Mimari. *Mimarlık Kültürü Dergisi*, 3 (6): 30-31.

BİBLİYOGRAFYA (devam ediyor)

- Konuk G** (1981) *Kentsel tasarım Gelişimi-Kavram ve Teknikleri*. Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi ders notları, İstanbul, s. 66-70.
- Kuban D** (1979) Çağdaş Kültür, Çağdaş Çevre ve Tarihsel Mimari Konut Sorunu. *Ulusal Kültür Dergisi*, 1 (4): 20-22.
- Kuban D** (1995) Modern Restorasyon İlkeleri Üzerine Yayınlar. *Vakıflar Dergisi*, 2 (8): 15-17.
- Kükrer Ş** (1991) Tarihi Kentte Koruma ve Turizm Etkileşimi ve Kaya Köy Örneği. Yüksek Lisans Tezi, İTÜ Fen Bilimleri Enstitüsü, İstanbul, 186 s.
- Okyay İ** (1992) *Kentsel Koruma ve Geliştirme Planlaması*. Mimar Sinan Üniversitesi Mimarlık Fakültesi, Şehir ve Bölge Planlama Bölümü Lisansüstü Ders Notları, İstanbul, 84 s.
- Önduygu G.** (1965) Geyve İlçesi Monografyası. Bitirme Ödevi (yayınlanmamış), İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi, Coğrafya Bölümü, İstanbul, 106 s.
- Özyaba M** (1999) *Kentsel Alanların Planlanması ve Tasarımı*. Karadeniz Teknik Üniversitesi Mühendislik-Mimarlık Fakültesi ders notları:54, Trabzon, s. 424-467.
- Palalı E** (1992) Neyi Korumak İsteriz? *Peyzaj Mimarlığı Dergisi*, Peyzaj Mimarlığı Odası İstanbul Bölge Şubesi Yayını, İstanbul, 7 (5): 17-20.
- Strabon** (1969) *Coğrafya (Geographika)* (Çev: A. Pekman), Kitap XII. Bölüm I-II-III, s. 17-18.
- Tunçer M** (1998) Kentsel Tasarımın Tarihsel Çevre Korumasında Etkin Olarak Kullanımı, "Böl ve Yönet Modeli" Ankara, Konya, Antalya Tarihi Kent Merkezleri. 9. *Kentsel Tasarım ve Uygulamalar Sempozyumu Çerçevesinde Bir Değerlendirme*, Mimar Sinan Üniversitesi Mimarlık Fakültesi Şehir ve Bölge Planlama Bölümü, İstanbul, s. 15-20.
- Velioğlu A, Araz A ve Tavşan C** (1993) Koruma Olgusu İçinde Mimari Tasarım Süreci: Kavramsal ve Kuramsal Felsefi Yaklaşımlar. *Kentsel Koruma ve Yenileme Uygulamalar Kolokyumu*, Mimar Sinan Üniversitesi Mimarlık Fakültesi Şehir ve Bölge Planlama Bölümü Kentsel Koruma ve Yenileme Disiplin Grubu Yayınları, İstanbul, s. 208-217.
- Yazgan M E ve Erdoğan E** (1992) *Tarihi Çevrelerde Peyzaj Planlama*. Peyzaj Mimarlığı Derneği Yayınları: 2, Ankara, 205 s.

BİBLİYOGRAFYA (devam ediyor)

Yılmaz İ (1987) Taraklı. Yüksek Lisans Tezi, YTÜ Fen Bilimleri Enstitüsü, Mimarlık-Şehircilik Ana Bilim Dalı, İstanbul, 150 s.

ÖZGEÇMİŞ

Hava KAN, 1980 yılında Sakarya'nın Karasu İlçesinde doğdu. İlkokulu 1991 yılında Kurudere Merkez İlkokulunda tamamladı. İlkokuldan sonra iki yıl ara verdikten sonra başladığı ortaokulu 1997 yılında ve 2001 yılında liseyi Karasu Şehit Üst Teğmen İbrahim Abanoz Süper Lisesi'nde tamamladı. 2002 yılında başladığı Zonguldak Karaelmas Üniversitesi Bartın Orman Fakültesi Peyzaj Mimarlığı Bölümü'ndeki lisans eğitimini 2006 yılında tamamladı. Z.K.Ü Fen Bilimleri Enstitüsü Peyzaj Mimarlığı Anabilim Dalı'nda yüksek lisans programını sürdürmektedir.

ADRES BİLGİLERİ

Adres: Kurudere Belediyesi
Orta Mahalle Eflatun Sokak No: 8
Karasu/SAKARYA

Tel: (536) 2504598

E-posta: havva_kan@hotmail.com

